Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

BIBLIOTEK · GÖTEBORGS · UNIVERSITETS · BIBLIOTEK

Allmänna Sektionen

LItt.
Sv.

1273.

Elin Wägner

DE FEM PÄRLORNA

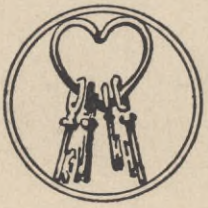

ALBERT BONNIERS FÖRLAG
STOCKHOLM

18/11 2/

ELIN WÄGNER

DE FEM PÄRLORNA

DE FEM PÄRLORNA

AV

ELIN WÄGNER

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Copyright. Albert Bonnier 1927.

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1927

FÖRSTA KAPITLET.

Kungen.

I den tidiga gryningen jagade en man genom stigande landskap, genom sjunkande landskap, på en väg vars otaliga bukter voro en svår prövning för en otålig själ. Han kunde icke köra fågelvägen över berg och bråddjup, men han tog snäva svängar i kurvorna, och många gånger satte han på spel sitt liv och sin passagerares, men denne sade ingenting, ty det var en kalv.

Hans tankar ilade lika slingrande vägar som bilen, han gjorde upp planer och förkastade dem för nya ännu mera halsbrytande kombinationer. Men under allt detta fanns på bottnen av hans föreställningsvärld en tanke, som han inte släppte:

Hon sover i ett hörn av min stora säng.

Hon vaknade utan en aning om hur snabbt han närmade sig hennes bädd. Hon låg icke länge kvar i sitt hörn, ty en tanke gjorde henne blyg. Med ett par steg var hon framme vid fönstret och slog upp luckorna. Hon var nyfiken på det landskap husets ägare så ömt beskrivit.

Nedanför låg en dal, fylld av ett vitt dis, i

vilket morgonsolen spelade och lekte. Kullarna i öster och väster möttes nere i dalen och gledo i varandra som fingrarna i två knäppta händer. Mellan dem ringlade sig floden som en gång i sin vilda ungdom skurit sin väg i den mjuka materian och format sin dal. Den hette här helt blygsamt Rödbäck, efter den röda bottnen som gav vattnet dess färg.

»Han skylls för att vara en flicka, en av vår Faders många bifloder», hade han sagt. »Men j a g anser att han inte är en flicka utan Fadern själv som gosse, och vem kan bevisa mig motsatsen? Om mina förfäder haft ett större gods att råda över, så hade de genomdrivit att deras flod blev huvudflod, det vet jag.»

Nere vid floden gick en lantman och plöjde upp en grön äng. Det blev en röd strimma efter plogen, när han nu rutade upp åkern som man gör då man börjar plöja. Överallt sken denna röda färg igenom mellan vissna löv, mossa och gräs. Det gav landskapet en vek sensuell underton.

Hon förstod att han måste älska dalens öppna famn och den blottade jordens röda skimmer under morgonens silverblåa slöja. Hon förstod vilken komplimang han avsett, då han sagt att hans barndoms landskap liknade henne. Hon förstod också, att denna artighet icke var ett spår sann. Men dess mera imponerad var hon, ty hon visste icke hur ofta hans åtrå kostnadsfritt lånat himmel och jord av Vår Herre.

Hon hade länge betraktat utsikten innan hon upptäckte att något fattades i landskapsbilden. Det som fattades var något ganska väsentligt, det var nämligen ett berg. Hon kunde inte minnas fel på denna punkt, ty för henne som kom från Amerika, hade det gjort ett visst intryck att höra talas om det berg, där hans förfäder tillbett och offrat åt hedna gudar.

Men när hon nu stirrade in i det som hon nyss tyckt vara den silverblå oändligheten, upptäckte hon en tunn mjuk blå linje som buktade sig i tre vågor. Dessa tre toppar kallades De tre mödrarna. Det var dessa åldrade gudinnor som fordom krävt så stora offer av oxar och får. Denna dag hade de tre gudomligheterna icke sina fötter på jorden, de stodo stilla som moln i luften. Det skulle icke behövas mycken tro för att få dem att häva sig upp och kasta sig i havet.

Från bergen drogs den betraktandes blick neråt. Den som tagit dem till sig var en kvinna som stod på gårdsplanen under fönstret och såg upp. Blickarna möttes blott en sekund, så drogo sig båda tillbaka utan att ha hälsat.

Det var med huset som med utsikten, dess gäst kände det endast från ägarens beskrivning. Vid hennes ankomst kvällen förut hade det varit för mörkt och belysningen för sparsam för att hon skulle ha kunnat uppfatta något.

I övre hallen fann hon de svarta skulpterade ekmöblerna och familjeporträtten. Där hängde också

hans sköna grevinna bland sina företräderskor som i motsats till henne stannat till döddagar. Ty porträtt bestå, när människor förvandlas. Nere i den väldiga förstugan saknades däremot hans stora praktfulla vapensamling. Men över stora porten stod ännu kvar familjen Martius' muntert övermodiga valspråk: nec pluribus impar. Det slog henne plötsligt att det var detta valspråk som danat honom och som förklarade honom. Han var besegrad, hans hus var beslagtaget, landsflyktig satt han på nåder som gäst i ett främmande lands huvudstad och kunde icke återvända till Vinland utan att riskera livet. Men gång på gång begick han handlingar som icke kunde förklaras på annat sätt än att han plötsligt kommit under inflytande av sitt valspråk: vuxen ännu flera fiender.

Han gjorde åtminstone vad han kunde för att skaffa sig dem som fattades honom.

Nere vid stora ingången stod ett ställ, fullt av käppar. Hon erinrade sig att han bett henne ta med sig den tyngsta av dem till honom och tänkte att det var så gott att göra det nu genast, medan fältet ännu var fritt. Det var inte svårt att avgöra vilken som var den tyngsta, ty den tyngsta var mycket tung. — Det måste vara en stilettkäpp, tänkte hon och skyndade uppför trappan med sin olovliga fångst. Hon hade blott hunnit halvvägs, då en dörr där nere öppnades, och en röst ropade uppåt: — Miss Nevinson?

— Ja, sade hon och gömde käppen bakom ryggen.

Där nere stod förvaltarfrun, hon som nyss tittat på henne från gårdsplanen, och förhörde sig höviskt om gästen ville ha te.

— Jag kommer strax ner, svarade miss Nevinson, men förvaltarfrun bad att få servera i övre hallen.

— Det är behagligare här uppe, sade hon, här brukade alltid riksföreståndaren få sin första frukost med grevinnan, då han var hemma.

Miss Nevinson svarade icke. Det angick henne icke vad riksföreståndaren brukat göra tillsammans med grevinnan då han var hemma, och hon tyckte inte om att denna kusliga person stod bredvid när hon åt. Hon kunde icke förklara vad hon hade mot kvinnan. Hon hade tagit emot henne så som endast den gör som lärt sig seder i ett kultiverat och gästfritt gammalt hus. Hon var egentligen rätt vacker att se på: ståtlig till gestalten fast lite tung av en sydländsk fetma, med en hy, jämnblek som ett vaxljus och ögonen svarta som en släckt veke. Det var egentligen deras svärta och tomhet som förskräckte. Här var icke ett spökslott utan ett amerikanskt barnhem numera, och man får inte ha sådana ögon i ett barnhem. Hon hade icke sett förvaltarfrun samman med barnen, ty de hade sovit om kvällen, när hon kom. Men hon ansåg sig ändå veta, att de ögonen kunde aldrig dra till sig ett barn, aldrig beveka det att sträcka

upp armarna för att bli taget i famn. I sin värdighet av barnhemsinspektris beslöt miss Nevinson att här skulle bli en ändring, här skulle komma nya ögon.

Förvaltarfrun bröt tystnaden igen.

— Det var så underligt att se ett ungt flickansikte i riksföreståndarens fönster, sade hon. Det har så länge varit dött.

— Ja, jag vet att det är länge sen han var här, sade miss Nevinson och tänkte: Vad angår detta fönster dig utom att hålla det rent. Tack för teet fru Clase, jag går ut en stund.

— Och henne sätter han allt sitt hopp till, om ryktet talar sant, tänkte förvaltarfrun. Att hon såg bra ut i sin ljusa klara ungdom kunde ej ens avunden förneka. Men där fanns intet av den röda gnista, det stänk av fresterska och troll som kunnat för förvaltarfrun förklara riksföreståndarens förhäxning som ryktet burit utförligt bud om, trots den stränga censuren i Vinland.

I detta ögonblick voro hennes ögon icke så tomma.

När den unga amerikanskan fått huset på något avstånd ställde hon sig att noga betrakta det. Dess röda sten, som var tagen ur jorden, smalt in i berget där bakom. Aldrig hade väl ett hus varit ett med sitt landskap så som detta.

Hon stod länge och betraktade det branta mossiga tegeltaket, innan det gick upp för henne, vad det var för märkvärdigt med det. Det var ett tak med tusen hjärtan, ett för varje tegelpanna. Men hjärtat fanns icke i familjen Martius' vapen, det måste varit någon borgerlig tegelslagare, som i brist på vapen använt sig av människans äldsta sigill, när han gjorde sin gjutform. Det blev för resten ett vackert mönster på taket.

Det hördes en första drill från huset, som antydde att fågelungarna där inne började vakna. En klocka ringde till morgonmål, men miss Nevinson ville inte ännu vända om och börja inspektera. Hon gick vidare neråt vägen som slingrade sig som ett rött band nerför sluttningen, där vinet växte.

Mellan de låga knotiga vinstockarna var kål planterad, den växte så ståtligt på höga stammar och såg ut som en liten pinjeskog för dockor.

— Kål och vin ihop — där har du oss vinländare, hade han sagt.

— Älskade kära främmande land som är hans, tag snart hem honom igen, tänkte hon.

En motor andades tungt i uppförsbacken. Vem kunde det vara som vågade livet i den branta, hala backens såpiga lera?

Den övermodiga bilen såg högst egendomlig ut uppifrån. Det var en stor lastbil med en spjälad bur, och i den buren låg en enda förtvivlad liten kalv. Vid ratten satt en verkligt ruskig figur. Hans

brunfläckiga rock var styv av blod, som om han kommit direkt ur ett slakthus eller en revolution. Av ansiktet såg man bara ett vilt skägg, resten var bilhuva och glasögon. Händerna på ratten övergingo i smutsighet allt vad hon sett under två år i Europa. Han verkade slaktare och stråtrövare på en gång, och hon var ögonblickligen på det klara med att det måste vara en medlem av landets nuvarande regering. Han syntes fullt upptagen av det livsfarliga värvet att klara bilen i kurvorna och hade tydligen inte sett henne.

Hon vände genast och började sträva uppför i hopp att vara framme vid huset med sin värdighet och sitt amerikanska pass, då han kom.

Men utan att lyfta huvudet ropade mannen:

— Stopp, min fröken. Vänta, så får ni åka.

Han talade en dialekt som hon hört ofta, när hon arbetade bland de allra fattigaste i Sjuberg, Vinlands huvudstad, och hon förstod den gott, men hon låtsade om ingenting och fortsatte. Då sköt bilen om henne, gjorde en halsbrytande sväng och spärrade vägen.

— Nu kommer ni inte fram, förrän ni gett mig en kyss, sade mannen, stannade motorn och hoppade ur.

Hon stirrade mållös på honom, och han bröt ut i ett högljutt, barnsligt, ofarligt skratt som hon kände igen.

— Överste, sade hon, är du från dina sinnen?

Hon hann icke säga mer, han hade redan fångat

in henne i sina armar. Hon krängde litet, men han lugnade henne med att just här vid Den Helige Cyriakii bild kunde man kyssas utan att bli sedd från huset.

— Jag har tagit många kyssar här i min ungdom, sade han, och helgonet har beskyddat mig, han förstår sådant, han vill alltid själv ha de första druvorna.

— Ja, men du luktar så förfärligt, sade hon med avsky.

— Förlåt mig, svarade han och släppte henne, det glömde jag alldeles bort. Den hör till förklädnaden och borde vara dig en söt lukt, ty den ska som jag hoppas rädda mitt liv. Vi ska ta skadan igen, när jag tvättat mig. Gå du upp och låtsa om ingenting. Hur kan du tro att kalven skulle våga äta gräs, han är lika rädd som du.

Då hon gått några steg ropade han efter henne:

— Be förvaltaren komma ner, jag kan inte klara bilen.

— Det är visst han som kommer, sade hon.

Mycket riktigt, förvaltaren kom störtande, eldröd i ansiktet med gapande mun och stirrande ögon. Han sprang om henne utan att hälsa, man kan inte vara hövlig, då man just blivit anropad av ett spöke.

Hon gick vidare och hörde hur bilen klagade, röt och protesterade mot att ta backen, men det föll henne icke in att en bil med riksföreståndare

Sebastian Martius vid ratten skulle våga glida ner i avgrunden igen.

Hennes hjärta klappade som en stånghammare men icke av stigningens ansträngning och icke av rädsla, som han trodde. Hon var utom sig av fröjd, hon erfor en vild, ny, mäktig glädje över att han kommit och kommit för hennes skull. Hon skulle ha velat ropa och sjunga: Han vågar livet, han vågar riket för mig, för mig.

Hela barnskocken rusade ut till den första morgonleken, när hon kom. Förvaltarfrun stod på trappan och det var nu en smula liv och leende över henne. När hon fick syn på inspektrisen, gav hon barnen ett tecken som de åtlydde med djupa bugningar och nigningar. I det ögonblick av tystnad som uppstod då kjolar och mössor sopade marken, hördes bilen, och nu gav den också signal.

Förvaltarfrun kände igen dess rytm och förstod vem det var som kom. Det fanns bara en som hade lov till att ta den backen med bil och som vågade det. — Det borde jag ju ha anat, sådan är han ju, då han är förälskad. Hennes andra tanke var: Barnungarna måste ur vägen! Hon kommenderade dem snabbt till hönsgården, och innan bilen hunnit fram, voro de försvunna bakom husknuten.

Miss Nevinson vek några steg åt sidan, oviss hur hon skulle bete sig.

Hon såg bilen köra upp och såg Martius slänga sig ur och höja handen till en förtrolig hälsning

mot förvaltarfrun. Det såg icke ut som om hon känt igen honom, ty hon besvarade hälsningen med en kort nick och kom fram till honom utan brådska eller nyfikenhet.

— Vad är det fråga om? sade hon, vänd till hälften mot sin man, till hälften mot den främmande.

— Mitt namn är Brus, jag är kreatursshandlare och har kommit hit för att hämta Kungen. Men Hovmarskalken måste följa med, och han säger, att han inte vill. Hjälp mig att övertala honom, min skatt, fortsatte han och tog frun om livet, men hon slet sig loss.

Pigorna tittade ut ur alla tänkbara fönster vid denna scen, och förvaltarfrun fann kraft att säga mycket lugnt: — Kungen ska väl ha sitt foder först i alla fall, och det tänker jag herrn vill ha med.

— Jo, det kan lilla frun vara lugn för. Har hon några färska valnötter? Blev det gott om mandlar i år? Ge mig ett glas must, jag är torr i halsen.

Han gjorde min av att störta uppför stora trappan, men hon tog honom i armen och vände honom.

— Riksföreståndaren är inte hemma, sade hon, ni får hålla till godo hos mig i förvaltarbyggnaden, och den ligger där borta.

Kreatursshandlarens skratt ljöd en smula dämpat. Han tände en cigarrett, rökte ett par bloss, slängde den och stampade ut lågan med foten. Men han följde ändå med förvaltarfrun bort till flygeln.

I det han gick gav han miss Nevinson en blick, men hon visste icke om hon borde tyda den som en uppmaning att dröja eller att följa.

— Fru Clase, ropade hon, och då vände sig båda om, jag går bort till barnen! Och med dröjande steg vek hon om hörnet neråt hönshuset.

I förvaltarbyggnadens vardagsrum satt en smutsig stråtrövare med en ädlings vackra rena panna. Under samtalets gång förmörkades den av tunga moln, vilket förvaltaren såg men alls icke låtsades fatta. Han rapporterade ju idel goda nyheter: han hade fått en lysande avsättning för förra årets vin och hoppades att även fördelaktigt kunna avyttra den nyss bärgade skörden, allt tack vare det nya handelsavtalet med Slättland.

Förvaltaren fortsatte att tala om de goda tiderna för vinodlarna, riksföreståndaren svarade icke, han bara rökte och slängde cigarretterna omkring sig. Flickan som satt borta hos hönsen tycktes han alldeles ha glömt.

— Ja, det är bra, sade han slutligen kort, vi kan tala mera om det på vägen. Clase följer väl med?

Hustrun kom in med varmt vatten just som denna fråga föll och iakttog mannens vända inför svaret. Hon visste, att han av hela sitt hjärta önskade att få fara till den stora kreatursutställningen

i Holt på onsdag. Hundra gånger hade han klagat inför henne över att Kungen icke kunde föras ut ur landet och sålunda icke skulle få det första pris som tillkom honom. Han älskade denna tjur högre än sig själv. Han borde varit tacksam mot riksföreståndaren som kommit själv från Holt för att hämta dem båda.

— Varför är han så rädd? tänkte hon, medan översten ingående skildrade alla de försiktighetsmått som voro tagna för passerandet av gränsen mellan Vinland och Treves. Han hade med sig falska pass för både förvaltaren och tjuren och vid gränsövergången tjänstgjorde en bestucken och en Martiustrogen gränsvakt. Dessutom väntade vänner litet varstans vid vägen.

— Det är ju ändå alltid en risk, sade förvaltaren missmodigt.

— Var dag är och bör vara en risk för den som är i min tjänst, sade Martius. Om ni var rädd skulle ni ha sagt upp er den dag då min argaste fiende kom till makten här i landet.

— Om Kungen har aldrig så falskt pass, så känner man igen honom. Det finns ju bara en enda sån i hela världen, värjde han sig vidare.

Hans hustru tänkte, att det fanns ju bara en enda sådan som Sebastian Martius i hela världen, och likväl hade han tagit sig över gränsen in i det land, där ett pris var satt på hans huvud.

— Du förstår väl, sade hon, att det där packet vid gränsen förstår sig varken på kungar eller riks-

föreståndare, bara ingen väcker deras misstankar. Det viktigaste är att ni ger er i väg fort, innan någon hinner rapportera vem som är här.

— Och så visiterar dom mig och finner Kungens stamtavla, mumlade förvaltaren hårt trängd.

— Den skickar jag med ett säkert bud i morgon.

Riksföreståndaren gav fru Clase en tacksam blick, och de utbytte ett leende av hemligt förstånd. Mannen såg det inte, han hade gått bort till sin chiffonjé för att ta fram Kungens papper, medan han grubblade över om han skulle våga att följa sin heta åstundan och resa.

— Följer han med? viskade Martius till förvaltarfrun.

— Jag vet inte. Det är omöjligt att räkna ut vad han ska göra. Jag förstår mig inte på honom.

Det gjorde hon heller inte, ty han hade en dubbelbottnad själ som den måste ha, som alltid reser med kontraband och hon hade inte ens sett den första bottnen.

Medan han stod med ryggen mot rummet och låtsades leta efter papperen, övervägde han möjligheterna av ett arrangemang, som kunde skydda honom för den risk han löpte genom att resa med till Holt. Nog var han man att vinna förlåtelse hos riksföreståndarens fiender för att han följt honom.

— Ja, här är papperen, sade han så till hustrun, nu får du också ställa om att de kommer i väg senast i morgon.

Hon tog dem utan att visa sin glädje över be-

slutet, och förvaltaren gick ut, sedan han givit henne tillstånd att packa hans kappsäck.

— Gudskelov, sade riksföreståndaren lättad. Seså Letitia, nu ger du mig väl tillstånd att gå upp i stora huset?

— Gör det inte, för er egen skull, bad hon, jag skall gå efter henne.

— Du är slug du Letitia. Men det är inte detsamma att träffa henne här!

— Herrskapet ska få vara alldeles i fred, jag måste ju gå ut och lägga matsäck. Var försiktig! Tänk på att det är ni som ska befria oss! Allt beror på att folket inte får klart för sig vem den där kreaturshandlaren är. Cark har varit nog djävulsk att förändra priset på ert huvud i dollar, kom ihåg det.

Han suckade otåligt.

— Ja, gå efter henne då. För resten kan det göra detsamma. Vet du vad, Letitia, jag tror jag är för gammal att befria er. Tror du jag vore så förfärligt ledsen, om jag skulle falla i ett slagsmål med kreaturet Carks gränsvakter?

Men vad är det du gör. Plockar du upp mina cigarrettstumpar? Förlåt mig, Letitia, jag har förlorat allt skick i kriget.

— Ni gjorde så förut också, sade hon.

Hennes ord framkallade en fjärran gliden händelse han upplevt, ett ord, ett tonfall. En gång förr hade hon böjt sig ner efter en cigarrett som han halvrökt och efter sin vana släckt med sulan.

Rörelsen var densamma som nu men snabbare då, och hennes nacke var icke så tung som den sedan blivit. Då hon rest sig hade hon sagt: »Först din mun, sen din fot.» Men han hade tyst gått ifrån henne, som man gör, då man varken finner sanning eller lögn att svara med.

Även denna gång gick han mot dörren. Hon reste sig hastigt men han lugnade hennes oro.

— Jag går bara ut köksvägen till hästarna medan du hämtar henne.

På återvägen från stallet stötte han samman med de båda kvinnorna i förstugan. Han bar sitt skägg i handen, och de ropade båda till högt av förskräckelse.

— Ja, förlåt mig, sade han, men jag måste ta av mig skägget för Jacob och hästarna, jag hade ingen hatt. De kände alla igen mig, de brydde sig inte om att jag luktade illa. Vi grät allesammans. Och sen fick jag inte på det igen.

— Kom fort in, skall jag sätta på det, sade förvaltarfrun.

Flickan skulle gärna ha velat bevisa honom denna tjänst, och betraktade svartsjukt maskeringen.

— Den helige Sebastian i stallnischen har tappat huvudet, sade Martius. Det kan ju passa mig med ett huvudlöst skyddshelgon, men se ändå till att han får ett nytt, fru Clase.

— Det skall ske då riksföreståndaren rest. Jag har behållit huvudet i en låda.

— Credo, sade Martius, när förvaltarfrun stängt

dörren om sig, jag ber dig inte omigen att kyssa en smutsig och fläckig sate, men tala i alla fall om för honom, hur det var att ligga i hans säng i natt.

— Bra. Får jag följa med dig tillbaka? frågade hon ivrigt. Hon hade redan inspekterat barnhemmet tillräckligt borta vid hönshuset.

— Nej, min lilla älskade vän.

— Varför?

— Du skulle hindra mig i mina rörelser.

— Vilka rörelser?

— Om jag till exempel behöver skjuta.

— Varför skulle du behöva skjuta?

— Till självförsvar.

— Jag tror inte det är någon här i din egen trakt som vill skjuta på sin riksföreståndare.

— Ja lilla Credo, du tror så mycket. Det är din plikt att tro gott om människorna nu sen jag döpt dig till Credo. Men denna återresa k a n bli farlig. Det kan till exempel hända att förvaltaren som måste följa med för att sköta tjuren, är en förrädare, och att Carks folk redan är varskott.

— Känner du inte ditt eget folk bättre?

— Nej, han är ny här, jag tog hit honom på rekommendation från hans överordnade som haft stor nytta av honom under kriget. Men han har tillhört hemliga underrättelseväsendet, och då är det nog rasande svårt att låta bli att underrätta.

— Jag skulle inte lita på frun om jag var du!

— Inte lita på Letitia! sade han sårad. En av

de få saker jag vet här i världen är, att hon kan offra sitt liv för mig. Henne känner jag sen vi var små.

Credo skämdes över att icke unna honom att ha någon att så lita på, men hon skulle önskat att det varit en annan.

— Om du blir skjuten, vill jag också bli skjuten, sade hon, jag är inte rädd.

— Det vet jag, sade han, men jag förstår inte, hur du kan tänka på att lämna barnhemmet. Det är mycket farligare för er som blir kvar än för mig. Jag klarar mig nog över gränsen in i Treves igen, men då kommer repressalierna över er. Du kan vänta ett anfall från Sjuberg.

— Om du fruktade det, varför har du gjort det här?

— För en kyss jag inte fick.

— Skämta inte med mig.

— Jag skämtar inte, jag hade hoppats, att du skulle bevekas när jag kom in och tog dig på sängen. Men jag hade en punktering, och du hann bli klädd vilket var en fördömd otur.

— Jag sover alltid för låsta dörrar i Europa.

— Det finns en annan dörr som du aldrig märkt.

— Men överste!

— Var inte så moralisk. Ingenting har hänt och kanske händer aldrig något, som du behöver styvna till för. Nej, misstag, det är inte jag, som är grym. Nu är det som det är, och du får lov att försvara Åskborgen.

— Det är ett amerikanskt barnhem och står under beskydd av Förenta staternas president, sade hon.

— Rätt, sade han och slätade bort ett småleende, men det vill till att här finns någon amerikansk medborgare, som kan göra det klart för Carks kreatur, om de kommer.

— Men hur länge tänker du att jag ska stanna här? frågade hon förfärad.

— Bara tills du genom legationens förmedling fått någon som avlöser dig. Skicka Jacob, min stallknekt, med ett telegram till din minister. Och när du är avlöst, kommer du i ilmarsch tillbaka till mig. Jag behöver dig. Se där kommer fru Clase med matsäcken. Ja nu överlåter jag försvaret av Åskborgen till er båda. Fru Clase, ni kan berätta för miss Nevinson sägnen om att ännu aldrig har ett åskmoln tagit sig över Åskberget, där Martiernas hus står. Farväl och tack, fru Clase, säg mig, är ni mycket angelägen att snart få hem er man? Hur ska jag tyda det leendet? Jo, jag ska ge mig i väg, bara en enda sak till. Ni vet, jag har massor av brev i mitt skrivbord där uppe, bränn dem redan i kväll för säkerhets skull.

Han tog fram sin nyckelknippa, och medan han lösgjorde nyckeln, undrade han vilken av de båda kvinnorna han skulle anförtro den åt. Båda älskade de honom, den ena hade han lämnat, den andra skulle han ta. Vem var pålitligast?

Han gav den åt förvaltarfrun. För henne fanns

det i alla händelser inte så mycket hemligheter i skrivbordslådorna.

— Vi ska göra det tillsammans, sade hon, då hon tog den.

Han räckte ut sina båda händer och fattade två händer, två mycket olika händer, som han kysste.

— I hela mitt liv, har jag haft turen att träffa på oförlikneliga damer, sade han. Vill ni slå vad med mig, fru Clase, att jag nästa år med er hjälp ska ha kommit så långt att jag kan hålla skördefest här utan skägg?

— Kungen är redan ute, sade hon. Välkommen tillbaka till skördefesten, herr greve!

— Mina hästar känner igen mig och mina damer tror på mig, jag är en lycklig man, sade Martius. Adjö nu för sista gången. Nu höll jag på att glömma det viktigaste. Kan ni skaffa mig en bra karl som vill göra kurirtjänst mellan Sjuberg och Holt så är jag er evigt tacksam.

— När får vi veta något? frågade Credo.

— Jag skall laga att ni får bud i kväll.

— Telefonen är trasig, sade förvaltarfrun.

— Vi ska laga den, sade han.

— Jaså, det är riksföreståndaren som förstört telefonen, det borde jag ha begripit.

Alla ungarna stodo samlade kring bilen och med dem en främmande ung man. Vid hans åsyn sade sig förvaltarfrun: — Detta är en skickelse, här har vi kuriren.

Den stolta högförnäma Kungen stod i tyst be-

grundan framför den landgång man lagt ut åt honom, på det han måtte täckas gå upp i bilen. Han liknade ett antikt offerdjur, en staty skuren ut ur en grå sten. Förvaltaren stod framför honom och var sig så olik att även Credo i ögonblickets spänning frapperades därav. Kungens lugn och samlade kraft återspeglades i hans väsen, han var lik tjuren som tjänaren ibland är lik sin herre. Ingen förstod hur han bar sig åt, men han övervann Kungens tvekan, och frivilligt steg majestätet upp i sin väntande vagn.

Efter ett kort farväl till hustrun, tog förvaltaren plats bredvid chauffören, som höll på att sätta motorn i gång. Vid ljudet av motorn greps förvaltarfrun av en förtvivlan, som berövade henne behärskningen.

— Han reser, och jag får aldrig se honom mer, tänkte hon. Hon gjorde sig väg fri genom barnaskaran och störtade fram till Martius.

— Nu vet jag vem vi ska få till kurirtjänst, han är här, det är Hans Rost, sade hon i hopp att få riksföreståndaren att dröja ännu en minut, ja ännu en sista minut.

Men han hörde henne icke. Hans blickar voro riktade på Credo som ensam gått några steg neråt vägen för att därifrån få vifta farväl. Han hade glömt, att han hade gula glasögon som för henne skymde hans blick. Han trodde, att den ljuva åtråvärda gestalten som stod där i det falska solljus han själv, icke hon, bestod, skulle bevekas av de

frågor, de böner, den underkastelse han lade in i denna sista blick.

Och han gled långsamt bort utan att ha svarat fru Clase.

ANDRA KAPITLET.

De brutna sigillen.

Hela gruppen av barn och vuxna stod orörlig omkring de djupa hjulspåren och lyssnade efter bilen. Ingen sade något eller rörde sig förrän en signal steg upp ur dalen till tecken, att nu var den nere på stora vägen.

Förvaltarfrun gick som i en dröm bort mot sitt tomma hus. Den främmande unge mannen hälsade, hon fäste blicken på honom men såg honom icke.

En röst inom henne, en röst som icke låtit höra av sig på flera år, sade: — Jag hade ändå rätt, jag är död, han märkte icke, att jag talade till honom.

En annan röst sade: — Kom ihåg, att detta är galenskap, du vill väl inte bli tokig igen. Gå genast bort till Hans Rost, ta honom med dig in och ge honom Kungens papper.

Men galenskapen viskade igen: — Om någon är död, så är det du. Gå in i din grav, stäng dörren om dig och låt de levande möta det som ska komma.

När Hans Rost ropade hennes namn, förhärdade hon sig och gick vidare.

De hunno dock upp henne, och Hans Rost försökte förmå sin lille son att ta adjö och tacka för han fått vara på barnhemmet. Men pojken satte händerna bakom ryggen och stretade emot. Ett litet barn, fullt medvetet om att han kämpade en ojämn kamp, men besluten att strida in i det sista.

— Han vill ju inte härifrån, sade fadern för att förklara hans ohövlighet.

Hon glömde för ögonblicket att hon var död.

— Men han behöver säkert inte lämna oss, sade hon ivrigt. Kom, Jan, vi ska gå och fråga miss Nevinson om du får stanna. Pojken slingrade sig blixtsnabbt ur faderns grepp och följde med förvaltarfrun.

Fadern försökte klargöra att det inte lönade sig att fråga, men ingen hörde på honom.

Credo gick dem långsamt till mötes. Nu började hennes plikter, de skulle skötas även om hennes hjärta var i livsfara samman med honom som rest bort.

Förvaltarfrun lade fram ärendet, och Rost försökte åter förgäves att avbryta henne.

Lille Jan, som kommit i våras så krokbent och blåblek och tagit sig så bra, ville inte hem. Nog kunde han få stanna över vintern, miss?

Pojken stod och såg upp mot Credo med en så intensiv vädjan i sina blå ögon, att hon genast gav sig och förklarade att han visst skulle stanna.

Nu först fick Rost fram det han hade att säga. Han tackade, men pojken måste nog hem för att förtjäna sitt bröd. Jan hängde med huvudet vid denna hårda dom, och Credo invände att här kostade han ju ändå ingenting.

— Det är inte det, sade Rost med en plågad min. Men se en skoarbetare måste börja tidigt, om han ska duga.

— Farfar han sa, att dom har fått en ny maskin i fabriken som gör småpojkarnas jobb själv, och han trodde inte jag skulle behöva börja på l ä n g e, snyftade pojken.

Credo såg uppfordrande på fadern, som förklarade att fabriken inte hade antagit den där nya maskinen som drog ut nubb ur skorna. Det hade varit en tävlan mellan småpojkarna och maskinen, och pojkarna hade visat sig vara billigare. Credo förstod inte riktigt sammanhanget, men pojken förstod och gav upp motståndet. Utan att spilla ett ord mer sprang han sin väg kvickt som en tanke inåt parken.

— Nu rymmer han, sade Credo, men förvaltarfrun skakade på huvudet.

— Han har hittat en dödskalle som han gömt uppe i ruinen, sade hon, det är säkert den han ska hämta.

Credo hade ännu inte sett ruinen. Men hon visste att det fanns en på gården, ty även om den hade riksföreståndaren gjort en vits.

— Akta dig, hade han sagt, då han fann henne obeveklig, akta dig att det inte går med dig som med Martiernas gamla borg. Den blev aldrig intagen, men den blev övergiven.

Hon skulle aldrig glömma sin förvåning när hon upptäckte, att han inte kunde tänka sig ett ömkligare öde för en kvinna än att ha bestått många belägringar.

Förvaltarfrun tog Rost med sig in till sig och lämnade honom ett stort kuvert.

— Nu har pojken fått raka ben här hos oss, sade hon, vill ni som återtjänst lämna det här till riksföreståndaren i hotell Prinsen av Wales i morgon?

Då han tvekade, sade hon: — Ni arbetar ju i Holt fortfarande, då är ni ju i samma stad?

— Ja, sade han, men jag bor där inte, jag bor i min hustrus föräldrahem på den här sidan gränsen. Och jag kommer inte till Holt förrän onsdag morgon.

— Nå men om ni skulle gå in litet tidigare till Holt på onsdag morgon och gå först till Prinsen av Wales?

Skoarbetaren skrattade åt hennes fråga.

— Jag ska vara vid maskinen halv sju.

— Men ni arbetar ju på styck?

— Ja visst, det ska Jan också göra.

— Då kan riksföreståndaren ersätta er vad ni skulle förlora genom att komma nån timme för sent.

— Det är så man kan bli tokig, sade Rost, och hans fabriksbleka anlete blev rött upp mot hårfästet. Ingen människa har en aning om vad som händer i en fabrik. »Komma en timme för sent, ersätta!» Hur tror ni jag har fått de här två dagarna lediga för att hälsa på de gamla i Klosterbyn och hämta hem pojken? Genom att passa tiden i fabriken på sekunden varje dag ett helt år. Och nu skulle jag få lov att använda halva ledigheten för att gå ärenden. Varför tog inte riksföreståndaren sina papper själv, glömde han dem?

Förvaltarfrun förskräcktes. Han sade det så lugnt som om det varit den naturligaste sak i världen att han känt igen riksföreståndaren bakom kreaturshandlarens skägg. Då var hemligheten redan ute. Det var för tidigt, han hade en timme kvar till gränsen. Hur skulle det gå?

Skoarbetaren såg hennes förvirring, och den sårade honom.

— Jag är inte av Carks folk, sade han.

— Jag blev bara rädd, att hans förklädnad inte var lyckad, sade hon ödmjukt.

— Då kan frun lugna sig, för att jag begrep, det kom sig bara av att jag känner den karln, som han lånat kläder och skägg av. Han ligger sjuk

just nu, så lämpligt. Men en greve har svårt att likna en kreatursshandlare. Ja, jag ska nog lämna av brevet, fru Clase, men nu får jag lov att gå.

— Lova mig att tala med riksföreståndaren själv. Ni frågar efter överste Storm, det kallas han för i Holt.

— Varför det? Kan det inte duga med förvaltaren?

— Nej riksföreståndaren behöver en kurir, och jag hade tänkt att det skulle Rost bli. Ja jag menar allvar, titta inte så på mig. Nu måste jag upp och se till dem i stora huset. Vill inte Rost stanna och äta middag?

Hon sprang upp mot byggnaden utan att invänta svar. Hon hade gripits av en plötslig ångest att någon av tjänarna kunde ha gett sig i väg för att förråda sin herre.

På planen därutanför stod Credo med hela barnflocken omkring sig, tydligen rådvill vad hon skulle ta sig till med den. Jan höll sig tätt intill henne. Han grät inte längre, hans anlete sken, och under högra armen hade han sin dödskalle.

— Nu kommer far, då kan vi leka vinskördsleken, för han kan sjunga skördevisan, sade han stolt.

Inom ett ögonblick var leken i full gång. Rost sjöng före, och barnen behövde inte höra på länge innan de voro med, de hade musiken i blodet. De härmade lätt alla lekens åtbörder, klippte ner vinklasarna, trampade vinpressen, fyllde tunnorna, avsmakade musten.

Credo vittnade om sin amerikanska nykterhet genom att hälla ut låtsvinet på marken i stället för att dricka det. De kvicka ungarna förstodo henne genast och skrattade hjärtligt ut henne.

Hela gårdsplanen genljöd av sång och skratt, solen gled fram ett ögonblick, allt var oskuld och fred. Intet lät ana att en virvelvind från den oroliga världen nyss blåst in över gården.

Förvaltarfrun kom ut på trappan och ringde till middag. De två invigda visste, att om allt hade gått väl borde kreatursshandlaren vid det här laget med Kungen och förvaltaren passera gränsen mellan Vinland och Treves. De gåvo varandra en blick av uppmuntran. Kylan mellan dem var försvunnen. De kände båda sitt öde hänga på sekundernas sköra tråd.

Strax därpå vandrade lille Jan bort för att träna för sin livslånga tjänst hos maskinerna. På onsdag skulle han börja dra ut nubbar ur sjukronorsskorna sedan ovanlädret sömmats på.

Med en dödskalle, en femdollarssedel och tio fågelägg lämnade han för alltid barndomens värld.

Den stillhet som låg över gården sedan Martius rest, var ljuv så länge solen sken, men den blev tryckande när skymningen kom.

Timme efter timme satt Credo inne i hans rum och vaktade telefonen. Hon gick igenom räken-

skaperna, dagschema, viktschema, matsedlar. Det var ett arbete hon var van vid sedan den tid, då hon skötte utdelningen av förråd till olika slags anstalter i Sjuberg, men av siffror och anteckningar blev denna gång ingen bild. När hon slutat visste hon inte mer än i början om hemmet var väl eller illa skött.

Förvaltarfrun fann på otaliga ärenden under tiden. Mer än tio minuter kunde hon inte dröja, så visade hon sig på nytt. En gång kom hon med ett historiskt verk om Vinland.

— Det här befallde mig riksföreståndaren att leta fram åt er, sade hon, för att ni skulle lära vad som menas med h i s t o r i a.

Credo kände igen uttrycket, men det retade henne att han fällt ett omdöme om henne inför en underordnad, fullt korrekt var det inte. Men han var oantastlig nu, fridlyst så länge man ej var viss om han levde. Hon ödmjukade sig därför och började läsa boken.

Hon läste om folkvandring och folkblandning, strider och fredsslut, i vilka ett rike tog form och förlorade sin form och fick en ny. När skymningen föll, hade hon slutat Vinlands historia och begrep ännu mindre än förut vad översten menade med att historien ofrånkomligen anvisade honom hans politik, hans vänner och hans fiender. Ty än voro fienderna vänner och vännerna fiender, än slogs man för e n dynasti, än för en annan, än för en religion, än för en annan.

Vilka voro de förblivande, de avgörande skälen för ställningstagande i denna långa, blodiga historia?

Stred man för marken?

Gränserna hade oavbrutet förvandlats.

För sammanhållning mellan dem som talade samma språk?

Men ofta stredo ju mot varandra bröder av samma tungomål.

För stammens enhet?

I detta land bodde avkomlingarna av alla de folk som vandrat från öster till väster, från söder till norr genom Europa och lämnat avlagringar efter sig. Denna fru Clase, till exempel, som gett henne boken med en patriotisk anmärkning var mycket mera lik arvfiendens kvinnor än hon var lik de vinländskor som bodde i norr.

Det enda säkra i hela denna flytande historia tycktes henne vara att familjen Martius förekom där det gick blodigast till. Så långt kunde hon hålla med honom, att hans historia anvisade honom krigarens bana. Det var underbart att ätten icke var utrotad, men grevinnorna Martius hade gjort sin plikt, alla utom den sista.

Han brukade själv säga att han hade anledning att tro, att hans stamfader var med Ariovist och slogs mot Cæsar år 58 före Kristus. Credo för sin del var övertygad om att stamfadern varit på Cæsars sida mot Ariovist, ty såg inte översten ut

som en romare? Mycket möjligt, sade han då, men nog var vi med och slogs.

Redan i tidiga medeltiden hittade hon en Sebastian Martius, som ledde försvaret av huvudstaden Sjuberg mot en Slättlandshär. Det utmärkande för dessa hjältar var tyvärr att de stupade. För var gång hon måste följa en ärekrönt Martius till graven eller begråta honom såsom försvunnen i striderna om den heliga graven, blev hon mer och mer otröstlig.

— Den här boken gör mig mörkrädd, sade hon till förvaltarfrun vid hennes hundrade besök.

— Å, den kommer mitt hjärta att klappa!

— Så mycket blod, så många tårar och ändå ligger Vinland där besegrat igen som om allt lidande och tapperhet varit förgäves.

Förvaltarfrun svarade icke. Man kunde icke begära att denna utländska skulle begripa något av Vinlandets själ, ja hon önskade det ej ens.

Strax innan klockan åtta försökte de för sista gången att komma i förbindelse med telefonstationen men åter förgäves. När klockorna i huset började slå, den ena efter den andra, visste de, att nu lönade det sig inte att vänta längre på en signal.

— Hur ska vi stå ut i natt utan att veta något? mumlade Credo.

— Sådana nätter hade vi i fyra år, sade förvaltarfrun.

Barnen sovo nu, huset var bommat och reglat,

husfolket inräknat. Förvaltarfrun lade ved på spiseln, nu skulle grevens uppdrag utföras.

Credo gick bort till skrivbordet och utan vidare ceremonier bröt hon statens sigill över låsen. Hon hade icke spår av känsla för statens auktoritet.

— Ge mig nyckeln, sade hon och räckte ut handen. Men i samma ögonblick såg hon översten framför sig, när han vägde nyckeln i handen och såg från den ena till den andra. Då hade hon inte fäst sig vid hans tvekan och hans val, nu fick det med ens en mening.

— Det är kanske bäst att ni öppnar, sade hon.

De drogo ut en låda och buro fram den till den öppna spiseln.

— Det bankar på porten, sade Credo skrämd.

— Nej, det bankar inte. Det är bara huset som talar högt för sig själv, sade förvaltarfrun. Var nu mitt vittne, att jag kastar den här brevbunten oläst på elden.

Men nu dundrade det verkligen så att båda flögo till.

— Gendarmerna! sade Credo.

— Omöjligt, de kan inte vara över oss än. Jag ska höra efter, bränn så mycket ni hinner.

Det bultade på nytt, Credo hörde röster och porten gick upp. Slutligen närmade sig också snabba steg. Hon lade hastigt på några vedträn för att dölja de halvbrända breven och sköt in lådan.

Förvaltarfrun stod i dörren med en jättelik skugga bakom sig.

— Miss Nevinson, sade hon ivrigt, heter ni Credo?

— Ja visst!

— Här är en man med ett bud, som han bara vill lämna till Credo.

— Då är det från översten, och då lever han!

Skuggan gled in i rummet. Den gick ganska hörbart, vilket var betryggande.

— Är ni Credo? frågade den och dess röst var av en förunderligt mild klang.

— Ja ja, sade hon, hur är det?

— Jag trodde jag hade hört fel, fortsatte skuggan sävligt. För det är då rakt inte passande att kalla en flicka för Credo.

Credo nödgades förklara, hon förstod att hon inte skulle få veta något förr.

— Översten påstod, att när jag först kom till Europa, började jag alla meningar med: j a g t r o r. Och så kallade han mig Credo. Vad var det för bud?

— Det var bara det, att jag skulle hälsa Credo och säga, att Kungen var lyckligt framme med sin uppvaktning.

— Nå, gudskelov.

— Och så skulle jag stanna i natt på Åskberget. Men det kan jag inte.

— Vi skulle bli så tacksamma, fader Kristoffer.

— Ja, men det bär sig inte, för vi får femtio man av milisen att kvartera in i morgon.

— Gud vare oss nådig!

— Och jag måste omkring i byn i natt och förbereda folket. Var och en måste ställa om sitt hus till deras mottagande.

— Då har det ändå kommit ut, sade förvaltarfrun.

— Vad är det som har kommit ut? frågade Kristoffer. Rost, han var också så orolig, och han gav sig av till Holt i eftermiddags med pojken, fast hans mor grät och bad honom stanna till i morgon, som han lovat.

— Det är bäst för er när de kommer, att ni inget vet, sade förvaltarfrun. Vila ett ögonblick, jag ska gå efter ett glas öl.

Credo nödgade honom fram till spiseln, och när han satte sig i stora karmstolen förstod hon att den var gjord för jättar, ty han fyllde lagom upp den. Ljuset föll över ett ansikte modellerat som ett berglandskap. Den mäktiga framskjutande pannan låg spänd i två brovalv över ögonen, hans höga kindknotor stodo upp som bergsknallar ur kindhålorna, hakan var som ett tungt massiv. Ett tusenårigt, ännu kraftigt men kristnat bergtroll, så syntes han Credo.

Han torkade oavbrutet svetten ur pannan, och Credo förstod hur orolig han var för sin by. När förvaltarfrun kom in med öl, bröd och kött, darrade hon i sin tur så att hon knappt kunde ställa fram undfägnaden. Credo önskade ivrigt att lugna dem. Sedan hon nu själv var lugn för sin älskades säker-

het, tog hon det lätt med de femtio soldaterna för sin del.

— Jag tror vi kan vara utan oro, sade hon. Presidenten Cark vet, att hela världen har ögonen på honom, han skulle inte våga göra något åt ett amerikanskt barnhem.

— Det får vi hoppas, sade Kristoffer. Men byn?

— Den har intet ont gjort. Och jag ska tala med anföraren. Jag tror att det ska gå bra.

Kristoffer reste sig och tog avsked.

— Tack för det löftet, min lilla fröken, sade han utan ironi. Jag kommer upp igen, så snart jag kan. Jag förstår nu varför hon kallas Credo.

Han försvann och förvaltarfrun med honom. Credo lade en ny bunt brev på elden och tänkte på honom som kommit jagande och rivit upp så mycken oro. Det var ju för hennes skull, så det var inte mer än rätt att hon nu måste skydda alla dem som råkat i fara genom honom, stora och små, kreatur och gröda, hus och möbler och minnen.

Då förvaltarfrun kommit in igen, sjönk hon samman på en stol, sade icke ett ord, gjorde inte min av att hjälpa till med det arbete de hade för händer.

Credo beslöt att ta kommandot över denna människa, nu så rådlös, fast hon varit ett under av

rådighet, så länge hon handlade under överstens ögon.

— Nu måste vi använda tiden väl, sade Credo och drev henne att hjälpa till. Sen ska vi se till om vi kan rädda undan något av överstens ägodelar, innan gendarmerna kommer.

— Jag undrar om riksföreståndaren tänker på alla minnen som vi bränner upp i kväll, sade förvaltarfrun.

— Det tror jag inte, svarade Credo. Han har så nog av den dag som är.

— Han kanske inte har hunnit tala så mycket med er om sina minnen?

— Vi har känt varann i två år, svarade Credo genast.

— Hur blev ni bekant med honom om jag får fråga?

Medan hon framställde denna fråga smusslade förvaltarfrun undan en liten packe brev i sin kjolficka.

Credo märkte ingenting, hon tyckte om att få berätta.

— Det var för två år sen, när jag kom från Amerika till Sjuberg med hjälpexpeditionen. Jag tog in hos prinsen av Wales som försökte klå mig på mitt rum, han klår alltid de rika. Jag anade inte att jag blev lurad, men fem minuter efter jag kommit in i mitt rum knackade det och värden själv kom upp med mina kappsäckar. Han förkla-

rade att det förra priset var ett misstag, och att jag blott behövde betala hälften därav. Dessutom ville han framföra att riksföreståndaren utbad sig, det sa han verkligen, att få träffa mig.

När jag kom ner i hallen, fann jag att riksföreståndaren var den herre som suttit och läst en tidning, medan jag gjorde upp om rummet. Det var han som skickat upp värden att erkänna sitt misstag, och sen har han alltid tagit hand om mig. Vi träffades så mycket, emedan han bodde på hotellet då, hans våning på slottet var under reparation. Han är en underbar människa.

— Grevinnan påstod, sade förvaltarfrun, att i Amerika var det en självfallen sak att herrarna tog hand om damerna. Hon kunde inte hjälpa att hon måste erinra om grevinnan, fast denna bodde på Kanarieöarna i en evig vår, ända sen kriget bröt ut.

Denna antydan stack Credo som beräknat var och kom henne att säga mer än hon ämnat.

— Han finner alltid tid att tänka på mig, om det också brinner i alla knutar, sade hon. Två timmar efter vi fått underrättelse om revolutionen, kom han hem med ett par handskar åt mig.

— Jag har hört berättas att ni var med riksföreståndaren i Genève när Cark gjorde revolution, men det är kanske inte sant? Vi hör så mycket rykten. Och den nya regeringens tidningar kan man ju inte lita på. Ja, nu menar jag inte att det stod något om er i tidningen.

— Ni skulle inte läsa dem alls, sade Credo

strängt. Får ni inte överstens maskintryckta meddelanden?

— Jo ibland, men de är så svårlästa.

— Är ni för lata att läsa dem? frågade Credo vredgad. Här på överstens egen gård! Om vi sutte och latade oss i slott, finge ni ingenting.

— Jag har inte sagt att vi inte läser dem, svarade förvaltarfrun undfallande. Hon blundade, när hon tog fram breven för att slippa se.

— Berätta lite för mig om revolutionen.

— Ja, jag hade just då tillträtt min plats som sekreterare hos riksföreståndaren. Och i Genève var det så mycke skrivning. Vi blev där längre än vi tänkt oss, för det drog ut med förhandlingarna om lånet. En dag fick jag telegram att vi ögonblickligen skulle resa hem. Men vi hade inte hunnit mer än begrunda vad detta telegram kunde betyda, förrän vi fick ett nytt att vi inte skulle resa, ty det hade utbrutit tyfus i Sjuberg. Översten blev mycket orolig över att vi fick chiffertelegram, för det kunde inte betyda annat än att telegrafen var under kontroll av fiender. Jag fick order att förbereda resan, och så störtade han i väg för att överlämna underhandlingarna om lånet åt vår minister. Tåget skulle gå om två timmar. När han kom hem...

— Hade han handskarna med sig?

— Ja, det hade han. Det var hans enda lyckade affär i Genève, sa han. Och så hade han med sig

ett extrablad, där det stod, att det var revolution i Sjuberg och att alla riksföreståndarens trogna var nedskjutna. Med den underrättelsen reste vi, men förrädarna var framme och mixtrade med tåget, ingen vet hur, och vi förlorade vid bytesstationen lägenheten till gränsen, vilket betydde sex timmar. Hur många lådor har vi kvar?

— Två. Jag kan tänka mig att han rökte cigarretter då, sade förvaltarfrun som intresserade sig även för detaljer i världshistorien.

— Det kunde han inte, för han tog en bil och körde ifatt tåget, sade Credo. Han körde förstås också sönder bilen. Och när vi kom till gränsen, var alla tågförbindelser avbrutna och alla bilar bortblåsta. Och där stod tre medlemmar av vår regering vid spärren och bad och besvor honom att inte ge sig in i sitt land.

Förut hade han varit i sitt överdådigaste lynne, trots revolutionen, men samtalet med de där herrarna förkrossade honom. De darrade som brottslingar, när de svarade på hans frågor. De måste medge, att de låtit absolut överraska sig. Allt hade skett på en natt. Järnvägsstationerna bevakade, telegrafen, departementen och riksbanken. Kasernerna hade ju varit tomma, eftersom vi enligt fredsfördraget inte har någon armé, nu var de med en gång fulla med slödder. Vi får lov att riva breven i mindre bitar, annars tar de aldrig slut. Ja, och tanks körde genom gatorna beskrev de, och det var ingenting att göra. Han frågade hur det gått

till, när alla hans anhängare blivit nedskjutna och varför herrarna då levde själva. Det var inte sant, sade de, det hela hade lyckligtvis skett utan blodsutgjutelse. Jag tror han skjutit dem för detta lyckligtvis, om inte jag varit med. Han skrattade åt dem så hemskt som jag aldrig hört honom skratta, och han har aldrig varit sig lik sen. Och ni miss Nevinson, sade han, ni som har varit så glad att jag inte längre hade någon armé. Men nu går jag in över gränsen och skaffar mig en.

Ministrarna vågade inte säga emot och inte jag heller. Men just då kom telegram att massor av utvisade tagit sin tillflykt till Treves, de sutto på Holts järnvägsstation, och regeringen där ville inte ge dem asylrätt, nedrigt nog när vi varit allierade under kriget.

— Riksföreståndaren räddade ju en hel armékår åt dem i början på kriget, sade förvaltarfrun.

— Ja visst, sade Credo som aldrig hört detta, så mycket nedrigare av dem. I alla fall måste han resa till Holt för att ordna den saken med Treves regering. Det tog en dag och att ordna för de utvisade tog en dag. Och sen hade han lugnat sig så mycket och fått läget så pass klart för sig, att han insåg att han inte kunde marschera ensam mot Sjuberg. Ingen väntade då, att Cark skulle hålla sig mer än ett par veckor, men nu har han hållit sig i ett halvt år, och översten blir otåligare för var dag. Ni kan förstå det, när han företar sig

sådant som att resa in förklädd över gränsen och hämta sin tjur.

Förvaltarfrun höll just på att skjuta in den sista tomma lådan i skrivbordet.

— Jag kan undra vad vi ska få för att vi brutit sigillen och tömt lådorna, sade hon.

— Jag tar det på mig, det var jag som gjorde det, sade Credo. Vänta, vi kan ta och vända på bordet. Här är ju nyckelskyltar och sigill på baksidan också, ser jag.

— Det är omöjligt, det kan vi inte. Jag är väl en dåre! Jag kunde ha tänkt på att be Kristoffer hjälpa oss, klagade förvaltarfrun.

— Vi är lika dåraktiga bägge två, sade Credo. Jag skulle ju ha bett honom sända i väg bud till amerikanska ministern i Sjuberg att hjälpa oss. Men sen jag fått veta att översten var räddad, tänkte jag inte på någonting. Hur kan man vara så tanklös!

— Ja, hur kan man, upprepade den andra, och i ett slags trotsigt och ångerfullt raseri grepo de sig an med det väldiga skrivbordet. Tysta och flämtande arbetade de på att vända det helt om. När det var gjort, föll förvaltarfrun ihop grönblek och svettig på en stol.

— Jag brukar ta upp fyra man när det här ska rubbas vid rengöring, sade hon, o, min rygg, min rygg, den går av.

De stirrade häpna på varandra och bordet.

— Hon måste ju också älska honom, tänkte

Credo. Hon hade råkat i en upphetsad stämning. Det fanns efter detta icke gräns för vad hon orkade att göra för hans skull. Hon försökte elda upp förvaltarfrun. De skulle använda natten till att bringa i säkerhet så mycket som möjligt av överstens ägodelar.

— Det blir att bryta sigill igen och sen häktas jag för stöld.

— Ge mig bara nycklarna och gå sen ner i förvaltarbyggningen och gnid er rygg, sade Credo. Jag måste försöka, för j a g vet hur fattig han är. Ja, det är bråttom, så tag fram dem bara.

Credos framsträckta hand darrade av otålighet.

— Varför håller jag så mycket på hedern och friheten, jag är ju ändå död, tänkte förvaltarfrun. Har jag offrat honom mitt liv och nu senast min man och min rygg, så kan han väl få mitt eftermäle också.

— Jag lämnar inte från mig nyckelknippan, sade hon, men jag ska hjälpa er.

Tjänstefolket vaknade strax därpå vid ett buller som om en möbel välts omkull, och sedan sutto flickorna mållösa av förskräckelse i sina sängar och lyssnade till hur inbrottstjuvar härjade i huset. Det kunde icke vara något annat, ty de hörde hur tunga föremål hasades genom trapporna och ner i källaren. När den modigaste gläntade på

dörren, såg hon glimtar av vandrande ljus, varpå hon stängde igen och kröp under täcket.

Först hade de båda brottslingarna tänkt att endast söka gömma det antika silvret, men sedan grepos de av gärningens extas och yrkets tjusning. De skuro till och med ner ur ramen porträttet av grevinnan Martius, signerat Sargent, de tömde hennes sekretär på miniatyrer och bibelots, de överbjödo varandra i uppslag för att dölja spåren av sin framfart.

När de kommo upp från källaren från sin sista expedition, hade förvaltarfrun tagit med sig en butelj vin. Hon hade flera gånger förut bjudit Credo, men denna hade alltid avböjt. Nu var hon så yr av trötthet, att hon inte märkte vad som hände med henne, förrän hon för första gången i sitt puritanska liv förnam hur det kändes att ha vin i blodet. Det var underbart, det hjälpte mot frossan i kroppen, mot samvetskvalen över härjningarna i huset, mot hemlängtan och sömnighet. Det svepte ett romantiskt skimmer över hela hennes tillvaro i Europa.

— Ja nu kan jag gå ner i förvaltarflygeln, sade fru Clase, när hon fått ikull Credo på överstens säng och brett en filt över henne.

— Nej, lämna mig inte ensam, tala lite med mig, sade Credo och räckte ut handen.

— Vad skall jag tala om?

— Om förr i världen, sade Credo nästan mot sin vilja. När kom ni hit till Åskberget?

— Jag är född här i förvaltarflygeln och jag har levat här hela mitt liv utom ett år, då jag gick på lärarinneseminarium. Så jag har otaliga gånger sett översten resa härifrån och försvinna under backen som han gjorde i dag. Till skolan och krigshögskolan och till främmande länder och till kriget. Och för var gång blev det lika tomt och tyst. Far brukade säga, när det var dåliga somrar för vinet: »Om unga greven ville komma hem, så mognade druvorna fortare.» Om någon av folket skulle ha bröllop på gården, så sköt de på det hur länge som helst, bara för att han skulle vara med. Vad han var glad! Det kan inte fröken föreställa sig, som ser honom så här modfälld som nu.

— Han är inte modfälld, protesterade Credo. Så glad han var i dag.

— Det var han i n t e, sade förvaltarfrun, det måtte jag veta, som sett honom riktigt glad. Det är något som tynger och modfäller honom, och jag vet nog vad det är.

Credo reste sig på armbågen och betraktade förvånad förvaltarfrun som talade i en olidligt invigd ton. De talade ju om en man som blivit bortjagad från sitt land genom ett grymt förräderi och som måste åse hur det vanstyrdes av en handfull råa och obildade karlar.

— Det kan väl vem som helst förstå, vad som tynger på honom, sade hon.

— Jag menade inte så, sade förvaltarfrun, utan

mera personligt. Det är att ni säger nej till honom. Då tror han, att han är gammal, och det tar tillförsikten av honom som han kan behöva, om han ska kunna utföra sitt verk.

— Hur vågar ni? Jag tror att människorna i Europa är tokiga, flämtade Credo.

— Det är mycket möjligt att jag är tokig, för det har jag varit förr, sade förvaltarfrun, men den här saken vet jag. Det är taktlöst att tala om, men det är också taktlöst en hel del annat vi har gjort i natt. Och om vi också kan smuggla ut allt silvret vi gömt i tvättstugan, fast det tror jag inte går, så är det inte så viktigt för honom, som att han får den han vill ha. Ni talar om att han är fattig. Inte om han får er.

— Det har jag för att jag lät henne ge mig vin, tänkte Credo tillintetgjord. Men kunde ändå inte låta bli att fråga: Hur kan ni inbilla er att ni vet allt det där?

— Det tror jag varenda kvinna vet som har levat i femtio år på samma jord som männen, svarade förvaltarfrun. Och greven kan jag ju läsa i som en öppen bok. När han såg på er, var han rädd.

— Han som inte vet vad fruktan vill säga.

— Han är inte rädd för döden, det har han bevisat. Men det finns annat som de är mer rädda för, varenda en av dem. Förlåt min frispråkighet, miss Credo, jag ser er kanske aldrig mer. När han nu vill, så låt honom älska er. Då glömmer

han bort att åldras och befriar vårt arma land, sade förvaltarfrun ut från sin särskilda uppfattning om hur man påverkar historiens gång.

— Jag tror inte ett ögonblick på det där, sade Credo, vilket hon dock gjorde. En man ska vara fri, när han ska befria ett rike.

— Det är inrättat så att de aldrig är fria från oss, sade den äldre kvinnan. Antingen är de uppfyllda av oss eller av tomhet utan oss.

— Jag är hans kamrat, sade Credo.

— Ja, jag kunde tro det. Det är det värsta av allt. Då är det bättre ni reser hem till Amerika, så att det kan bli någon annan.

— Tänk om min mor visste att en kvinna vid hennes ålder talar till mig som ni gör. Ni vet att han är gift. Ni frågar inte ett dugg efter hur o r ä t t det vore, även om...

— Ni tyckte j a g var feg nyss som tvekade ett ögonblick att bryta sigillen för hans skull. Ni tänkte: Vad betyder den där människan mot honom? Och det var alldeles rätt, men det är detsamma med er, vad betyder ni mot honom?

— I Amerika tycker man att en ung kvinnas framtid också betyder en hel del.

— Jaså. Är alla sådana i Amerika?

— Nej, men jag är sådan.

Att missen bara vågade lägga sitt eget öde i vågskålen mot hans! Att komma med sig själv, när det gällde en sådan man och ett kungarike.

Tusen gånger tusen kvinnor hade gjort vida mer än det för att jaga bort en vemodig stämning hos den vanligaste karl som talade om sin ensamhet en lördagskväll.

— Jag förstår att ni är mycket fäst vid översten, sade Credo med värdighet, men vi ska inte fortsätta det här samtalet. Jo, det vet han också, att ni är fäst vid honom och det är skamligt av er att skratta.

— Jag ber om ursäkt, sade förvaltarfrun och skrattade fortfarande. Det bara föll sig så lustigt: fäst vid.

Credo rös till av obehag. »Det kan väl hända att jag är tokig, det har jag varit förr.» Dessa ord fingo med ens en högst påtaglig betydelse. Och det hade varit något tokigt i den blick som dragit hennes till sig, när hon stod vid fönstret på morgonen. Credo vände sig mot väggen.

— Jag vill inte tala mera med henne, tänkte hon. Men hon var en underlig trollpacka denna kvinna som tog Credos hjärtas parti i dess dagliga strid mot hennes åsikter. Och hon hade varit hans lekkamrat, hans vän, hon kände honom...

Hos förvaltarfrun hade stämningen kastat om snabbare än vinden kan vända sig vid lågt barometerstånd. Hon hade nått offerviljans höjdpunkt och föll ner. Nu hade hon bara en åstundan: att motarbeta det hon nyss velat åstadkomma. Hennes tunga var på glid och lät icke hejda sig av någon varning.

— Om han anförtrott er sina minnen, så har ni kanske hört, att jag egentligen är död, viskade hon. Sa han inte att han dödade mig? Han höll mitt huvud under vattnet, tills jag dog. Vilken skandal jag ställde till sen jag var död. En gång badade jag i floden nere vid Kristoffers färjställe, för att jag trodde jag var osynlig som andra döda. Kristoffer talte om för mig att jag inte var osynlig. Men det är jag, fast de ser mig i alla fall.

Hon torkade självmedlidandets tårar ur ögonen. Hon ömkade sig över sig själv och över den här flickan som hon nu måste mörda med sin tunga.

— Nu avskyr ni mig förstås, men jag har väl gjort mer än det. Jag gjorde ett tyghjärta och skrev hans namn på, och det kastade jag i floden under förbannelser. Därför har han heller aldrig ro, hans hjärta kastas omkring som ett spån på havet. Är ni varnad nu?

Varför svarar ni inte? Hör ni kanske inte vad jag säger? Så dum jag är, inte kan jag göra mig hörd, jag är ju död. Men ont tal det går alltid fram.

Bry er inte om vad jag sagt, bry er inte om, att han gjorde det. Det fick han väl. Som jag nyss sa, jag betyder så lite. Somliga kvinnor brukar med nöje vädra en annan kvinnas blod på en mans händer. Men sådan är inte ni. Det borde jag ha tänkt på. Bry er inte om vad jag säger, jag är en stackars toka. Säg inget till Sebastian.

Om han får veta vad jag gjort er, då dödar han mig en gång till.

Hon böjde sig över Credo och betraktade henne forskande. Så smög hon sig hastigt ut ur rummet. Hon hade upptäckt att Credo sov.

TREDJE KAPITLET.

Åskvädret.

Credo strök med handen bort minnet av en förvirrad dröm hon drömt om ett spöke som badat naket i floden vid Kristoffers färja.

Så dumma drömmar.

Det var ljuvt att vakna, när man genast mindes att han levde. Det var också ljuvt för en annan orsaks skull, en hemlig orsaks skull.

Credo var så överdådigt glad, att hon började gnola en negervisa: — O, Honey, my Honey, it is a dark and stary night...

Då knackade det på dörren.

Förvaltarfrun hade tillbragt timmar utanför dörren i ångestfull vaka, medan hon väntade på visshet om hur mycket eller litet flickan hört av hennes stygga bekännelse. När hon nu såg henne frisk och strålande, stirrade hon på henne, gripen av en vidskeplig fruktan inför den som så påtagligt stod under högre makters hägn. Hon svarade något otydligt på Credos vänliga fråga om ryggen och skyndade ut igen. Hon sökte någon att tacka för det hennes giftiga pil blivit fångad i flykten, innan den hann sitt mål. Genom en

naturlig tankeförbindelse kom hon att tänka på Sankt Sebastians huvud. Hon störtade ner till förvaltarbyggnaden och tog fram det ur en byrålåda. När hon kom ner i stallet med huvudet och en limpanna mötte hon Jacob, stallknekten. Han blev inte alls förvånad, ty han insåg strax att helgonet väl kunde komma att behöva sitt huvud innan slutet av denna dag. Han visste ju det som de andra misstänkte: att greven varit på gården. För Jacob hade han visat sig och för ingen annan av folket.

— Jacob, sade hon, din far var här i går kväll med bud att greven lyckligen kommit över gränsen. Vill du gå ner med ett telegram nu genast. Vi måste söka skydd hos amerikanska ministern.

— Det är väl också som fan själv, att det ska behövas, sade Jacob. Jo, jag ska komma då jag gett djuren, frun.

Credo blygdes när förvaltarfrun anmälde, att nu var budet här som kunde gå ner med telegrammet. Hon hade återigen i sin stora glädje glömt alla faror och plikter.

— Nu ska vi genast hissa amerikanska flaggan, sade hon och ryckte upp sig ur sina drömmerier. Det är Amerikas största festdag i dag.

— Vi har ingen flagga och ingen flaggstång, sade förvaltarfrun kort. Hon tyckte innerst inne som Jacob.

Men Credo kastade hastigt en morgonrock på sig och rev fram en flagga ur packningen.

— Den tog jag med för att vi skulle fira Thanksgiving day, sade hon, och nu kommer den underbart till pass. Vi gör fast den vid balkongen ovanför porten.

Det var en helt annan morgon än i går. Luften var torr under en jämngrå himmel, dalen syntes så trång, och De tre mödrarna stodo obevekligt med fötterna på jorden. Men luften var frisk efter ett nyfallet regn och doftade mossa och mylla.

— O Honey, my Honey...

— Kom nu, fru Clase, så springer vi ner och ser efter hur flaggan tar sig ut.

Den var så stor, att den nästan skylde familjen Martius' vapensköld över portalen. Detta gladde Credo som tyckte att hon tagit sin beskyddare i beskydd. Och det retade lika mycket förvaltarfrun, men av vördnad för Credo som stod under högre makters beskydd än amerikanska flaggan låtsade hon icke därom.

— Nu ska jag klä mig till gendarmerna kommer, sade Credo.

— Jag är förfärligt rädd att vi gjorde något galet med att stjäla undan så mycket i natt, sade förvaltarfrun. Och inte kan jag begripa, hur vi ska få den tunga klädkorgen med silvret ur huset.

— Vi talte ju om att bära den till ruinen, sade Credo, vi ställer till en ruinfest på Thanksgiving Day. Då måste man ju ändå föra dit saker. Och var inte orolig. Jag ska ta allting på mig.

Det var stört omöjligt att göra henne rädd i dag.

Förvaltarfrun, själv bruten av ångest och vaka och olidliga smärtor i ryggen, betraktade denna strålande varelse som ett övernaturligt väsen. Det var antagligen hon som skulle rädda riksföreståndaren och hans land. Så förfärligt.

Credo åt frukost med barnen och berättade för dem om puritanerna som farit med Mayflower över havet och grundat det mäktigaste rike i världen. Den första skörden i det nya landet hade de firat med tacksägelse just denna dag av året, och den var alltjämt en stor festdag.

— Vi firar inte fältslag vi utan den bärgade skördens dag. Och därför ska vi ha en fest i ruinen.

Medan barn och tjänsteflickor skickades i förväg att sopa löv i ruinen, lyckades de två sammansvurna släpa silvret ner i en av de underjordiska källargångarna. De nyfikna kommenderades att göra helt om och blunda, det gällde en överraskning. Det var icke tid att tänka efter om tjänarna läto lura sig av detta. Förvaltarfrun och Credo handlade under samma tvång som alla tjuvar och tjuvgömmare: att bara gå på.

Förvaltarfrun drog Credo allt längre och längre in under jorden, tills hon kom till en grop som översten och hon grävt som barn. Här skulle hon kunna hitta korgen i sömnen, förklarade hon. Blir jag häktad, så får den stå tills jag kommer ut. Och slår de ihjäl mig, så försök att minnas, att vi tog av till vänster.

— Jag har gåvan att veta vad som skall hända, sade Credo, och jag vet, att vi ska dricka kaffe ur den stora silverkannan tillsammans.

Hela förmiddagen hölls hon med barnen vid ruinen och lekte med dem Sagan Om Vad Som Skulle Hända.

Det skulle kanske komma några jättar, men inga barn behövde bli rädda för dem. De voro bara stora och rytande, inte mycket farliga. Kanske skulle barnen få ge sig ut på äventyr och vandra till Kungens slott.

Hon lärde dem att sjunga:

There was an old lady
who lived in a shoe
She had so many children
She didn't know what to do...

Mitt i sagan kom förvaltarfrun springande. Hon höjde handen, och Credo förstod att nu kom verkligheten.

Damen som bodde i skon samlade alla sina barn omkring sig och stormade med dem in i huset. Den som kom först, fick en chokladkaka. När truppen blev synlig, stod Credo, flämtande efter flykten, på trappan under sin flagga för att ta emot.

Hon sade till sig själv för att stärka sitt mod:

— Dessa karlar är människor och det måste gå att beveka dem.

Först kom anföraren som var beriden, man såg vid första ögonblicket att denna unga karl var av ren tillfällighet upphöjd till befäl, kanske emedan han kunde sitta kvar på en hästrygg. I hans spår vandrade det lerbestänkta manskapet, och det första som förnams av detsamma var en infernalisk stank.

Den lukt som stigit ur överstens förklädnad var en ringa lukt i jämförelse med denna. Förvaltarfrun fick den in till sig genom det öppna köksfönstret och uppfylldes av fasa över att få dessa arma, försummade, orenliga och otuktiga karlar in i huset. Hellre åskan, hellre den renliga elden.

Även Credo kände en viss oro över att det icke var en trupp som kom utan en hop.

Där kommo för detta soldater i slitna uniformsplagg med gamla infanteristers gång. Där funnos ömfotade gröngölingar som fabrikerna utspytt som arbetslösa, lösdrivare och obestämbara. Nästan varenda en hade sin egen fason på kläder och vapen. Men männens likformiga smuts, skäggighet och stank bildade en slags uniform ändå. Den röda leran på deras skor tillkännagav, att de vandrat en lång gemensam väg tillsammans. Den gula bindeln om armen talade sitt språk om att de alla bundit sitt öde vid samma man och därför voro tvungna att hålla tillsammans.

För kvinnorna som väntade dem var anföraren det viktigaste.

Truppens kondition talade icke gott för honom,

icke heller hans brutala ansikte. Då han hoppade av framför trappan och slängde tyglarna åt närmaste man, flög det för Credo, att han endast kunde ha lärt denna gest under mycket hatfullt studium av överordnade. Hennes säkerhet vacklade något vid tanken att hennes öde berodde av en kalfaktor som själv under ett långt krig depraverats genom att lyda vansinniga order.

— Vad är det där för något, sade han och pekade på flaggan. Under en sekund förekom det Credo att hon glömt varje ord av denne mans tungomål. Hon kunde icke svara. Riv ner det, sade chefen och vinkade åt sina män.

— Det är amerikanska flaggan, fick nu Credo fram.

— Hur understår man sig hänga upp den på ett hus, som tillhör Vinlands regering?

— Här är ett amerikanskt barnhem. Det står under amerikanska ministerns beskydd.

— Tror jag inte på! Jag ser inte till nån minister. Är det ni, som är förvaltarens fru?

— Nej, jag är...

— Man har inte frågat vad ni är. Han var nu så nära inpå Credo, att hon måste vika undan om hon inte ville bli knuffad omkull.

— Är det säkert att det inte är ni som är gift med förvaltarn? Inte? Spring då efter henne. Förvaltarfrun öppnade dörren till hallen i samma ögonblick som männen kommo drumlande med flaggan de rivit ner. Mitt i stundens förskräckelse hann

hon med att ge Credo ett skadeglatt ögonkast för hennes tro på flaggan.

Karlarna slängde den sönderrivna flaggan på golvet, och Credo tog upp den med orden: — Detta var inte klokt av er.

Befälhavaren hade en dunkel aning om, att det kanske icke var klokt. Han visste, att det var noga med flaggor. Men han vände Credo ryggen och underrättade förvaltarfrun om att huset skulle utrymmas för att ge plats för en ständig truppförläggning.

— När? frågade båda kvinnorna på en gång.

— Det ska ni få veta sedan. Vi måste först undersöka hur regeringens sigill blivit respekterade. För resten har ni en hel del att stå till svars för. Man vet vem som var här i går. Stå inte här längre, gå ut i köket och laga att vi får mat. Men vänta, först kan ni följa ner med i vinkällaren, man är törstig.

Förvaltarfrun förklarade sig ödmjukligen villig att genast lyda order. Befälhavaren följde henne, men hejdade sig i dörren. Han kom ihåg att han måste sysselsätta sitt folk på något militäriskt vis. Efter ett ögonblicks eftertanke gav han hastigt order att folk och fä skulle samlas i sina hus och alla ingångar bevakas.

Credo smög sig in till barnen som sutto uppradade dödstysta och orörliga så som de lärt under kriget. Några av dem hade fått sitt första

kok stryk långt innan de kunde tala rent, därför att de varit olydiga och tagit av sig gasmasken.

De hörde genom dörren befälhavaren svärja och dundra vid underrättelsen att en av stallknektarna var försvunnen sen i morse och icke kommit tillbaka. Han vädrade att det betydde kallelse till uppror.

Credo skyndade på barnen att packa, ty hon sade sig, att när som helst kunde det falla karlen in att skicka i väg dem. Hon skämdes inte så litet, när hon tänkte på hur hon lovat att beskydda huset, ty hon kunde ju höra hur obekymrat gendarmerna härjade, medan de igångsatte vad de kallade sin undersökning. En gång försökte hon att protestera mot vad som skedde, men blev hastigt bortkörd. Man hade med förvaltarfrun att göra och inte med någon annan. Bort med fingrarna, det här angick väl minst av allt en utländska.

— Ja, men jag...

— Lyd!

Hon vände och gick in igen. Hon kunde ju icke säga att det var hon som brutit sigillen, ty hon visste icke, om de upptäckt att de blivit rörda.

Medan barnen som bäst voro i färd med att stuva in sina dyrbarheter, kommo ett par av karlarna in och började inventera. Det angick dem icke att Tomas på detta sätt fick sina stenar och fågelägg hopblandade med Bertas. Så försvunno de igen, lämnande idel förstörelse i barnens lilla värld.

Slutligen upphörde trampet i huset och mot skymningen samlade sig allt oväsen i hallen. De hade börjat dricka för att vederkvicka sig efter arbetet.

Credo vågade inte låta barnen klä av sig, de fingo lägga sig på sina små sängar, och så småningom somnade de trots sång och skratt.

Credo gjorde ett bo åt sig i en korgstol för natten. Hon måste skydda barnen, sade hon sig, men sökte i själva verket skydd hos dem. Hon var nöjd så länge karlarna larmade tillsammans, hon visste att det skulle bli mera kusligt när allt blev stilla.

Och till sist blev det stilla.

Det var slut på Thanksgiving day.

Hon måste tänka på samma dag för två år sedan, och på den stora middagen i föräldrahemmet. Ännu på förmiddagen hade ingenting synts viktigare än att bordet skulle bli väl dekorerat, och de små leksakskärvarna hon bundit skulle ta sig väl ut och vinna beröm. Men innan middagen var över hade hennes öde avgjorts. Då hade hon beslutat att fara till Sjuberg, huvudstaden i Vinland, för att lindra nöden där. Hon hade ganska få begrepp om denna stad, men onkel James som just kommit från Europa berättade att ingenstädes hade han sett större elände. Han berättade så gripande om de oskyldiga barnens martyrium, att han fick hela

sällskapet att gråta och att ge, som det aldrig tänkt sig att gråta eller ge. Han tackade glädjestrålande, ty nu kunde han hoppas att snart få vända dit tillbaka. Då sprang Credo bort och frågade om han ville ta henne med. Något hade hänt, hon hade fått längtan till lidandet.

Credos beslut stadgades blott genom invändningar. Föräldrarna iakttogo med förvåning en nästan inspirerad envishet hos sin lilla Kate, när hon upprepade, att hon ville resa. Av tradition hade de vördnad för den Inre Rösten. De hörde den själva sällan, men varför skulle den inte tala till deras Kitty? Hon fick resa med onkel James mot att han lovade sända hem henne om ett halvår.

Efter ett halvår hade onkel James och tant Mary förlorat varje grepp på flickan, det vill säga det hade de redan första dagen men de upptäckte det icke genast. Hon ville inte höra talas om att resa. Trogna sitt löfte läto de en avlösning från Amerika komma och förklarade, att de icke kunde sysselsätta henne i amerikanska hjälpmissionen mot hennes föräldrars vilja. Då tog hon plats hos riksföreståndaren som sekreterare, och då föräldrarna drogo in hennes underhåll, förklarade hon, att hon redde sig på sin lön och skulle stanna tills vidare. Då underrättelse om revolutionen nådde Boston gladdes de, ty nu skulle hon förstås komma. Nej visst inte, hon följde riksföreståndaren i landsflykt och förklarade, att hon återvände icke förrän Vinland var fritt.

I dag sutto de säkert åter samman med släkten vid ett bord som någon annan, någon lydigare dotter dekorerat, och talade om att de icke kunde förstå vad som höll henne kvar. Vad gjorde det till eller ifrån, om den som regerade över Vinland hette Si eller Så? De ångrade säkert att de släppt i väg henne, och ändå voro de långt från att ana hennes belägenhet i detta hus, skyddslös bland druckna män som rivit sönder Förenta staternas flagga. Ändå föll det dem icke in att hon kunnat fatta ett så oerhört beslut, som det hon fattat denna natt.

Det dröjde inte länge förrän sorg och lycka flöt samman för henne och hon somnade till i sin stol. Hon vaknade vid steg rakt ovanför, hörde att någon ruskade i dörren till rummet, där hon sovit natten förut och skulle sovit i natt. Hon hade gått upp medan gendarmerna åto för att söka rädda ner sitt resgods. Det hade gått lyckligt, ty hon hade kommit ner osedd genom överstens hemliga dörr och trappa. Den var bra att ha nu, fast den ingivit henne så mycken sedlig harm dagen förut.

Nu hörde hon skräckslagen att dörren där ovanför slogs upp, hur var det möjligt, hon visste ju att hon låst den från insidan innan hon gick!

Nu stormade inkräktaren fram till överstens stora säng, nu tumlade han ner i den med brak. — Nu — nu upptäcker han, tänkte hon, att den är tom.

De närmaste minuterna satt hon hopkrupen som

förlamad, gripen av den skräck över att vara oskyddad, vara öppen för våld och missbruk som endast en kvinna kan erfara och förstå.

Hon tänkte inte, hon anropade ingen, varken sin Gud eller sin moder, de funnos i detta ögonblick icke till. Kroppen hukade ihop sig liksom för att skydda sig med sig själv i en åtbörd, som var hängivelsens yttersta motsättning.

Då det varit tyst en stund utan att någon kommit för att söka och hämta henne, löste hennes lemmars kramp upp sig i en mattighet så stor, att hon icke kunde röra hand eller fot.

— Om han hittat mig, hade jag varit förlorad.

När huset i gryningen åter fylldes av larm och bråk återvände mod och tillförsikt till Credos hjärta. — I morgon kan jag vara hos honom, om det går väl, tänkte hon och började åter gnola vid tvättfatet.

Hon svävade i fullkomlig okunnighet om vad hela truppen redan visste nämligen att befälhavaren befann sig i ett fruktansvärt humör över en misslyckad natt.

Credo var ute i köket för att söka efter mat åt barnen, då hon hörde befälhavarens röst inne bland dem. Hon skyndade tillbaka och mottog en retlig befallning att komma ut i hallen med alla ungarna

och deras knyten, de skulle visiteras, innan de gåvo sig av.

— Kan inte förvaltarfrun få komma och hjälpa mig? frågade Credo.

— Nej, det får hon inte, sade han, och försvann.

— Nu barn ska vi gå från jättarna till kungens slott, sade Credo. Å, ni små bleka stackare. Se här, var och en tar ett bröd. Ni får choklad, då vi kommer ut på vägen.

När nu ögonblicket var inne, vågade hon inte ta med sig kappsäcken där hon hade de stulna dyrbarheterna. Grevinnan hade hon rullat omkring stilettkäppen och stuckit in i sitt paraplyfodral, henne tog hon med ehuru bävande. Kappsäcken sköt hon in under en soffa, och så öppnade hon dörren till hallen.

Den hade tydligen varit sovläger för ett par av karlarna under natten. Oordningen och stanken kommo henne att rygga tillbaka. Men hon fattade sig och gick bort mot porten med bagaget i händerna och ungarna i hälarna. Där stodo två vakter som hejdade henne. Ingen slapp ut, förrän chefen givit sitt tillstånd. Han tillkallades och kom ut från biblioteket om möjligt ännu mörkare än nyss. Genom dörren såg Credo en skymt av den fruktansvärda förstörelsen där inne, och mitt i denna stod förvaltarfrun.

— Vad är det för dokument Martius har bränt? Spiseln är ju full av svart papper.

— Privatbrev, sade Credo.

— Ni svänger er, ni tror jag är en idiot. Den där gamla käringen där inne tror att det går i mig, att Martius inte en gång var uppe i sitt eget hus. Han skulle kantänka inte talat med någon, och inte hämtat något mer än sin tjur.

— Men det är ju sant, sade Credo.

— Och den där askhögen är ingenting annat än gamla kärleksbrev? Nog var han en Ravajack, man har väl själv varit med honom i kriget, men försök ändå inte. Vi är inte så illa underrättade i Sjuberg.

Credo förstod att hon icke skulle bli trodd med mindre hon erkände att översten hämtat en skatt eller planlagt en sammansvärjning eller förstört några viktiga dokument. Ingen skulle tro, att han riskerat livet för att hämta en tjur och kyssa en flicka, det var alldeles för enkelt. Hon teg.

— Det är väl också sant att alla sigillen är orörda och att ingenting stulits ur huset? fortsatte han.

— Ingenting har stulits, sade Credo kort. Får vi gå nu?

— Å nej, inte än. Visitera ungarna och bagaget så länge, så får vi se om ni ljuger. Ni ska få gå, när ni talat om vad Martius hade för sig på gården, inte förr.

— Låt mig ge mig av nu, sade Credo med förtvivlans mod, barnen måste hem.

I samma ögonblick kände hon, att någon drog henne i kjolen. Det var ett av barnen som ville

väcka hennes uppmärksamhet. Hon vände sig om och grep så på bar gärning en av männen som undersökte en av de små flickorna. Hon störtade bort och slet flickan ur hans nesliga händer med ett sådant raseri, att han utan vidare släppte henne.

De andra karlarna började skratta. Det betydde att de voro generade, men Credo tog det för fräckhet. Hon blev i bokstavlig mening utom sig.

— Öppna porten, befallde hon och sen går ni ur vägen och rör ingen av oss vidare. Hon tvekade icke om att de måste lyda. Vakt och befäl voro en sekund under samma föreställning, en sekund, sen gick den över. En karl gick mot dörren och vred om nyckeln för att öppna, befälhavaren sade: — Håll, vad nu? Men i samma ögonblick som låset vridits om slogs dörren upp utifrån, och tre män ramlade in.

Chefens hand flög ögonblickligen till revolverfickan, och de nykomna upprepade samma gest.

Credo satte ner flickan hon hållit i famnen. Hon trodde sig se en syn. Här stodo två män av hennes eget folk en äldre och en yngre, automobilklädda gentlemän med glasögon och kamerafodral, i full turistutrustning och så revolvrar på köpet. Hon kände dem icke, men det var något obeskrivligt tröstande i den fräcka oberördhet, varmed de betraktade den ursinnige chefen och de beväpnade

karlarna omkring sig, och i det höviska sätt, varpå de blottat sitt huvud för henne.

— Vad är det den där karln säger som är så röd i ansiktet? frågade den äldste av dem. Tala om vilka vi är, sade han till den tredje i sällskapet som var tolk.

På chefen gjorde det inte så mycket intryck att höra, att han hade framför sig nutidens mest berömda krigskorrespondenter som representerade två mäktiga tidningsgrupper i Amerika. Det kunde ju vara skryt. Men han imponerades av den fullständiga likgiltighet de lade i dagen för hans vrede.

— Vad vill de här? frågade han. Vem har gett dem lov att komma hit?

Tolken svarade, att de brukade inte fråga om lov, innan de kommo. Nu voro de här för att se hur det gick till, när presidenten Carks män utrymde ett amerikanskt barnhem. Under tiden kommo herrarna fram och hälsade på Credo. De visste vem hon var, vad hon hette, de voro fullt inne i situationen.

— Jag är uppriktigt ledsen att ni kom av er, då vi trädde in, sade den yngre av dem som Credo kallade Newyork. Ni höll på att slå ihjäl den där karlen, och det hade vi så gärna sett, det vill säga jag. Min kollega tillhör en optimistisk och människovänlig koncern, han skriver om ljusa sidor. Törs jag fråga varför?

Credo hade icke tanke på att det var ett ömtåligt ämne att röra vid. Hon omtalade utan om-

svep vad som hänt, var bara förvånad över att detta sorgliga faktum försatte båda herrarna i sådan förtjusning. Men när hon varit samman med dem några minuter till och sett hur de arbetade sig genom situationen och huset, förstod hon dem bättre. Det kränkta lilla barnet var ett material, en rubrik. För den ene ett barn, räddat genom en hjältemodig kvinna. För den andre ett barn, kränkt av en rå soldat. Men de voro inte omänskliga, de gåvo den lilla en dollar, sedan de fotograferat henne och smekte hennes röda hår.

— Hur kom ni hit? frågade Credo.

— Martius föreslog oss att ta den här vägen på vår resa till Sjuberg, sade de. Credo rodnade av glädje. Hon kände sig åter vara inom sin älskades beskydd. Dessa män som han sänt skulle säkert föra henne och barnen oskadda till Sjuberg, kanske i tid för henne att ta tåget till Treves i kväll.

Chefen för milisen lystrade för namnet, och det väckte upp honom ur hans obeslutsamhet. Han var inte dummare än att han anade sig till sammanhanget. Detta var helt enkelt en förstärkning, som Martius sänt till en hotad punkt. Det var likt den djäveln. Det gick tusen historier om hans påhittighet i kriget.

Det skulle varit härligt att ställa upp de där två fräcka herremännen som Martius skickat mot en vägg och skjuta ner dem. Men hans instruktioner räckte inte till. Han måste avge rapport till Sjuberg och inhämta order.

— Journalisterna ska ut på gården, sade han. Här försiggår en undersökning som inte angår dem.

— Den måtte väl i högsta grad angå oss, sade Newyork, säg honom det.

— Säg att vi inte lämnar huset, förrän vi har barnen och deras vårdarinna med oss, tillade Chicago.

— Säg åt dem, att om de ger sig i väg ögonblickligen, så må de ta missen och ungarna med sig, utbrast anföraren desperat.

Detta var en ömtålig situation. De båda journalisterna sågo prövande på varandra. De ville båda göra sin plikt mot Credo, men de voro ju inte färdiga med sitt arbete. Den äldre sade sig, att hans främsta plikt var att hjälpa en kvinna och hennes värnlösa skyddslingar. Den yngre tvekade icke ett ögonblick om, att hans plikt var att stanna och suga ut huset på material.

— Följ ni miss Nevinson till Sjuberg, så stannar jag här, sade han till kamraten. Det händer säkert mera ljusa händelser kring miss Nevinson.

Det var ett svårt ögonblick för en riddersman. Det är bistert att lämna material åt en kollega. Men han bestod provet. — Det ska jag göra, sade han, men då tar jag båda bilarna.

— O, sade Credo, har ni bilar åt oss alla. Det är en nästan övernaturlig omtänksamhet.

— Det var Martius.

— Så likt honom. Men var är bilarna?

— Nere i byn.

— Då väntar vi där nere på er kollega.

— Jag ska be att få slippa att stanna, sade tolken.

— Ge er i väg, sade Newyork.

— Nå, hur går det? frågade anföraren. Maken till fräckhet hade han inte skådat på länge.

— Jag kan gå ensam med barnen ner till Klosterbyn, och vänta där, sade Credo. Jag är inte alls rädd.

— Det har vi sett, sade Chicago artigt, men jag följer er.

Credo gick bort till Newyork. Bakom er rygg är en dörr, sade hon.

— Ja.

— Innanför dörren ett rum, i rummet en soffa, under soffan en kappsäck med tjuvgods. Kan ni ta den med er, när ni går. Hemligt. Och föra den till vår mission i Sjuberg till mrs Johnsson.

— Var lugn, sade han, det ska bli.

Credo vände sig mot anföraren och sade mycket lugnt: — Ni ska finna mig redo att stå till svars i vad som angår huset. Så gjordes vägen fri, och Credo gick ut med sina barn åtföljd av Chicago. Anföraren tycktes inte alltför ledsen att ha Newyork ensam kvar. När hon passerade dörren, vände hon sig om och betraktade mannen som förgripit sig, betraktade honom så som om hon velat inprägla hans ansikte till domedag, men det var ett så vanligt ansikte.

I ett fönster stod förvaltarfrun och såg den lilla skaran ge sig av. Det var ingenting att säga om den saken, ty barnen måste ju räddas, men nu var hon helt i fiendens våld. När man är död, blir man glömd.

Chicago bar dagens lilla martyr i sina armar.

När de hunnit så långt att huset icke mer syntes, hörde de ett skott. Om ett par minuter föll ännu ett, och ögonblicket därpå ett tredje.

Chicago satte ner flickan och sprang tillbaka.

FJÄRDE KAPITLET.

Klosterbyn.

Under Åskbergets fot låg Klosterbyn nere i dalen, mjukt och lydigt formande sig efter markens och flodens bukter. Även byggnadsstenen var fruktbar här, man såg icke mycket av dess röda färg under mossa och stenväxter. Alla husen voro små, och klosterkyrkan skilde sig inte mycket från de andra.

I århundraden hade byn styrts uppe från en borg som man där nerifrån icke kunde se, vilket kan sägas vara alla människors öde, men denna by visste det. Nu fanns icke längre någon styresman där uppe, och Kristoffer, färjmannen, uppbar ansvaret och den världsliga myndigheten, ty han hade den största styrkan och den största gården.

Det var en tung börda trots hans massiva axlar, ty han var bortåt sextio år men hade ännu aldrig varit annat än underbefäl.

Nu stod han utanför sin länga och betraktade fundersamt fem karlar av Carks folk som sovo i hans färja. Därmed skötte de sin plikt, ty de beslagtogo den.

Färjmannen hade nyss sett hur en man måst vända med häst och vagn på andra sidan floden

och köra bort igen, och han hade varit nära att kasta karlarna i floden och själv färja över, men han hade hållit sig tillbaka.

Nu kom han ihåg vad far och mor brukat berätta om all bedrövelse i deras och deras fäders tid då främmande eller egna knektar lagt beslag på färjan. Först nu förstod han deras känsla av fångenskap därvid, först nu förstod han deras hat mot dessa oansvariga sömniga, lata och övermodiga karlar som hindrade livets jämna gång men i kraft av sin värdighet och sina vapen krävde sin självklara tribut av andras möda och nödtorft.

Det var en alldeles ny, en civil känsla hos honom. Så länge han burit uniform, hade han tyckt att uniformen hade rätt. Han hade tjänat kronan hela sitt liv. I sin ungdom hade han varit med om ett krig som varit både kortare och enklare än detta sista. Där hade han tjänat upp sig, och hans mannaålder hade förflutit i fred under det han tränat generationer av värnpliktiga på Sjubergs kaserngårdar mot rikets blivande fiender. Så fick han vara med om ett krig till och var då ännu karl att själv slå många av dem med bössa och för hand.

Han hade så nyss kommit hem, och nu hade det börjat på nytt.

Dessa karlar representerade vad som fanns av militär i hans land. Han avskydde dem i alla fall, seklers leda samlade sig hos honom bara han såg på dem. Detta var nytt och kändes underligt, men

han förklarade det därmed att dessa karlar bara hade en bindel, ingen uniform. Hans gamla knekthjärta erkände dem icke som legitima soldater, det var väl därför han vämjdes vid dem så. Han letade efter ett uttryck för vad som utgjorde den stora skillnaden men fann det inte. Instruktionens ord som han pluggat så ofta med bondpojkarna dugde inte i dag.

Mycket blev annorlunda sedan man blev civil.

— Jag börjar visst bli gammal, tänkte han. Frågar jag Jacob, så vet han precis vad som är skillnaden mellan en bindel och en uniform.

Han kunde ha frågat när Jacob hade varit nere nyss, men det hade inte lönat sig att inlåta sig i samtal med honom, så bråttom som han haft hem till sina djur. Hans ärende hade tagit lång tid, ty Klosterbyns telefonstation var redan bevakad när Jacob kom ner med Credos telegram, så mycket förstånd hade anföraren ändå haft, fast han var utan uniform. Jacobs yngre bror Mattias var inte hemma, och så hade Jacob fått lov att ge sig av på cykel för att försöka sin lycka vid järnvägsstationen. En båt hade man ju lyckligtvis, ehuru färjan var fast. Halvvägs hade han mött sin yngste bror och förmått honom att vända och ge sig av med budet. På hemvägen hade han gått inom hos mor, för att dricka och få en kaka bröd.

— Tänk vad djuren ska vara hungriga, hade han sagt.

Ja, hur skulle det nu gå för hästarna och Jacob och andra grevens vänner? Och varför dröjde Mattias så länge? Skulle han rå med att simma över floden när det var så mycket vatten efter regnen.

Medan Kristoffer övervägde dessa spörsmål, hörde han ett vilt oväsen bakom sig och vände sig om. Hans hustru hade just fått upp i famnen en gås av de femtio som vandrade fredligt omkring på den gröna ängen neråt floden. Kristoffer förstod offrets och de kvarlämnades veklagan, de där karlarna var då ingenting att dö för, men de hade befallt gås på bordet. Nu ropade en av dem, som sysslade vid ladan med att sätta upp en fälttelegraf: — Inte räcker det med en, när vi är tio man! Fem ska det vara.

Kristoffer erfor en stark lust att gå bort och klå upp dem. Dessa drumlar arbetade med att nå förbindelse med fienden själv. Utan blygsel hade de erkänt att de sökte anknytning till närmaste förläggning av Slättlandstrupperna, som enligt fredsfördraget sutto med alla de södra bergpassen i sina händer. För detta högförräderi gjorde Carks karlar anspråk på en halv gås per man.

Telegram gå fort och bilar rusa hastigt genom ett litet land. Kunde man hoppas att hjälpen skulle komma tids nog? Och vad blev det med de där två herrarna som kommit från Treves i var sin bil och vandrat upp till Åskberget?

Då han gått ett stycke uppför vägen dit upp för att speja, fick han se Credo komma med sin

lilla skara. Den gick så långsamt, den såg så trött och övergiven ut, att hans hjärta flödade över. Gång på gång måste lilla fröken sätta ner sitt bagage och uppmuntra och snyta någon av dem som blevo efter. Han skyndade mot dem och tog upp allt vad av ungar han förmådde i sin stora famn.

— Stig nu på in till mor, sade han.

Det blev ett buller av små fötter mot tegelstenarna i förstugan. Mor Kristoffer vid sin spis fick se dörren gå upp, och sin man komma in med nitton barn, men hon förvånades icke. Hon hade väntat dem. Credo visste knappt hur det gått till, innan de sutto kring köksbordet med stora spilkummar och åto ost och bröd.

Även Credo fick sin del, men hon kunde icke röra den, förrän hon fått tala avsides med Kristoffer. Hon måste anförtro honom hemligheten om silvret i ruinen. Däremot nändes hon icke säga något om skotten hon hört.

De stodo inne i kammaren med utsikt över vägen, och medan han talade spejade han hela tiden efter sin yngste son. Plötsligt fick han se att man satte ut poster vid hans dörrar. Två vid norra dörren och två vid södra. Vad hade nu hänt? Han märkte icke, att den främmande fröken blev likblek och grep efter en stol till stöd. Hela rummet gick i vilda vågor upp och ner och hon föll med stolen över sig. Han tog då henne och bar upp henne på gavelrummet som hölls i stor

helgd. De båda äldsta sönerna brukade bo där, de båda som fallit i kriget. Här lade han ner henne på en säng som icke varit använd sedan pojkarnas död, och hon orkade endast svagt protestera. Hon fick något att dricka, visste icke vad och sjönk samman i en djup dvala.

De tre skotten oroade henne även i sömnen. Medan hon drömde om dem, kom bud uppe från gården, som förtalde vad de betydde.

— Eran Jacob är skjuten, sade hönspojken med gråten i halsen.

Han hade ganska svårt att göra reda för sig, men så mycket hade han sett som att Jacob försökt att tvinga sig in i stallet för att fodra sina djur. Men fyra man stodo vid stalldörren och skrattade åt honom. Han hörde hästarna gnägga och trampa där inne, då de kände hans röst, men utan vapen kunde han intet göra.

Fadern kunde gott förstå hur sonen känt det, när han smög sig bort och letade fram en bössa.

Strax därpå hade blivit stor uppståndelse. Hönspojken visste inte riktigt vad som stod på, men han hade hört dem skrika att förvaltarfrun skulle föras till Sjuberg och förvaras där tills hennes man kom tillbaka.

— Ni är dumma som tar mig som gisslan, sa frun då, det får ni inte igen min man på. Ta en ko i stället, hans bästa.

— Ja, hade anföraren ropat, det var ingen dum

idé, vi ska ta djuren också. Så får Martius igen för tjuren han stulit.

Pojken hade själv sett hur stall och ladugård öppnades, och djuren drevos ut med hugg och rapp. Jacobs föräldrar fattade så mycket som att Jacob hade inte tålt vid att se hur man hanterade hans djur.

— Först sköt han Topas, sade gossen, så han visste väl inte vad han gjorde. Och han föll som för en blixt. Då flög karlarna på Jacob och han sköt en av dem. Så sköt di förstås honom, sade pojken.

— Dog han med detsamma? frågade modern.

— Ja, sade fadern, innan pojken hann svara, han dog som Topas för en blixt.

Pojken stod och såg snålt på maten.

— Ta för dig, sade matmodern, och så gick hon efter fader Kristoffer in i kammaren.

Barnen sutto på golvet och lekte med huskatten och hennes ungar. Men både kattorna och barnen voro prövade och lyhörda. De förstodo att det icke passade med alltför mycken munterhet. De två äldsta flickorna hade tyst övertagit disken som matmodern lämnat åt sitt öde.

Det som hänt var nästan ingen överraskning och det vållade intet uppror. Det var som om ens söner skulle falla. De voro vana vid detta

nu, föräldrarna. Ingen dödsbädd, intet farväl, blott ett olycksbud och så evig tystnad.

Jacob den näst yngste hade inte hunnit ur kasernen innan vapenstilleståndet slöts, därför hade man först tänkt, att han var räddad. Men det blev ju inte fred, när det blev fred.

— Om Mattias åtminstone vore hemma, sade modern. Så att vi vore tillsammans, vi som är kvar. Ack, vad hade riksföreståndaren här att göra! De store i världen, de tänker sig då inte för ett enda dugg.

— Vi vet ju inte varför han kom, sade Kristoffer.

— Om du skriver in i bibeln, vad ska du skriva då om Jacob? Att han fick dö för en häst, kanske.

— Jag ska skriva att han var trogen mot sin herre.

När denna plikt var fylld, sade Kristoffer: — Gå nu ut till barnen, mor. Jag ska se till den lilla fröken Credo.

— Ja, sade hon, men om de faller över oss för att Jacob blivit skjuten, vad ska vi då göra? Ska vi inte förbereda oss på något vis?

— Jag tror inte det, sade Kristoffer.

— Ja, bara vår pojke kan styra sig, när han kommer.

Hon hade inte hunnit sluta meningen, innan de hörde gny utanför, det var Mattias som kom. Han råkade i fullt raseri av att höra hur det gått med brodern. Det var en vrede som var farligt nära tårar.

Var säkerhetsvakten i byn uppbådad? Inte, ja, så skulle han genast ge sig av till närmsta gård.

— Låt det vara, sade fadern.

Pojken stod där handfallen. Han förstod inte fadern. Varifrån hade han alla sina många medaljer och utmärkelser, han som inte hade någon lust till handling och nödvärn?

— Jag är trött på't, sade Kristoffer bara. Och, när han trängdes mera hårt: Jag vill inte sätta hela byn i fara.

— I fara? Som om inte du med din säkerhetsvakt skulle kunna klara de här femton, tjugu fega kräken nere i byn. Är far rädd för dem?

Fadern drog på munnen. — Se ut, så förstår du, sade han. De ha uppnått förbindelse med Slättlandstrupperna per fälttelegraf. De ligger bara sex mil borta.

— Vi skulle kunna hinna med mycket, innan de kom.

— Ja, det vet jag. Men sen kom de. Och jag är trött på't. Det skulle inte tjäna något till. Jag har slagit ihjäl så många av dem.

Pojken var förtvivlad, han grät av förödmjukelse. Han kunde ingenting göra, ingen annan än Kristoffer själv kunde sammankalla säkerhetsvakten.

— Vad ska jag göra? frågade han mörkt.

— Du ska fodra djuren.

— Fodra djuren! Han upprepade befallningen med en ton, som rymde avgrunder av förakt.

— Det dröjer nog inte så länge, innan det händer något, sade fadern.

Han hade rätt.

Credo vaknade av ett vilt rop och skriande av djur och människor. Där kommo fem karlar från Åskberget med överstens kreatur.

Credo störtade till fönstret och såg hur de törstiga djuren sleto sig, när de vädrade vatten. Kristoffer och hans son måste hjälpa till att styra dem. De buro också ut foder och fyllde färjan med hö. Karlarna ville icke ha någon hjälp med att styra färjan över, därför drev den också på grund med första lasten. Kristoffer och hans son vadade ut till den, och med häpnad såg Credo hur lätt färjmannen fick sin färja flott med all dess last, när han satte sina väldiga krafter till.

Skådespelet fängslade henne så, att hon glömde att tänka på sina barn. Men plötsligt fick hon se stora höfång röra sig av sig själv ner till färjstället och upptäckte att under dem befunno sig några av hennes djärvaste ungar.

Hon störtade ner och fann den gamla matmodern i tårar, nu när hon var ensam. Så fick hon veta vad de tre skotten betydde.

— Stackars överste, tänkte hon.

När småbarnen fingo se henne, kommo de springande och frågade, när de skulle få fara till kungens slott.

— O min Gud, ropade hon, o mor Kristoffer, de två herrarna har väl inte farit förbi?

— Bilarna stå här än, sade gumman.

Men herrarna kommo, innan ännu alla kreaturen hunnit färjas över på andra sidan. De voro så ivriga att få tag i telefoner, att de icke hunno besvara Credos frågor.

Upplysningen att fyra karlar bevakade telefonen bekom dem ingenting. Dem skulle de snart oskadliggöra, och de gjorde de också med dollars.

Däremot satt det någonstädes på linjen en telefonfröken som älskade Martius och hade honom på vykort. Hon hade släppt fram och lyssnat till så många besynnerliga samtal de två sista dagarna. För fem minuter sedan hade hon fått höra att Martius låtit häkta sin förvaltare inne i Holt på en kreatursutställning, och att Åskborgen därför skulle brännas. Denna ödesdigra order hade hon förmedlat till befälhavaren, först därefter gick det upp för henne, att det här skulle hon icke tåla. Hon beslöt att göra något för riksföreståndaren och sade: — Fel på linjen. Det var bara en kropplös röst, henne kunde de varken muta eller skrämma. De måste ge sig besegrade. Det var ingen annan råd för dem än att jaga till Sjuberg. Korna fingo vänta, det var inte så viktigt med dem. Åter ett par dollar åt karlarna, så var det ordnat.

— Hur många av barnen skulle med? Femton. Gott, sju och ett halvt barn i varje bil och så tolken och miss Nevinson, det måste gå.

Färjan höll sig knappt över vattnet, när den första tungt lastade bilen körde in på den. Man

bad för att färjan måtte få gå en extra tur med passagerarna. Det satt hårt åt. Hade inte Chicago låtit sig beveka, så hade nog hela skocken fått drunkna för att herrarna skulle komma fortare till telefon. Credo stod vid färjmannen under hela överfarten. Det var något hon måste säga honom, men en av Carks karlar hade ställt sig tätt inpå dem. Slutligen blev det ett tillfälle, då han satte ner fyra flickor han burit i land.

— Om ni kan rädda skatten, viskade hon, så är den er. Det är väl det minsta vi kan göra. Jag vet, att översten kommer att bli förtvivlad över Jacob, lova mig att ta silvret.

— Tack jag behöver det inte, sade Kristoffer.

Så stuvades barnen i bilarna, och de jagade i väg bort mot Sjuberg.

— Vad gjorde de när ni gav er i väg? frågade Credo.

— De höll på att sätta eld på gården, svarade Chicago.

— Nog var det hårt, tänkte anföraren för Carks trupper, att när man en gång fick alldeles själv bränna ner ett hus, så fick man icke göra det i lugn och ro utan att hetsas av en fruktan, som förtog halva nöjet. När han fick höra att pojken som blivit skjuten var son till byns främste man, insåg han genast att byn skulle svara med upp-

ror. Ja kanske skulle han få med hela trakten att göra. Det var ju Martius' födelsebygd, där han hade sina trognaste vänner. Det var lumpet av chefen att skicka i väg honom till detta getingbo med femtio man. Vem kunde veta vad som hänt med de tjugu han lämnat kvar nere i Klosterbyn? Om det var en gammal soldat, som förde befälet där nere, skulle han nog veta att avverka fienden i etapper.

Han hade ingenting annat att göra, tycktes det honom, än att skicka ner ett par man med order till de sina i Klosterbyn att söka hjälp hos slättlandisterna i Djävulspasset. Han visste att de gärna skulle komma. De voro bästa vänner med högste befälhavaren. Vid revolutionen hade de stått färdiga att rycka ut, men det hade inte försports något motstånd.

Och så hände, att en avdelning slättlandstrupper kom störtande med transportbilar för att komma sina vänner till undsättning och kväva ett hotande uppror i sin linda.

Kompaniet stannade som inför ett osynligt hinder, då det fann byn stilla och lugn. Man hade väntat rök och flammor, skott, skrik och blod i rännstenarna. Ingen anförare i världen tycker om att köra in i en lugn by, där han väntar en bösspipa bakom varje gardin, och bakom varje husknut en man med en handgranat. En tyst by skrämmer mera än en om vilken det kämpas.

Närmsta man rådde till att öppna eld för att få

fienden att demaskera sig, men detta i och för sig goda råd dög ju icke att följa. Det var ju så pjoskigt under fredstid, och man måste ha en förevändning för att ge eld.

Där skällde en hund, men det var knappast nog för att man skulle våga påstå, att fienden öppnat operationerna. Man hade ju överskridit sin gräns och opererade utan order, bäst att vara försiktig.

Medan han funderade så, kom Kristoffer gående huvudgatan uppför.

Anföraren beordrade två män att sitta av och föra mannen inför honom.

— Vem är den främste i den här byn? frågade slättlandisten på en rotvälska, som skulle föreställa landets språk.

— Det är jag, sade Kristoffer, som däremot talade slättländska flytande, det hade han lärt redan i underofficersskolan och sedan fått god övning under kriget.

Det upprörde honom att se dem igen, blev han då aldrig, aldrig kvitt dem. Det var som en förbannelse, att de skulle höra ihop med hela hans liv och bestämma hans öde. Hela hans livsgärning hade gått ut på att hålla dem från sig, att slå dem ihjäl så ofta som möjligt. Många, många hade han också slagit. Med hans söners blod hade passen in till Vinland försvarats. Och nu hade han dem vid sin egen dörr.

Anföraren lät binda Kristoffer och fick honom upp bredvid sig. Nu kunde han tryggt köra vidare.

— Visa mig var kommunalhuset är, befallde han. Kristoffer glömde sig och slet av repen för att kunna peka ut vägen. Det fick han ett piskrapp för.

Han knuffades in i kommunalrummet, och här blev det förhör. När det blev klart, att hans son var skjuten, fick han hugg och slag för det hämndförsök han borde gjort. Han bands bättre nu och spärrades in under bevakning, medan truppen lägrade sig framför kyrkan i väntan på att Carks folk skulle komma ner från Askberget. De gjorde så också, när de fått vetskap, att det var ofarligt.

De båda anförarna möttes litet snopna. Ingen människa mer än Kristoffer hade visat sig. Det var mycket svårt för Carks man att förklara varför han så nervöst anropat slättlandisterna om hjälp. Han fick ta emot några kraftord av den främmande kaptenen för feghet och fjäsk, sedan lade de råd och kunde inte hitta på något annat än att slå Kristoffer igen. Det var hans fel alltsammans, ty han borde ha ställt till uppror.

Därpå skildes de båda herrarna åt, och Kristoffer knuffades ner till färjan för att föra Carks folk över.

Hela byn var i fönstren, när tåget drog förbi. Grevens hästar drogo en flakvagn tungt lastad med allahanda hoprafsade föremål. Mitt bland dem satt förvaltarfrun, men ingen såg hennes ansikte, det hade hon gömt i en schal.

När truppen försvann på andra sidan floden på väg till järnvägsstationen, lade sig stormen över

trakten till ro, som då en eld somnar av i stället för att flyga över till nästa tak.

Den natten var allting osedvanligt stilla. Elden från Åskberget hade icke satt bygden i brand, oro och trupper hade dragit hädan, och man kunde sova lugnt.

Men Kristoffer och hans son vandrade upp till Åskberget, där de funno en död man, en död häst och ett dött hus.

Icke en levande varelse utom hönsen.

FEMTE KAPITLET.

Det sjunde hjärtat.

Tåget gled in under bangårdshallens jättevalv. Den öde morgongrå stationen i Holt ingav Credo en trygghetskänsla, som icke kunnat vara större, om hon kommit till sin faders hus. Ty här i denna främmande stad, vars språk hon nätt och jämnt förstod, där bodde hennes beskyddare och vän.

Hon hade icke telegraferat sin ankomst, men likväl stod översten på perrongen, nu utan skägg. Hans rysliga förklädnad hade trängt sig mellan henne och minnet av honom, och det var en glädjande överraskning att han var så vacker.

Det var också en överraskning att han såg så strålande ut. Hon hade icke sovit en blund på tåget i sin vånda över hur förtvivlad han måste vara över alla olyckor han ställt till för sig själv och andra. Hon hade funnit på tusen tröstegrunder och ännu flera ursäkter och beslutat att besegla dem alla med en kyss, den kyss som var det överenskomna tecknet mellan dem. Gudskelov för övertygelsen att det skulle vara en större synd att vägra den än att ge den, då blev det så lätt att välja synd, hade hon tänkt.

Nu blev hon plötsligt osäker på om han behövde

de tusen tröstegrunderna och de så ömt och så partiskt uppfunna ursäkterna. Hon var bara säker på en enda sak. Och tillfölje denna säkerhet räckte hon fram sin mun till kyss innan hon hunnit ner på perrongen, medan hon ännu stod litet högre än han. Det var en betydelsefull handling, ty hon skulle nu aldrig mera stå litet högre än han.

Han tog henne i sin famn och lyfte ner henne utan att låtsa om någon förvåning. Därpå såg han sig om efter Prinsen av Wales' bärare. Då denne icke var tillstädes sprang han in i vagnen efter Credos kappsäck. Därunder smålog han för sig själv och tänkte: — Nu ömkar hon sig riktigt över mig. Han hade många kunskapare och trodde att han visste allt om vad som tilldragit sig på Åskberget, men det visste han inte, ty ingen hade förmält något om vad de två kvinnorna talat om, medan de vakade i hans hus den sista natten före dess förstörelse.

Då de hunnit utanför spärren, kom hotellets bärare störtande med andan i halsen. Han var beredd på ett uppträde, och det var också Credo. Översten behandlade visserligen alltid sin ringa omgivning som människor och fick deras tribut av kärlek tillbaka, men han kunde ryta till när de slarvade såsom i dag denna karl. Mot förmodan blev det intet uppträde, översten klappade mannen på axeln och skämtade bort hans rädsla.

Credo frågade sig själv med bävan: — Är det möjligt att han är på gott humör?

Redan från stationstrappan kunde man med goda ögon se rubrikerna på morgontidningarnas löpsedlar:

Skall branden på Åskberget sätta Vinland i lågor?

Slättland bryter mot fredsfördraget.

Presidenten Cark tillkallar främmande trupper.

eller mera familjärt:

En riksföreståndare som kreaturshandlare.

Den stulna Kungen.

Slutligen rent fientligt:

Slaktare Martius' butik plundrad.

Martius stannade och granskade rubrikerna med ett nyfiket intresse. Medan han köpte alla morgontidningarna samlade sig folk och tittade på honom, hans porträtt stod ju på första sidan av dem alla.

— Kom, sade Credo och tog hans arm för att dra honom med sig. Hon var alltid rädd när översten drog folksamlingar till sig, tyvärr hände det ganska ofta.

Han såg ner på henne och sade ångerfullt: — Förlåt mig, lilla barn, du skakar ju av trötthet. Vi ska skynda hem och lägga dig till ro. Men du förstår, det var spännande att se hur tidningarna smällt upp affären. Jag höll på med journalisterna till klockan ett i natt.

Han kallade det affären!

De gingo icke fram till hotellets stora ingång, i stället veko de in i den smala gränd som avgränsade hotellets avigsida. Martius låste upp en liten port, och Credo såg sig av gammal vana omkring efter Bevakaren som huvudstadens polischef sände för att vakta deras ingång och utgång, men han tycktes ha försovit sig.

Utanför sin egen privata våning stod värden och väntade på dem.

De hotell, som denne framstående hotellvärd ägt under sin skiftande bana hade alltid hetat Prinsen av Wales, och hans vänner kallade honom aldrig för något annat. Martius som stod i en klass för sig hade sitt eget smeknamn, men det fick ingen annan röra.

— Nu har vi henne här igen, ers höghet, sade översten, hjälp mig att sköta om henne.

Prinsens feta, buttra anlete lystes upp av ett leende.

— Det ska jag göra, sade han, i den mån det är mig tillåtet.

Fastän hans bekantskap med Credo börjat litet tråkigt, voro de nu förenade i uppriktig vänskap. Hon visste att han aldrig klådde andra än de tillfälliga resande som bodde i lyxrummen, och även detta gjorde han av de ädlaste motiv. Därigenom fick han råd att vara överseende mot emigranterna, när de hade smått om det. Hon visste också att han gärna riskerade sitt hotellvärdsliv med vad det var värt för att härbärgera den kruttunna, vars

hopplöst genomskinliga flyktingsnamn var överste Storm.

Prinsen hade från början givit översten tre rum i översta våningen av gårdshuset. Men på grund av sin fetma fann han det mödosamt att springa så ofta upp och nerför trappor för att se till och övervaka honom. Därför spände han plötsligt en täckt bro mellan sin privata våning i stora huset och överstens i gårdshuset. Betjänten Jus vandrade ofta denna gång med matbrickor från värdens eget kök. Där släpptes också kurirerna fram och mycket få utvalda vänner. Alla som sökte översten sålades först av portieren och sedan av prinsen. Flertalet fingo vända om och resten togs emot nere i hotellet, än i ett rum, än i ett annat.

Genom denna anordning hade man uppnått att de misstänkta figurer som svärmade kring huset alla hade var sin uppfattning om var översten egentligen bodde.

När de hunnit till Credos dörr, anmärkte prinsen att hon hade en varmvattenflaska i sängen och att hennes bad var i ordning. Hon väntade nästan att herrarna skulle övervaka att hon gick i säng efter badet. Hon var nämligen van att numera vårdas endast av män, men det visste icke hennes moder. Någon gång när hon hade en tankfull stund, undrade hon vad föräldrarna skulle säga, om de visste att i denna avdelning aldrig en städerska satte sin fot.

— Jag går inte och lägger mig, förkunnade hon,

och jag ska skicka bud med Jus, när jag är färdig.

Herrarna förstodo att de voro avskedade och drogo sig tillbaka. Två minuter senare knackade översten sin egen rytmiska knackning på hennes dörr.

— Kysste du mig med avsikt? frågade han in i springan.

— Ja, svarade hon från badrummet, den var inte menad till någon annan.

— Du minns vad den betyder.

— Ja, och jag står för det.

— När ändrade du dina principer till min förmån?

— Om du skämtar, sade Credo sårad, så tar jag tillbaks min förra livsåskådning.

— Ack, det kan du inte lilla Credo, det är för sent.

Det yttre av Martius' båda rum kallades kansliet, det tillhörde ju en riksföreståndare ehuru han var avsatt. Där regerade han på sitt vis, där höll han mycket underliga statsråd och glömde ibland att skicka ut Credo, ty vem kunde hålla i minnet att inte hon var minister?

När hon nu kom in, satt han där som alla andra mornar med sitt kaffe, sina cigarretter och sina tidningar. Men tidningshögen var större än vanligt i dag.

Och i dag visslade han.

— De har gjort det bra, sade han som en förklaring på sin munterhet.

— Också Mistluren, som skriver om slaktare Martius?

— Slaktaren är inte alls jag, förstår du. I Sjuberg bor en yrkesslaktare, jag hoppas du inte anser även mig för en sådan, som en gång av högfärd och oförstånd antog namnet Martius. Men hämnden kom mycket snabbt, ty nu får han uppbära pöbelns vrede i mitt ställe. Han har krupit in under namnet Smitt igen, men det hjälper inte. De vill ha en syndabock, och nu har de plundrat hans butik och givit Mistluren en stolt rubrik till dess första sida.

Med dessa ord gav han henne ett bröd han brett åt sig själv och lyfte på kannan. Den var tom, och han började ropa: — Jus, Jus, jag har druckit upp miss Credos kaffe. Det ska bli intressant när vi får höra vad de där två gossarna tycker, som jag skickade till dig.

Credo betraktade honom forskande. Han var allt annat än nerbruten vare sig över sina dårskaper eller förluster. Hans ögon hade fått sina muntra strålrynkor, och när han nu läste en ledare som tydligen behagade honom, låg hans spetsiga överläpp fast nerfälld över underläppen. Han hade i dag sin falknäbb och det var endast vid högtidliga tillfällen.

Näsvingarnas svängda bågar, som så egendomligt och vackert upprepade munnens fina linje,

skälvde oavbrutet. Hela hans varelse var som en hårt skruvad sträng. Hon visste icke om den skulle sjunga, skorra eller brista, när man rörde vid den. Just därför rörde hon vid den.

— Överste, sade hon, du talar som om du bjudit mina landsmän på teatern och ville veta om de haft roligt på din pjäs.

— Det har jag också, sade han och såg småleende upp från tidningen. Det var visserligen ett enklare utstyrselstycke än de är vana vid från kriget, men jag hoppas de besinnar, att det är dåliga tider nu.

— I det ögonblick då ditt hem stod på spel, tänkte du på reklamen!

— Kanske tänkte jag också i någon mån på dig.

Vid detta svar fick hon plötsligt tårarna i ögonen. Han frågade henne icke varför, sade blott: — Allt det här har varit för mycket för dig. Nu får du gå in och vila, rapporten spar vi till senare på dagen.

Men hon stramade upp sig, tände en cigarrett och sade: — Det är över, fråga nu.

Hans första fråga kom helt oväntat.

— Vet du vilken av mina hästar som blev skjuten?

— Det vet jag inte, sade hon. Men tror du inte, att det var din älsklingshäst?

— Jo, sade han, det tror jag.

— Du frågar inte vilken av dina stallknektar som blev skjuten?

— Nej, det behöver jag inte, det kan bara ha varit Jacob. Han hade en ofelbar och nobel instinkt, och han älskade de ädla djuren. Han gjorde med Topas just det som jag skulle göra med dig, om jag inte visste något annat sätt att skydda dig. Säg mig, Credo, du var väl aldrig i någon verklig fara?

— Nej, sade hon, inte jag, men en av de små flickorna. Jag räddade henne *men utan att skjuta henne*. Eller kanske det inte var jag. Det vet jag inte, för pressen kom just då.

I detsamma ringde telefonen. En journalist som ville visa sin tacksamhet för föregående dag, meddelade att tidningen haft telegram från sin korrespondent i Sjuberg. Credo såg på överstens min att det måste varit ganska blandade underrättelser i detta telegram. När journalisten lämnat sin redogörelse, tycktes han ha frågat om översten hade något nytt att meddela, ty plötsligt hörde hon till sin förfäran, att översten arrangerade en intervju med henne åt den okände i telefonen. — Miss Nevinson har med berömvärd rådighet räddat barnhemmets skyddslingar på Åskberget undan Carks bödelsdrängar, sade han. Och till Credo: Apropå det, var gjorde du av dem? Är de på Sjubergs station? Jaså, hos tant Mary. Nå då så.

Där fick hon sitt skryt i halsen med en enastående snabbhet! Hon ville ta luren, men översten höll henne från sig på rak arm och gjorde upp med journalisten om tiden.

— Det gör mig utom mig att du berömmer mig inför journalisterna, sade hon. Du förstår ju själv vilket gränslöst fiasko jag gjorde på Åskberget. När jag talt om allt kommer du inte att kalla mig Credo mer.

— Tyst min flicka. Det hör också till din uppgift att vara Credo.

— Jag tar inte emot honom.

— Jo, det gör du. Ty du har lovat en gång för alla att stå mig bi med allt vad du kan, och detta är viktigt för den amerikanska opinionen. Vi ska översätta och skicka dit intervjun sen, om den blir bra. Men säg mig nu innan journalisten kommer, vad gjorde du och Letitia om natten, innan anhanget kom?

— Ja, det har jag inte hunnit berätta för dig än, sade Credo och svalde litet. Vi, ja vi stal allt vad vi hann.

— Jaså, det gjorde ni! Det förklarar mysteriet. Mannen här talte om att Letitia varit i förhör och att hon erkänt omfattande tillgrepp. Jag undrade vad som tagit åt henne igen, hon är nämligen periodiskt sinnessjuk. Men var gjorde ni då av tjuvgodset? Det har de inte fått ur henne, nämligen.

— Silvret gömde vi i ruinen, överste. Men om hon är häktad måste jag anmäla mig.

— Credo, undertryck dina egna meningar och svara på mina frågor. Stal ni något mera än silver?

— Vi skar ner din grevinna, erkände Credo med bävande stämma.

— Min!

— Ja jag tog ut henne bland dem som hängde uppe, för jag såg att det var en Sargent.

Han brast ut i ett av sina största skratt. Det var så nätt att hon var stolt över sin urskillning att skära ner en Sargent när en Rembrandt hängde på väggen mittemot. Men det sade han inte, det fattades bara, när han totalt glömt det själv.

— Var är grevinnan, ligger hon också i ruinen?

— Nej den gråhårige journalisten från Chicago övertog henne. Hans redaktör samlar Sargent och skulle troligen gärna köpa henne. Överste, jag gjorde det för att vi är så fattiga. Det var alltsammans mitt fel, min idé från början till slut. Jag måste resa till Sjuberg och stå för vad jag gjort, så att hon blir fri.

— Kommer inte på fråga. De närmaste dagarna kommer att bli förfärliga. Jag kan omöjligt reda mig utan dig. För resten är jag yttersta orsaken till alltsammans. Jag kunde ju låtit bli att komma. Vill du att jag ska ge mig i Carks händer?

— Du ska inte tala så för att tvinga mitt samvete. Du kan få en annan maskinskriverska på några dar.

— Du vet att jag inte kan undvara dig, om det gällde Letitias liv. Nej, jag överdriver inte, jag vet vad jag talar om. Du vet själv med vilken svårighet jag betalar åtta skrivmaskinsfröknar i olika

länder för att få avdrag av hemliga skrivelser. Har jag inte sagt dig att maskinskriverskan är den svaga punkten i det manliga systemet som henne förutan skulle vara allsmäktigt. Jag är det enda statsöverhuvud i Europa som icke har en svag punkt, sade han och kysste Credos pålitliga händer.

Men Credo lät inte beveka sig av handkyssar eller av försäkringar om sin oumbärlighet.

— Om inte fru Clase blir fri så far jag, sade hon.

— Då får jag lov att laga så att hon blir fri, svarade översten med en suck.

— Det önskar du väl själv, hon som är dig en så tillgiven vän?

— Jo, men jag vill ogärna betala priset. Det blir ingen annan råd än att jag får laga så att en utväxling kommer till stånd mellan henne och hennes man som sitter i kurran här i Holt.

Credos bedrövade ansikte lyste upp.

— O, sade hon, tror du de sätter sånt värde på honom i Sjuberg att de släpper henne, om de får honom tillbaka?

— Ja, det vet jag att de gör, och det är just det som gör mig betänksam. En sådan dyrbar karl skulle inte gå lös. Men det kan inte hjälpas, för du får inte fara till Sjuberg och anmäla dig själv för stöld.

— Hur kunde du få regeringen i Treves att häkta honom? frågade Credo.

— Jo den token lämnade hos portiern ett brev

för befordran till Sjuberg, och jag hade sagt till om att få upp hans brev till mig innan de avsändes. Jag misstänkte honom nämligen. Av brevet framgick att han var en förrädare inte bara mot mig utan även mot regeringen här. Han erbjöd sig att göra dubbel spiontjänst, trodde sig inte om lite.

Jag låtsade om ingenting och lät honom föra fram Kungen, satte bara en övervakare på honom. När han gjort sin tjänst togs han genast. Det påstås att han ville begå självmord i cellen när han fick höra — kan du gissa vad?

— Om frun?

— Nej, att Kungen skulle säljas här i Treves. I förbigående kan jag glädja dig med att jag får tjugutusen kronor, de kanske räcker, till dess vi får pengar på grevinnan.

Seså Credo, upp med huvudet. Ta en penna, så dikterar jag ner ett förslag till skrivelse, som jag ska söka förmå min vän justitieministern att skicka till Cark. Ministern vill inte gärna skriva till Cark, har flera skrivelser från honom som han inte besvarat. Nu får vi se om jag kan lura honom att föreslå utväxling av makarna Clase.

— Kan man handla med människor så? frågade Credo.

— Jag hoppas det, ty vad ska jag annars ta mig till med min maskinskriverska.

— Jag trodde folk skulle dömas efter lag och rätt?

— Ja när man så hava kan. Vad är det Jus vill? Aldrig får man arbeta i ro.

— Kuriren är här.

Credo kände knappt igen Rost, så förändrad var han. Han var rak i ryggen, han var solbränd, han såg lycklig ut.

— Är han lycklig av samma dolda anledning som översten, tänkte Credo. Jag vill veta varför europeiska män är lyckliga.

Rost hälsade ännu flämtande och drog fram ett tunt, hopviket silkespapper.

Översten tog det med iver, men gav sig dock tid att bjuda Rost en cigarrett och en stol, innan han lade papperet under sitt förstoringsglas.

— Änkedrottningen lät hälsa att det är en avskrift på listan över dem som Cark ämnar utvisa i nästa vecka, sade Rost.

— Ser du, maskinskriverskan i regeringsbyggnaden i Sjuberg fungerar! viskade översten.

Medan han studerade listan gav han då och då till ett utrop av överraskning och förtjusning.

— Jag kunde inte önska mig en bättre lista, sade han belåten. Där finns ingen av dem vi behöver ha kvar i Sjuberg, men den kommer att väcka mycken ond blod. Han utvisar mina gamla mostrar, som inte gör en katt förnär.

— Men han låter överstens mor sitta kvar!

— Ja, det borde kanske oroa mig, men inte kan han tordas på den gamla falkhonan. Och så får

mina kusiner åka ut, de som hela tiden förnekat mig. Det är glänsande.

— Det blir väl så lagom glänsande, när hela släkten slår sig ner hos Prinsen av Wales och skyller sina olyckor på översten, sade Credo.

— De kommer aldrig hit, de skyr min närhet, var du lugn. Nå Rost, hur såg det annars ut i Sjuberg?

— Det var fullt av milis och efter klockan aderton fick inga civila vara ute.

— Hur klarade ni er då?

— Jag fick ett förfalskat pass i Tre Konungars gränd och en gul bindel, här är den.

— Vad säger tidningarna?

— Att milisen med stor tapperhet kvävt ett upprorsförsök i Klosterbyn... i sin linda tror jag det var.

Översten skrattade beskt.

— Jag är viss, sade Credo, att fader Kristoffer inte alls gjorde något upprorsförsök.

— Nej, tyvärr, muttrade översten bakom högra handen, medan han tände sin hundrade cigarrett. Ja, heder och tack Rost, sade han högt, ni har gjort en utmärkt start som kurir, och jag är glad att vi kommit att bli arbetskamrater för en stor sak. Gå nu och sov en stund, Jus ska laga att ni får middag sedan. Och så kommer ni upp, innan ni försvinner till fabriken.

Credo var så försjunken i tankar, att hon knappt

märkte Rosts avskedshälsning. Hon hade hört överstens tyvärr.

— Hade du önskat att Kristoffer ställt till inbördes krig? frågade hon.

— Inte så mycket indiskreta frågor, värjde sig översten. Det här förstår du ändå inte riktigt.

— Ja, ursäkta då.

De fingo inte tid att tala med varandra mera för telefoner, intervjuer, skrivelser och besök. Det var inte något ovanligt, men vad som var ovanligt var den stelhet varmed sekreteraren bemötte sin arbetsgivare och den kyliga hövlighet varmed han besvarade den.

— Vågar jag be er, fröken Nevinson, att ta ner ett diktat? Skulle ni godhetsfullt vilja ta fram skrivelsen nummer etthundratio ur kopieboken?

— Genast, herr riksföreståndare.

Så fort hon kunde drog hon sig in i sitt rum för att skriva ut förslaget till den skrivelse som översten skulle lämna in hos justitieministern. När hon slutat den, gick hon inte in i kansliet igen utan blev sittande att fundera. En enda fråga malde i hennes hjärna:

— Har han framkallat de sista dagarnas händelser med flit?

Om en stund kom Martius in.

— Jag kunde tro det, sade han och tog henne om skuldran, att du satt och tittade hål i väggen. Nu är kontorstiden slut och vi två får lunch här uppe. Var du älskvärd mot journalisten?

— Nej, det var jag inte.

— Var du sådan som du varit mot mig den här förmiddagen?

— Ungefär, sade hon och smålog mot sin vilja.

— Seså, kom nu, sade han. Om du serverar min soppa, skall jag öppna hela mitt hjärta för dig. Nå, kunde jag inte tro, att det var där skon klämde!

— Du har skämt bort din sekreterare rent otroligt, sade Credo botfärdig.

Då han ätit sin första tallrik, begärde han en ny och sade: — Lilla Credo, det var nödvändigt att något måste hända.

Hon ställde tallriken ifrån sig och såg på honom med plötslig ångest i blicken.

— Du vill väl inte härmed säga att du kom till Åskberget för att allt detta skulle ske?

— Jag kunde ju inte veta v a d som skulle ske, sade han, men jag räknade med att mitt besök icke skulle bli utan följder.

— Och nu, när allt detta har hänt, är du glad!

— Ja, visst är jag glad att mitt hem brunnit upp. Jag är lika glad som Sankt Franciskus, när han skänkt bort allt vad han ägde. Jag påminner ju om honom i mycket.

Credo serverade nu soppan under tystnad. Det var mycket sällan han var ond på henne, men n ä r han var det, då teg hon.

Likväl visste hon att han var glad.

Mitt i sin förargelse kom översten att tänka på den kyss han fått på stationen. Den bevekte honom.

— Du har varit söt mot mig tidigt på morgonen, sade han, och därför skall jag berätta något för dig.

Egentligen är det så, kort uttryckt, att gården måste offras, därför att den givit alldeles för bra avkastning i år. Ja, det är inte roligt och heller inte normalt, men tiden är varken rolig eller normal. Ser du, förvaltaren visade mig svart på vitt att han fått bättre betalt för mitt vin nu under Carks regemente än under mitt eget. Dessa fördömda slughuvuden i Slättland ha slopat alla sina införseltullar på viner, det är deras sätt att muta vinländarna. Men nu är faran den, att Cark på detta sätt får vinodlarna och vinhandlarna över på sin sida, de förstår ju inte att den här fröjden blir kort. Och sen är jag förlorad.

Dessutom vet jag att din amerikanska press trycker på sin regering för att övertala den att låta sin minister i Sjuberg, som hittills hållit sig avvaktande, avlämna sina papper hos Cark. Du förstår väl vilken skandal det vore. Och förlåt mig, mitt älskade hjärta, men jag har inte råd att köpa din press. Även den billigaste lilla åsikt är mig för dyr. Därför måste jag söka vinna den genom att bjuda den på teatern. Efter historien med det amerikanska barnhemmet hoppas jag att ni i varje fall dröjer något med att erkänna den skurken Carks regering. Och då har jag åtminstone

vunnit det med att ge till spillo mitt fädernehem. Är du övertygad?

— Kära överste, inte riktigt.

— Säg åtminstone att min politik är lämpad för den onda värld med vilken den måste arbeta.

— Överste, jag beundrar dig oerhört, men en stor statsman arbetar inte med provokation. Det skulle aldrig hänt George Washington.

Hon mildrade sina ord med en öm smekning sådan som hon icke förr bestått, och översten sade: — Credo, du ska inte uttala dig om historia. Du vet ovanligt lite om stora statsmäns arbetsmetoder. Inte för att jag ger mig ut för att vara en sådan. Mycket av vad de gjort skulle kanske inte konvenera mig.

— Förlåt mig, bad hon, jag ska inte tala politik. Låt mig i stället fråga en sak: Varför visslade du i morse?

— Du är en trollpacka, sade han. Med ens slog han om. Strängen hon lekt med brast. Till hennes förfäran steg han upp från bordet, lade sig på knä framför henne och gömde huvudet hos henne.

— Credo, sade han, tacka Gud att du inte begriper det här. Jag är en olycklig människa. Aldrig har jag ro, aldrig frid i min själ. Du känner icke mina bekanta: furierna. Men i går då jag fick bud om att det brutit ut oväder, då släppte min plåga. Jag kunde andas igen. Oväder är mitt godväder, så är det.

— Överste, sade Credo skrämd, om du inte

lägger band på dig, kommer du att ställa till med ett nytt krig.

— Jag skulle börja det i morgon, om jag kunde, sade han.

Förbannande sitt öde att vara så beroende av sin sekreterare och samtidigt road därav, gick översten i egen person till justitieministern för att underhandla om förvaltarens utväxling.

Credo satt kvar i kansliet, och medan hon väntade på Rost, tog hon ett papper och skrev:

»Darling sister!

Du har frågat i två brev varför jag måste stanna i Europa. Nu kan jag säga dig det, ty först nu har det blivit klart för mig. Jag har kommit hit för att hindra ett nytt krig.»

När hon skrivit så långt, rev hon sönder arket. Det såg för löjligt ut, och Lizzie skulle inte motstå att visa det i familjen.

Men hon kunde heller icke uppge något annat, något mindre skäl. Då fick hellre Lizzie vänta på svar ännu en tid.

Vilka göra världshistoria?

Det är de stora finansmännen och politikerna, militärer och kungar och statsmän. Om man frågade den viktiga drottning Alice av Treves, skulle hon säga att det också är drottningar. Hon tror

att hon har mer att säga till om än någon annan, därför att hon var syster med den sista kungen av Vinland. Och det är oförklarligt att det kan betyda så mycket för översten också, att en person är kunglig familjemedlem. Men det finns också andra som göra världshistoria, till exempel Kitty Nevinson från Boston, prinsen av Wales, Chicago och Newyork, Kristoffer i Klosterbyn, Jacob stallknekten och ett litet barn som blev kränkt.

När Rost kom in flög det för henne: — Och även Rost...

Credo bad honom sitta ner och framförde en muntlig hälsning från översten. Den skulle han avlämna i Sjuberg, i Tre konungars gränd, där emigranternas operationsbas leddes av prinsen av Wales mäktiga gamla moder.

Översten hade strax efter revolutionen lagt upp ett konto över Carks regering, och han satte sin ära i att kunna föra in minst en ogärning för var dag i året. Men när han nu skulle redigera Carks årsbok fann han att november månad var svag. Det var kanske ingenting att göra åt nu, men december måste ge ersättning därför. Rost hade att komma tillbaka med dokumenterade lagbrott, våld, mord, stöld och kränkningar i allmänhet av medborgarnas frihet. Material finns, och det måste samlas.

— Jag hörde dem säga sist, att de som blivit förorättade är rysligt rädda för att det skall komma ut, svarade Rost. Och husundersökningarna hos

gamla grevinnan Martius har de med flit inte velat ta upp för hennes skull.

— Översten har sagt, att det kan inte hjälpas, allt måste med. Boken skall tryckas innan årets slut.

Rost var fullkomligt inne i situationen. Man kunde tala utan förgyllning till honom, behövde inte lägga ut hur folkets lidanden smärtade översten. Han förstod. Och när han lovade att hälsningen skulle bli framförd, så visste Credo att han skulle göra mer än så, han skulle se till att han kom tillbaka med det begärda.

När han tog avsked, frågade Credo: — Skulle jag kunna få gå ner i fabriken och hälsa på lille Jan?

— Gör inte det, fröken, för då måste han se upp från arbetet och hälsa på er och så kommer han hem med fem öre mindre den dan, och det förlåter han er aldrig. Han kom hem första dan precis så vild efter pengar, som de vill att man ska vara. Han kommer att låta hetsa sig hur långt som helst, och de får mycke pengar ur den pojken, innan han är slut. Min hustru sa i morse att hon trodde fabriken var far till pojken och inte jag. De ska inte komma och säga mig att förvärvade egenskaper inte är ärftliga.

— Men Rost är ju inte nån maskin.

— Jag har varit en, fröken, som människa är jag jämnt tre dar gammal.

— Jag ser att Rost är förfärligt glad över att

vara människa. Men det yrket är både farligt och tungt.

Rost såg på henne.

— Det vet jag, sade han, men tänk bara en sån sak, som att jag får stå och tala med en annan människa utan visselpipan i örat. Under hela kriget, fröken, stod jag och skar till sulor för militärstövlar. Sen har jag skurit till lyxsulor för damskor. Men jag har inte sett soldaterna och jag har inte sett damerna. Skor och skor men inga fötter.

— Nu förstår jag lite bättre, sade Credo.

— Fröken kan nog ändå inte riktigt fatta skillnaden, sade Rost. Hörde fröken i morse att översten berömde mig för att jag skött mig på min första resa? Det är det första beröm jag har fått i hela mitt liv. Och därmed fick han plötsligt tårarna i ögonen. Vet fröken hur vårt värde mäts i fabriken? När en skurit ut så mycket sulor en kan ur en läderbit, då väger de avfallet. På den där vågen ligger hela ens värde. Väger avfallet lite, får jag premier, ju mindre avfall ju större premium. Något annat sätt att vara duktig på har jag inte vetat om sen jag var liten pojke.

— Rost har tänkt mycket under de här åren.

— Ja, men vad har jag tänkt över? Jag har tänkt på hur de kramat pengar ur min själ. På mig själv, mig själv alla dar. Vad ska man tänka på, man vet ingenting. Jag har fått veta mer på min första tur som kurir än förut under hela mitt liv. Han tog farväl och så vände han sig i dörren.

— Allra lyckligast är jag över att få tjäna riksföreståndaren, sade han och log mot Credo.

— Efter tre dar älskar han honom, tänkte Credo. Och sedan: Jag älskade honom visst efter fem.

Fram på eftermiddagen måste Credo gå och lägga sig en stund trots sitt stora ansvar i världen. När Jus väckte henne kort före middagen, hade han med sig violer från översten och en hälsning att hon skulle ta på en klänning som passade till dem. Hon var nämligen bjuden på middag klockan åtta nere i stora matsalen.

— Vilken klänning kan det vara? undrade Credo.

— Den blekgröna tycker översten bäst om, sade Jus.

— Gå och säg att jag skall komma, Jus.

Hennes hjärta klappade våldsamt och hennes händer darrade, medan hon klädde sig. Hon kände knappt igen sitt ansikte i spegeln. Hon blundade för det.

— Är det så det känns att klä sig till sin bröllopsfest?

När översten kom och hämtade henne, talade han genast om att de skulle bli fyra till bords. Han iakttog Credo från sidan och fastslog att detta var en missräkning för henne.

— Ja, ser du, sade han, nu när jag har lite pengar, måste jag bjuda min gamle treveske vapen-

broder, general Joost. Och så tyckte jag, att du kunde bli bekant med generalskan, du har inte en enda kvinnlig vän i detta land.

Det var en vacker tanke av översten att vilja föra in Credo i det umgänge han hade i Holt. Han ville icke att hon skulle vara den lilla sekreteraren som var bra att ha men icke kunde visas i den krets, där hans hustru skulle ha kunnat umgås.

Men Credo var i den period av livet, då varje annan kvinna bara är i vägen. Hon var för oskyldig och för självsäker för att förstå att hon egentligen inte kunde vänta att få äta middag med generalskan Joost. Översten höjde litet på ögonbrynen, då han såg att hon inte var det minsta tacksam över hans omtänksamhet.

— Skratta inte när du får se Joost, sade han.

— Varför skulle jag skratta?

— Du frågade mig häromdagen varför hans hemliga namn i vårt kartotek var H ö s t å. När du nu ser honom, kommer du att förstå varför, och med denna varning ville jag förekomma att du skrattar honom mitt upp i ansiktet.

De hade en katalog över alla de personer som förekommo i korrespondensen med Sjuberg, ty i denna korrespondens hade ingen enda sitt rätta namn. Översten roade sig mycket med att hitta på djävulska öknamn, och ibland hjälptes de åt, när någon ny person skulle döpas.

Credo lovade att vara på sin vakt, och på en lång stund hände ingenting. Men mitt i middagen

började hon plötsligt skratta, och då visste översten att hon upptäckt, att Joost måste heta Höstå, emedan han var så uppsvälld och tjock.

Prinsen av Wales ledsagade själv herrskapen till det bästa bordet i salen. Överallt var blommor, men särskilt många vid detta bord. Hela matsalen bar en festlig prägel, den var full av festklädda människor. Det blev mycket tyst och uppmärksamt då överste Storm kom med sina gäster.

— Vad står på? viskade Credo. Man visste aldrig var man hade översten. Även om han kanske inte ämnade ställa till krig i kväll, så kunde det vara något annat.

Men översten ägnade sig helt åt den vithåriga generalskan och svarade icke.

Hon vände sig till prinsen.

— Ja, sade han, översten kom i morse och ville tvinga på mig tvåtusen kronor, som han påstod att han var skyldig för den sista månaden. Det var ju inte alls så mycket, jag är väl ingen blodsugare. Men så bad jag honom om han ville finna sig i att betala niohundra kronor och göra mig en liten tjänst. De här sturska huvudstadsborna kan gärna gå till min matsal, fast jag bara är en emigrant. Jag anhöll att få sätta ut i middagstidningarna att de berömda vapenbröderna Joost och Storm, jag sa inte Martius, skulle äta middag hos prinsen av Wales. Jo, det fick jag, och se så mycket folk det kom...

Credo suckade: — Bakom min rygg, alltid likadant, när de vet att de gör något oklokt.

Prinsen märkte att Credo ogillade honom och viskade: — Det är er, miss Credo, de tittar på mest...

Därpå avlägsnade han sig skyndsamt.

Men man hade nätt och jämnt hunnit sätta sig till bords då han kom tillbaka.

— Yttersta dagen är här, viskade han till översten.

Generalskan, som inte låtsat om sin förvåning över att vara bjuden med sekreteraren, sade något älskvärt till Credo med anledning av intervjun i aftontidningen. Credo svarade förströdd, hon undrade varför Yttersta dagen kom just nu. Generalskan trodde att hon inte förstod hennes språk och upprepade sin anmärkning på engelska.

— Sa inte ers höghet att jag hade gäster? frågade översten irriterad.

— Jo, men Yttersta dagen tar aldrig några hänsyn.

Översten vände sig till generalskan: — Madame, har ni något emot att vi blir fem till bords? Inte, bed honom då komma och laga att vi får ett kuvert till.

Det var de utvisades själasörjare som kom. Han var en ganska framstående medlem av emigrantskaran, och hans andaktsstunder voro mycket besökta. Credo hade en enda gång varit med, sedan gick hon aldrig dit mera. Det sades att han varje

gång talade om yttersta dagen, och att det var just därför han hade så mycket åhörare. De prövningar han själv och hans folk genomgingo voro så oerhörda, att de måste vara förebud för världens undergång. Sin olust förvandlade han till ett slags apokalyptisk vällust. När församlingen löpt linan ut och förbrukat alla de fasor varmed bibeln försedde den, skildes man åt med en viss lättnad.

— Det gör på något vis gott, vet fröken, brukade prinsen av Wales säga. Jag sover bättre efteråt.

Yttersta dagens ankomst var betingad av en mycket sorglig händelse. Det förstod man av den iver varmed den svartklädda figuren banade sig väg bland de festklädda människorna.

— Två av våra hemlösa ha fått gå hem, sade han.

— Vad för något, skulle utvisningen vara upphävd?

— Ja, av Gud som kallat dem hem.

En gammal vinodlare hade dött i går och tre timmar senare hans maka. Deras sista bön var att de måtte få föras hem att begravas i sina fäders jord. Släkten hade just fått nej av Cark på sin ansökan om tillstånd.

— Och nu, sade Yttersta dagen, vänder jag mig till vår riksföreståndare för att fråga vad vi ska göra.

— Jag ska slå alarm och vi ska finna på något

sätt att låta Cark få sota för det här, sade översten hetsigt. Oerhört att föra krig mot våra döda.

— Ja, det är mycket bra, men vi måste begrava dem!

— Ja visst, ja, det är sant, vänta, låt mig tänka.

Credo böjde sig fram mot översten och viskade några ord.

— De hemlösas hörn på en av Holts kyrkogårdar? Ja, det vore kanske en idé, sade översten. Går det inte på något vis att begrava dem i deras fäders jord, så skall jag begära en remsa jord hos stadsfullmäktige i Holt. Sitt ner vid bordet, fader, i kväll kan vi ändå inte göra något åt saken.

— Jag har plikter mot de dödas själar, sade Yttersta dagen allvarligt, hälsade och försvann.

Under detta dystra samtal spelade musiken en av Vinlands muntraste visor, och rätt vad det var började några emigranter i ett hörn att sjunga med. Alla treviter som kunde visan, stämde in, och man smålog åt Yttersta dagen på hans väg ut. Hans ansikte som bar spår av försvunna löjen och en försvunnen fetma, fördystrades. Men plötsligt slätades det ut. Ännu ett belägg på sanningen av hans förkunnelse: denna otroliga sorglöshet, detta ätande och drickande kort före dombasunen!

Stämningen steg så hastigt som om man varit ense med Yttersta dagen om att tiden var kort.

Plötsligt var det någon, som utbragte ett hurra för de båda härförarna som kämpat sida vid sida under kriget.

— Treves nationalhymn! ropade översten åt musiken.

— Vinlands! ropade generalen, innan publiken ännu hunnit sätta sig efter denna hyllningsgärd.

Därpå reste sig någonstädes en obekant herre och började hålla tal för fostbrödralaget mellan Vinland och Treves. Då han började nalkas revanschen, gjorde översten ett tecken åt kapellet som dränkte alla hämndplaner i en brusande flod av musik.

Under denna middag förstod Credo att Martius hade skött sig så lysande under kriget att inte ens det oundvikliga nederlaget helt kunnat ta från honom hans ära. Ingen hade sagt henne det, för man talade icke om kriget de här åren, och han själv hade annat att tala om i hennes sällskap.

Så småningom blev det ett allmänt hurrande och hyllande. Sist kom även turen till Credo, men då var hon försvunnen en bakväg upp till sig.

Hon kröp i säng så fort hon kunde, så låg hon länge och lyssnade. När hon hörde överstens steg stanna utanför dörren, var det som om hennes hjärta skulle stannat därvid. Men efter några orörliga sekunder gick han förbi.

Hon somnade snart från sin undran vad det blivit av hans otålighet, men själv satt han länge i sitt sovrum och rökte, grubblande över samma spörsmål. Något underligt och oförklarligt hade hänt. Utanför hennes dörr som skulle öppnas på hans knackning, hade kommit över honom en stark

flod av ömhet som släckte hans låga. Han kände för första gången i sitt liv skygghet inför att ta mot en erbjuden gåva. Minnen stego upp och höllo hans händer från hennes dörr.

En timme senare var han åter där, men vände tillbaka till sig. Hon var så oskyldig, så förtroendefull, och allt vad han sade henne om sin kärlek tog hon bokstavligt utan skymt av tvivel och tvekan.

— Vad är detta? frågade han sig själv, varför vågar jag inte? Vad ska hon tänka om mig? Hon är för oskyldig att tänka någonting. Vad är det jag är rädd för? Börjar jag bli gammal? Men du gode Gud, jag är ju inte mera än femtiotvå år.

Det är inte för sent än, kanske. Vad är klockan? Tre. Nej, hon ska få sova.

Hans tankar gingo till andra nätter, då han för första gången öppnat eller för sista gången stängt en kvinnas dörr. De hade aldrig förstått, varför det måste vara den sista. Ack så mycken förödmjukelse. Det rös i honom vid tanken på att han skulle kunna uppleva att se Credo, den raka Credo, förödmjukad inför honom. Han lovade sig själv att aldrig låta henne förstå, om den dag skulle komma då hans iver var slut. Och visste att han gav ett omöjligt löfte, ty hon skulle veta det förrän han. Så som de alla vetat det. Men jag kan alltid vara god mot henne, sade han.

Han tog en penna och ritade på lek ett hjärta på det vita papper, som låg på bordet. Därinom

skrev han ett hjärtebrev, sådant han lärt av tjänsteflickorna på Åskberget under barndomen.

Så här skrev han:

Detta är det
sjätte eller sjunde
troligen också det sista
k v i n n o h j ä r t a som jag,
S e b a s t i a n M a r t i u s
har i min högra hand.
Tro mig därför, jag
vågar icke göra
även det
ont.

SJÄTTE KAPITLET.

De hemlösas hörn.

När Credo reste till Europa med onkel James var hennes föreställning den att hon nalkades en världsdel, där människorna varken sovo eller logo. Hon fick snart lära sig så som hon fick lära sig mycket annat, att de sovo och logo alldeles för mycket. När hon såg människorna sitta och sova i spårvagnar och på tåg, skamlöst prisgivande sina ansikten därvid, blygdes hon så att hon måste blunda.

Så småningom trubbades hennes anständighetskänsla av och dessutom fick hon en mängd nya anledningar att hålla ögonen öppna. Mikroberna i Europas mustiga luft gingo henne i blodet. Mycket som i början stött henne blev självfallet och förlåtligt. Men ett ting lärde hon sig aldrig förlåta. Det var överstens dagliga kortparti mellan två och tre.

Det hjälpte inte att översten förklarade för henne att han behövde denna avkoppling och tröstade henne med att han rökte inte medan han höll i korten. Hon förlät ändå inte att ledaren för ett folk satt där och spelade med prinsen av Wales,

Yttersta dagen och sin adjutant, ryttmästare Till Sist. Han är den siste som kommer att avfalla, sade översten, men kan jag inte snart besegra Cark, så kommer även han att göra det — till sist.

Kortspelarna höllo till nere i hotellet i överstens mottagningsrum. De visste att där satte aldrig Credo sin fot vilket var dem en stor lättnad. Detta ehuru de tyckte om henne eller kanske just därför, ty på grund av sin kärlek ålade de sig i hennes närvaro vissa band som det var skönt att få lossa på. De gonade sig i det faktum att de voro karlar, så som de aldrig skulle ha gjort om de fått ostört vara det hela dagen.

En dag då översten efter fritimmen kom upp till Credo i kansliet vid den vanliga tiden, såg hon på honom forskande och frågade genast: — Vad är det som har hänt?

Han blev nästan kuslig till mods, ty något h a d e hänt, något, som hon för ingen del borde få veta.

— Du börjar också få den där hungern efter sensationer, sade han. Det störtar ju händelser över oss varenda dag. Varför måste det nödvändigt ha hänt något mellan två och tre?

— Ja, men när det h a r hänt något, sade Credo, som inte så lätt var att få bort från spåret.

Översten tände en cigarrett, slog sig ner i den enda bekväma stol som fanns i kansliet och sade: — Tillåter du att jag ger dig en sammanträngd redogörelse för vad som har hänt bara på de tre sista dagarna? Ja, det är rätt, du kan gärna ta

och teckna upp det. Om jag inte faller i nästa krig, kan det bli lustigt att läsa det här på ålderdomen.

Credo ryckte till. De sista dagarna sårade han henne så ofta rakt i hjärtat. Men hon tryckte stillatigande vänstra handen mot sårkanten. Den högra som höll pennan vilade mot papperet, beredd till aktion.

— Vad är det för dag i dag? Lördag. Alltså: på torsdags morgon officiell regeringsdementi av allt som hänt vid min lilla middag för Joost. Vem som helst må ha ätit middag den dagen, bara inte vi. Tidigt på förmiddagen besök här i hotellet av drottning Alice som med knapp nöd slapp in, hon var nämligen osminkad och ingen människa kände igen henne.

— Två timmar satt du här instängd med henne, sade Credo bittert.

— Och du satt utanför, svartsjuk som en tiger.

— Visst inte, sade Credo. Det antecknar jag inte.

— Du förfalskar det historiska dokumentet redan i första hand vilket ju också är det säkraste. Men anteckna godhetsfullt att jag en gång under dessa två timmar gjorde mig ärende ut till dig...

— För att skicka mig efter cigarretter.

— Nej, för att fråga dig om vi skulle anta drottningens erbjudande att förfoga över hennes andra son för Vinlands kungatron, så snart den blir bestigbar. Du avböjde detta förslag.

— Ja, eftersom jag inte tycker att Vinland ska

ha någon annan konung än dig. Vad ska man bråka med sidolinjer för, när kungen dog ogift.

— Jag måste alltså svara undvikande att frågan var väl tidigt väckt, ty vi hade ännu ingen tron.

Drottningen frågade mig vidare om jag för att få en tron ville ha ett lån av Treves på samma villkor som Cark fått sitt av Slättland, nämligen att det skulle utgå helt och hållet i vapen. Därpå måste jag svara som sanningen är: Ers majestät, för ögonblicket har jag inga män, som kan bruka dem. Det var ett bittert ögonblick då detta måste sägas, och det var bittert att se drottningens min när hon reste sig. Men det där förstod du ingenting av. Du mötte mig bara glädjestrålande när majestätet hade gått med underrättelsen att Letitia kommit ur häktet. Var det något mera på torsdagen? Jag tror det var nog.

Men i går kom Rost åter tillbaka från Sjuberg och medförde korrekturavdrag på ett manifest från Cark till Vinlands folk, i vilket han har den oerhörda fräckheten att utlysa val till en folkförsamling. Manifestet är emellertid ännu inte tryckt, och det lär enligt Rost bero på att Cark fruktar att jag skulle bli vald i alltför många valkretsar. En feg krake är han, ty de som uppfyller all rättfärdighet blott genom att skriva mitt namn på en sedel de är föga farliga. I går fick du och jag också genom det ironiska ödet en anvisning på vad jag bör syssla med i brist på armé. Jag mottog nämligen ett anbud från en stor presstrust...

— International press service, sade Credo.

— Att skriva tre artiklar på två tusen ord vardera för tidningar i hela världen. Jag föreslår att vi tar itu med dem nu.

— Det tycker jag också, när du inte vill säga mig vad som har h ä n t.

— Jag ger mig, Credo, ännu något har hänt, men du skulle ha sluppit få veta det, om du inte bråkat så outsägligt. I dag har hänt att jag fått veta att mina hästar kom fram från Åskberget till Sjuberg först i går. Och när de kom fram, låg de döda i sin kreatursvagn, dit karlarna föst in dem vid järnvägsstationen. De ha icke fått foder eller vatten på alla dessa dar, och av hunger hade de ätit ut varandras ögon. Det har också hänt att jag beslutat att hämnas dem.

Credo sade ingenting på en lång stund. Det gjorde henne så ont om översten.

Slutligen reste han sig och kom fram till henne.

— Du har inte ett ont ord om Cark, sade han. V a d ska han göra för att förverka dina sympatier?

— Min älskade, Cark arbetar på sitt fall. Snart är måttet fullt.

— Måttet är redan fullt, men vinländarna låter det lugnt rinna över, sade översten med djup bitterhet.

Och då visste Credo i ett ögonblick av ångestfull klarhet, att översten under alla dessa dagar efter branden lyssnat genom allt buller och gny efter dånet av en händelse, som icke kom. Storm-

guden hade rivit upp en storm som inte ville storma. Den sjönk ihop i lugn, och han stod inför nödvändigheten att riva upp en ny.

Det blev åter en tystnad, så sade Credo nästan skyggt: — Ska vi börja med artiklarna?

— Strax, sade översten, eller rättare nej, jag kan inte i dag. Låt Jus telefonera till emigranternas ridskola efter den värsta häst de har. Vänta, här är deras reklamkort med telefonnumret. De skryter så mycket med sina hästar, och de bjuder mig att disponera dem fritt. Skulle du medan jag är ute vilja meddela grevinnan Martius' sekreterare vad det blivit av hennes porträtt. Hon önskar nämligen att få veta det, sedan nu nyheten om branden nått Kanarieöarna.

— Min Gud, vad har jag gjort, utbrast Credo, Chicago tog hand om alltsammans åt mig, jag har ingen aning om var porträttet finns.

— Så skriv det då, sade översten likgiltigt och slet tankspridd upp omslaget om en tidning.

Plötsligt vaknade han upp.

— Credo, Credo, kom hit ska du få se! Se här, det är jag.

Och han visade henne en artikel med rubriken:

EN FARA FÖR EUROPAS FRED?

— Vad för något? frågade hon illa berörd, men i nästa ögonblick hade hon fattat det.

— Det är alltid något, sade översten med samma bitterhet i stämman, att bli kallad en fara för Euro-

pas fred. Sånt händer inte alla dar, jag önskar att jag vore det, faror är man hövlig mot.

Credo svarade icke, hon började läsa över hans axel. Artikeln var isprängd med mellanrubriker sådana som dessa:

Mannen som drog sitt land i kriget.

Martius — en typ från en förgången tid.

Hans motståndare Cark — en folkets man.

Målargesällen, som blev fredspolitiker.

Credo var förstummad av blygsel. Artikeln var skriven av Newyork, och hon tyckte att hon hade del i sin landsmans skamlöshet.

— Hör på, sade översten, här ska du få höra vad Newyork skriver:

»Mitt valspråk är, förklarade presidenten Cark vid mitt samtal med honom: Vi skola skydda hyddorna. Det är ganska upplysande att sätta detta moderna valspråk bredvid Martiernas medeltida: Vuxen ännu flera fiender.»

— Nu är Carks valspråk inte så modernt som din vän Newyork tror. Det är nämligen franska revolutionsarméns valspråk, första hälften av det. Den andra hälften lyder: och förstöra slotten. Det passar ju, sen han bränt mitt hus, men det säger man inte till en borgerlig journalist. Var kan han ha fått det från, kanske från sin sekreterare som har universitetsbildning?

Själv kan han ju knappt läsa och säkert inte läsa franska. Det är vad din vän Newyork kallar hans breda folklighet...

— Låt bli att kalla honom min vän, för jag avskyr honom.

— Det gläder mig att höra, sade översten i samma hövliga och grymma ton, men mitt misstag var förlåtligt, ty han har på många punkter samma åsikter som du. Jämförde ni dem inte muntligen?

Credo skälvde till för denna nya stöt. Stålet var iskallt och vasst och trängde djupt.

— Jag medger, sade översten förmildrande, att jag aldrig hört dig tala om Carks breda folklighet. Du har dock en liten aning om Europa och vet att Cark går ärenden åt Slättlands regering, den mest reaktionära i Europa. Det är det som räddar hans tillvaro i Europas kabinett, man vet att trots lite fraser är han ingen agent åt Moskva. Men i vårt land finns en grupp människor, nästan lika okunniga som en amerikansk journalist, de tror också han är folkets vän.

Credo hörde inte mycket på. Hon undrade vad han menade med att de hade samma åsikter.

— Menar du att både jag och Newyork tycker att Vinland kan leva i fred med alla grannar? sade hon.

— Ja, lilla Credo, och det är omöjligt.

— Jag förstår det inte, jag är en dum amerikanska.

— Nu ska jag säga dig en sista gång varför

det är omöjligt, sade översten. Hans vrede över journalisten hade lagt sig, och han skämdes att han gjort henne ledsen. Du ser den väg Cark går, ja låt oss ta den, det är ju fredens väg, enligt den här artikeln. Hans väg är den lätta vägen neråt. Slättland ligger lägre än Vinland. För den skull har det alltid hatat och fruktat oss. Den som ligger lägre, måste alltid befästa sig, ja, mera än det, den måste bereda sig till anfall för att överraska och förekomma. Hur många gånger har de inte trängt upp i våra bergpass? Hittills ha vi aldrig gett oss rast eller ro förrän vi jagat dän dem, och nu skulle vi skänka dem dessa portar in till vårt rike? Du ser vad det betyder. På ett par timmar voro slättländare från Djävulspasset mitt inne i Klosterbyn. Ändå tycker du att jag borde följa Newyorks råd att ge ifrån mig våra pass, på det att vi må bli vänner för alltid med slättländarna!

— Det framgår ju också strängt taget även av ditt resonemang, vågade Credo anmärka. Eftersom du själv säger att det är underlägsenhetskänslan som drivit dem in upp mot dina berg. För övrigt har inte deras fruktan varit alldeles oberättigad.

— Men då glömmer du och Newyork, se så rätt jag hade om er två, att vi på andra sidan har Treves, som också ligger lägre. För närvarande rör sig Treves inte, ty man tänker sig att jag skall komma tillbaka. Men skulle den nuvarande politiken bli framtidens politik i Vinland, då måste Treves säga: Nu har ni vinländare släppt in fienden och

lagt vägen öppen intill oss. Vår huvudstad ligger alldeles vid er gräns. Kör ni inte ut slättländarna, så kommer vi och gör det. För var gång vi varit vänner med Slättland, har vi haft Treves över oss. Du som är så emot den individuella lösaktigheten kan väl förstå, att jag vill ha in moral i Vinlands politik. Vi valde Treves till kamrat i kriget och fick smörj samman med honom. Vi ska även i framtiden hålla på våra gamla vänner och fiender. Alla tre kan aldrig bli vänner, förrän Vår Herre fyller ut dalar och förintar höjder, så att vi alla kommer på samma nivå.

— Det gör han nog, sade Credo. Jag tycker han håller på.

— Då får jag väl Vår Herre emot mig också, sade översten.

Credo satt i kansliet, svartklädd till De hemlösas begravning och skrev på sitt ändlösa brev hem, då översten kom upp för att hämta henne.

Hon frågade inte vad han haft för sig som hon ofelbart skulle ha gjort, om han icke råkat göra den fatala sammanställningen mellan henne och Newyork.

Översten upplyste av sig själv: — Vi har pratat om musik.

— Jag trodde inte att Till Sist var musikalisk.

— Nej, det är han inte, och det retar mig. Är det samma brev du skriver på?

— Ja, det är så svåra saker jag måste reda ut. Min syster förstår inte vår frihetskamp.

— Det undrar jag inte på. Är hon lika fredlig som du?

— Nej, hon är mycket patriotisk, sade Credo och lade undan brevet. Hon samlade massor av persikostenar mot fienden under hela kriget, till exempel.

— Min Gud, sade översten, kanske är det din systers persikostenar som besegrat mig.

— Det kan väl hända, för man lämnade dem till ammunitionsfabrikerna, som drog ut blåsyran ur dem.

— Vad gjorde Credo med sina stenar? frågade översten skrattande. Stred du också mot mig?

— Lyckligtvis inte, sade Credo och satte på hatten framför spegeln.

— Du kanske avstod från att äta persikor i känslan av kommande kärlek?

— Nej, men jag grävde ner stenarna i jorden.

— Du har visst aldrig syndat, anmärkte översten medan de gingo nerför trappan.

Om Credo sett på honom i detta ögonblick i stället för på sina svarta handskar, skulle hon ha upptäckt, att han betraktade henne med nästan grymt uttryck. Hon var för syndfri, det var felet med henne. En sekund kände han hat mot henne, för att hon icke var en enda smula syndig. Om

hon varit det, skulle hon övervunnit hans tvekan, vilket var vad han önskade, förstått att göra honom frestelsen för stark. Han hatade henne just nu, därför att hans manlighet inte var eldig nog, han hatade henne för sin ångest, att han kanske var förtidigt åldrad, för snabbt förbrukad och redan framme vid försakelsens år.

Det var inte henne han behövde, sade han sig i detta ögonblick, det var en förfaren kvinna med vana att sköta utslitna män som han. En kvinna som varken ingav honom ömhet, vördnad, skyggghet eller kärlek.

Credo knäppte långsamt sina handskar. Nu hade han åter gjort henne ont. »Du har visst aldrig syndat.» Det lät nästan som ett hån. Ända sedan branden var han ofta så där underlig. Än kunde han omge henne med den finaste ömhet. Luften omkring henne var då så full av löften som en blomsteräng av doft en sommardag. Men så kom där ett fränt och bittert stråk och sopade bort lyckans fina parfym, det mörknade, det blev kallt, hon blev beklämd utan att veta varför. Men det gick fort över och lämnade ingen bitterhet kvar.

— Har du tänkt på vad du ska säga vid graven? frågade hon.

— Tack ska du ha för att du påminde mig, sade han.

De två gamla makarna, som skulle inviga De hemlösas hörn, hade inga barn närmast sin kista. I stället följde dem översten. Vid sin sida hade han en liten man med huvudet nersjunket till öronen mellan axlarna. Åskådaren sade sig att endast dessa öron, vilka stodo ut under den höga hatten, hindrade huvudet att alldeles försvinna. Folket viskade vid vägkanten att det var Salomon Fried från Sjuberg.

En väldig procession av flera hundra utvisade slöt upp bakom dem.

— Är det verkligen så många? frågade huvudstadsborna i Holt med ett visst obehag. Det var inte deras mening att bilda häck åt de utvisade, men det blev så ändå. Överste Storm hade den retsamma förmågan att egga deras inbillning, de väntade alltid att han skulle företa sig något oförståndigt. Man kunde bereda sig på att även en begravning skulle bli ett äventyr, när han var med.

Framme vid graven stod en grupp kvinnor och väntade på processionen. De tycktes alla känna varandra, de hade samlat sig omkring en liten dam som på den besynnerligaste rotvälska invigde dem i tillvaron av Credo och hennes betydelse. Hon var mycket indiskret men alls inte elak, hon gladde sig åt att översten fått en ersättning för hustrun som farit ifrån honom. Hon var nöjd med hennes uppförande, med hennes ålder, något mindre med hennes utseende, som var för regelbundet, för kallt och för blekt. Vad angick Credos sätt att

klä sig, fann damen det så upprörande att hon icke kunde finna ord därför på sin makes språk, därför började hon tala franska.

En av åhörarna, som icke förstod franska, avbröt och frågade om Credo hade mycket pengar, eftersom hon kom från det land där dollarn växte.

Utanför gruppen stod en ensam kvinna, som lyssnat till hela samtalet. När nu den franska damen med ett menande leende förberedde svaret på frågan om dollarn kom den ensamma ett steg närmare. Men damen i mitten fick inte göra med några fler avslöjanden. Hon blev avbruten av en kunglig bil, den var ännu intressantare. Kom månne drottning Alice? Det viskades om hennes kärlek till översten, en kärlek som i all tukt och ära varat i trettio år. Men nej, hon kom inte, hon hade skickat en hovfröken enligt furstars suveräna vana att låta sig representera även hos dödens majestät. Det var en missräkning, men stämningen höjdes betydligt, då ur bilen även steg en halvvuxen yngling, kungaparets näst äldste son.

— Ni ska se, att det är meningen, att han ska bli vår kung, sade damerna med en genial slutledningsförmåga, som skulle på det högsta förbluffat de invigda.

Nu nalkades musiken, nu hördes de förstämda trummorna som överröstade viskningar och hostattacker, även hovfrökens.

Men det blev dödstyst, när översten med blottat huvud steg fram till gravens rand. Man sträckte

på sig för att få se honom, man var glad, att han var så lång. Kanske skulle han säga något i allas djupaste hjärteangelägenhet: hemkomsten.

Det gjorde han, men han gav dem ingen tröst. Han var fruktansvärt allvarlig, ingen, inte ens hans närmaste vänner hade sett just detta ansikte förr. I denna vinterskymning där allt annat suddades ut var det klart och skarpt, mycket ljust och mycket mörkt.

Han anklagade sig själv för att dessa två gamla vinländare, som utvisats för sin trohet mot honom och fosterlandet, icke hade fått dö hemma och nu skulle begravas i främmande land, långt från sina fäder.

— Vi ha icke uppfyllt deras sista önskan, sade han. Men jag erkänner här offentligt inför er alla, mina vänner i förskingringen, att hade jag gjort mitt yttersta från den dag då vårt land råkade i rövarehänder och till nu, så hade jag icke stått här i vårt grannland och talat vid deras grav, jag hade stått på vår egen jord. Och jag säger ännu mera. Jag säger, att när min kraft varit för ringa att förr öppna dem vägen hem, så borde jag i dag ha sökt bryta igenom hindret där borta, där förrädare spärra vägen till vårt eget land. Jag borde ha gjort dessa kistor vägen fri eller också stupat. Jag anklagar mig bittert inför denna dubbelgrav.

Detta försatte åhörarna i förtvivlan. I den tystnad som följde hörde man en lång snyftning, den var liksom gemensam. Skulle han anklaga sig och

ta skulden på sig, han som arbetade natt och dag för allas befrielse, medan de själva mest tänkte på sin privata hemlängtan, sina omak och förluster.

De visste att som hämnd för hans strävan var hans hem bränt och döda hans tjänare och hans djur. Därför var det dem outhärdligt att han talade så.

Ännu en sak, ville han säga sina olyckskamrater. De skulle inte nära någon hemlig förhoppning att var för sig kunna förvärva tyrannens samtycke till att få återvända hem en för en. Deras öde var gemensamt. Antingen skulle de alla komma hem tillsammans eller dö tätt utanför paradisets port.

— När jag nyss gick fram till graven, sade översten, när jag såg vilket rymligt stycke jord staden Holts välvilliga styresmän tillmätt oss, då krympte mitt hjärta samman. Storleken av De hemlösas hörn sade mig mera än alla ord kunnat göra, hur lågt man här uppskattar styrkan av vår längtan hem. Också hur lågt man uppskattar deras kraft till befrielse, som därhemma bära oket. Men den är större än någon tror, sade han med en tydlig handrörelse mot den lille mannen vid sin sida, och Vinlands framtid är större än ni tro, ni som stå bredvid och se på oss i vår förnedring. Än väntar oss stora öden, än väntar oss historia!

Ett har jag därför denna stund lovat mig själv. Jag skall icke begagna mig av er gästfrihet mina

herrar stadsfullmäktige, hur tacksam jag annars är för den. Jag skall icke begravas i De hemlösas hörn. Dessförinnan skall jag ha brutit mig en väg hem, han lyfte handen, hem till bergen vi icke se i dag för mörker och tjocka men som finnas där.

Rörelsen var obeskrivlig. Alla voro övertygade att han talade sant, övertygade därför att han var den ende fältherre i detta krig, som fallit för frestelsen att gå före sina soldater. Före förtruppen hade han ridit på sin Topas genom Djävulspasset, han hade också fiendens bly i kroppen under ordnarna på sin uniform. En sådan man kunde det mycket väl falla in att ta femtio man med sig och ta upp strid med Carks gränsvakter. Om han begärt dessa femtio man med sig nu, hade han fått dem. Men han begärde dem icke. Rörelsen utlöste sig icke i uttagning av frivilliga utan i sång.

Hem till bergen, hem till bergen!

Credo stod och såg på dessa som nu sjöngo så att det bort höras in över gränsen. Hon var upprörd av det tragiska i att han som var dessa människors ledare icke hade något annat att ge dem än sitt desperata löfte att om allt annat slog fel rida rakt mot undergången. Hon hade sökt att förhärda sitt hjärta mot hans vältalighet, mot klangen i hans röst, mot skönheten i den rörelse varmed han lyfte handen och visade bort mot bergen. Ty vad gav han alla dessa människor som nu hänfördes? Han gav dem i blodet hopplöshetens gift. Vad

menade han med att det väntade dem historia? Han menade: nya krig.

Salomon Fried som i egenskap av jude icke kunde imponeras av en halvårsgammal hemlängtan, frågade sig själv: — Vad vill mannen? Något har han i sikte. Han förbereder något. Men han ska inte dra in mig i sina planer, fast han fick mig med på begravningen. Han kan icke vara en sådan galenpanna att han håller detta tal bara för att i största allmänhet få män att gråta.

Och Credo: — Det blir ett hårt jobb att hindra Sebastian Martius att ställa till krig.

Översten själv tänkte: — Vad Rost sjunger vackert. Han räddar hela sången. Kanske kan han hjälpa Till Sist att hålla tonen.

Stora skaror stannade kvar omkring översten i hopp att få trycka hans hand. Han rörde sig bland dem som en hövding, och tårdränkta ansikten logo emot honom. När han kysste koloniens två äldsta damer på hand, avundades de andra dem deras käringdom, som berättigade till denna utmärkelse.

— Fröken, han borde inte stå här längre, det är reumatismdag i dag, sade Jus. Han har ont av kulan från Djävulspasset.

Credo gick fram till honom: — Skulle vi inte kunna få åka hem nu, jag är så förfärligt trött.

— Genast, sade han, men vi måste först hälsa på Letitia, har du inte sett henne, hon är här.

Förvaltarfrun såg att han kom mot henne, och av hela sitt hjärta bad hon en bön: — Gud, jag har lidit så för honom, giv att han kommer ensam hit. Men nej, amerikanskan kom med. Och till på köpet var det första han sade detta: — Jag har haft så svårt att hålla denna unga dam från att resa rakt i fängelset till er.

— Jag har hört att vi har greven att tacka för att vi blev fria, både min man och jag, sade hon.

— Och för att ni blir fri från honom, Letitia, och i stället får vara här där allt hederligt folk samlas, sade översten nästan strängt. Han hade alldeles glömt att han sagt till mannen när han sökte platsen som förvaltare: Ja ni ska få den, om ni kan övertala min förra förvaltares dotter att bli förvaltarfru. Och till henne: Ta honom, Letitia, och stanna på min gård.

Den metallhårda klangen i hans röst mildrades på nytt, då han förhörde sig om hennes logi, hennes möjliga önskningar.

— Ingenting fattas mig utom arbete, svarade förvaltarfrun, och Credo måste beundra hennes mästerskap i att avge passande svar. Det var alldeles som om hon velat lugna dem för den händelse de möjligen skulle känna något obehag vid tanken på att hon för deras skull så hastigt blivit av med man och hem.

Hon höll dem icke kvar, hon hängde sig icke

fast, hon tog avsked och gjorde det lätt för dem att efter tre minuter skynda bort.

— Nu har de fullgjort sin plikt mot mig som mot de två andra döda, tänkte hon. Nu är de lätta om hjärtat båda två. Skulle de ha några sorger? Otänkbart, de som får vara tillsammans.

Hon såg hur översten tog Credos arm för att rädda henne undan en vattensamling. Hon såg hur han hjälpte henne upp i en bil, medan Jus höll vagnsdörren.

— Jag glömde tacka Letitia för att hon inte drog in mitt namn vid förhöret om stölden på Åskberget, sade Credo. Det var stiligt av henne.

— Vet du, det kan du spara till nästa gång, sade översten. Men Letitia är ett ståtligt fruntimmer i all sin galenskap, det har jag alltid tyckt.

— Skall jag nu gå hem till mitt ensamma logi i den främmande staden? frågade sig förvaltarfrun. Ja, men först stannar jag en liten stund hos de döda, de har blivit lika plötsligt övergivna som jag.

Och sedan?

Ja, så var det inte mer.

SJUNDE KAPITLET.

Prinsessan av Wales.

Det var en grå vintermorgon strax före jul. Översten såg ut som en ruggig gammal falk, när han kom ut ur sitt sovrum en halvtimme tidigare än vanligt. Han nickade åt Jus som ännu höll på med att städa kansliet och gick bort till det öppna fönstret. En rå och fuktig luft strömmade in, morgonen som stod över hustaken hade en sjuk, gråviolett färg. Han drog hastigt för gardinen.

— Tänd lampan, Jus! Är du färdig?

— Ja, herr general, jag menar överste.

— Det går fortare nu att städa åt mig, sen jag fått en sekreterare som låser in varenda papperslapp, eller hur Jus?

— Mycket fortare, herr överste. Får jag gå efter kaffet?

— Ja, och när du kommer in med det, ska du säga: Vad var det översten ville mig.

Översten tände sin första cigarrett, han hade just börjat den tredje, då Jus kom tillbaka.

— Vad var det översten ville mig?

— Ja, vad var det nu igen? Du har glömt att väcka miss Credo?

— Ja, gener... överste.

— Du är så god och glömmer att komma ihåg det än på en timme!

— Ja, överste.

— Nu minns jag. Vi talte om att miss Credo låser in papperen. Du begriper att det inte är för att hon tror att du vill titta i dem?

— Ja, överste, det begriper jag.

— Utan för det är så många andra, som är mera vad vi kan kalla politiskt intresserade än du, som har lust att komma åt dem.

— Ja, överste.

— Du har nog haft känning av att här är mycket folk med politiskt intresse här på hotellet?

— Inte för att någon har kommit inom vår avdelning, sen förvaltaren åkte in.

— Du vet, att den räven är lös nu igen? Jag kom att tänka på honom, för nyss såg jag en okänd karl som smög sig över gården och i förstun här nere. Det var inte han, men de är sig så lika allesammans. Hur är det med dörren här neråt trappan. Ordentligt lås?

— Den har värden murat igen, vi passade på när översten var på Åskberget, sade Jus. Så att karlen som översten såg, han får vända när han kommer till muren.

— Borde inte portiererna hålla lite bättre vakt?

— Det får översten säga till själv om. De säger att det inte finns en enda hotellgäst i Europa som drar till sig så mycket pack som översten.

— Du tror inte att de gärna skulle se att de bleve av med mig?

— Personalen kan man lita på som sig själv.

— Hör du Jus, sade översten, under de dar som är kvar på det här året och tills jag säger till igen, törs du inte lita på någon människa.

— Nej, jag ska inte lita på någon, tills jag får nya order. Det blir värst med miss Credo.

— Slyngel, skämta inte med din husbonde på morgonen. Det här har jag sagt bara för att ge dig en liten varning. Du behöver inte se så förnärmad ut, du tillhör liksom jag ett pratsamt och godtroget folk.

— Man har väl fått lära sig de här årena att se skillnad på dem man kan tordas tala med eller inte, sade Jus.

— Ja, kära Jus, sade översten, det är ju vad prinsen alltid säger. Men jag kan tala om för dig en sak, som inte är för miss Credos öron. I går var det nära att själva prinsen blivit lurad. Det kom en herre han kände som hederlig karl från förr i världen, kapten Banco från nionde regementet, prinsens eget regemente till och med, och presenterade sig som utvisad. Han fick ett rum som alla andra, men rätt vad det var började han tala om att han ville sätta in pengar i hotellet och ville bese hela etablissemanget. Då begrep äntligen prinsen och så blev rummet hastigt upptaget. Hädanefter ska du misstänka att varje buske är ett maskerat batteri

om den ser än så oskyldig ut. Vem är det som kommer? Det är väl inte hon?

— Nej, hon har inte fått sitt bad än. Det är värden.

— Se god morgon, ers höghet, så tidigt uppe, sade översten. Jag har just talat om för Jus att prinsen av Wales har blivit utsatt för mutförsök av våra fiender. Detsamma har hänt kungen i det här landet. Någon, jag behöver inte säga vem, har velat muta och skrämma kungen att skicka av mig, emedan jag sade mitt hjärtas mening på begravningen. När det nu har hänt en prins och en kung sådana saker, så kan ju nästa gång turen komma till dig, Jus. Men när det sker, vill jag genast veta det. Förstått?

Jus försvann, hans lurviga unga huvud var tyngt av statshemligheter. Senare på dagen kom han till värden och bad att få ett par handgranater, vilka han även fick. De lugnade honom.

Ehuru tre karlar sammansvurit sig för att hålla Credo i sängen denna morgon lyckades det dem icke. Hon anade med barnets instinkt att det låg något bakom de skruvade ursäkter som Jus frambar för sin glömska att väcka, och hon förstod att det icke var någon tillfällighet att badvattnet icke ville bli varmt.

För att korsa alla planer klädde hon sig utan att ha badat, vilket var något som ingen hade förutsett. I ganska onådig ton befallde hon Jus att

bära in hennes kaffe i kansliet. Han kom in med det till henne i stället.

— De håller statsråd, sade han darrande.

— Hitta på något annat, det gör de aldrig utan mig. Vad är det med er, Jus, varför springer ni utan att svara?

Om en liten stund kom han tillbaka och då hade han med sig en biljett som han lämnade Credo. Hon hade inte hunnit med mer än ögna över de rader den innehöll, då översten knackade på.

— Jag tänkte se efter om du försovit dig, sade han ogenerat. Är det Jus som glömmer att väcka? Vad vill det här säga, Jus, röt han åt betjänten. Se inte så förfärad ut karl, det är egentligen bra att fröken får lite morgonvila.

Jus försvann och översten tillade ömt: — Du har ju varit så jagad på sista tiden, lilla slav. Och nu tänkte jag be dig om en sak. Du vet att det var överenskommet, att Letitia skulle ta hand om hushållet åt mina utvisade mostrar. Nu har jag haft telefon från dem, att hon inte kommit i dag som hon lovat. Vill du resa ut till henne och ta reda på vad som är på tok? Det kan vara att hon inte vill skura eller nån annan småsak som kan redas upp...

— Gör dig inte så mycket besvär, sade Credo med värdighet, jag är redan bjuden in till prinsessan av Wales.

— Jag får henne icke ur huset, tänkte översten beundrande och försvann in till sin överläggning.

Alla kortspelarna voro närvarande, och han talade fortfarande om musik ännu ivrigare än begravningsdagen. Samtalet slutade med att översten sade: — I morgon bitti alltså, om kapellmästaren kommer klockan sju till mig, så ska han få sina femtusen kronor.

— Jag tillåter mig att föreslå, sade prinsen, att han kommer klockan sex. Och då behöver inte översten själv ta emot honom, det kan jag ju göra nere hos mig.

Under tiden satt Credo inne hos prinsessan. Madame var fransyska men hörde icke till det förträffliga slag av franska fruar som sätta sig i kassan i sin mans affär och där obevekligt samla pengar och lägga på hullet. Hon var lika tunn som hon en gång varit smärt under förlovningstiden före kriget och liksom då var hon även nu modist till liv och själ. Hennes man hade skaffat henne en liten hattsalong, den blev i början mycket besökt, ty madame var ett geni, sedan minskade kundkretsen, ty hon körde ut alla som enligt hennes mening icke hade några huvuden att göra hattar åt.

Det var prinsen själv som bett sin fru att bjuda in miss Credo. — Gå igenom hennes garderob eller

vad du vill, sade han, men håll henne kvar inne hos dig, så länge som möjligt.

Han anade icke att hon tänkte: — Gott, så ska jag visa henne dina fästmansbrev från fronten.

När Credo kom in i värdens våning, fann hon den lilla frun böjd över en stor hög tvättskinnshandskar, som svagt läto ana att de en gång varit vita.

— Gott morgon, så charmant av er, mademoiselle, sade hon strålande. Jag ska genast lagt bort alla handskor av min man.

— Inbilla mig inte att prinsen begagnar sina handskar tills de ser ut så, sade Credo.

Till svar trädde madame på sig ett par av dem och började stryka med handflatorna längs panelen nere vid golvet och bakom soffan.

Sedan kom hon fram till den häpna Credo och satte händerna för hennes näsa.

— Om jag nu är han och ni en liten städerskan och dette er rum som ni skötat, vad skulle ni då sägat?

Det kunnade j a g tala om, fortfor hon, ni sade ingen ord så skrämmade han er. Inte han heller, men nästa gång handskarna blev svarta körade han bort hon. Redan före kriget vack han uppseende för denna propreté, men nu menar jag den är merveillös. Han har drickat vatten ur samma pölor där liken liggde, han ätade sågspånsbröd sista året. Nu går han och väntar Yngsta dag. Il me faudrais le chasser de notre lit, parcequ'il gemisse

toute la nuit. Men denna morgon han skällade emedan han inte villde gå ronden i rummen utan blancha handskor.

Hon samlade upp handskarna i ett knyte och sprang ut med förklaringen att hon samtidigt skulle hämta sin mans fästmansbrev.

När hon kom tillbaka placerade hon på förmaksbordet tre tunga skinnband.

— Ettusentrehundra lögnor, sade hon.

Det hördes på henne att hon levde i den föreställningen att det var särskilt mycket för en kärlekskorrespondens.

— Då har han väl utförligt skildrat krigets helvete, sade Credo som inte ville bli invigd i graden av prinsens svekfullhet.

Men nu kom fram det märkliga, det vackra med de tusen lögnerna. I varje brev skildrade han ingående jämte sin kärlek till henne och sin längtan även sin angenäma tillvaro såsom ett postbud bakom fronten. Där fanns icke en suck om alla de fasor och lidanden han utstått. Dem antydde han först när han kom tillbaka ur eländet, för att hon skulle överse med att han magrat och åldrats så mycket.

— Det är sublimt, sade Credo. Men prinsessan ryckte på axlarna och sade lättsinnigt: — Bon, très sublime. Men le riksföreståndàr, hon är det enda man jag älskar.

— Jag vet inte, sade Credo som också för-

nekade sin kärlek, om jag inte för min del föredrar prinsen av Wales.

— Ni kan föredra vem ni vill, sade prinsessan, för er är det bara att vala. Alla älska ni, hetar det älska ni eller älska eder? Jaså er. Men det är ingen svårt val. Comme Il etait adorable i begravet l'autre jour!

— Skön kärlek, sade Credo, han har nyss kört ut mig.

— Man är aldrig älskad nog, sade madame som ville undvika att tala om utkörningen. Men le riksföreståndàr, mitt man, er betjänt med den bruna hår och monsieur Rost, det är ändå fyrar stycken. Vet ni vad som i morse hände?

— Ja, det vet jag, sade Credo: prinsen sa åt er att locka in mig hit och vara så älskvärd mot mig att jag skulle glömma bort att störa dem.

— Ack mitt Gud, sade prinsessan, så klok. Vous savez trop de choses, det är skadlig för l'hy. Ecoutez: Rost anländande denna morgon med en poulet, det sista liv på l'Åskberget, instruerade mig att den var till er, er, er. Il l'a dit tusan gång. Men den var ingen vanlig poulet, den innehållade en surpris, jag går efter den. Om ni önskar, läs i breven! Bryar ni er inte om? Nej, det är rätt, så trista och alla så lika.

När madame kom in igen, hade hon i handen en silverpjäs, som Credo tyckte sig känna igen. Det var en gräddkanna och prinsessan förklarade nu att den liggat inne i hönet.

— Den är till översten, inte till mig, sade Credo.

Men prinsessan drog fram en lapp som hittats av köksan inne i kannan. På den stod skrivet:

»Till Credo, den fröken som var på Åskberget. Det andra kommer snart efter.»

Credo stoppade omsorgsfullt in lappen i sin plånbok. Hon tänkte att hon fick väl aldrig ett mera dyrbart kärleksbrev än detta från Kristoffer.

Madame stod och bläddrade nervöst och slarvigt i s i n a kärleksbrev. Hon hade något på hjärtat, som föreföll även henne litet svårt att komma fram med. Slutligen smällde hon igen bandet och tog mod till sig. Det var nämligen så att prinsen och hon hoppades att översten och mademoiselle ville äta den där pouleten från Åskberget inne hos dem i kväll.

— Så roligt, sade Credo, undrande varför madame såg förlägen ut.

— Och nu undrar jag, om jag kunde få tvätta eran hår? fortfor hon oväntat. C'est un grand fête pour nous, ack ni skulle bli så skön, om jag fickde hand om ni!

— Har de så mycket hemligheter, frågade Credo, så att jag skall sysselsättas så länge?

— Ni har gissat det, smålog madame. Hon drog henne med in i sitt badrum och besvor henne att inte tänka på herrarnas dumma affärer utan ägna sig åt des besognes de femme.

Prinsessan hade en kamomilldekokt färdig. Hon gick genast till verket och försökte under tiden ge

Credo en hel rad goda råd och vinkar i skönhetsvård. Credo vårdade aldrig sitt utseende men var van att vara ganska intagande ändå med sin långa, raka, spänstiga kropp, sitt blonda hår och sin friska hy. Därför fick prinsessan hålla på länge, innan det gick upp för Credo att det kunde vara något att anmärka på hennes utseende.

— Tycker ni att jag ser så förfärlig ut då? frågade hon och väntade alls icke att få tillbaka ett djupt allvarligt: — Ja ni ser förfärlig ut. Förgät mig mademoiselle, mais parceque je vous aime, ça me fait tant de peine.

Credo tittade ovillkorligen med betänksam min bort mot spegeln. Prinsessan följde hennes blick och sade: — Mycken råmaterial för att se bra ut! Det är dubbelt orätt att gå runt så. Jag såg er härom kvällen i matsalan med det gamla generalkäring et j'ai pleuré!

Det var den kväll då Credo varit så stolt över sig själv och sin blekgröna klänning.

— Pas un milligram de coquetterie, avgjorde prinsessan skoningslöst. Torka nu era ögat. Om ni ville låta lärda er!

Credo gjorde en min, och madame fortfor:

— Mademoiselle, je vous supplie, profitez du temps. Efteråt, hon ryckte på axlarna, c'est nichts. Om ni förvackrar er, tillade hon listigt, så körer de inte ut ni! Ni får större politisk inflyt.

Credo böjde sig för detta argument.

— Vad skall jag ha för klänning på mig i kväll, när den gröna är så förfärlig? frågade hon.

Prinsessan hade bara väntat på denna fråga. Hon gned Credos hår som nu började glänsa under hennes händer, betraktade förtjust sitt verk och sade: — Gå bara efter allt vad ni har, jag lovar ingen säga vad jag tank därom.

Credo började nu smittas av madames fåfänglighet, hon skyndade in i sitt eget rum och slängde ner halva sin garderob för att ta med sig in. Jus som mötte henne med en kappsäck i handen förfärades, men hon såg så iskallt på honom att han icke vågade fråga vart hon skulle ta vägen.

Nu började de båda kvinnorna prova, och prinsessan höll hjältemodigt sitt löfte att inte säga vad hon tänkte om Credos kläder. Sedan tog hon en sax, började klippa bort ärmar, riva av besättningar samt klippa ut en djärv urringning. Det gick som en dans, ty det var ett kärleksverk, sade prinsessan.

— Den gamla generalkäring, sade hon, den ville hla en hatt, men jag kastade bort hon. Denna kvinna har ingen ansikte, ingen huve, vad skallde hon ha hatt för?

Madames ögon lyste av skadeglädje över att ha förnärmat en förmögen kund, och Credo förstod att hon borde känna sig upprättad vid jämförelsen.

Mitt i detta kom prinsen in, Credo reste sig demonstrativt som för att ange att hon förstod att nu fick hon gå in i sin egen våning igen. Prinses-

san tackade henne utsökt artigt för det stora nöjet hon berett henne med sitt besök, följde henne ut i korridoren och gav henne en läppstång under bevekande böner att sätta på en aning, un soupçon, jag begärar inget annat arvode, mademoiselle, och klänningen blir färdig pour le petit diner.

Credo begagnade inte läppstången, men hon hade ändå röda läppar. Madame hade trollat med hennes gamla klänning och hon hade också trollat med Credo. Hon hade drupit in i hennes blod en essens av kvinnlighet, ett gift, ett sattyg, som förvandlade henne.

Översten såg det genast. Han hade icke träffat Credo på hela dagen, ty när han sökte henne vid lunch hade hon försvunnit till hans mostrar, och när hon sedan kom hem, lät hon hälsa med Jus att nu ville h o n icke bli störd.

Hon trädde in i prinsens förmak kort efter det han kommit. Han såg på henne, tänkte säga något, hejdade sig, kastade en blick på madame och smålog. Madame uppfattade den blicken som ett tack och strålade över hela ansiktet.

Den lilla matsalen låg under dämpad belysning, hur nu madame burit sig åt, så hade hon smusslat in en dold låga bland rosorna mittpå bordet. Vid Credos plats stod gräddkannan, även den fylld av rosor.

— Är här för mörk? viskade madame till översten. Jag tänkte vi kunde se äta vid miss Credos ljusa hår!

Man drack Kristoffers skål, och översten förklarade att han skulle bjuda honom till Holt, men det måste ske i Credos namn, annars kom han inte. Så skrevs genast ett bjudningsbrev under glad stämning.

Då man bröt upp, sade Credo ett mycket flyktigt god natt till översten. Mitt i korridoren kysste hon på fingret och sprang ifrån honom.

Även han gick hastigt in till sig. Han ville icke ropa henne tillbaka, ty han kände fruktan för att bli ensam med henne. Hon kunde vara besvärlig när hon frågade, men hon var farligare, när hon inte frågade.

Timme efter timme låg han vaken och grubblade. Vid fyratiden kom han ihåg, att pengarna till kapellmästaren måste vara redo klockan sex. Han störtade upp ur sängen. Nyckeln till kassaskåpet, var är den? Ack den har Credo! Nå, det var alltså ödet att han denna natt måste öppna hennes dörr, för alla de nätter han gått den förbi.

Så kom Credos invigning att höra oupplösligt samman med ett köp om vilket hon ingenting visste. Tjusningen i att improvisera drog honom med sig, morgondagens bekymmer flöt bort och blev blott en klädsam bakgrund åt stunden.

Credo förstod knappast vad som hänt, visste icke om hon var måttlöst lycklig eller olycklig, innan han åter var borta med nyckeln. När hon

låg där ensam och sönderbruten, övergick hon till att tro att hon verkligen var olycklig.

På morgonen kom prinsen av Wales nätta lilla kammarjungfru in i stället för Jus. Hon hade med sig en stor bukett röda rosor och hälsade från översten, som lyckönskade henne på födelsedagen. Hon frågade om hon inte fick göra i ordning badet, ty Jus var bortskickad ett ärende för hela dagen.

Så begynte Credo i blod och rosor en ny epok i sitt liv.

ÅTTONDE KAPITLET.

De fem pärlorna.

Det var nyårskväll. Credo höljde över skrivmaskinen och tände två ljus som hon satte i fönstret. När översten kom in, sade hon: — Detta till höger är du, detta till vänster är jag. Hon hade vårdat och svartsjukt vakat över denna nyårskväll, som ingen skulle få röra, inte ens drottning Alice eller de utvisades festkommitté. Då det lyckades henne med lögn och list att rädda kvällens stillhet, jublade hon. Men det dröjde icke länge, förrän hon såg att han knappast kunde uthärda den.

— Se så mycket fortare jag brinner ner än du, sade han och pekade på ljusen. Jag står i drag och min låga flämtar hela tiden.

— Visst inte, sade Credo fräckt, det var j a g, som stod till höger. Hon reste sig, gick bort till fönstret och flyttade undan ljusen.

— Nu ringer klockorna, sade hon, jag skulle så gärna vilja gå i en kyrka i kväll. Det ville hon inte, men hon förstod att han led av att sitta stilla ensam med henne vilket alls icke svarade mot hennes föreställningar om hur de skulle få det

samman sedan hon blivit hans kvinna. Det var emellertid inte att missta sig på, han trivdes inte. Han kunde inte tala med henne, han kunde inte tiga med henne, på sin höjd kyssa henne.

Han reste sig hastigt, hennes ord voro honom en befrielse.

— Låt oss hellre gå på en biograf, sade han.

— Har du inga fromma tankar på nyårsafton?

— Nej, jag har nog inte det, sade han och släckte ljusen.

Gatorna i huvudstaden voro alldeles fulla av folk, och översten anmärkte, att Bevakaren som alltid följde honom, skulle få hårt jobb i kväll med att hålla reda på dem. Så tog han Credos arm och styrde bort mot huvudgatan, där alla biograferna lågo.

Men de hade inte gått många steg, förrän han frågade henne, om hon trodde, att hon skulle bli evigt fördömd, om hon komme innanför dörrarna av en bar.

— Det kan inte hjälpas, sade hon, jag får väl lov att följa med dig i alla fall. Men sätter mig ner gör jag i n t e.

Hon blev alltså stående innanför dörren och vände bort blicken för överstens förehavanden, som endast bestod i att tömma en helt liten blandning och betala den.

Medan hon stod där kom Bevakaren in, och det gjorde henne på något sätt förtvivlad att se honom. Fingo de då inte vara två älskande som vandrade

tillsammans som alla andra älskande i Holt denna heliga kväll? Han hade förut varit en politisk spion och då möjlig att uthärda. Nu var han en kärleksspion och det stod hon inte ut med.

— Ni kan tryggt gå hem och lägga er, sade hon. Vi ska bara gå på biograf.

Mannen svarade icke ett ord, men han försvann mycket hastigt ur lokalen.

— Förlåt att du fick vänta, sade översten och tog hennes arm igen.

— Det gjorde ingenting, men jag tycker det är så förfärligt att du har börjat dricka.

Översten var i själva verket en mycket måttlig person, och han måste skratta åt att Credo tog honom för en förtappad drinkare.

— Det var för att få mod, sade han.

— Till vad då?

— Att låta bli att säga något åt dig. Men jag fick inget mod.

Hon stannade tvärt. De stodo utanför en teater, och skenet från en av ingångslyktorna föll rakt på hans ansikte.

— Ve mig, sade hon, du ser så medlidsam ut. Hon erfor för första gången i sitt liv hela skräcken av att vara såld till en annan människa.

— Herre, sade hennes ögon, missbruka icke den makt du har över din tjänarinna.

— Kom, sade han och vände henne mot trappan. Det där fördömda ljuset gör ont i ögonen. Han drog henne bakom en av pelarna vid entrén

och såg sig om åt alla sidor. Ingången till teatern låg alldeles öde. Han slog sin stora rundskurna fältkappa om dem båda som för att hindra sina ord att flyga omkring och viskade: Credo, om jag ändå kunde få dig att förstå att det är nödvändigt.

— Vad är nödvändigt?

Han såg sig ännu en gång omkring.

— Att göra oss av med Cark, sade han.

Det var som ett plötsligt överfall, ett hugg i mörkret.

— Att göra sig av, vad menar du med det? frågade hon, då hon kunde tala.

— Att döda honom.

— Har du redan... är han död?

— Nej.

— När?

— I morgon kväll, om allt går i lås.

— Det går inte i lås. Ditt hjärta kommer emellan.

— Jag har inte alls det hjärta som du tror. Du känner mig inte.

— Jag trodde jag visste mycket om dig.

— Ja, det gör du. Men det mesta vet du inte ännu.

— Men överste...

— Lugna dig nu Credo och kom. Föreställningen har börjat.

— Du vill inte diskutera det. Men om du frågar mig om råd, måste du också höra på mig. Gör det inte. Gör det inte.

— Jag ber dig tusen gånger om förlåtelse, men jag har inte frågat dig om råd.

Hon såg hastigt upp på honom men sade ingenting. Utan motstånd, utan att fråga vidare lät hon honom föra sig in i vestibulen och fram till biljettluckan. Han fick biljetter och ledde henne till garderoben, där han tog av henne kappan. I en dröm såg hon honom le mot garderobfrun och önska henne gott nytt år. Såsom han nu gjorde denna okända människa glad, så fick han överallt människor att stråla mot sig. Det var ett behov hos honom alldeles som att mörda fiender.

Strax voro de inne i den mörka teatersalongen. På scenen rörde sig en kvinna som såg ut som en jättestor skimrande fågel.

— Det är ett indiskt stycke, viskade han. Nu är du många tusen mil borta från det som bekymrar dig.

Hon svarade icke, hon höll båda sina händer hårt mot bröstet som för att stämma ett blodflöde.

— Se här nu, en liten indisk fröken som inte får gå i fred på gatan, det fick man alltså inte heller för fyratusen år sen, när man var ung och skön.

Det var synd om den lilla danserskan, hon fick ju inte lämna scenen eftersom det var en pjäs. Hon måste springa runt i behagfulla krokar för att undgå den furstlige kvinnofridstöraren som var snabb som en orm. Hela tiden klirrade hennes smycken, det enda hon hade på sig. Till slut upp-

trädde hjälten, gudalikt skön i sin vita mantel och jagade undan styckets bov.

Översten som en stund kritiskt betraktat danserskan, vände blicken från hennes icke alldeles otadliga nakenhet och fäste den på sin lilla kvinna, som stirrade rakt fram utan att se.

— Har du tråkigt? frågade han.

— Kommer Rost i morgon bitti? viskade hon tillbaka.

— Nej det gör han inte.

När han sade detta slog det henne, att Rost icke visat sig på flera dagar. Hon hade bara för kärleks skull inte fäst sig vid det.

— Varför då?

— Han är upptagen, viskade översten mycket otåligt.

— Är han med om det?

— Ja.

— Så synd om honom. Så grymt av er att dra in honom.

— Vem kommer i stället då?

— Ingen.

— Varför det?

— Credo vi stör de andra.

Hon försökte se på sitt armbandsur, men det var för mörkt, och hon vågade inte fråga vad klockan var. Då det blev ljust i salongen såg hon, att det var för sent att ta kvällståget till Sjuberg.

Då fann hon sig i att vara på teatern, och så

småningom började hon också fatta vad som hände på scenen. Den lilla danserskan älskade sin räddare och beslöt sig redan i tredje akten att besöka honom i hans låga hydda. Hennes kuli fick dra henne dit i storm och oväder, hon steg ur, öppnade hans dörr och blev hos honom. När hon omsider skulle bege sig hem, var hon så lycklig och tankspridd, att hon inte märkte hurusom den djävulske förföraren bytt ut hennes ekipage mot sitt eget. Hon steg upp i den främmande vagnen, drog gardinerna om sig och såg icke att furstens tjänare ilade bort med henne på en annan väg än den hon kommit.

När dragaren stannade, steg hon ur, men då var hon icke vid sin egen port utan i den onde furstens trädgård, och strax kom han smilande fram och bad om hennes gunst. Då hon avvisade honom, blev han vred, då hans vrede inte hjälpte, kastade han sig över henne och ströp henne.

När mordet blev upptäckt, sade han: — Det är hennes älskare, mannen i hyddan, som strypt henne. Rättstjänarna hämtade honom strax och förde honom inför domaren.

— Du är anklagad att ha mördat din älskarinna, sade domaren. Så fick han veta att hon var död, och då gitte han icke försvara sig, varför skulle han leva? Han dömdes alltså och fördes till avrättsplatsen.

Där bröt han dock ut i klagan över förlusten av henne och livet.

Under denna klagan kom en man framrusande, andlös och flämtande.

— Han är oskyldigt dömd, släpp honom! ropade han. Det var furstens tjänare, han som dragit henne till furstens trädgård. Han visste vem som var mördaren, och han utropade det högt inför rättstjänarna.

Det var ett laddat ögonblick. Översten såg med tillfredsställelse att Credo nu var tusentals år och tusentals mil borta från sin sorg över Carks avrättning.

Nu skulle väl den oskyldige befrias från galgen, men nej! Rättstjänarna som sysslade med att ställa upp galgen kastade en blick på mannen som skriade så mycket, och när de sågo att det bara var en dragare, en paria, fortsatte de som förut. Tjänaren trodde att de icke hört honom och upprepade ännu högre sitt vittnesmål. Men intet förändrades, intet hände, rättstjänarna togo den dödsdömde och förde honom fram till galgen. Och inte ens han som var några sekunder från döden fäste något avseende vid tjänarens vittnesbörd.

Då förstod tjänaren, och i och med att han förstod sjönk han till marken som under ett slag. Han hade glömt att han tillhörde en kast, där ett ord icke gäller, ett vittnesbörd icke tages upp. Han hade glömt det i ivern över att förhindra en orätt. Nu kom han ihåg det igen, och han tyckte sig vara som en död som icke kan nå de levande.

Då steg över hans läppar en vild klagan över

detta hans öde. Credo på andra sidan rampen tyckte att orden träffade hennes hjärta, så svidande, levande och nysagda som vore icke hans klagan och bannor mångtusenåriga. Så med ens bröts hans röst och han sjönk ihop. Han gav upp, (vilket jag icke ämnar göra, tänkte Credo). Han såg inte ens vad som skedde bakom honom, hur snaran gjordes redo.

Credo gömde ansiktet i sina händer, och Martius, hela tiden medveten om varje hennes rörelse, lade armen om hennes skuldra och drog henne till sig.

— Han blir ändå räddad, viskade han tröstande, du kan gärna se upp.

Men hon såg inte upp. Den fattige, usle dragarens klagan och förbannelser hade väckt ett sällsamt eko i hennes själ. Var inte hans raseri och vanmakt hennes raseri och vanmakt? Hon var som han det tillbakavisade vittnet. En kuli eller en kvinna? Under hennes böner och bedyranden fortsattes förberedelserna till avrättningen.

Med outhärdligt vidgad förmåga av mottaglighet uppsög hon i sig alla de tillbakavisade vittnenas utgjutna smärta alltifrån det gamla dramats uppkomst och intill nu, behöll en sekund denna fullhet och sprängdes sönder så som ett käril spränges sönder.

— Är du så barnsligt rädd för en galge? viskade översten. Är du så rädd för att en karl ska dö? Han kände hur hon skalv i hela kroppen, och han

förstod nu, att hon icke bara skalv över danserskans älskare.

— Jag darrar för din skull, viskade hon.

— Försök att vara lite tapper för min räkning, sade han.

Han skulle gärna velat ta en bil för att få hem henne fort, men Credo kände inte igen någon av chaufförerna som väntade utanför teatern och vägrade därför att stiga upp. Hon hade lovat prinsen av Wales att de aldrig skulle åka med en okänd chaufför, och det kom hon ihåg nu, när hon såg hur illa det gick för den indiska danserskan. För Credo var dramat mycket aktuellt.

De vandrade alltså igen nerför huvudgatan. Översten stannade framför ett juvelerarfönster som lyste mitt i natten. I hela fönstret fanns bara ett enda smycke, en platinakedja med fem stora undersköna pärlor, på vilka föll ett rosenrött ljus.

— Om jag hade varit en rik man, skulle du ha fått de fem pärlorna i morgongåva, anmärkte han och gick vidare.

De talade icke ett ord mera under sin vandring, men när de kommit upp till sig igen, lade han henne på en soffa och svepte sin stora björnskinnsfäll om henne.

— Om du vill höra mina skäl, har du rätt att få dem, sade han. Situationen är sådan att han måste falla.

— Presidenter kan väl falla för annat än kulor,

invände hon. Kunde du inte vänta tills hans öde mognat?

— Hans öde har mognat, sade översten allvarligt. Han har själv bragt det därhän. Men vi har bråttom, och han har för stark fysik. Vi kan inte vänta tills han super eller utsvävar ihjäl sig, och på något annat sätt lär vi inte bli av med honom, om vi inte smäller till själva.

— O, det är hans dåliga rådgivare, tänkte Credo, de förbannade kortspelarna. Varför är det så brått? sade hon.

— Vi sitter för det första osäkert här i Holt, här är starka krafter emot oss. Och så förstör Cark finanserna alltmedan han skenbart förbättrar dem, ruinerar min förvaltning och svinar ner min huvudstad. Men vad som gör mig obeveklig, det är att han förstör folkets moral. Vinländarna sjunker varje dag i anseende, därför att de låter sig styras från en rövarkula.

— Ja, men det är ju deras skam, inte din, överste!

— Det är för att de stackarna inte förstår vad spel det är, som spelas om dem. De tror det har kommit bättre tider, när de få bättre betalt för vinet eller en fabrik sätter i gång som blivit köpt med Slättlandskapital. De fattar inte att det betyder att de ska träla för utländska herrar.

— Och så hatar du honom, sade Credo.

— Det gör jag. Mina hästar åt upp varandras ögon. Det är min tur nu.

Credo svarade icke. Den som aldrig lidit svår oförrätt och aldrig varit i tillfälle att förlåta, säger icke till en annan: Var ädelmodig. Men hur underbart vore det icke att en gång förunnas att vara det.

— Hur har ni tänkt er att det skulle ske? frågade hon sorgsen.

Han tvekade en sekund men sedan berättade han, att han köpt en kapellmästare för femtusen kronor...

— Å, nu vet jag vart pengarna tog vägen!

— Ja, nu vet du det. Alltså köpt en kapellmästare som spelar i Hotellet Stora Vinland att smuggla in Rost i sin orkester. Planen är byggd på det faktum att Cark är tokig i musik. Han kommer nästan varje kväll för att höra musik och dricka vin.

— Då ska Rost göra det?

Översten nickade.

— O, sade Credo, då har du begagnat dig av hans kärlek till dig för att locka honom.

— Han är inte lockad, han kom själv med uppslaget.

— Skulle han ha hittat på att ni borde mörda Cark? Det tror jag i n t e.

— Det är möjligt att han inte har. Idén kom i alla fall med honom från Sjuberg. Där finns en liten skara patriotisk ungdom.

— Och nu skall denna unga man alltså offras.

Han smålog lite åt att Credo tyckte det var så märkvärdigt.

— Vi vidtar alla tänkbara åtgärder för att han ska kunna komma undan, sade han. Men blir det nödvändigt att han offras, så må det ske.

— Tror du själv, att det kommer att stanna vid detta enda liv?

— Det är mycket troligt att det inte gör. Mycket måste ju ske när kreaturet fallit. Till Sist är redan i Sjuberg och gör förberedelser. Han har skaffat sig en väninna i statstryckeriet och det blir vi som kommer att skicka ut valmanifest, inte Cark.

— Du tar ett stort ansvar på dig.

— Det gör jag, men jag har väl vågat livet förr och skickat folk i döden. Din vördnad för människoliv går för långt. Jag tänker mera på att rädda mina vinländares själar. Apropå, du som kan bibeln, hur lyder det där ordet: »Rädens icke dem som kunna dräpa kroppen, men icke hava makt att dräpa själen, utan frukten fastmer honom...» Jag har glömt resten, men jag tror att det passar in på Cark.

— Låt bli bibeln, sade Credo allvarligt. Hon satte sig upp och slängde undan björnskinnsfällen. Gör det inte, sade hon och såg stort på honom, med mord kan man inte rädda några själar.

— Nu förstår jag inte en smul hur du resonerar, sade han och försökte vara tålig. Jag bränner bort den ruttna fläcken i den vinländska kroppen, så blir den frisk.

— Du dräper en kropp, sade hon, mer har du inte makt till. Den onda smittan blir kvar, den brännes inte bort på det sättet.

— Nå hur då, kan du säga mig det?

Credo satt tyst i ångestfullt sökande efter ord, de rätta orden som väl ändå måste finnas.

— Nå? sade han.

— Med andens makt, sade hon mycket lågt. Det lät ändå dumt. Det tyckte han också.

— Du kan inte gendriva ett enda av mina skäl, sade översten. Det blev med en gång så fantastiskt att han rådfört sig så mycket med henne. Man älskar en kvinna av outgrundlig anledning, begär henne och så tror man därför, att hon duger till utrikesminister.

— Och därför att du inte kan det, tar du till dina stora ögon och dina stora ord. Han lade handen över hennes ögon, ty han var mest rädd för dem. Hon var så vacker i kväll, så vacker...

Hon tog varligt bort hans hand från sina ögon. Han hade alldeles rätt, hon hade inga förnuftiga motskäl. Hon förstod att hennes innersta visshet var stum, och i sin maktlöshet sade hon, mera till sig själv: — Om onkel James vore här, kunde han förklara allting.

— Onkel James skulle bara försöka att lägga sig i, sade Martius retad. Det är knappt att du får.

— En ledare ska inte begå lönnmord, sade hon för att angripa honom på annat sätt.

— Varför ska han inte det? frågade översten, med uppriktig förvåning.

— Frågar du varför? Han är för god till det.

— Ja det är kanske inget fint sätt att komma till ledningen igen, men det billigaste och snabbaste.

— Om han nu faller och du segrar, får han martyrens gloria, och du övertar hans onda öde.

— Nej, min lilla vän, det skottet går till historien som en handling av självbevarelsedrift sprungen ur det kvalda folkets djupa led.

— Djupa led: när du redan har en köpt förrädare med dig, som jag vet av, kapellmästaren. Du har säkert fler, ty man kan aldrig undvara förbrytare vid en sån affär, har du själv sagt mig. Tror du de kommer att tiga?

— Ja, de kommer att tiga, sade översten, för det är säkrast för dem.

— Om allt går efter dina beräkningar, så kommer vi ändå att bli så olyckliga.

— Det finns ingen rimlig anledning varför du och jag inte ska få det alldeles utmärkt tillsammans i Sjuberg.

— Det är den viktiga anledningen, att vi skulle banat oss väg dit med ett mord.

— Om jag kunde begripa, varför plötsligt detta är så förfärligt märkvärdigt!

— Det känns som om du och jag stode inför ett val och vore nära att för alltid gå över på

fel sida och strida för fel sak när den rätta sidan väl behöver oss.

— Kan du vara så tvärsäker i ett så svårt fall, om vilken handling som hör till den rätta sidan.

— Det är inte jag som är tvärsäker, det är Gud.

— Ja, om du börjar tala religiöst, sade han irriterad, då är det hopplöst att diskutera. Den här saken vill jag avgöra utan att fråga Gud eller onkel James. Slår jag inte till, så tröttnar de utvisade upp med sitt motstånd och de som kan trasslar sig hem på nåd och onåd. Salomon Fried släpper in slättländarna i sina fabriker. Och treveska riksdagen ställer om att jag blir utvisad. Vad tror du Gud eller onkel James har att svara på det?

— Vi kan mycket väl ha råd att vara övergivna och utvisade en liten tid, när vi är två, sade Credo och log mot honom.

Han smålog åt att hon trodde denna tröstegrund vara fullt tillräcklig. — Är du så söt mot mig fast jag bara är en lönnmördare?

— Och sen skulle folket resa sig och begära dig tillbaka.

— Credo, du talar som ett barn. Det där förstår jag bättre än du. Jag finge dö i landsflykt. Vad säger du om det?

— Jag vill ändå inte ha blod på mina händer.

— Min älskade, det här är ju inte dina händer.

— Det är ingen skillnad på våra händer numera sedan jag är din. Hör du, nu slår alla klockor. Nu

går året in. Hon grät. Hon kände sig besegrad och tillskrev det sin personlighets brist på kraft.

Han satt stilla och såg på rörelsen av hennes kropp i gråt. Hon förstod att göra det mycket svårt för honom att framhärda i sin vägran, men det är ju en kvinnas metier, tänkte han. Det pinade honom att hon för hans skull måste sluta i tårar och förödmjukelse det år hon givit honom med fullkomligt ädelmod och givmildhet. Han tänkte på hur tappert och klokt hon stått vid hans sida och ångrade plötsligt, att han under detta samtal behandlat henne som ett barn som ingenting förstår.

— Credo, sade han, låt bli att gråta, var inte ledsen på mig. Det kanhända du har rätt. Du kanske har nån visdom som vi tappat bort de här åren. Men du får lov att förstå, att var och en får fortsätta på sin väg. En stackars knekt har s i n a metoder dem han prövat ut. Det vore ju löjligt om jag skulle plötsligt gå fram med de metoder som onkel James lärt dig är de rätta. Ens framtid lär kvälla upp ur ens förflutna, är det inte så? Och mitt förflutna, lilla Credo, det är ganska blodigt, fast du inte gärna vill höra talas därom.

Han strök sakta håret ur hennes panna.

Hon såg hastigt upp och överraskade hans uttryck av stor kärlek.

Det var som om han själv utlämnat nyckeln till sitt hjärta åt henne. Hon visste plötsligt vad hon skulle säga.

— Du sa att du ville ge mig fem pärlor, sade hon.

— Ja, om jag förmått.

— Vill du i stället ge mig fem dagar av Carks liv i morgongåva?

Vad ville hon med fem dagar? Hon visste det inte riktigt själv. Hon räknade inte långt. Hon ville bara förhindra att mordet ägde rum i morgon.

Hennes bön hade en underlig verkan på honom, tyckte hon. Han tog henne strax i sina armar och höjde henne upp mot taket.

— Du ska få din morgongåva, sade han strålande. Skulle jag neka dig den! Du är den enda människa jag bryr mig riktigt mycket om.

— Släpp ner mig, sade hon. Din tjänarinna vill tacka dig höviskt.

— Vad du uttrycker dig oamerikanskt, sade han. Eller hur? Att vara så tacksam, brukas det i Boston?

— Jag känner ingen som fått en sådan gåva som jag, sade hon. Den kan ju inte köpas för all världens rikedomar. Men vem ska bege sig till Sjuberg med budet?

— Så nykter, så omutlig, tänkte han. Själv hade han i sin överströmmande glädje över att ha löst situationen icke en sekund tänkt på att hon ögonblickligen skulle kräva handling av honom. Kunde hon inte lugna sig och låta honom klara detta, han hade ju dock skött ett helt fälttåg.

— I natt kan vi väl ingenting göra, sade han otåligt.

— Men gå ut ändå och se om Jus är vaken, och om det finns folk uppe hos prinsen, bad hon.

— Vet du, Credo, sade han när han kom in igen, jag börjar tro att Gud är med dig. Där ute i korridoren satt Kristoffer med sin silversäck. Det var effekten av ditt bjudningsbrev häromdagen. Han trodde du behövde silvret medsamma, eftersom du skickade bud på honom. Jag har redan givit honom besked att framföra till Rost, och han ger sig genast i väg. Nu kan du sova lugnt.

— Men du skall ändå inte få sova, sade han. Du måste stanna hos mig i natt, när man är så lycklig ska man ha sin kvinna hos sig.

Han hade avbördat sig sin hemlighet, det gjorde honom skuldlös och sorglös. Han hade kunnat ge henne en morgongåva, därigenom blev han mäktig och omätligt rik.

Denna stämning utlöste en lidelse vars tillvaro Credo icke anat. Hon hade trott sig vara invigd i kärleken och hade intet vetat, det förstod hon nu, hade intet vetat om hur stark en storm kan vara och hur djup vindstillans ro.

— Han vill glömma våra sorger, tänkte hon, vilket var felaktigt, ty han hade glömt dem. Han ville ta henne med sig långt bort där man icke

vet att det funnits något att glömma. Men hon kunde icke följa med. Hon förstod icke att detta var den stora stunden, det avskilda ögonblick, som ingen främmande tanke fick röra vid. Hon var ung, hon såg framåt mot många stora stunder.

— Vad händer om Kristoffer som är så känd och så misstänkt i hela Vinland, icke kommer fram i rätt tid med mitt bud?

Hon sade icke denna tanke högt, men han märkte att han icke löste den extas han velat möta, att något främmande störde denna timme, och det kändes mycket bittert. Hans gränslöshet i denna sekund mötte en gräns. Han gav henne allt, och hon gav honom tillbaka en frätande droppe ensamhet, pressad ur kärlekens ros.

— Var har du dina tankar? Svara mig! Ack att du icke vill vara hos mig när du kan få!

Han var så utom sig, han ropade så förtvivlad, att han skrämde henne. Nu glömde hon Kristoffer, men nu var det för sent.

— Men jag är hos dig, jag är hos dig, jag lever bara för dig, vet du inte det?

— Jo, lilla barn, visst vet jag det, sade han med bortvänt ansikte.

Klockan sex på morgonen steg hon upp ur sin säng, kastade över sig en morgonrock och smög sig in i överstens rum. En lampa lyste vid hans säng, hon blev stående vid dörren och betraktade

hans sömn. Hans ansikte var vaksamt, han sov som ett djur i skogen, ett lejon som vågat välja sin sovplats mittpå vägen, men vet det.

Hon satte sig försiktigt ner på en stol. Det var inte mer än två timmar sedan de skildes, och det var grymt att väcka honom. Än ville hon låta honom sova några minuter. Orörlig satt hon där, outsäglig ömhet och vördnad fyllde hennes hjärta. Detta var hennes stund av glömska. Hon glömde sitt viktiga ärende. Hon skulle kanske försjunkit och låtit de avgörande minuterna glida förbi, men så spratt han hastigt upp och orienterade sig med en krigares snabbhet.

— Det har hänt någonting.

Nu kom hon fram med sina farhågor rörande Kristoffer.

— Ja, sade han, det är naturligtvis en viss risk, men vad ska vi göra åt det. Jag har ingen annan att skicka.

— Jo, du kan skicka m i g, sade hon.

Hon var besluten att strida, om så behövdes, för denna sin önskan att resa själv. Men han gjorde inga invändningar. Om en befälhavare fattat beslut att en aktion ska uppskjutas i fem dagar, blir det honom angeläget att ordern går fram till ort och ställe, oavsett om de skäl som ligga till grund för beslutet äro högst tvetydiga. Han började alltså genast fråga när tåget gick och när det var framme i Sjuberg.

— Ja, då skulle det naturligtvis kunna ordnas,

så som du tänkt dig det, sade han. Du får tre timmar på dig i Sjuberg att uträtta ditt ärende. Det skulle skett klockan åtta i kväll om min nådiga tillåtit.

— Ja och sen så tar jag nattåget hem, sade hon ivrigt.

— Nej, sade han till hennes oerhörda förvåning, det ska du inte göra. Jag vill inte hindra dig att resa, ty jag förstår att du satt dig det i sinnet. Men om du reser, så ska du stanna ett par dar och ta reda på hur det står till i Sjuberg. Jag vet mycket väl att du redigerat ur Carks syndaregister utan att låta omvända dig till min ståndpunkt. Nu ska du se med dina egna ögon. Helst borde du med dem skåda mannen själv. Ja, du ska göra det. Försök att ordna det. Sen hoppas jag du kommer tillbaka och säger: Varför har du inte knäppt honom förr? Så får jag ro på den kanten. Och nu är det tid att sätta huset i rörelse.

När de träffades en halvtimme senare, var han helt och hållet arbetsgivaren som gav order åt sin sekreterare. Han höll på att sätta upp en promemoria åt henne som hon skulle lära sig och förstöra, innan hon hann gränsen, och han märkte inte att hon väntade en morgonkyss.

Hon lyssnade mycket noga, men när han gått igenom sina uppdrag med henne, sade hon: — Nu kanske det kunde vara min tur att ge några order. Kom ihåg att ingenting får hända medan jag är borta.

— Arméfördelningen inställer operationerna tills vidare, general!

— Kom ihåg att jag älskar dig överallt på jorden och var lite mindre tapper de här dagarna för min skull.

— Se här får du femhundra kronor, sade han.

— Så länge ämnar jag inte vara borta.

— Nej, tag pengarna. Du kan väl begripa, att så länge Cark inte finner en karl som är redo att offra sitt liv för att slå ihjäl mig, så länge är jag säker. Jag kan finna en Rost, men det kan inte han, det är skillnaden mellan oss.

— Min Gud om det skulle hända dig något. Jag far inte.

— Seså, du har själv velat det, och nu ska du fara. Är du rädd! Det tillåter jag dig inte att vara, men eftersom jag ändå ska dö nån gång före dig, så ska jag ge dig något att tänka på. Jag sa dig ju, att Rost skulle skjuta Cark, så fort han sjungit visan om Annemarie och soldaten? Men visan har du aldrig hört. Nu ska du höra den. Den är gjord i kriget och poeten är stupad. Du får förlåta dess brister och för resten ta den åt dig. Vi sjöng den alla, den uttryckte just vårt ädelmod och dess begränsning.

Han började gnola:

Men om en kula fäller mig,
kan jag ej hemåt vandra.
Låt sorgen ej förkrossa dig,

det finns så många andra.
Välj dig en ung och vacker karl,
men Annemarie,
välj honom inte, är du rar,
just i mitt kompani.

— Lovar du att inte välja i mitt kompani, Credo?

Hon flög upp, djupt sårad.

— Överste, när du dör, ifall jag nu skulle överleva dig, då är mitt liv slut.

— Ts, lilla barn, du kommer att ha det mesta kvar.

— Varför talar du så? Vad ni är ohanterliga ni som inte bryr er vidare om ifall ni lever eller dör eller om andra gör det.

Om inte prinsen av Wales knackat just i detta ögonblick för att anmäla att bilen stod för dörren, är det troligt att Credo inlett en diskussion, under vilken hon försummat tåget.

Prinsen hade blivit väckt ur sin morgonsömn med underrättelse att miss Credo skulle fara till Sjuberg med morgontåget. Ingen hade upplyst honom varför, men han anade att resan hade något samband med dagens stora händelse. Mannen med så många barmhärtiga lögner bakom sig ömkade sig över översten, som inte kunde sköta denna enda hemlighet vilken borde varit förbehållen män.

Men när han nu såg honom, kunde han inte vredgas. En hotelldirektör är van att se avsked, av-

sked, avsked, och han kände väl igen stämpeln av lidande på en mans drag.

Det rörde honom också att miss Credo var så liten och ful i ansiktet, röd om ögon och näsa. Det hade hänt mycket med detta felfria ansikte, sedan han såg henne första gången, och det märktes, ty när miss Credo var röd om näsan, så var hon.

Nu ville han i alla fall be henne ta med sig ett paket till hans gamla mamma i Tre konungars gränd, när så tokigt var att hon skulle resa. Översten hörde det och kom plötsligt ihåg att han själv hade en dyrkad moder i Sjuberg. Han började riva omkring efter något att skicka henne. En fotografi?

— Kommer inte på fråga, sade prinsen, miss Credo kan bli häktad för mindre.

— Prat, så slarvig som Carks terror är.

— Ja, men jag tar mig friheten att avråda.

— Då får Credo ta ett par chokladkakor, sade översten. Credo tog dem men stoppade oförmärkt på sig fotografien i alla fall. Under allt detta besvor hon prinsen att se väl efter översten. Han skrattade åt dem båda och tog på sig överrocken för att följa med till stationen.

Men det fick han avstå ifrån, ty prinsen erinrade honom om att Cark alltid hade sitt folk nere vid tågen, och det kunde skada Credo och äventyra hennes mission — vilken den nu var. Därpå gick han för att låta dem ta avsked av varandra.

Översten tog av sig överrocken, men det förödmjukade honom så att han måste lyda att han sköt Credo från sig, när hon ville kasta sig i hans armar till avsked.

— Ge dig i väg, sade han, det är tid. Man ska aldrig dra ut smärtsamma ögonblick.

— Alltid motad, instängd, vaktad, mumlade han. Men jag ska bli fri. Så här vill jag inte leva.

När Credo halvsprang genom korridoren, stack prinsessan av Wales ut sitt huvud: — Vänta, mademoiselle, vänta. Säg den gumman att vi ska fick en liten son, viskade hon.

Men prinsen sköt henne otåligt åt sidan.

— Miss Credo, sade han, här är ett pass, som ni gott kan använda. Ja, ni har ert eget, det vet jag, men jag är så rädd, att om ni far under eget namn, så lägger Cark vantarna på er för att få oss att gå rakt i gapet.

Credo skakade skrattande på huvudet åt förslaget. Först när hon satt på tåget, upptäckte hon hur rart detta o s s var.

Han suckade och följde henne ner till bilen under ytterligare förmaningar.

— Om det hänger en blå skjorta till tork på min mors gård, då kan ni gå in. Om där hänger en vit, så vänd genast i porten.

NIONDE KAPITLET.

Salomon Fried.

Credo kom i sista minuten till stationen. Hon såg sig omkring efter Kristoffer, men han syntes inte till. Han hade kanske övernattat hos fru Rost och ämnade komma på vid gränsstationen. Med ens slog det henne hur djupt spelet om Carks liv berörde den lilla skomakarfamiljens öde. Förmodligen hade kvinnan och barnen ingen aning om hur nära de voro att dragas in i händelsernas virvel.

Vid gränsstationen spejade hon förgäves efter den väldiga gestalten. Medan hon stod ute på plattformen, kom en dam med ett litet barn upp på tåget, Credo tog emot barnet och vandrade genom vagnarna för att söka en plats. Överallt var det fullt, så när som i en förstaklasskupé med en enda resande. Hon sköt utan vidare upp dörren för att stiga in med barnet, men lika hastigt var den resande herrn framme och sköt igen den. Han sade därvid bara ett enda ord: — N e j. Nu tittade hon närmare på honom och såg att det var den lille herrn med de stora öronen från De hemlösas begravning.

Det återstod intet annat för Credo än att lämna damen med barnet sin egen plats. Därav följde att hon måste stå i korridoren, men hon började snart inse, att hon endast skulle uthärda en liten stund till, så trött var hon. Inte kom man vidare heller. Männen med de gula bindlarna voro kitsligare än vanligt vid sina undersökningar, och panik började sakta sprida sig bland passagerarna, alla sågo misstänksamt på sin granne och undrade om han var den missdådare som gendarmerna sökte efter.

— Nu fattas det bara, tänkte Credo medan hon väntade på att det skulle bli hennes tur, att Carks folk hindrar mig att komma in och rädda hans liv. Känner de att det ligger något i luften? Har de fått ovett för att de låtit Kristoffer slinka igenom med silvret? Är han med på tåget nu, så kommer han inte vidare.

Men när gendarmerna kommo till Credo voro de trötta, det var middagstid och de rörde icke hennes packning. Carks terror var slarvig, alldeles som översten sagt.

— Vad skulle det kosta, frågade hon konduktören när de äntligen foro vidare, att lösa förstaklassbiljett till Sjuberg? Jag måste få sova, tänkte hon, annars kan jag inte sköta mitt uppdrag när jag kommer fram.

Han svarade att det lönade sig inte, ty han vågade ändå inte släppa in henne till Salomon Fried. Credo insisterade icke ty hon förstod att

hon skulle aldrig kunna komma efter honom och överbesticka en konduktör.

— Han håller på att uppfinna ett nytt sprängämne, sade konduktören. Det lär ska bli en million gånger starkare än det starkaste som finns. De säger att han på samma gång håller på med ett läkemedel, som kan bota alla lidanden på hela jorden och han vet inte själv vilket han ska släppa ut i världen. Han sitter och skriver på papper nu som bäst.

— Å, sade Credo, det var ofantligt. Törs jag gå förbi och titta på honom.

— Nej gör inte det, sade konduktören, han kunde tycka illa vara.

Tåget arbetade sig uppför med så mycken möda och så många svarta tunnlar, att det kunde räcka för ett helt människoliv. Man for förbi den station, där Credo för fem veckor sedan stigit av, och där Åskbergets ekipage väntat henne. — Min Gud, tänkte hon, var den barnungen jag?

När hon kom in i restaurangvagnen fann hon att hon fått platsen mittemot Salomon Fried. Hon täcktes icke fly honom och gick utan vidare fram till sin plats. Han smålog lite vid hennes åsyn och hälsade förbindligt. Hon svarade hövligt men knappt.

— En strålande början på det nya året, inledde han konversationen.

Credo svarade: — Ja, mycket strålande.

Efter ett par repliker till frågade han om hon ville dricka ett glas champagne:

— Det är ju nyårsdag.

Credo avböjde så bestämt som hon aldrig avböjt något i sitt nyktra liv.

Då sade han mycket lugnt: — Det var dumt av mig att börja i den ändan, jag skulle först ha förklarat varför jag stängde dörren för er.

Under tiden hade Credo erinrat sig hur angelägen översten var om denne mans mäktiga vänskap, hur glad han varit att Fried bevistat begravningen. Hon mildrade sin ton något och svarade på engelska, att det var alltför älskvärt av honom att vilja förklara sig, trots det att han icke var skyldig henne någon förklaring, eftersom hon blott hade andraklassbiljett. Hon satt och såg på hans händer medan han åt soppan. I böcker hade alltid sådan små gnomer vackra händer med vilka de spelade fiol. Men hans voro torra, bruna och nötta som om han borstat mycket fläckar av dem. Det kanske var sant, att de kunde spränga hela världen i luften eller göra hela världen frisk.

Han sade henne att hon kanske skulle ångra den förintande blick hon givit honom, om hon besinnade att han varit sysselsatt med att formulera ett viktigt telegram som skulle avhämtas av ett av hans ombud vid en bestämd station.

— Det gäller tvåtusen barns dagliga bröd att mina affärer blir ordentligt skötta, sade han. Och då kan jag inte ta hänsyn till en enda unge.

Credo såg förvånad på honom och tänkte: — Vad nu, skryter denne store man för mig?

Han missförstod henne och sade som en förklaring: — Mitt namn är Fried, jag har stora fabriker utanför Sjuberg.

I restaurangvagnen var Fried föremål för den allmänna uppmärksamheten. Då Credo icke ville dricka champagne, försökte hovmästaren att fresta med ett underbart gammalt vin han köpt av en gendarm som varit med vid plundringen av vinkällaren på Askberget. Vinet kom fram, och Credo läppjade på det. Men sedan hon smakat det, rörde hon det inte mera, ty hon trodde att det var samma vin som förmått henne att bli så förtrolig med förvaltarfrun. Salomon Fried drack ur sitt glas. Credo iakttog honom uppmärksamt och undrade vad han skulle komma att anförtro henne.

Han sade: — Ett gott vin! Martius har ändå sina stora förtjänster.

Hela restaurangvagnen höll andan. Vid alla bord hade man fört en ansträngt neutral konversation, var och en såg i grannen en lyssnare. Nå ja, Salomon Fried, han som kunde spränga hela världen i luften, han kunde dessförinnan säga vad han ville. Credo såg ut som om hon trodde att Martius var namnet på en vinhandlare.

— Ni som är utländska, sade Fried, ni kanske inte vet, att det är två namn, som man ska vara mycket försiktig med i Vinland. Det ena, därvid höjde han rösten, är Martius och det andra är Cark.

— Jaså. Ja, jag lär inte komma i frestelse att använda dem, mumlade Credo.

— Ni kanske inte alls intresserar er för Vinlands politik?

— Ganska litet, svarade hon. Känner ni presidenten Harding?

När lunchen var över och de följdes åt tillbaka till sin vagn, upptäckte han att hon för hans skull var hänvisad till korridoren. Han bad henne då stiga in i förstaklasskupén och skickade konduktören efter hennes väska. Hans cigarretter voro utsökta och de började prata.

Det dröjde inte så länge, innan han sade: — Jag misstog mig, ni h a r intresse för Vinlands affärer. Ni frågar så förståndigt. Å, nu har jag er. Det var ni som var med om historien på Åskberget! Inte sant? Men då behöver ni inte mera låtsas som om ni hörde namnet Martius för första gången i dag.

Hon rodnade, och han sade: — Nu har jag ritat min fisk i sanden, så jude jag är. Rita nu er, så kan vi börja tala.

— Jag föredrar också Martius framför Cark, sade hon. Han skrattade och sade: — Men jag har inte sagt, att jag föredrar Martius, min unga dam.

Han var mycket hågad att tala. En ung främmande åhörarinna som gjorde något så när förnuftiga inpass, stimulerade honom. Han hade för mycket självkänsla för att vakta sina ord och uttryck inför denna obetydliga lilla flicka. Samtidigt hade han en sådan förmåga att animera henne att

tala, och hon måste noga vaka över de fem dagarna av presidentens liv, att de icke sluppo ut ur hennes slutna hand.

Det roade honom att tala om Martius, emedan hon oupphörligt rodnade. — En av hans tusen beundrarinnor, tänkte han avundsjukt. Han uttalade sig om honom med tillgivenhet men också ganska beskyddande.

— Detta stora älskvärda barn, sade Fried, har faktiskt gått och trott att folket skulle ta besväret av en revolution igen av pur längtan att åter få se honom rida sin vita häst nerför slottsbacken. Han fordrar av vinländarna, att de skola ta alla faror och risker av att störta Cark, blott därför att denne bereder dem smälek inför världen. Men vad är folket? Det är ju arbetare och bönder, kvinnor och barn. Martius' stora fel är att han kräver av dessa kategorier samma ömtålighet om hedern, som är ett tungt privilegium för högre ämbetsmän och militär.

— Har ni talat nyligen med Martius? frågade Credo.

— Ni menar att jag inte skulle känna till hans nuvarande uppfattning? Vill ni inte berätta för mig något om den?

— Först måste ni säga mig, om det är sant att ni kan spränga hela världen i luften? sade Credo.

— Ja, visst kan jag det, sade han. Intresserar ni er för kemisk industri? Vill ni se mina fabriker?

Det kan jag säga er att sedan freden slöts mellan oss och Slättland, och vi alltså inte kan slåss ute mer, har frontlinjen gått över Tanarus. Och en sprängämnesfabrik är en spännande plats att föra krig på, för det kan hända vad som helst där.

— Martius har berättat att ni segerrikt håller stånd mot den ekonomiska invasionen från Slättland, sade Credo.

Nu hade hon tryckt på rätt knapp och han började berätta om deras olika försök att vinna fast fot i Tanarus.

Credo försökte höra på men det gick inte. Hans röst var så sövande och slättländarnas falskhet kunde numera inte hålla henne vaken. — Om han inte berättar något mycket märkvärdigt så kommer jag att somna. En dimma lägrade sig mellan honom och henne som icke var cigarrök och inte gick att vifta bort.

— Har ni hört talas om explosionen i Tanarus? frågade han.

— Ja, sade hon, den stora olyckshändelsen, den var förfärlig.

— Det var ingen olyckshändelse, sade han. Det var en politisk explosion. Slättländarna ville skrämma mig ur min fabrik och hade släppt in provokatörer bland mitt folk med Carks goda minne. Det var inte deras mening att nittio man skulle stryka med, men man kan aldrig beräkna följderna av ett attentat. Detsamma gjorde det dem, tillade han. Det tycks också göra er detsamma?

— Ja, det kanske var så, tänkte hon. Efter kriget äro inga knallar, inga nya explosioner starka nog att hålla en vaken.

— Om det var en politisk explosion, så kan den när som helst hända igen, sade hon. Den borde ha stått i överstens syndaregister över Cark. Men översten kanske inte vet om den.

— Lilla ni, man får vara mycket noga med vad man väljer ut till folkläsning. Ni frågar om det kan hända igen. Ja. Men då blir det en större explosion. Efter den där historien var jag uppe hos Cark och sade honom att i det ögonblick det bryter ut en ny politisk strejk, då river Salomon Fried ner hela fabriken över sitt huvud, och då kommer Sjuberg att störta samman av lufttrycket.

Hans ögon lyste, och Credo tänkte någonstans borta i sömnens land: — Allihop är de lite förälskade i Yttersta dagen.

— Nu har de väl blivit rädda ändå, mumlade hon.

— Ja, sade han, det trodde jag också ända tills dagen före De hemlösas begravning. Då upptäckte jag att de skickat en underbart skön kvinna på en av mina laboratörer, och att han smugglat in en herre som uppgavs vara damens bror på ett av laboratorierna. Ni förstår att de ville på den vägen stjäla mina tillverkningshemligheter. Då reste jag verkligen in till Holt för att tala med Martius. Men jag avstod efter det där galna anförandet vid graven. Kanske ni min unga dam, är skickad av

mina fiender att tjusa mig? Det vore mycket angenämt, men det är nog inte så, för dels har de inte upptäckt hur lätt erövrad jag är, dels är ni så ointresserad av min historia. Sådana hör ni ändå inte var dag, tänker jag.

Credo tänkte att det var närapå just vad hon gjorde. Hon reste sig upp i hopp att det skulle gå lättare att strida mot sömnens hydra stående.

Men så blev han tyst och verkade lite sårad för att hon bar sig så illa åt. Och då sjönk hon ner på sin plats igen och beslöt att ge upp striden.

— Det är inte vanlig sömnighet, det är sömnsjuka, sade hon, och den kommer alltid vid den här tiden på dagen.

— Min unga dam, sade Salomon Fried och nu skrattade han som ett barn, jag har studerat sömnsjuka i många år. Jag har tillräckligt med läkemedel i min fabrik för att bota all existerande sömnsjuka i hela världen. Ja, utan skryt, jag är den ende, som tillverkar ett verkningsfullt preparat. Men mot den sömnighet som griper en ung dam, då en ful gammal herre sätter sig att föreläsa om politik, har jag inte uppfunnit något medel.

När hon sedan tänkte på samtalet, kom hon ihåg så långt som hit. Sedan mindes hon ingenting mera förrän hon vaknade under en obekant silkesfilt.

Det var mörkt och tyst omkring henne, och hon stod alldeles otvivelaktigt stilla. Så fort hon orien-

terat sig i sin värld, flög hon upp och ropade förfärad: — Klockan är väl inte åtta?

— Nej, svarades bort från Salomon Fried, som såg ut som en liten avgudabild i skymningen.

— Om en halvtimme m å s t e jag vara i Sjuberg, sade Credo kategoriskt.

— Det kan ni också vara, om tåget genast sätter i gång, sade han. Men kom inte och säg mig, att ni har ett rendezvous i Sjuberg.

— Tror ni inte jag kan få en bil?

— Vi står mittpå linjen.

— Om ni ville, kunde ni nog skaffa en.

— Ja, men jag har inte bråttom. Jag har det bra. Jag har vilat, jag har sovit. Jag har även betraktat er. Sov ni vidare, så skall jag flytta er varligt över i min bil, när vi kommer fram, och ni kan få sova ut hos mig. Min fru har alltid ett gästrum redo. Min villa ligger visserligen inom explosionsområdet, men det blir ingen explosion i natt.

— Det beror på det, tänkte hon. En sekund funderade hon på att anförtro hela hemligheten åt Salomon Fried, men just då satte tåget i gång.

— Om jag får, kommer jag och hälsar på er i morgon, sade hon. I kväll har jag verkligen ett rendezvous.

När Salomon Fried vid framkomsten frågade vart han fick köra henne med sin bil var Credo mycket villrådig om svaret.

— Jag tänkte ta in på Stora Vinland här mittemot, högg hon till. Han körde henne dit och sade:

— Gå nu in och hör om det finns rum, och kom så ut och säg, om ni fått ett. Hon kom strax ut och sade, att alla rum även badrummen voro upptagna av resande. Fried steg då ur och visade sig i vestibulen. Strax fanns det flera rum att välja på, Credo tog det första bästa utan att se på det och skyndade ut igen. Hon tordes inte invänta Rost här. Hon måste få fatt i honom innan han lämnade Tre konungars gränd.

TIONDE KAPITLET.

Stjärnbaneret.

Klockan var inte fullt sju när Credo begav sig i väg för att söka upp Rost. Hon visste vägen till Tre konungars gränd, översten hade noga beskrivit för henne vilken spårvagn hon skulle ta. Men hon beräknade inte att han av försiktighet anvisat henne en spårvagn som gjorde en lång omväg. Klockan var halv åtta, innan hon steg av vid en hållplats nära floden. Klockan var tjugu minuter i åtta, innan hon stod vid porten till huset i Tre konungars gränd.

Hon förstod varför man här slagit upp sitt högkvarter. Gränden var krokig och gropig och saknade all belysning. Här funnos knappast några hus, endast plankomgärdade ödetomter eller trädgårdar där fruktträd och vinrankor stucko upp ovanför höga tegelmurar. Hon satte sin ficklampa på listen i den svarta porten och trevade med darrande fingrar efter fjädern. Hennes ångest gjorde henne fumlig, och hon anklagade sig för oskicklighet och brist på sinnesnärvaro. Hon skulle naturligtvis ha stannat på hotellet och där inväntat Rost.

Äntligen gick porten upp och hon stod inne på en murgrönsklädd gård som svagt belystes av en lampa från ett fönster. I detta ljus såg hon, att det var den farliga vita skjortan som hängde på tork, men den fick inte hindra henne.

Från det ögonblick hon öppnat porten, bevakades varje hennes steg och hennes tvekan från fönstren i andra våningen. Då man såg att hon gjort upp med sig själv om att gå vidare, sprang en kvinna ner för att möta henne.

De två kvinnorna stötte ihop i själva förstugudörren, och Credo hejdades av en tämligen andfådd fråga om sitt ärende.

— Är herr Mal här? frågade hon. Mal var Rosts signatur. Rost och Mal, det var lätt komma ihåg, menade översten.

— Nej, han har gått, sade kvinnan förundrad. Vem är ni?

— Min Gud, har han gått? Jag kommer igen! ropade Credo och sprang bort.

När hon sprungit ett stycke neremot floden, slog det henne, att hon skulle ha frågat kvinnan var en bil stod att få.

— Allting hittar jag på för sent, snyftade hon. Tänk om Cark blir mördad medan jag väntar på spårvagn!

Hon rusade ner mot kajen med kurs på den ensamma lykta som lyste i mörkret, speglande sig i flodens vatten. Just som hon kom ut ur gränden, såg hon en svart skugga lyfta sig ur floden. Ljuset

föll på den, den försvann icke därvid, det var en människa, det var Kristoffer.

— Här är jag, Credo, viskade hon flämtande. Vi måste till Stora Vinland före åtta. Rost är redan där.

Han tog henne om livet och lyfte henne ner i båten.

— Hotellet är helt nära, om man ror, sade han och stack ut årorna. Han hade motström, men den tycktes inte betyda något för honom. Båten flög fram.

— Var inte orolig, sade han. Vi träffades väl enkom för att ni skulle komma i tid.

— Fader Kristoffer, har ni färdats hela natten och hela dagen?

Han nickade.

— Tog ni tåget?

Han skakade på huvudet.

— Tack för silvret, Kristoffer, och för att ni kom. Jag är inte orolig längre. Men jag törs inte tänka på vad som kunde ha hänt, om ni inte kommit.

— Nu är vi framme, fröken, sade roddaren flämtande. Hon förstod nu att han inte kunnat svara på frågor medan han rodde. Var inte rädd för att här är så mörkt vid bron, här går en bra stentrappa upp till kajen. Ser ni, vi är alldeles vid baksidan av hotellet!

Credo tackade honom, men avvärjde hans erbjudande att följa henne.

— Ni är för stor, fader Kristoffer. Vi träffas i morgon i högkvarteret.

Hon lade handen på hans skuldra och hoppade över till trappan. Han såg efter henne. Om en sekund var hon försvunnen bakom hörnet. Klockan slog då åtta.

Han gjorde fast sin båt under brovalvet, såg sig omkring och följde henne i spåren. Han tyckte inte alls om att skiljas från henne så, och han önskade att han vetat vad hon hade att uträtta i hotellet klockan åtta.

Att det var något allvarligt visste han, ty översten hade själv sagt: — Det gäller liv och död att Rost får sitt engagemang förlängt i fem dagar. Det smärtade Kristoffer lite att översten inte litat på honom utan för säkerhets skull även skickat den lilla fröken med samma ärende. Men det var ju väl, ty om de inte hjälpts åt, så hade det kanske hänt en olycka.

Han var så fördjupad i dessa funderingar, att han inte tänkte på att han fattat posto alldeles vid det galler som låg över fönstret till hotellets underjordiska kök. Därför blev han helt förbluffad, då han hörde en röst rakt under sina fötter ilsket befalla honom att packa sig i väg, emedan han hindrade utsikten. Han tittade ner genom gallret vid sina fötter och såg skymten av en vit mössa.

— Jag kände rösten, tänkte han, jag kände den väl, men vem tillhör den? Han blev stående enkom för att få höra den en gång till och fick så göra.

Nu kände han igen den och blev kuslig till mods. Motvilligt begav han sig bort och strax mötte han en bil, krönt av Vinlands vapen: vinstocken med en krona om stammen.

Nu förstod han vem kocken tittat efter. Betjäning störtade ut ur hotellet och öppnade dörrar på vid gavel, en storväxt, fet herre steg ur. Det var presidenten som kom. Inte ens på nyårsdagen försummade han sin musikstund i Stora Vinlands kafé.

Credo hade skyndat direkt från gatan till matsalen. Den var förbunden med kaféet genom ett valv och där i sammanbindningen var musikestraden. Kapellet hade redan intagit sin plats. Hon gick närmare som för att leta ut ett bord, mönstrade kapellet och upptäckte Rost bland de andra musikanterna i röda jackor och svarta byxor. Med klappande hjärta kastade hon en blick in i kaféet. Det började fyllas nu, men alla nya gäster gingo förbi den stora skinnsoffan som stod på lagom avstånd från musiken. Hon misstänkte därför att det var Carks utvalda plats. Det var alltså inte för sent. Hon blinkade åt Rost, men han gjorde icke min av att känna igen henne. Hovmästaren kom fram och frågade om hon önskade ett bord. Hon förstod att hon måste säga ja för att icke bli utkörd och sade: — Ja, ett bord där jag kan se musiken.

Strax därpå satt hon vid sitt bord och betraktade matsedeln utan att fatta ett ord av vad där stod. Kyparen fixerade henne beklagande. Något

måste hon beställa, det förstod hon och pekade på måfå bland efterrätterna. Kyparen ryckte på axlarna och avstod från att fråga om.

I detsamma stannade en man vid hennes bord och hälsade på hennes eget språk. Hon såg upp — det var Newyork. Hon höll på att inte känna igen honom i den prydliga aftondressen, men det var ju klart att han var närvarande då något skulle hända.

— Får jag sitta vid ert bord? frågade han. Hon gjorde en rörelse mot stolen på andra sidan bordet.

Kyparen som tytt Credos order så att han rekvirerat soppa och ett glas konjak kom nu fram och serverade.

— Jaså var det bara en karl, tänkte han, jag trodde minsann det var något riktigt allvarligt.

Credo tog konjaksglaset utan att ha en aning om vad hon hade i handen. Så hällde hon konjaken i soppan och begärde ett musikprogram.

En annan röst framställde samtidigt denna begäran. Det var presidenten som tillsammans med sin privatsekreterare kommit in i kaféet genom en direkt ingång och gått fram till musikestraden.

Kyparen visade Credo att programmet var tryckt på baksidan av matsedeln. Hon flög med blicken längs efter numren och fann att Annemarie var det tionde. Nå, det gav henne lite tid. Rost steg fram ur orkestern och räckte presidenten ett program.

Credo sökte åter fånga Rosts blick, men hans ansikte var vitt, orörligt, hugget i marmor.

Presidenten stod kvar framför estraden och läste i programmet.

— Se på honom, det är en intressant människa, sade Newyork. Hon flyttade över blicken från Rost till hans offer. Cark var kraftig och brednackad som en tjur, det föreföll henne som om han mätte större mått från kindknota till kindknota än från haka till hårfäste. Hans ansikte bestod av mycket ytor och föga drag. Dess färg var högröd med en lätt blånad vid näsroten.

— Se så glad och belåten han ser ut, sade Newyork halvhögt. Men det är inte att undra på, han väntar Förenta staternas minister på visit när som helst, kanske redan i morgon.

Cark såg upp som om han känt på sig, att man talade om honom, lät sin blick gå runt och stannade vid Newyork som reste sig upp och hälsade. Cark hälsade tillbaka men tittade på Credo medan han hälsade. Därpå vände han sig åter till Rost som alltjämt stod lite framom de andra.

— Hör nu herrn, sade han, hoppa över de första numren på programmet. Dem har jag hört så många gånger. Ta den där visan ni lovade mig i går, om henne tösen, vad hon nu hette?

— Önskar presidenten genast höra visan om Annemarie? frågade Rost högt och tydligt.

— Ja, Annemarie, sade Cark och gick bort mot sin skinnsoffa.

Då hände något som skapade dödstystnad i de båda stora, fullsatta lokalerna. Vid de första tongångarna av den melodi översten sjungit på morgonen reste sig Credo från sin plats. Publiken såg en ung blond dam, klädd i brun klänning springa fram till musiken.

— Nej, vänta, ropade hon, vänta, tag Stjärnbaneret först.

Presidenten som ännu inte hunnit fram till sin plats, vände sig om, tog ett par steg framåt och stirrade mållös på Credo. Nu blev han blå över hela ansiktet. Han öppnade munnen, men det dröjde ett ögonblick innan han fick fram ett ljud. Fiolen höll andan liksom människorna.

— Jag begärde ett nummer, sade han stammande.

— Och jag har begärt ett annat nummer med tanke på vad som skall hända i morgon, sade Credo och såg honom i ögonen. Det gällde att inte låta skrämma sig av hans vrede, om hon skulle kunna rädda hans liv.

— Jag ger Stjärnbaneret djävulen, sade presidenten. Vad väntar herrn på, spela bara.

— Är du så angelägen att dö, så kan det nog bli, tänkte Rost. Han började sjunga: Men om en kula fäller mig... Credo gick ännu ett steg närmare redo till vad som helst. Till Sist lade handen på strömbrytaren för att knäppa av ljuset. En ung man tände en ficklampa, vars stråle skulle riktas mot presidentens hjärta.

Men nu grep presidentens följeslagare in.

— Stjärnbaneret, det är den amerikanska nationalhymnen, viskade han. Den näsvisa flickan kanske är från legationen, efter hon vet vad som ska hända i morgon. Bäst att låta henne få sin vilja fram.

Prèsidenten gick ursinnig tillbaka till sin plats, och sekreteraren sade till Rost med hög röst:

— Stjärnbaneret först, sedan Annemarie.

Credo gick ej tillbaka till sitt bord, hon blev stående mitt framför musiken för att bevaka fiolspelaren. Från alla hörn i matsalen och kaféet strålade vassa blickar mot henne. De vassaste sändes henne från en gråhårsman som satt vid ett fönster, halvt skymd av de tunga sammetsgardinerna. Det var Till Sist, oigenkännlig bakom peruk och skägg. Presidenten reste sig när musiken intonerade Stjärnbaneret. Han var icke dummare än att han förstod att ge vika så som om han frivilligt hyllat det stora folk vars gunst och kredit han så länge friat till.

När presidenten reste sig, måste alla följa hans exempel, och Newyork konstaterade med en häpnad som var nästan lika stor som Till Sists, att Credo framkallat en demonstration för vänskapen mellan Förenta staterna och Vinlands nuvarande regering.

Då stycket var över, gick Credo genast fram till orkestern. Hon förbigick kapellmästaren och sträckte fram sin hand till Rost. Alla trodde att

hon i sin patriotiska yra tackade honom, men vad hon sade var detta: — Översten hälsar genom mig att ert engagemang i kapellet måste förlängas i fem dagar. Förstått?

— Ja.

— Det är bra. Och så gick hon tillbaka över ett gungande golv.

Nu var det gjort.

Rost hade genast insett att han fått en befallning. Den låg i Credos ton och ansiktsuttryck såväl som i hennes ord. Han kände icke lättnad, icke heller bitterhet över att den grymma spänningen skulle förlängas ännu fem dagar. Han tänkte bara: — Vad i Guds namn ska jag då sjunga? Han kunde ju icke sjunga Annemarie, ty det var överenskommet att vid: »Välj dig en ung och vacker karl» skulle Till Sist knäppa av ljuset och en av de medsammansvurna belysa presidentens hjärta så att Rost skulle se att skjuta. Men eftersom han icke fick skjuta, behövde han ingen sådan belysning.

— Ät lite, sade Newyork till Credo. Hon tog en sked av soppan. Den var kall och smakade mycket underligt. Hon trodde den var förgiftad, ty hon hade glömt konjaken, men åt vidare ändå.

— Ni är mycket blek, sade Newyork och gjorde ett tecken till kyparen för att få varm soppa åt Credo, men denne bara skakade på huvudet. Rost hade börjat sjunga, och då måste enligt presidentens order alla beställningar och allt spring upphöra. Det kunde bli häktning för mindre.

Rost hade tänkt ut en ny visa, och han kallade den djärvt Annemarie och bakugnen, så att inte presidenten skulle ana att han lurats på att bli skjuten.

Den började så här:

Utan glöd, kära härd,
var du ingenting värd.
Var som jag utan man
när ej elden den brann.

Fortsättningen var inte vidare smaklig, och visan gjorde stor lycka hos presidenten. Redan efter andra versen stack han handen i fickan på sin kakiuniform och tog fram en silverpenning. Han hade väntat att Rost som han brukade skulle lämna estraden och gå fram mot sin främste åhörare i lagom tid för att vid slutet av visan avtackas med ett mynt. Det hade blivit en vana dem emellan, och lille Jan hade fått flera kronor i sin sparbok på det viset. Men i dag måste presidenten vinka honom till sig innan han kom.

Credo trodde att hennes hjärta oundvikligen måste stanna av förskräckelse när Rost gick bort mot sitt offer. Hon blundade och kröp ihop med huvudet under sin egen vinge, ända tills hon hörde klang av metall som betydde att presidenten kastat sin krona på marmorbordet. Rost tog den, bugade och gick tillbaka till sina kamrater. Där drog han sig bakom de andra och drack ett glas vatten.

Scenen väckte ingen särskild uppmärksamhet hos

gästerna. Kyparen berättade medan han serverade att presidenten fattat ett särskilt tycke för den unge musikanten. — Det går nästan inte en kväll, sade han, utan att han sjunger en visa eller spelar en låt utanför programmet och får sin slant. Han har varit nog förståndig att lära sig flera visor från presidentens hembygd. Han har till och med hittat hans älsklingsvisa: »Kärlek, ja, kärlek, det är en himmelsk makt.»

Mördaren hade alltså trätt i personligt vänskapsförhållande till sitt offer. Credo förstod att Rost hade fullt av utmärkta tillfällen att skjuta Cark men intet att komma undan efteråt.

Newyork underhöll henne med nyheter från Slättland som han nyss besökt. Han försökte också få ur henne om hon visste hur länge Martius skulle hålla sig kvar i Holt. Credo svarade nästan icke, och han frågade henne om hon ville gå upp till sitt rum? — Nej jag vill höra mera musik, sade hon.

— Då ska jag se till om vi kan få någon plats i kaféet.

Han gick fram under valvet och såg sig om.

— Det här kaféet, sade han, liknar varje kväll en schackbräda med pjäserna uppställda för spelets början. Här sitter samma människor så ofta jag är här och var och en synes mig ha sin bestämda plats kväll efter kväll. Det enda som varierar är damerna, för de sitter än hos den ene än hos den andre som ju naturligt är.

Alla bord voro upptagna, men just som Newyork vände sig till hovmästaren för att anhålla om hans bistånd, vinkade presidenten honom till sig.

— Det är god plats vid mitt bord, anmärkte han, både för herrn och hans dam.

Ögonblicket efter kände Credo presidentens stora våtvarma hand omsluta sin.

— Lokalen är så full, att ett hederligt frun-timmer inte tycks få plats, sade han artigt.

Credo såg häpen på honom.

— Ja, förlåt, sade han, jag sa det bara för att jag trodde ni var hederlig.

Newyork som satsat på Cark i stället för på Martius, tyckte inte om att hans protegé förplumpade sig så mycket. Det där kunde ju bli en nätt historia att sprida ut om legationen till exempel finge tag i den.

— Miss Nevinson tillhör amerikanska hjälpaktionen, sade han. Presidentens sekreterare hade rest sig och lämnat sin plats åt Credo. Nu hjälpte han också till med att rädda situationen.

— Om det är något presidenten kan göra för er, så blir det honom en stor glädje, eller hur?

Presidenten tyckte alltid om att erinras om sin makt, och han nickade välvilligt.

Till Sist fingrade på ett vapen:

— Förräderska, förräderska. Det ska du få betala. Det ska Martius få veta i morgon dag.

Credo hade inte fäst sig vid sekreteraren förut, hon hade inte riktigt fattat att det var han som ofrivilligt hjälpt henne. Vid dessa ord såg hon rakt in i hans leende ansikte. Hans blick var djupt ondskefull, men hon blev icke så rädd för honom som människor brukade bli. Han såg sjuk och lidande ut, hans ondska var den förtvivlades ondska.

— Jag undrar om inte hjälpaktionen kunde behöva nya lokaler? försökte Newyork hjälpa henne på traven. Han förstod inte varför hon var så tafatt i kväll. Det intrycket hade hon inte gjort förra gången de träffades.

— Ja, sade Credo och fann sig nu äntligen, vi kunde nog behöva ett nytt slott för vårt barnhem.

— Det ska ni få, jag har gott om slott, sade Cark med furstlig älskvärdhet. Kom upp till mig i morgon, låt oss säga klockan... ja, när är jag ledig? vände han sig till sekreteraren.

— Får jag föreslå tolv, herr president?

— Ja, kom alltså tolv, så ska jag ha tänkt ut ett slott åt er. Nej, tacka inte, var tyst, nu börjar musiken.

Det blev fullkomligt stilla i hela lokalen. Inte en knäpp störde presidenten i hans musiknjutning.

Rost stod längst framme vid kanten av plattformen, medan kapellets övriga medlemmar bildade bakgrund åt honom. Han drog några drag med stråken över strängarna och befallde fram en melodi som var sinnlig och översvinnlig på en gång. Så lät han fiolen sjunka och sjöng:

Kärlek, ja, kärlek,
det är en himmelsk makt.

Credo stirrade hela tiden förhäxad på presidenten. När han lyssnade fick hans ansikte ett fromt och barnsligt uttryck och hon insåg att det egentligen varit det bästa som kunde ha hänt honom, om han fått dö i ett obevakat ögonblick vid sin älsklingsvisa. Presidenten undgick inte att märka, att hon så oavvänt betraktade honom. Han tänkte: — Hon har hört talas om mig som ett odjur, och så smålog han mot henne.

Hon vände bort blicken och tänkte: — När du småler, så småler du av min nåd. När du tänder en ny cigarrett eller fattar ditt glas, så gör du det av min nåd. Om jag inte bett för dig, så låge du här på golvet nu och blödde som en oxe.

När visan led mot slutet höjde han sitt glas mot henne, alldeles som ville han att de tillsammans skulle bekräfta visans ord om kärlekens himmelska ursprung.

Hon antydde att hon inte hade något glas, och han tecknade att hon skulle få ett.

Situationen började pressa henne för hårt. Sekreteraren lurade också på henne som fågelfängaren på fågeln och hon undrade om han tänkte lägga en snara för henne till i morgon klockan tolv.

— Jag tror att jag skall gå nu, viskade hon till Newyork. Han reste sig genast och följde henne.

Medan de gingo genom matsalen sade hon bittert: Är ni här nu för att se hur er politik triumferar?

— I någon mån därför, sade han. Men mest för att träffa den mäktigaste mannen i Vinland.

— Har ni inte skrivit nog om Cark?

— Nej, den mäktigaste mannen heter inte Cark. Det är inte Martius heller, för han räknas inte längre och Cark tar man som en övergångsfigur som ska lämna plats för dugligare folk. Nej, den största sevärdheten heter Salomon Fried. I morgon tänker jag gå upp och tala med honom och titta på hans fabriker.

— Jaså. Jaha. Man räknar alltså inte längre med Martius i Slättland? sade Credo.

— Nej, ty man ser att Cark tills vidare passar för vinländska folket. Det har det bra för sina villkor.

— Vinland är ett gammalt kulturland och ni förväxlar det med en halvciviliserad koloni, god nog att exploateras av de vita.

— Ja, kanske, men det redde sig nu en gång inte i kriget och det är sannerligen inte mitt fel, fast ni ser ut som om ni tyckte det!

— Det är inte utan att jag gör det, sade Credo och sprang uppför trappan till sitt rum.

Med ett litet småleende över unga damers politiska logik vände Newyork och gick tillbaka in i kaféet. Credo letade sig fram till sitt rum där hon ännu inte varit. Hur avgjort illa hon än tyckte om Newyork, önskade hon dock att hon inte av-

skedat honom innan hon nått sin dörr. I de långa korridorerna smög en osynlig oro omkring, och hon tyckte inte om att hennes rum låg så avlägset.

Det hjälpte inte alls att där nere satt en man som hon skänkt livet. Hon var mörkrädd som ett barn och längtade efter sin beskyddare. Samtidigt var hon ganska rädd för hur översten skulle ta nyheten om att Förenta staterna beslutat sig för Cark. Hade Cark nu varit död så hade han inte kunnat erkännas i morgon. Om han nu uppnådde denna triumf i stället för att dö, så låg ju mycket nära till hands att anse detta som den första följden av hennes inblandning. Översten skulle aldrig säga det, ty han hade frivilligt beviljat hennes begäran och skulle sedan icke förebrå henne för att hon framställt den. Men det gjorde ju inte saken bättre.

Hennes rum tycktes ligga ovanför kaféet, ty hon fick ligga i timmar och lyssna till musiken. Hon räknade till: K ä r l e k, j a, k ä r l e k sju gånger. Vid den sjunde gången ångrade hon djupt att hon hindrat Rost att skjuta.

Ett kallt tvivel steg upp och släckte ljuset över livet.

»Om jag har gjort orätt, då har jag gjort alldeles förfärligt orätt. Och då vill jag dö.» Hon satt i sin säng och skrev till översten om amerikanska ministerns planer. Hon tillade: »Jag löser dig från ditt löfte till mig.»

Samtidigt höll översten på att skriva till Credo. I korridoren utanför kansliet satt Jus ganska uppskakad och lekte med sina handgranater, medan han väntade på att få ge sig av med brevet. Han var icke kommenderad därtill, det var frivillig tjänst emedan den innebar en bestämd fara, och det tyckte Jus var oerhört spännande. När översten frågat honom om han ville, hade han svarat med en fras som han snappat upp från uppgörelsen mellan Rost och översten:

— Om jag råkar fast, så anhåller jag att min gamla mor får ettusen kronor. Han var kolossalt glad att han hade en mor, gammal var hon inte, men så mycket fick man väl lägga till.

Varpå översten svarat:

— Ja, det ska hon få, men du ska få med mig att göra, för du behöver inte råka fast, om du brukar ditt förstånd. Men klarar du dig och kommer igen med svar, så lovar jag dig ettusen kronor till ditt bröllop med prinsessans kammarjungfru. Och när vi återvänt hem, befordrar jag er till höga platser bland riksföreståndarens funktionärer. Ut med dig nu och stör mig inte, vad som än händer.

Han skrev:

»Lilla Credo, jag är nöjd med att du reste till Sjuberg, men jag är mycket olycklig över att du inte är här, så att jag kan få diktera ner mitt brev till dig. Jag är lika avvand med att föra pennan som att föra svärdet genom dig.

Jag vill att du ska vara här och samtidigt utföra ditt uppdrag och göra dina iakttagelser i Sjuberg. Jag vill att du ska bekräfta allt vad jag sagt om det förnedrande, det omöjliga i det nuvarande tillståndet och samtidigt behålla din egen åsikt. Jag vill att du ska lägga av alla förbehåll och all kritik mot mig och samtidigt förbli Credo. Jag vill att du ska omvända dig till att gilla min lösning av situationen, men jag är villig att acceptera din, om du finner någon bättre.

Kanske finner du en, lilla Credo.

I kväll har jag liksom lämnat verklighetens mark, där jag brukar operera. Jag har varit med om många äventyr men intet har varit så stort som kärlekens. Varken du eller jag kan ana än, vilka följder de fem pärlorna kan få — dem du fick för kärleks skull. Jag vet plötsligt ingenting och väntar vad som helst, jag som så länge varit botad för tron på förunderliga ting.

De handlingar dem jag själv tänker ut och beslutar, de äro lika dem jag förut tänkt ut och begått, och de kan inte gärna bereda mig så värst stora överraskningar. Men du har alltid sagt att med kärlekens gärningar är det annorlunda. Och min kärlek till dig är åtminstone en jordisk kusin till den du brukar tala om.

Kanske, Credo, att jag har haft för litet tro.

Det är så underligt med dig. En kvinna kommer från ett främmande land och går till ett främmande land. Men du, lilla främling, blev strax så hemma-

stadd. Och jag kan inte tänka mig möjligheten av att du åter ska gå som du kom.

Jag har aldrig förr ruinerat mig så fullständigt med en gåva till en kvinna. Det menar åtminstone hans höghet. Ja, han sade det till och med öppet till mig för en stund sedan, när han meddelade mig ryktet om att din minister ämnar officiellt besöka Cark i morgon. Härav ser du att jag till en början förlorat prestigen hos min närmaste omgivning. Men vet du vad jag till min egen förvåning svarade honom? Vänta med ert omdöme, ers höghet, ni har inte sett än vilka gengåvor jag kan få.

Nu måste du i alla fall skynda dig tillbaka. Du vet naturligtvis om, ditt lilla odjur, att du tagit nyckeln till kassaskåpet med dig? Jag kommer varken åt pengar eller dokument och är tvingad till den fullkomligaste overksamhet ända tills du vänder åter.

Jag undrar mycket om du sover nu på ditt lilla öra. Att du utfört ditt uppdrag förstår jag indirekt därav att jag ingenting hört från Sjuberg. Jag hoppas vederbörande är artig mot dig för att du räddat hans liv.»

Med detta brev begav sig Jus åstad. Det var alldeles stilla i hotellet, alla sovo, främst nattvakten. Översten var ensam om att vaka. Men han förnam sig icke som ensam, han tyckte själv att

han var så många. Hans själ var öppen denna natt, och genast passade alla hans fallna gossar på att söka sig upp till luft genom hans lungor, till tanke och ord genom hans hjärna. De fyllde honom, de levde i honom, och han levde för deras skull. Han var de döda. Samtidigt var han den som skulle ge dem besked om allting, och de frågade så svåra frågor.

Hur går det med vårt fosterland, är det besegrat? Vad gör då våra föräldrar, våra yngre bröder, vad gör våra kvinnor som vi lämnade? Är de alla samlade kring uppgiften att lyfta upp vårt fosterland ur nederlaget igen? Icke? Men har då icke vårt bortrunna blod renat fosterlandet? Försvarar vi det inte från våra gravar? Det har man ju lovat i alla tal över oss. Om inte, då har man ljugit mycket för oss.

Han visste icke så mycket. Han kunde inte annat än svara dem i sig och sig i dem: Vänta, ni som ha tid att vänta. Allt håller ju ännu på att hända. Varje ögonblick böjer sig under händelsernas storm. Det ser ut som om vi ovan jord vore lika vanmäktiga som ni. Det är som om vi lagt ner all vår fosterlandskärlek och all vår kraft i jorden med er. Men ur jorden växer den kanske sakta ur det fördolda. När den blir stark nog, är ni kanske glömda och jag med er. Och man kanske fortsätter vårt verk med helt andra verktyg än våra. Men det tar vi med ro, alltnog det fortsättes, eller hur?

Han glömde att tala om för dem, att han förberedde en stor kupp i Sjuberg. De försvunno utan att ha fått veta det, och han gick till vila utan att tänka på den sjätte januari.

ELFTE KAPITLET.

Christoferos.

Credo mindes den andra januari som en dag utan stigning, middagshöjd eller fall. Från morgon till afton var den lika mörk, skugglik och tung.

Fönstret i hennes hotellrum vette utåt ett av de sju bergen som givit staden dess namn. De sju bergen hette efter de sju veckodagarna, och detta var Måndagsberget. Dess tunga rygg stängde ute himmel, sol och stjärnor. För den som bodde där inne var det likgiltigt som i graven om utanför var dag eller natt, mulet eller klart.

Hotellets morgonbuller väckte henne ur en orolig sömn, och hon flög upp med en känsla av att det var ett brott att sova, emedan något viktigt skulle ske. Men vad? Hon funderade lite och kom strax på det. Hon, stackare, hade ju så gott som åtagit sig att finna en lösning ut ur den nuvarande situationen, en annan väg ur återvändsgränden än brottets väg. Tiden var kort. Fem dar kunna åstadkomma mycket, när de själva vilja. Men fem dar är en ångestfull kort tid, när man själv måste krama händelserna ur dem.

Hon steg upp och klädde sig.

Dagportieren och nattportieren höllo på att byta skift, när hon kom ner i vestibulen. Det skedde under sneda blickar och utan att ett ord växlades. Nattportieren gav den andre med bortvänt ansikte en lapp, där han tecknat upp de resandes tider och utläggen för dem. Credo undrade flyktigt, hur dessa herrar kunde komma åt att bli fiender, det var ungefär lika svårt som för dagen att bli ovän med natten. Det måste ske med skymningen som mellanhand.

När hon lämnade av sin nyckel, tänkte hon med en suck av saknad på den tid, då hon icke hade en aning om vilken utomordentlig förmån det är att få sända brev på post. Nu brydde hon sig inte ens om att titta efter i sitt postfack, men portieren ropade henne tillbaka. Med stor vördnad lämnade han henne ett visitkort, men vördnaden gällde icke henne utan kortet. Det bar Salomon Frieds namn. Hon stoppade det i sin plånbok, det kunde bli bra att ha.

Hon blev stående så länge på hotelltrappan, tveksam om sin väg, att dörrpojkarna började undra över henne. Till och med portieren kom på deras uppmaning fram och gav henne en blick.

Hon hade tre olika besök att välja på, och hon motsåg intet av dem med oblandad glädje. Mest bävade hon för besöket i Tre konungars gränd, men det var inte heller bara roligt att gå till onkel James och tant Mary, ty hon skämdes rätt mycket

inför dem. Inte för att hon varit olydig mot dem och föräldrarna, ty de hade själva framtvingat denna olydnad genom att befalla henne att resa hem. Men därför att hon kvällen efter branden utan vidare lagt omsorgen för alla femton barnen på tant Mary och jagat till stationen utan ett ord till förklaring för att ta tåget till översten.

Hon beslöt därför att först gå med chokladkakan till överstens moder. Men hennes hjärna som hade gata och husnummer i förvar vägrade egensinnigt att lämna ut dem. Hon gick långsamt över den öppna platsen fram till hållplatsen för spårvagnarna, men när hon kom dit, visste hon alltjämt lika litet.

Då beslöt hon att ge sig av till onkel James och tant Mary. I själva verket längtade hon alldeles förfärligt efter dem.

Det finns bara en liten kärna kvar av ett äldre Sjuberg och det ligger samlat omkring floden just där den bryter sig om det medeltida citadellet. På ena sidan av floden, nere i botten på staden, hade den civila makten sitt säte, där låg en klunga förvaltningsbyggnader, där för tillfället intet förvaltades.

Stadens äldsta bro förenar denna del av staden med den militära maktens högkvarter som ligger i en något fördelaktigare position på Lördagsbergets sluttning. Men alla dessa kaserner voro nu

tomma, och ingen exercerade på de övningsplatser, där Kristoffer tillbragt så stor del av sitt liv med ständigt nya generationer av Vinlands ungdom.

Kungliga slottet på Söndagsberget låg också öde med utslagna fönsterrutor så när som på en flygel, där bodde den främmande militärkommissionen som skulle kontrollera Vinlands nedrustning. Då och då gav den sig upp på Lördagsbergets topp, där en modern fästning var nergrävd i berget, och övertygade sig om att Carks män icke hade något att skjuta med.

Omkring denna lilla kärna låg en intetsägande modern stad som mest utgjordes av fabriker och ändlösa arbetarkvarter. De två vackraste och soligaste bergen voro undantagna. Där lågo fabriksägarnas villor inbäddade i grönt. Det kunde vara roligt att veta vilken av dem som tillhörde Salomon Fried, tänkte Credo.

Staden var omornad, tyst och olustig, full av söndagssopor och onda dunster. I dag såg hon för första gången tiggare och krigsinvalider kanta stadens största gator. En sådan syn hade icke fått förekomma på riksföreståndarens tid. Då stuvade man undan sådana minnen från kriget. Det var troligt att Cark var mera populär bland invaliderna än vad riksföreståndaren varit.

Då Credo vek av in i ett arbetarkvarter hade hon så när blivit genomdränkt av slaskvatten. En kvinna kom ut ur en port och svingade sin spann med stor svikt för att spola undan orenligheten i ränn-

stenen. Sedan såg Credo flera andra som övade samma frivilliga renhållning med ännu större skicklighet och ännu större risk för trafikanterna. Men så var det också snyggare i arbetargatorna än annorstädes. Bäst hade de som bodde på toppen av en backe, de som bodde vid dess fot voro beklagansvärda.

Butiksfönstren utbjödo ganska mycket lyx men ännu mera skräp. Den goda varan saknades alltid, och priserna hade stigit till ockerhöjd. Översten hade säkert inte sagt för mycket om tillståndet i Sjuberg.

Tidningarnas första sidor sysslade med episoden om Stjärnbaneret. Det berättades att presidenten kastat om nyårsdagens musikprogram för att kunna inleda det med Amerikas nationalhymn. Detta kunde icke betyda något annat än att ett närmande förestod mellan två statsöverhuvuden.

Detta gav Credo en obehaglig påminnelse ty hon hade alldeles glömt att ministern väntades på visit i regeringsbyggnaden. Hon skulle allt bra gärna vilja tala vid honom först, men han var nog lika vilseförd som Newyork. Det var under alla förhållanden anledning till tacksamhet att tidningarna placerade den beskedliga historien från kaféet främst på sina löpsedlar. Ty det betydde att hennes älskade varken mördat eller mördats i natt.

Onkel James och tant Mary voro alltid morgontidiga. Då Credo nalkades huset där de hade byrå och bostad, såg hon onkelns gröna lampa

lysa vid skrivbordet. Här förlorade andra januari sin dolska uppsyn och dess grånad blev blid i denna gata.

Ja, där satt onkel och läste sin post. I hela sitt liv hade hon gått till honom och frågat honom till råds, detta var första gången hon hade bekymmer som hon icke vågade anförtro åt honom.

Dörren öppnades ögonblickligen, när Credo ringde. Tant Mary hade nyss släppt in städerskan och stod och pratade med henne. Hennes ansikte hade det välkända uttryck som angav att hon funnit reda på något mycket lustigt i den lustiga världen. Hur långt Credo själv var från allt skämt i dag, så fann hon det självklart att tant Mary skulle vara full av skratt. Världen var i hennes ögon mycket komisk mitt i sitt allvar. Den var tröttsam och bråkig men i grunden god och otvivelaktigt stadd på bättringsvägen.

Tant Marys första omsorg var inte att ta reda på varför Credo kom eller hur hon mådde utan att göra henne bekant med städerskan.

— Fru Louise, ropade hon, här är vår systerdotter, kom hit och berätta för henne det ni just berättade för mig, det var så underbart.

Fru Louise kom fram. Hon såg ut som urstäderskan själv: ett quand même och en skurborste.

Hon hade första gången berättat sin historia i all oskuld. När hon nu ombads att ta om den igen emedan den gjort lycka, var den inte längre fullt

så rolig. Tant Mary märkte det, medan hon iakttog Credo för att fånga effekten. Flickan såg inte road ut. Gud vet om hon ens hörde på.

Fru Louise ställde sig som om hon blygdes inför en ung fröken att blotta vad som var ursprunget till historien. Det måste emellertid fram ty om man inte visste, att hennes äldsta flicka hade antagit slättländske handelsattachéns kalfaktor till fästman förstod man ingenting. Nå ja, det var ju över nu. Rätt var det förstås inte, men nog var det väl ändå skamligt av doktorns pojkar att klippa av hennes långa fläta för det. Hon skrek så det hördes i hela kvarteret, och kalfaktorn sprang, när pojkarna kom med sin sax. Man har inte mer än vad man förtjänar och knappt det, av kalfaktorn fick hon inte mer än skammen, och det betydde mycket att ha jäntan gående hemma utan plats i sex veckor, för herrskapet där hon var skickade genast bort henne och några andra ville inte ta henne. Det var på riksföreståndarens tid, och då var det mycket noga med att inte förråda fosterlandet. Och alla människor visste vad det betydde, när en flicka blev av med flätan: hon hade inlåtit sig med fienden.

— Jag var alldeles över mig given, sade fru Louise. Långsamt växte håret, och flickan låg hemma och tordes inte gå ut. Då gick jag till den heliga jungfrun i själva katedralen och tände ett ljus och framlade vår nöd. Jag är ju luteran förstås, men det här var ju inte en sak att gå

till den gode Guden med direkt. Och den heliga jungfrun, henne kunde jag ha gått till förr, ty se, hon hjälpte mig. Inte på så sätt som jag bett henne, för jag hade anropat henne att hon skulle låta håret bli långt över en natt, så att det gick att sätta upp med nålar. Men madonnan fann på ett annat råd, hon bevekte alla flickorna i Sjuberg att klippa sig frivilligt, hur hon nu bar sig åt, för det tycker jag skulle ha varit svårt. Sen var det ingen nöd för min flicka längre, hon fick plats som en dans och sköter sig, nu gör det inte nåt, om hon skulle råka och sällskapa med en utlänning. Sen dess så vet jag, som jag sa till mrs Johnson, att en behöver aldrig misströsta. Och vet fröken, nu tror jag att den heliga jungfrun ska göra min yngsta flicka bra, fast det ser mörkt ut.

Hon slog plötsligt om och började torka sig i ögonen med förklädet, kom så ihåg sina plikter och störtade ut i köket med ett förskräckelsens rop över all tid hon försummat.

— Flickan var med om en brand, sade tant Mary, nej, att jag kan vara så glömsk, det var ju d i n brand, Kitty. Fru Louise, kom hit! Ni ska se att ni får rätt, den här fröken var med om branden och kanske kan ge en ledtråd till vad som hänt med flickan. Du minns henne säkert, Kitty; Lily, mycket söt med stort rött hår.

Fru Louise kom tillbaka och redogjorde med flödande tunga för Lilys egenheter, hennes skyggghet, hennes hysteriska anfall som inte ens den

skicklige doktor Kortum begrep sig på. Kunde verkligen fröken veta något därom?

Lily med det röda håret? Naturligtvis! Credo såg åter för sig Åskborgen, anföraren, mannen som skulle visitera barnet, journalisterna.

— Har doktor Kortum tidig mottagning som vanligt? frågade hon, för då går jag genast. I nästa sekund smällde tamburdörren, och tant Mary stod kvar med städerskan.

— Var inte det underbart, sade hon. Men så är det alltid.

Credo kände doktorn från den tid då hon själv arbetat i Sjuberg, ty han hade från första början varit barnbespisningens läkare. Hon mindes honom för hans skicklighet att förutsäga: — Det här barnet lönar det sig att hjälpa, det kan komma att leva. Det här lönar inte, det är dömt att dö. Det förtörnade honom icke när man sedan ändå alltid förspillde dyrbara förråd på de dömda barnen. Men när de dogo, sade han: Jag missunnade dem icke risgröten, men medge att jag hade rätt i alla fall! Om de någon gång levde, skaffade de honom ett oändligt besvär, ty då måste han nagelfara sina vetenskapliga teorier på nytt.

Inom medicinska kretsar var han bekant för de halsbrytande näringsfysiologiska experiment han utförde på hustru och barn. Han själv hade sjunkit samman mycket på ett år, och Credo undrade om han experimenterat slut på familjen.

Han gjorde inga kommentarer över Credos be-

rättelse om vad som hänt med flickan vid visitationen på Åskborgen, anmärkte blott att det där borde hon ju ha rapporterat tidigare. Vad skulle miss Katherine Nevinson i sin egenskap av barnavårdsinspektris svara härtill? Sant att säga hade hon glömt hela flickan från den stund hon lämnat av truppen till tant Mary brandkvällen och flugit av för att hinna ta tåget. Ett ögonblick hade barnet varit uppe i diskussion mellan henne och översten, men de hade båda sett på fallet uteslutande ur propagandasynpunkt och inte ens blygts däröver.

— Det är politikens fel att jag glömt det, sade Credo, vilket var hälften av sanningen.

Doktorn satt och lekte med en penna, hon såg att han tänkte något bistert. Men han sade bara:

— Efter ni blivit en sådan politiker, så kanske ni kan tala om för mig något om den politiska ställningen i Vinland.

Hon trodde att han hånade henne, vilket han också gjorde. Men så långt menade han allvar, att han själv inte visste någonting. Det föll honom inte in att lita på tidningarna, och han blev oerhört förvånad över att det fanns en gnista sanning i dagens stora historia om Stjärnbaneret. Han hade trott att den var uppdiktad från början till slut, att så icke var fallet retade honom.

— Det blir ju mycket mera komplicerat, sade han förargad, om man ska börja räkna med att det finns *ett* sant ord på tio i Sjubergs tidningar.

— Nu ska jag passa på att få veta en sak av

doktorn, sade Credo, är Sjubergs hälsovårdsstadga satt ur funktion?

— Aha, sade doktorn mera intresserad, ni kommer hit med en ofördärvad näsa. Nej, den fungerar officiellt, fast vi har inga offentliga medel att betala den med. Men med våra enskilda medel betalar vi hälsovårdspoliserna för att göra ingenting. Därför behöver ingen husvärd längre hålla rent utanför sin dörr, i saluhallen får öppet säljas skämda födoämnen, och ingen behöver anmäla smittosamma sjukdomar. Till belöning har vi fått en stadigt stigande tyfuskurva.

Credo begärde och fick de faktiska siffrorna och frågade, darrande av iver: — Kan här bli någon fara för hela världsdelen? Hon kunde icke förstå varför doktorn kom i ett sådant krampaktigt skratt över denna tillbörliga fråga. Det dröjde månader innan hon begrep det, nu var hon bara inne i sin egen tankegång. När hon inte kunde komma längre med tyfusen, frågade hon efter de veneriska sjukdomarna. Doktorn samlade resterna av sitt allvar för att möta hennes och svarade, att naturligtvis hade de ökat med det stigande välståndet.

— Det är ett konstlat och ohederligt välstånd, sade Credo.

— Möjligt, men inom vissa kretsar tillräckligt påtagligt för att höja nöjesfrekvensen. Riksföreståndaren lusade av oss, men svalt oss. Det är möjligt att vi lusat ner oss igen, men vi har faktiskt mera att äta och mer pengar att älska för.

— Ni hade en obesticklig ledare och ni fick en mutkolv i stor stil, trivs ni med det?

— Ja, förlåt mig, miss Nevinson, men vi får alla lite gott av mutorna.

Credo reste sig och han också.

— Jag är inte så cynisk som ni tror, men jag orkar faktiskt inte lägga mig i. Jag har gått en väg motsatt er, jag sköter de enskilda fallen och bryr mig inte om sammanhanget. Ska nån göra något, så får det vara ungdomen. Och till den hör ju ni, min lyckliga unga dam.

— Ska jag resa hem till riksföreståndaren med det beskedet?

— Försök att först få träffa ungdomen.

— Men var ska jag träffa den?

— Fråga inte mig. Jag har tre pojkar, och jag vet det inte.

När Credo kom tillbaka, satt tant Mary och lagade sina handskar. Ett soligt lugn vilade på hennes höga panna, hon såg ut som om detta arbete särskilt roade henne, men det var likadant med allt vad hon gjorde. Det var så likt henne, tyckte Credo, att hon alls inte frågade efter resultatet av besöket hos doktorn. Något som skulle göras var gjort, men detaljerna intresserade henne icke förrän hon direkt behövde dem.

— Vet du vad, Kitty, sade hon, jag tillhör De lagade handskarnas brödraskap. Det har nästan idel fina medlemmar.

— Det måtte vara ett stort sällskap, sade Credo litet förströdd. Klockan var tredan nio, mycket skulle hända före tolv. Helst ett underverk också.

— Nej, det är De trasiga handskarnas och De inga handskarnas sällskap som är så stora, kära du, sade tant Mary. Mitt är mycket utvalt. Jag gick omkring ett helt år och bar dess tecken utan att veta det. Men så gjorde jag visit hos gamla grevinnan Martius — om jag har hennes adress? Ja visst har jag den — för att bjuda henne på våra söndagsmottagningar (som sedan blev förbjudna av polisen bara för att hon kom). Och då berättade hon mig hur fin jag var. Då förstod jag varför fint folk så gärna tagit mig i hand i Europa.

Credo räknade lapparna på den högra handsken. De voro sex.

— Vet du, tant Mary, sade hon, jag tror ändå att jag ska ge dig ett par nya. För jag hade tänkt att du skulle följa med mig till presidenten för att ta emot ett slott av honom som han lovade mig i går. Och då är de här handskarna alldeles för fina.

— James, sade tant Mary utan att se upp från arbetet, hör du vad Kitty säger?

— Jag har inte ens fått se Kitty än, sade han och kom ut ur biblioteket, där han suttit och arbetat. Credo granskade ömt hans älskade vackra ansikte, hon kände ett hugg i bröstet vid att se att dess uttryck var nästan ännu mera fjärran än förr. Så här kunde det inte fortfara, han blir

levande upptagen i himmelen snart, tänkte hon, och det ville hon inte eftersom hon var så upptagen på jorden att hon inte kunde följa med.

— Ja, James, sade tant Mary, du och jag vi oroade oss i morse hur vi skulle komma till tals med presidenten i barnhemsfrågan. Nu kommer Kitty och har redan audiens och lov på ett slott. Alltid Den osynliga ledningen.

— Du skulle veta, tänkte Kitty, vilka vägar Den osynliga ledningen i detta fall använt!

Onkel James och tant Mary hade en liten överläggning och kommo överens om att Kitty skulle ensam få framföra deras önskningar till presidenten. Han var ju en oberäknelig herre, och om Kitty toge sällskap med sig, kanske han bleve förargad och vägrade audiens eller också vägrade han slottet.

— Och nu vilar du dig till dess, sade tant Mary.

— Be mig inte, sade Credo, ni anar inte allt som tynger mig. Inte kan jag vila.

— Vi ser nog att du är ute på främmande vägar, lilla barn, sade onkel James, men du kommer väl tillbaka.

— Har du fått te? frågade tant Mary.

Nej, det hade Credo glömt.

— Nå, då lämnar du inte huset, innan du fått en stark och varm kopp, sade tant Mary. Ja, seså. Märker du inte själv att saker händer när de s k a hända, och inte för det att man springer omkring utan mat.

— Onkel James, sade Credo, medan tant Mary var ute i köket, ångrar du att du tog mig med till Europa?

— Jag vill inte på några villkor ångra det, sade han.

— När jag kom hit var jag så säker på vad som var rätt. Allt var som du lärt mig. Nu är det ibland som om allting talade emot dig.

— Ja, det har jag också märkt. Men det talar inte så länge. Man får vänta.

— Men ibland ska saker avgöras mycket fort, på tre, fyra dar. Och då har man inte tid att vänta, för att efteråt få veta vem som hade rätt. Säg mig en sak: har det någonsin hänt att man räddat ett helt folk genom att döda en enda människa?

— Jag kan inte förstå, varför du frågar mig om det, sade han. Det behöver väl inte d u veta. Det enda du behöver veta är att d u hellre vill dö för en sak än döda någon för den.

— Vet du, jag behöver veta ofantligt mycket mera, sade Credo, men varför, det kan jag inte förklara för dig.

Onkel James smålog.

— Du kommer mig att tänka på en liten flicka jag kände, sade han. Jag träffade henne en gång en sommarkväll utanför hennes faders bungalow. Hon övade sig på sina nya styltor, genom vilka hon kom i jämnhöjd med de stora. »I dag, onkel James», sade hon, »har jag lärt mig om solen och månen och stjärnorna. Nu vet jag väl allting?»

Och som hon sa det, så föll hon pladask på näsan i sanden.

I Tre konungars gränd hade ingen lutat sitt huvud mot en kudde den natten. Först sutto de två kvinnorna ensamma och väntade att männen skulle komma tillbaka från Stora Vinland. Kanske skulle de alls icke komma, kanske skulle helt andra män komma i deras ställe. De hade noggrant berett sig på husundersökning. Där fanns inte ett papper, inte ett vapen, inte ett klädesplagg som skulle kunna förråda dem. Rosts pipa? — Ja, den kan väl lika gärna vara min, sade gumman. Hon blev länge sittande i djupa tankar med den i handen, men så kom någon. Det var Paul, en av pojkarna. Han var utom sig av raseri och missräkning. Fiasko av alltsammans, inte ens ett försök gjort att knäppa kreaturet. En kvinna hade tydligen kommit emellan. Fördömda kvinnor. Han kastade sig på en säng och grät. Mest retade det honom att han icke skjutit själv.

Därpå kommo de övriga sammansvurna. Till Sist kunde tala om för Paul att den kvinna han rasade över var överstens förtrogna. På denna upplysning begav sig Paul tvärt ut i natten. Han förklarade att han ämnade sig till översten för att varna honom eller anklaga honom, vilket som visade sig vara av nöden.

— Och hälsa Rost, sade han, att jag ska själv sköta om Cark utan Annemarie.

När Rost själv kom hem, fingo de andra veta av honom vilken oklar order han lytt utan att ha bevis för att den var äkta, utan förklaring på varför den gavs. Engagemanget förlängt i fem dagar! Men varför? Det var ju en galenskap, det var att riskera alltsammans! Man fnyste åt honom. Han hade naturligtvis låtit lura sig av en förräderska. Varför skulle han åta sig så här farliga och ansvarsfulla värv, dem han inte var vuxen?

Han svarade ingenting, men han tänkte med djup bitterhet att de förut gärna tagit emot skomakarens offer av sitt liv för deras sak. Klassskillnaden som varit utplånad inträdde åter, den gamla klyftan öppnade sig, den gamla bitterheten flödade upp igen. Och samtidigt visste han att det fanns ingen återvändo till fabriken för honom.

Kristoffer hade legat i båten under bron några timmar. Han tyckte om att vara i närheten av hotellet. När han sett Cark ge sig i väg därifrån på morgonen, begav han sig till Tre konungars gränd och berättade sin historia. Så fingo de sammansvurna veta att Kristoffer haft ordagrant samma bud till Rost som Credo.

Då insågo de, att de varit orättvisa mot Rost, översten ensam var skuld till fiaskot. De erkände det, men nu var Rost som förstenad, ord nådde honom icke. — Ja, tänkte de, översten han tror, att man kan kommendera folk efter behag i

sådana vanskliga ting, men han lär inte få fram Rost på nytt om fem dagar.

En dyster tystnad sänkte sig över hela huset. Nu väntade alla på Credo, man hade ingenting annat att ta sig för. Bara amerikanskan komme som hon sagt åt värdinnan kvällen förut, så skulle man avfordra henne en förklaring och säga henne ett sanningens ord. Men klockan blev åtta, klockan blev nio, halv tio, och hon kom icke.

Hon var alltså en förräderska ändå. Lyckligtvis hörde inte Kristoffer detta yttrande, han satt ensam med Rost ute i yttre rummet. Gentlemannamördarna voro samlade i köket hos kvinnorna.

— Hon skålade med kreaturet, sade en av de unga männen.

— Jag avskyr henne också, men rätt ska vara rätt och jag såg särskilt, att hon besvarade i n t e hans skål, sade en annan.

— Nu kommer hon!

Värdinnan sprang åter ner i förstugan och mötte henne. När Credo nu fick se henne vid dagsljus, kände hon på likheten igen henne som prinsens syster.

Credo märkte genast att hon inte var välkommen, men följde likväl kvinnan. När hon väjde för blodfläckar i trappan, sade prinsens syster med hånfull betoning: — Var inte rädd, det är bara hönsblod. Samtidigt som hon smädade Credo för att hon inte ville trampa i blodfläckarna, var hon tacksam att hon blivit uppmärksam på dem. Allt

annat hade de tänkt på att undanröja men inte spåren av gårdagens hönsslakt.

När Credo kom upp i övre förstugan, såg hon att huset åt andra sidan vette mot en ännu större ödeträdgård och alltså hade två skyddade utgångar. Hon följde kvinnan genom ett rum som såg ut som en gammaldags skänkstuga med långbord och träbänkar. Väggarna pryddes av hjorthorn och oljetryck med jaktscener ur tjuvskyttarnas intressanta liv.

Där satt nu Rost hopsjunken på en bänk med armarna på bordet och stirrade rätt framför sig. Hon kände sig försagd inför honom, det var tryggt att även Kristoffer fanns i rummet. Han kom fram till henne och skymde Rost bakom sin väldiga rygg, kanske oavsiktligt, kanske inte.

Värdinnan bjöd henne stiga in till den gamla och öppnade dörren in till ett jättelikt kök med öppen spis och fönster åt båda trädgårdarna. Credo såg att rummet var fullt av män och anade att de voro hennes fiender.

Alla sågo bleka och förstörda ut. Till Sist som var till hälften avsminkad företedde en skräckinjagande uppsyn, halva ansiktet sjuttio år, andra hälften fyrtio.

Vid spisen satt i skrumpet majestät änkedrottningen Credo hört så mycket talas om. Hon gick rakt fram till henne, hälsade vördnadsfullt och överräckte sitt ullgarnspaket.

— Är det för ullgarnet hon kommit hit? frå-

gade gumman och skar upp snöret med en stor kökskniv. Ingen annan sade ett ljud. Med idel stumma hälsningar hade Credos god dag blivit besvarat.

Hon lät blicken passera över alla sina domare.

— Det var överstens order, sade hon.

— Det var en ödesdiger order, sade Till Sist. Nu är allt vårt arbete förspillt. Men säg oss överstens skäl åtminstone.

Credo stod stum. Hon tyckte att det måste synas utanpå henne att hans skäl var att han älskade henne, och det gjorde så också.

— Det är fara å färde, när min son sänder mig svart ullgarn, sade änkedrottningen, kanske för att hjälpa Credo. Då vill han att vi ska ge oss över gränsen. Men vi stannar, eller hur Terese?

— Går här något bud till Holt i dag? frågade Credo. Jag har ett brev till översten här.

— Ge mig det, sade gumman, och sedan hon fått det i hand frågade hon:

— Är det värt en bra karls liv?

Credo gjorde en ofrivillig rörelse för att ta igen det.

— Jaså, inte det? sade gumman. För då gör vi så här. Och hon lade brevet på härden.

— Det kunde ju Paul Kortum ha tagit, sade Till Sist. Han gav sig av till översten i natt.

Credo förstod inte den ondskefulla undermeningen i Till Sists ord, hon sade blott: — Är det doktor Kortums son? Då märkte hon plötsligt

att de andra sågo bistert på Till Sist som om han lämnat ut deras kamrat, och så gick det upp för henne att man ansåg henne vara en förräderska.

— Kom hit! ropade plötsligt posten åt lilla trädgården, här kommer en karl jag inte känner, vet någon vem han är?

Credo skyndade till fönstret. Hon väntade ju bud. Och det var bud till henne, det var Jus som kom.

En oerhörd spänning uppstod i hela gruppen. Värdinnan kom upp förfärad, ty hon hade blivit överraskad i trappan medan hon låg och skurade bort blodfläckar vilket var en verkligt misstänkt sysselsättning på en förmiddag.

Spänningen steg, när Jus tumlade in, vacklade till och tog stöd mot dörrposten.

Credo gick fram till honom.

— Kom och sätt er, Jus! Å, ge honom något, bad hon värdinnan.

Jus fick fram ett brev och gav Credo. Ovillkorligen kommo alla närmare henne, de trodde att brevet skulle innehålla nya order. Hon bröt människoringen med en handrörelse och gick bort till ett hörn av rummet.

Där läste hon överstens brev, det första hon fått av honom, ty de hade ju alltid varit tillsammans. För ett ögonblick glömde hon alla människorna i rummet, hon såg honom sitta där i kansliet om natten, och det grep henne djupt att han lade sin sak i hennes händer.

— Nå, sade Till Sist i bitande ton bakom hennes rygg, vad finner översten för gott att meddela genom er? S k a Annemarie välja en ung och vacker karl eller ska hon i n t e?

Credo vände sig om och stod som inom en lansgård av vassa blickar.

— De vill läsa brevet, tänkte hon. I stället för att svara sprang hon bort till härden för att lägga det där, men elden var slocknad. Hennes eget brev till översten låg kvar på askan, gulnat men läsligt, varför hon tog det tillbaka. Med breven bakom ryggen såg hon trotsigt på Till Sist.

Han kom närmare. — Nu tar han brevet från mig, tänkte hon förfärad och ryggade bakåt.

Kanske hade han gjort det, men nu hände något med Jus. Hans bägare föll omkull, vinet rann i en röd flod neråt golvet och han sjönk ihop över bordet.

Värdinnan tog honom i sina starka armar:

— Han har svimmat! sade hon.

— Och det var h a n som hade muntliga order! sade Credo genast. När männen samlade sig kring Jus, stoppade hon båda breven innanför klänningen.

Männen buro in Jus i en kammare bakom köket.

— Han stack ner en gränsvakt, och det tålde han inte vid, sade värdinnan med ett medlidsamt leende. Hon öppnade dörren till kammaren och ropade:

— Nej men pojkar, lugna er!

— Vad gör de?

Där inne hällde man otåligt vatten i kannvis på

den avsvimmade, man var desperat, man ville få honom vaken och få sanningen ur honom. Då han öppnade ögonen fick han konjak.

— Vad vill ni? mumlade han äntligen drypande och darrande.

— Veta vad översten sa! skrek Till Sist.

— Han sa att jag skulle ha svar tillbaka från miss Credo, stammade Jus.

Männen sågo på varandra mållösa av ilska. Var det allt?

— Jag fick lov att sätta kniven i honom för han höll på att ta från mig brevet. Han ligger i floden, sade Jus som bara tänkte på en sak.

— Skrik inte, karl, röt Till Sist. En helvetes historia ni har ställt till. Det kommer att gå illa för Paul vid gränsen. Och hur ska det gå för oss som har mördaren gömd här?

— Jus får följa med till amerikanska missionen, föreslog Credo stolt.

— Ja, det blir nog bäst, sade Till Sist.

— Följa, sade värdinnan, han kan ju inte stå på sina ben än, stackarn. Kom nu pojkar, hur det blir, så är det bäst ni äter soppan som ni inte kom er för med i går. Jag har värmt den. Vill ni äta med oss, miss?

— Ja, jag går min väg, sade änkedrottningen, när de kommo ut i köket. Jag vill ingen soppa ha. Jag var så fäst vid hönan. Hade jag vetat det här, kunde det kräket fått leva fem dar till.

Credo förstod att hönan slaktats och soppan

blivit tillredd för att fira Carks avrättning, och det förtog aptiten, om hon eljest haft någon.

Hennes högsta önskan var att komma bort från detta ställe, där man tog henne för en förräderska.

Hon gick ut i skänkrummet, där satt Rost i samma ställning och såg icke upp. Hon nickade åt Kristoffer att han skulle följa henne ut i förstugan.

— Fader Kristoffer, sade hon, jag måste gå nu. Jag kan inte tala om något, men tro mig inte om ont. Inte ni. Och ta hand om Jus. Ta honom i er båt i natt och säg honom hur han ska gå för att komma till amerikanska missionen.

— Jag tror er inte om ont, miss Credo, sade jätten med sin milda röst. Jag vill säga er en sak, om vi inte träffas mer.

Jag har förstått på vad de har sagt här, vilket ärende ni hade till hotellet i går kväll. Och jag är glad att jag fick hjälpa er att komma fram i tid. De var lika ursinniga på mig hemma i Klosterbyn för att jag höll mig stilla den där kvällen då Åskborgen brann. Och jag vet också att jag den gången handlade tvärt mot överstens önskan. Jag har lytt befäl i hela mitt liv, miss Credo, så nog kändes det underligt att handla efter sin egen vilja en gång. Men jag har aldrig upptäckt att jag hade nån egen vilja förr, och att den tyckte så. Den viljan tyckte tvärtemot hela mitt föregående liv, den liksom, hur ska jag säga, motsade hela mitt liv. Det har ju aldrig fallit mig in förr att jag fått min stora styrka till något bättre än att slå

med. En kan gott säga, att jag tänker långsamt, eller hur? En massa folk hade levat nu, om jag tänkt fortare, men det kan inte hjälpas. Alla tyckte jag handlade gubbaktigt den dan, och ändå var det första gången jag kände mig som en karl. Förut hade jag bara varit underofficer.

Credo fick tårarna i ögonen, och hon räckte honom sin hand.

— Gudskelov att jag fick träffa någon som förstår, sade hon, som vet. Från första stund den kvällen på Åskborgen har jag förstått att ni förstod.

— Men det gjorde jag inte då, sade han. Jag fick inte veta det förrän jag utfört min handling. Så kan det också gå. Har ni hört talas om den helige Christoferos, som är färjmännens skyddshelgon? Nej, det har ni förstås inte, men han bar en gång ett barn över floden, som var så tungt att han höll på att tappa det i vågorna. Han kunde inte förstå, varför barnet var så tungt. Men när han kom över på andra sidan floden och satte ner barnet, såg han, att det var Jesusbarnet, miss Credo.

TOLFTE KAPITLET.

Porträttet med de utstungna ögonen.

Regeringsbyggnaden var ett av de arkitektoniska minnesmärken som uppförts av en antikälskande konung av Vinland. Den var nu märkt av granatnedslag från kriget och ärrad av gevärskulor från forna revolutioner. Byggherrens staty som prydde arkaderna hade fått näsan bortskjuten, och hans drottning stod mittemot med bara ett bröst. Men detta var dock endast ädla sår på en ädel byggnad. Värre voro den sista revolutionens märken. De sköna kolonnerna voro fullklottrade till manshöjd av fula ord. Credo förstod icke alla men tillräckligt många. Hon hajade till vid namnet Martius och så ett kors.

Hon vandrade försiktigt mellan sopor och träck in genom portalen. I den väldiga förhallen halvsov längs väggarna Carks högvakt med matsäcksknyten och vinkrus, mandoliner, kortlekar och gevär som skulle rengöras.

En sergeant satt vid ett bord, gungande på stolen med rakt utsträckta ben. Han ropade Credo till sig och utan att ändra ställning förhörde han

sig om hennes ärende. Därpå sade han åt henne att vänta och skickade bud högre upp, under tiden fick hon stå där som ett föremål för gendarmernas flin och anmärkningar. De bekommo henne ingenting, hon såg sig omkring på all osnyggheten och tänkte med lättnad: — Amerikanske ministern lär inte komma i dag, ty då skulle de ha sopat. Men kommer han, är det rätt åt honom om han sölar sina fina skor.

Slutligen erhöll hon tecken att hon kunde stiga upp. Sjuttonhundratalsgobelängerna i trappuppgången hängde i revor, det målade fönstret i avsatsen var sönderslaget, och i hålet satt en av gobelängerna.

Credo underrättades om att hon först skulle tas emot av Carks sekreterare. En gendarm förde henne genom en lång korridor, de gingo förbi en öppen dörr som han hastigt sparkade igen med foten. Credo hann dock se en glimt av en man med gul bindel som låg och sov på en soffa med stövlarna upplagda på soffgaveln. En kvinna satt bredvid och krusade sitt hår.

Sekreteraren tog emot Credo med samma fraser och maner som han brukat kvällen förut. Han uttalade sin glädje över att få förnya den alltför flyktiga bekantskapen och undrade hur hon tillbragt förmiddagen. Hade hon måhända trotsat det trista vädret och sett sig omkring i Sjuberg? En obetydlig stad för den som kom från Amerika, eller hur? Vid denna fråga såg han så ondskefull

ut, att hon kände hur blodet rann undan från hjärtat. Hade man följt henne på hennes vägar, hade man spårat henne till Tre konungars gränd? Hon hade inte sett till någon bevakare, hur ofta hon vänt sig om, men det var värre här än i Holt, där hon kände dem till utseendet.

Utan att invänta svar på sin fråga, lämnade han henne med en ursäkt. Han skulle bara meddela presidenten hennes ankomst, sade han.

Hon blev ensam några minuter som hon använde till att granska rummet. Det var prytt med stick av franska revolutionens stora namn: Danton, Robespierre, Marat.

Cark, nu klädd i kakiuniform och gul armbindel gick otåligt upp och ner i riksföreståndarens forna arbetsrum, när sekreteraren kom.

— Varför dröjer du så länge, sade han misslynt. Den där kocken måste få besked.

— Har det inte kommit något meddelande från amerikanska legationen i dag? frågade sekreteraren tillbaka. Inte, ja, då får vi vänta.

— Säg till kocken att han kommer hit själv i morgon, sade Cark retligt. Jag vill tala med honom personligen.

— Ska ske, sade sekreteraren och tänkte: Så dum du är som tror att han kommer. Jo, det var det jag skulle säga, att amerikanskan är här.

Credo hämtades in i arbetsrummet, där Cark satt vid överstens skrivbord. Hon hade god tid att betrakta honom, ty ungefär tre minuter blädd-

rade han i papper, innan han ansåg det förenligt med en statsmans värdighet att uppmärksamma henne.

Här var sig annars ganska likt från förr i världen. Men det sköna gamla renässansskåpet var fördärvat, man såg att låsen brutits upp med bajonett. Och på väggen hängde en stor tavla överhöljd med ett skynke. Hon tyckte sig på ramen känna igen överstens porträtt från konseljrummet, men varför hängde det här, och varför fick man inte se det?

Nu lade presidenten bort papperen men behöll sin ansvarstyngda min. Han reste sig från sitt skrivbord, gick henne icke till mötes utan väntade henne, stående i pose med högra handen stödd mot bordskivan.

Hans ansikte hade ett helt annat uttryck än kvällen förut. Hon förstod bättre nu att denne man hade andra nöjen utom det att höra musik, ett av dem kunde vara att döda.

Credo placerades i en stol, sekreteraren satte sig snett bakom henne, så att han kunde övervaka dem båda. Under fem minuter uppförde sig presidenten efter inlärda regler för statsmän. Sedan tog ceremonielet slut, och då blev det hela trevligare.

Under dessa första fem minuter talade han om hur det gladde honom att kunna visa sin tacksamhet för vad Amerika gjort för den fattiga befolkningen. Han föreslog därför två olika slott för barnhemmet att välja på. Det var honom likgiltigt

vilket av dem man valde. Båda hade tillhört kungliga familjen och han som en enkel folkets man reflekterade inte för sin del på något av dem. Men samma villkor var fäst vid dem bägge: ledningen för barnhemmet måste lova att inte än en gång ta mot Martius, ty gjorde den det, då kunde han inte svara för följderna.

När han sade detta såg han på sin sekreterare. Credo kunde inte tyda hans minspel, men det såg ut som om han haft roligt på hennes bekostnad. Och ändå framgick av allting att han inte visste något om henne, inte anade att det var hon som lockat Martius till Åskborgen.

— Det villkoret behöver vi inte besvära fröken med, sade sekreteraren. Det är mycket liten risk för att Martius kommer.

Hon vände sig snabbt om och tog hans ansikte på bar gärning. Ja, hon läste däri som i en öppen bok och såg att han tänkte på en man som förmodligen snart skulle dö. Hon visste det, ty hon hade själv tänkt på en man som förmodligen snart skulle dö.

Här sutto de alltså både hon och förbrytaren och lekte med människoliv i sina tankar. Ändå hade hon nyss icke låtsat märka hans framsträckta hand, emedan hon icke ville röra vid ett så skabbigt djur.

— Hjälpauktionen önskar vara strängt neutral i striderna om makten i det här landet, sade Credo.

— Det är ingen maktstrid, sade Cark.

— Det är en strid om idéer, sufflerade sekreteraren.

— Den höge herrn som jag och mitt folk jagade undan, skulle nog hånskratta om han hörde det, fortfor Cark. Jag är ju den simple målargesällen utan anor från korsriddarna jag. Jag har inte varit guvernör åt en kung och inte lidit några dundrande nederlag i kriget heller. Men i all min föraktlighet så är det en sak som jag vet bättre än han: jag vet vad folket verkligen tycker. Jag vet det nästan bättre än folket självt.

Credo gjorde en rörelse som för att avbryta, men hejdade sig och böjde på huvudet för att antyda att hon lyssnade.

— Jag undrar om ni har sett den här? frågade han och visade Credo det syndaregister över honom som hon själv med så mycken svett och möda satt ihop.

— Nej, det har jag inte, sade hon och undrade hur Cark kunde få ett tryckt exemplar i handen tidigare än hon.

— Det gläder mig att höra, sade han, och hon visste inte i detta ögonblick om han talade allvar eller hånade henne. Läs det inte då, det är en gemen smädeskrift. J a g begår inte några blodsdåd, j a g b e h ö v e r i n t e g ö r a d e t. Men intresserar det er att veta på vad sätt mina gränsvakter försvinner så ska ni inte söka i den här skriften, för det talar den inte om. Å nej. Men Martius reaktionära mördarband skulle kunna tala

om det. Men vi ska också sätta hop en skrift, vänta bara.

Credo satt fortfarande tyst och såg ner. Ett ögonblick hade hon den förvirrade förnimmelsen av att vara mitt i en dröm.

— För resten kan ni gärna läsa skriften, fortfor Cark, här är den, var så god, jag har flera exemplar. Men när ni gör det så kom i håg vad jag har sagt, Martius bedrar sig själv men lurar ingen annan. Folk kommer att skratta åt hans påstående att jag förtrycker vinländska folket för att tvinga det med på min politik. Det är slättlandsvänligt för att det har fördel av det och Carkvänligt för att det har fördel av det. Fråga min sekreterare som är en lärd man.

— Jag tror för min del att vinländarna lägger band på sina verkliga känslor, sade sekreteraren.

Cark flammade till, och Credo utbrast: — Ja, det tror jag med...

— Men det är för att de inte törs visa hur glada de är att ha blivit av med Martius. De är dåligt underrättade och därför ännu inte riktigt säkra på att han inte kan komma tillbaka, vilket gör dem försiktiga. Och sekreteraren log igen sitt svarta leende.

Retade han Credo för att få henne utom sig?

I så fall lyckades han.

— Det är inte sant! ropade hon. Folket älskar sin rätte riksföreståndare, och han ska också komma tillbaka!

Hon hade sprungit upp från sin stol, och detsamma gjorde Cark. Han glömde att en statsman ska vara försiktig, alldeles som Credo nyss glömt det.

Martius var en övermodig man, han hade förmåga att sätta eld på andra människor och förmå dem att begå dårskaper.

— Jaså, de älskar honom! ropade Cark. Det gör de, ja! Hans ögon lyste av nöje och av hat, han svalde som om han varit torr i halsen av blodstörst.

— Se här, hur de älskar honom, upprepade han och sprang bort till det överhöljda porträttet. Sekreteraren sökte hindra honom, men han var en klen karl, han blev slängd i andra ändan av rummet. Cark rev duken från porträttet. När den föll, såg Credo att riksföreståndarens båda ögon voro utstungna och på hjärtats plats hade en hatfull hand med kniv eller bajonett rispat ett kors.

Sekreteraren hade stött sitt knä illa i fallet. I ett anfall av vanvettig ilska, sådan endast den fysiska smärtan kan åstadkomma, for han på sin förman med en spetsig pappersdolk som han lekt med under intervjun. Det dröjde inte en halv minut, innan båda herrarna lugnat varandra, men denna halva minut hade Credo använt för att försvinna.

— Vad djävulen vill det här säga? sade Cark.

— Idiot, en spion förstås!

— Hon blev ju presenterad av den där förnuftiga tidningsherrn.

— Hon har väl lurat honom också. Nu ger hon sig åstad och varnar Martius att han ska vara rädd om sina ögon.

— Ropa på vakten och häkta henne!

— En amerikanska, går inte. Men om man skulle förekomma henne, så att hon inte hunne...

— Du tyckte ju själv nyss...

I detta ögonblick kom telefonmeddelande att den saknade gränsvakten flutit upp. Han var stucken med kniv och det förelåg intet tvivel att inte gärningsmannen var en av Martius folk.

De två männen som glömt sin ovänskap sågo strålande på varandra.

— Då kanske...

— Man törs göra det...

— Kan du ordna det medsamma? frågade Cark.

— Du är glad du slipper gå själv du, tänkte sekreteraren. Du inbillar dig visst att j a g går till kocken med budet.

— Ja, det ska ordnas, sade han. Men i alla fall är det bäst att ge order att hon motas av vid stationen i kväll och för säkerhets skull också att hon under inga omständigheter släpps över gränsen in i Treves.

— Om hon skulle försöka telegrafera?

— Så släpps inga telegram till Treves fram i dag. Utom ett enda.

I detta ögonblick stod Credo vid en bil.

— Kör mig till Tanarus, sade hon. Ja visst, till de kemiska fabrikerna.

— Det är förbjudet att köra ända fram.

— Kör så långt ni får. Jag ska tala med Salomon Fried.

— Det är lättare att få Vår Herre till tals än Salomon Fried.

Credo tänkte att hon måste tala med dem bägge.

De susade genom Vinland i högsta förbjudna fart. Trycket var så häftigt att de en lång stund icke kunde tala. När bilen saktade något i en stigning, sade Credo flämtande: — Tänk att ni själv följde med mig. Det kan jag inte fatta.

— Det var den enda möjligheten, sade Salomon Fried. Annars slipper ni inte ut ur landet. Men att ni fick tag i mig, det är mig däremot en gåta. Hur bar ni er åt?

— Det vet jag inte, sade Credo. Hundra dörrar öppnade sig för visitkortet och jag gick fram. Ni har ju beställt telegram emot er?

— Ja, om två timmar får vi underrättelse i S:t Benedikt.

— Alltså klockan sex.

— Ja.

— Tror ni att han hinner mörda honom före sex?

— Tala inte så högt. Nej, naturligtvis inte. Då

kunde han ju likaväl ha gjort det i går eller vilken dag som helst. Människor mördar egentligen mycket ogärna, min lilla vän.

— Jag vet just inte det, tänkte Credo. Cark hatar honom, sade hon.

— Ja. Men det är en helt annan sak. Man hatar en massa folk som man inte mördar.

— Men jag såg i hans ansikte vad han tänkte.

— Ni tyckte er se det. Säg mig — eller säg mig inte — älskar ni Martius? Då är det naturligt att ni är rädd. Tro därför på mitt omdöme som inte älskar honom så mycket, försökte han skämta.

Credo smålog lite, men han såg dödsångesten i hennes leende, och han tog mer intryck av hennes vittnesbörd än vad han låtsade om.

Luften var tjock, de reste ständigt som mot en mur, en motståndslös mur som de dock aldrig kunde bryta igenom.

Han undrade om Credo förstod att de med denna fart riskerade livet. För sin egen del var han mycket road därav, livsfara som möjlighet var ett angenämt tidsfördriv. Att åka långsamt bredvid en människa som utstrålade en sådan ångest skulle varit outhärdligt.

För var gång de saktade farten i en backe, måste han säga något, om inte för annat så för att värja sig mot hennes utstrålning. Det var en fasa däri som han inte förstod.

— I dag har d e t hänt mig som aldrig hänt mig förut, sade han.

Hon svarade icke, och han upprepade: — I dag har det hänt mig...

— Att ni rest från ert arbete, fick Credo äntligen fram.

— Nej, sade han, sådana irrationella handlingar har jag begått många, fler än någon vet. Jag är inte alls så där sträng och noga som jag gav mig ut för att vara i går. Nej, jag menar det, att jag blivit ansedd för en komplett idiot!

Credo kvävde ett stönande och gjorde en ansträngning för att få fram det svar hon ansåg att han väntade: — Det tror jag inte är möjligt.

— Det trodde jag inte i morse heller, sade han, men beviset har jag här i bröstfickan. Jag fick nämligen en skrivelse i morse, undertecknad av professor Bell, ordförande i Slättlands läkarsocietet. Han är högste befälhavaren för ett stort sanitärt härnadståg, som Slättland ämnar företa i sina kolonier och mandat. Nu anhåller han i de mest hövliga och älskvärt förtroendefulla ordalag att jag ska förse dem med ammunition till det fälttåget. Jag har visst sagt er att jag tillverkar preparat mot sömnsjukan, ja jag är specialist på tropiska sjukdomar överhuvud. Utan min hjälp kan Bell egentligen inte lyckas.

När ni trängde er in till mig satt jag och läste en tidningsartikel, inte mer än fem år gammal, där samme herre anklagar mig för att ha hetsat till krig, emedan jag ville förtjäna på mina explosiva ämnen.

Vet ni vad sorgen var i mitt hem före kriget? Min fru grät över att vi var så rika och hade så lite fantasi och begåvning till att göra människor lyckliga. Våra arbetare kräktes upp våra donationer, och våra söner kunde inte ha mer än ett kapplöpningsstall och ett harem var. Medge att den här förfrågan kom efter som ett gott skämt.

— Vad ska ni svara? frågade Credo.

— Det svaret fordrar eftertanke för att bli riktigt perfekt. Men jag utanordnade genast femtiotusen åt Vinlands Kommitté för utredande om vem som bär skulden till kriget. För femtiotusen ska den väl kunna rota upp så mycket dokument, att det blir klart även för Slättlands läkarsocietet hur oskyldig jag är.

— Skänk dem de där preparaten, så begriper de det medsamma, sade Credo.

— Ni råder mig att vara så ädelmodig? Tror ni jag har råd till det?

— Råd? sade hon.

— Ja man ska ha mycket god råd för att avstå från en sådan hämnd. Vet ni inte det?

— Ingen människa har gjort mig något ont, sade Credo. Så jag har ingenting att säga. Men jag tänkte att ädelmodet kunde vara en utsökt hämnd.

— Medges, om de begrepe den.

— Inte annars?

När de närmade sig S:t Benedikt började Credo darra som om hon legat under en vass klo.

Salomon Fried lät bilen stanna utanför telegraf-

stationen och gick ur utan att fråga om hon ville följa med. Han kom mycket snart tillbaka och gav order att fara vidare. Credo kunde inte se hans ansikte, ty han var bara skinnhuva och glasögon. Men hon uppfattade att han sade: — Sätt ner farten något, och hon tänkte: — Han är alltså död. Och ögonblicket efter: — O, nej, nej, han är inte död.

Det dröjde några minuter, innan Salomon Fried sade något. Han var villrådig, och det var som om hans vana och snabba tunga icke funnit ord.

Han såg på Credo som for direkt mot ett öde han kände men icke hon. Och han förstod nu, varför den allvetande Guden drar sig för att tala om i förväg för människorna vad som väntar dem.

Slutligen övervann han sitt inre motstånd och sade: — Miss Nevinson, jag måste säga er något. Men när han såg hennes ögon fulla av fasa, ångrade han sig, skyggade för sanningen och sade så här: — Martius går mot gränsen.

Credo grep tag om hans arm.

— Vad är det ni säger? Går han mot gränsen? Nu? Har han börjat sin stora aktion?

— Ja, han har beslutat att erövra Vinland tillbaka.

— Vad säger ni? Erövra — Vinland nu — omöjligt...

— Gillar ni inte hans beslut, miss Nevinson?

— Jo, men jag förstår inte. Gillar ni honom?

— Ja, sade Salomon Fried.

— Tänker ni hjälpa honom då?

— Om det behövs.

— Är det strid vid gränsen?

— Det svåraste motståndet lär redan vara övervunnet.

— Å, låt oss sätta fart igen. Kära herr Fried, skynda på! Om ni inte tycker det är för otäckt.

Han tyckte inte det var för otäckt, och de satte fart igen.

TRETTONDE KAPITLET.

Via Imperatoria.

Mellan de båda huvudstäderna Sjuberg och Holt går en gammal väg. Den kallas Via Imperatoria emedan kejsar Barbarossa byggde en väg, där historien förut trampat upp en stig. Så kunde historien vandra fram där med bredare följe än förr. Där tågade furstar och fältherrar fram med segrande härar eller flydde med upplösta hopar, där vandrade pest, där vandrade pilgrimer, där körde vinkärror och kanonvagnar ner fåror, och hästar som drogo brudföljen eller liktåg märkte den med sina hovar. En gång stämplades den av den första bilens tandade ring, och slutligen klädes den med asfalt och blev tyst och förrådde intet mer.

Ett par kilometer innanför Vinlands gräns ligger vid denna väg ett ensamt hus. Det restes över grunden av ett annat hus som blivit förstört vid en gränsfejd, alldeles som detta i sin tur rests på platsen för ett ännu äldre. Det hus som nu ligger där är jämnt så gammalt som den sista vänskapsperioden mellan Vinland och Treves, det vill säga sextio år. Den som byggde det för sextio år sedan

hade gott om jord, men lade det ändå på den gamla tomten, så tätt invid vägen, att det såg ut som en stackars fotgängare som dragit sig undan för att låta någon bred och präktig åkande komma förbi.

Där bodde nu ett gammalt ensamt par, som blivit tillräckligt förmöget genom markförsäljning åt det nya samhället vid gränsen för att icke behöva arbeta för sitt bröd. I åratal hade det därför icke sysslat med annat än med att värja sig för vägens damm och smuts.

Allteftersom biltrafiken tilltog, blev detta arbete mödosammare och fruktlösare. Om sommaren var det arma huset grått av damm, om vintern var det nerstänkt av smuts som vid dåligt väder yrde upp och förblindade dess fyra tåliga ögon av glas.

Husmodern torkade sina rutor rena från bilstänk och tvättade sina dammiga gardiner. Mannen sökte hålla täppan ren från allt skräp som yrde in från vägen. Deras arbete måste nästan varje morgon börja på nytt. Därmed gick livet, och nu var det snart slut.

— Vad är det för mening i denna förgäves möda? Varför har vi blivit satta att bo just här? frågade de sig ofta.

De visste ingenting att svara varandra, och på sistone hade de hört upp att fråga. De hade också hört upp att sopa täppan och tvätta fönstren så ofta som förr.

Detta hus, detta gamla par, fick i skymningen den andra januari ta emot Sebastian Martius. Här blev hans första anhalt på vägen hem.

En bår hade stannat utanför deras dörr och ivriga händer rivit upp dörrhalvorna för att bereda den väg in i huset.

— God afton i huset, hade prinsen av Wales sagt. Finns här en säng åt riksföreståndaren?

— Ja, hade den gamle mannen genast svarat, det gör det. Vi har en god tvåmanssäng, ta den. Gumman hade gått och plockat fram sina brudlakan. Hon ville därpå börja bädda, men en blek, svarthårig kvinna som var med, sköt henne sakta undan och sade: — Låt mig göra det, jag vet hur han vill ha det.

Fyra unga män buro en bår in i rummet. Där låg en sårad man, den vita bindeln om hans panna hade en brunfläckig färgton just över högra ögat, och den del man såg av ansiktet var märkt med ett omisskännligt sigill. Men hans röst ehuru svag darrade icke på målet.

— Flytta mig inte från båren, sade han, jag ska snart vidare. Jag behöver ingen säng.

— Manskapet behöver rasta och få proviant, riksföreståndare, sade den unge Paul Kortum vördnadsfullt. Det lät som om han haft en armé att förse, men han hade bara trettio man. Läkaren som redan stod och kokade en spruta tillade: — Riksföreståndaren skall också få sin ranson. Lite

stillhet kan dessutom inte skada lungorna, innan vi går vidare.

— Rör mig inte, sade riksföreståndaren, jag vill först veta om jag är i Vinland. Ni har ju bundit för mina ögon, jag är som en blindbock. Han gjorde en rörelse för att ta bort förbandet.

— Det är mörka kvällen, riksföreståndare, men nog är ni hemma alltid, sade gubben som rådde om huset. Han är ju i mitt hus vet jag.

Då översten hörde det äkta vinländska tungomålet, blev han plötsligt lugn. Han gjorde inte motstånd mer mot att förflyttas till sängen, och från den stunden sade han inte ett ord om att fara vidare. Flyttningen var plågsam, nu var han i plågans gränslösa land, allas gemensamma fosterland. Men när allt var undanstökat och han fått sin spruta, sade han plötsligt: — Så dumt jag frågade nyss, jag ligger ju hemma på Åskborgen i min egen stora säng.

Ett sken av lycka lyste upp förvaltarfruns gråtfläckiga ansikte. Hon hade alltså förmått inge honom föreställningen att han var hemma, hon som så ofta bäddat och delat hans säng.

Två heta önskningar hade hon haft i sitt liv, genom fred och krig och revolutioner: en svart och en vit, inte flera. Den ena hade varit att få tjäna den mannen som nu låg här sårad, den andra att få göra honom ont. Hon grät av tacksamhet att den önskan i dag hade blivit uppfylld som var den rätta och den sanna av de två.

Hennes ögon hängde vid hans mun för att gissa hans önskningar, hon förstod dem då ingen annan gjorde det. Just när narkosen skulle börja verka, formade hans läppar en fråga, och det var som om han velat driva undan domningen för att uppfatta svaret. Förvaltarfrun hörde inte ett ord men svarade ömt och tröstande som en mor: — Hon kommer, hon är på väg.

— Tänkte det, viskade han för sig själv, jag satsade ju ettusen kronor på Jus.

Hans föreställningsvärld var full av gråa fläckar som bredde ut sig, släckte branden, släckte kvalen och slutligen flöto samman helt och hållet. Han sov.

Hela huset var fullt av folk, men inte ett ljud hördes in till den sovande. Alla voro sysselsatta men utan oro. Värdinnan var strålande. Hon rev ner alla sina förråd av sängkläder ehuru Paul Kortum som hade ledningen över det märkliga följet, försäkrade henne att ingen ämnade sova i natt. Man var på väg, detta var bara ett rastställe för den döende.

Värden i huset tog upp vin ur källaren, prinsen av Wales stod vid spisen, grät och lagade mat.

Poster ställdes ut, man delade upp natten i skift. Ingen visade brådska eller förvirring, om det så bara var en smörgåsnisse från Prinsen av Wales, som kommit med på marschen till Sjuberg, så hittade han platsen för tallrikar och glas utan att fråga.

Situationen var lika vanvettig som självfallen. Tystnaden omkring huset var så sällsam. Om stora händelser, farliga fiender eller hängivna anhängare voro på väg, så voro de på väg ljudlöst. Alla i detta hus och runt kring detta hus voro lyckliga och fria från fruktan. Lyckligast var värdinnan som nu visste varför hon bott i detta hus i fyrtio år.

När Salomon Frieds bil kom rusande, hejdades den av tio unga pojkar, som utan vidare ställt sig tvärsöver vägen och sköto vassa strålar av ljus från sina lyktor in i mörkret.

— Stig ur! ropade de. Chauffören och passagerarna i bilen voro bländade, de visste icke hur många de hade mot sig, ej om det var vänner eller fiender.

— Förbjudet att fara vidare utan undersökning, improviserade en av ungdomarna.

— Vem förbjuder det?

— Riksföreståndaren Sebastian Martius.

Ett rop hördes: — Han är här! Credo rev upp dörren och störtade ut.

Salomon Fried kom märkvärdigt snabbt efter.

Vid grinden stod Paul Kortum i spetsen för tjugu man, ganska tillfälligt beväpnade med jaktgevär, revolvrar, handgranater när det var som bäst. Bland dem fanns den äkta kreatursshandlaren Brus vars mask översten lånat. Under manövreringen av lyktorna föll ett ögonblick skenet på

honom, och Credo tog sig för hjärtat. Denna likhet var ett spjutstygn.

— Halt, icke längre, sade Paul myndigt.

— Jo, min unge vän, vi måste nog lite längre, sade Salomon Fried som inte var van att lyda order. Den här unga damen är riksföreståndarens sekreterare som han själv kallat hit.

Paul Kortum kände igen Credo från matsalen i Stora Vinland, där hon hindrat Rost att skjuta, och han rörde sig inte en tum.

— Seså, lägg bort den där självtagna myndigheten och meddela riksföreståndaren att miss Nevinson är här och Salomon Fried.

— Riksföreståndaren kan inte ta emot någon. Jag är ålagd av doktorn att skydda hans sista timmar mot vem det vara månde, och det s k a ske.

Det skulle i c k e ske. Credo sköt undan honom, gled igenom leden och försvann in i huset.

— Gick det så här lätt för er att klara gränsvakten, pojkar? frågade Salomon Fried. Hans händer darrade när han löste av bilglasögonen, och han sökte stöd mot grindstolpen.

— Det gick lätt, men det var inte vi som gjorde det, det var han själv, sade en av pojkarna.

I detsamma kommo nya bilar, och Salomon Fried sade hastigt:

— Pojkar, om folk v i l l fara fredligt förbi, så låt dem det. Ställ inte till bråk i onödan, här blir nog bråk ändå. Jag vill gärna hjälpa er, men då

måste ni vara förnuftiga. Ge mig nu en kort översikt av vad som har hänt.

— Du Georg som är journalist och van att referera, gör det du, sade Paul till en av kamraterna.

— Början får du berätta själv, Paul, du var ju den ende som såg det.

Paul Kortum berättade då, att han natten förut givit sig av till Holt för att träffa riksföreståndaren. Han sade dock inte att han å den fosterländska ungdomens vägnar ämnat säga upp honom tro och lydnad om inte Cark ögonblickligen expedierades och Credo lika snabbt förvisades till Förenta staterna.

Vid femtiden i dag på eftermiddagen anländer Paul till platsen framför hotell Prinsen av Wales. Utanför trappan står en ridknekt och håller en häst, omkring den äro några män samlade som för att undersöka eller beundra den. Paul Kortum har just hunnit att räkna ut att det nog var Martius som skulle ut på ridtur, då han får se honom komma ut genom svängdörren, ensam, ridklädd med ridspö under armen. Han ser trött ut och har åldrats i landsflykten, men han hinner med att nypa dörrpojken i örat och ge honom en slant. Då han kommer ner till hästen, dra sig männen undan och Paul närmar sig nu själv för att om möjligt komma till tals med honom innan han rider ut. Han ser då att en av männen stannat kvar vid hästen, säger ett ord om den och ber översten om eld till sin cigarr. Martius tar genast

älskvärt fram sin tändapparat, medan han tänder den, skjuter mannen på honom, kastar vapnet, flyger upp på hästen och försvinner. I samma ögonblick plaska handgranater i alla fyra hörnen och det uppstår vild panik.

När krevaden är förbi upptäcker Kortum att han och Martius äro de enda människorna på platsen. Nej, icke alldeles, ty när han nu störtar fram till riksföreståndaren som fallit omkull mot trappan, ser han hästen ligga tvärsöver spårvägsskenorna och under honom sticker fram ett par ben.

— Jag föll på knä vid riksföreståndaren, berättade Paul lite ansträngt och försökte lyfta upp honom. Det blev en blodpöl efter hans huvud. Jag trodde att skottet gått genom huvudet och att han var död. Men han blödde av en granatskärva, kulan sitter i lungorna. Då hörde jag honom fråga: — Vem är ni?

— Nec pluribus impar, sade jag, det är vår lösen, förstår ni, herr Fried.

— Det ska vi visa dem, sade han. Men det är bråttom. Kalla hit prinsen.

En röst sa: — Jag är här. Det var den tjocke hotellvärden, lugn som en ko och mjuk i handlaget som en kvinna, måste jag säga. Plötsligt var det så många händer som helst när vi skulle lyfta honom.

— Till gränsen! sa riksföreståndaren.

— Ja visst, sade hotellvärden, men vi får väl ta vägen om sjukhuset.

— Fårskalle, sade riksföreståndaren mycket tydligt, vi måste utnyttja situationen. Vem följer mig hem till bergen?

Jag anmälde mig genast och likaså överkyparen här, men vi blev undanknuffade av läkare och polis och var det nu var för folk. Men de fick inte Martius längre än till hotellvestibulen. — Ett första förband och sen i väg, sade han, och därvid blev det. Han rådde på dem, fast högra ögat är skadat och båda lungorna. Inte vet jag hur det gick till, men inom en halvtimme var vi församlade, vi som är här. Staden Holt sände en sjukbil, för borgmästaren tyckte Martius plan var mycket förnuftig. Vem som helst lånade oss cyklar och bilar, och så gav vi oss i väg. En kvinna hade vi med oss, det där svarta fruntimret som är inne hos honom nu.

— Lever mördaren? frågade Salomon Fried.

— Nej, hästen hade kastat av honom och han bröt nacken.

— Skada!

— Men man fick tag i en av handgranatsherrarna oskadd.

— Var det av Carks folk?

— Det tar man för givet, men det vet man inte.

— Då får vi lov att ta reda på det. Fortsätt. Vad sade man i Holt?

— Holt var alldeles upp och nervänt av atten-

tatet. När regeringen fick klart för sig att riksföreståndaren var döende och ville ge sig hem, gav den oss i största hast en militäreskort att följa oss nästan fram till gränsen.

— Vad tänkte ni på som gav er i väg så där? Hur många är ni?

— Vi tänkte inte på nånting annat än att han ville det. Jag åkte i spetsen på motorcykel, men när de började sjunga bakom mig: H e m t i l l b e r g e n! så var det så förfärligt, så att jag hade så när kört ner i rännstenen. Vi fick ett långt släp av folk med oss genom stan, hela Holt var i rörelse. Men sen blev ju de flesta efter igen, och när vi kom fram till gränsen, var det bara vi som är här och ett par till. Det var ju inte så mycket att forcera gränsen med, men vi kom överens om att det var inte på oss det kom an. Och så körde vi rakt på.

— Ni skulle sett posterna, när Paul kom farande med sin motorcykel i spetsen för följet, sade journalisten. Vi undrade om de skulle skjuta honom, för det hade de ju skäl till. Men de såg tvärsigenom honom, de låtsade som om han inte funnits.

— Jag tror inte alls de såg mig, sade Paul, de stirrade på riksföreståndarens bil, på människorna omkring honom och treveska regementet, som gjorde halt och skyldrade till farväl.

Så körde riksföreståndaren oantastad över gränsen, och nu kom vinländarna minsann fram och hälsade honom. Lyft lyktorna pojkar! Kan herr

Fried se att här är mycket folk i rörelse utåt vägarna neråt gränsen? De är inte få men de håller sig tysta. De påstår att de ämnar följa oss vidare i morgon. Vi skulle ju farit längre i kväll hade vi tänkt, till S:t Benedikt, men så fick han en sån svår blödning på vägen och doktorn vågade inte låta honom skaka i bil vidare.

— Kan han räddas då? frågade Salomon Fried ivrigt. Han hade glömt Credo, nu mindes han åter hennes ansikte från färden.

— Nej, men doktorn förstod att han led så mycket, sade Paul Kortum förebrående. Och han tyckte att riksföreståndaren gjort sitt, när han forcerat gränsen och kunde förtjäna litet ro och lindring.

— Men om han nu dör här i natt?

— Så skall han i alla fall vara i sin huvudstad i morgon vid den här tiden, sade Paul högtidligt.

Han såg sig om på kamraterna, de visste likaväl som han själv att han icke sade för mycket. De kände sitt handlande buret av en stark ström i en väldig viljas riktning, det var en ny erfarenhet som de smakade med förundran. De sörjde väl över att hans liv rann bort där inne, men han var i sin vanmakt så mäktig just nu, att de mera avundades än beklagade honom. Det är skönt att sörja när man är glad, det är lätt att se döden i ögonen, när livet är så starkt, att det i sin sista flamma räcker till att sätta mod och skräck i tvenne folk.

— Det måste bli v i som talar om för folket vad som verkligen hänt, sade Salomon Fried nyktert.

De unga männen voro förvånade att han sade vi och glada att han brydde sig om att hjälpa dem, men ändå störde han dem. De visste att han icke kände som de.

— Är det inte bäst, fortfor han, att jag genast reser till S:t Benedikt och därifrån ställer om att det kastas ut extrablad i Sjuberg? Jag är ganska säker på att jag kan telegrafera därifrån utan censur. Var här inte en ung journalist med? Stig upp här i bilen och hjälp mig med det här.

Journalisten klev fram.

— Extrablad är nog redan ute, det skedde ju klockan fem, sade han. Om jag fick föreslå, så köp Sjubergsposten telefonledes, min far är andre redaktör där. Den kan hinna bli Martiusvänlig innan den går i press.

— Det där förstår ni tydligen bättre än jag, sade Salomon Fried älskvärt. Låt oss ge oss i väg.

— Ni vill inte... se riksföreståndaren?

Han betänkte sig ett ögonblick.

— Nej, sade han, jag gör bättre nytta med att resa ögonblickligen.

Han var ingen sentimental man och han var van vid att kalkylera med människoliv i stora siffror. Men han undvek helst i kväll att se Credos ögon. Han undrade flyktigt om han tillverkat den granat som tagit Martius öga för henne i dag.

Och så körde hans bil med samma vådliga hast tillbaka i sina egna spår.

Under de upprörda dagar som följde var Paul Kortum hjälten framför de andra. Ingen tänkte på den unge journalisten som följt med Fried, och dock var det han som beredde riksföreståndarens mottagande i huvudstaden.

Hans skildring var enkel och monumental som händelsen själv. En man mördad medan han sorglös och älskvärd visar mördaren en liten tjänst. En döende som tar befälet över de friska och leder vägen hem hellre än att på operationsbordet pröva möjligheten att rädda sitt liv. Ungdomen som förstår honom och sluter upp omkring honom, full av en tillförsikt som icke vet av hinder, icke ser hinder och icke räknar med dem. Ett grannfolk som följer den döende till gränsen och böjer sig för honom till farväl. Posterna som fly likt väktarna på uppståndelsens morgon. Vandringen på Via Imperatoria. »Rör mig icke, lindra inte mina kval förrän jag fått klart för mig att jag är hemma.» Den blinde vill riva bindeln av sina sårade ögon för att se men lugnas av en röst på sitt hemlands språk: »Nog är riksföreståndaren hemma alltid, han är ju i mitt hus.»

När denna berättelse mitt i natten spreds till massorna som drevo på Sjubergs gator, då skedde

en känslorevolution i huvudstaden. Därunder föll ett skikt av folket tillbaka, och ett annat reste sig ur sin tvekan, sin overksamhet, med en beslutsamhet som slog alla med häpnad. Äntligen ville dessa människor något: de ville ta emot den döende, ingenting mer och ingenting mindre.

Klockan fyra på morgonen var Fried tillbaka i Sjuberg och klockan åtta kom Sjubergsposten ut med ett innehåll tvärtemot det som stått i formarna tolv timmar tidigare. Den bildade därigenom en verkligt påfallande kontrast mot de tidningar som icke bytt innehåll, och det visade sig snart att denna var den enda tidning som köptes.

Tidningen uppmanade folket rentut att möta sin riksföreståndare och städa huvudstaden till hans ankomst. Den gjorde också genomskinliga antydningar om att mördarens uppdragsgivare voro att söka i regeringsbyggnaden. Därför föll det av sig själv att de som tågade ut under Kristoffers ledning att möta Martius togo vägen där förbi. De hade gärna kastat in några stenar genom fönstren, men de voro förekomna, ty inga rutor voro hela mer. Folket på gatorna ropade: — Bry er inte om det där, det kan vi sköta själva. Gå och möt honom, ta hem honom, säg att han är välkommen.

— Det lovar vi att uträtta, sade Kristoffer.

Men då var han redan död.

Förvaltarfrun stod vid fönstret inne i överstens rum och såg Credo komma störtande ur mörkret in i ljusringen från dörrlyktan. Hon visste vad detta betydde: det eviga avskedets stund. Hon föll på knä vid sängen, kysste den döendes slappa heta hand, såg på honom, undrade om det skulle komma ännu flera kvinnor...

Så tog hon ur sin ficka den lilla brevbunten hon räddat ur hans skrivbord under de brända brevens natt. Hon måste gå men ville lämna sina brev kvar. Varför? Ack, man vill gärna lämna något kvar... De skulle hitta dem och säga: — Å, var det h e n n e han älskade mest! Men ingen fann dem mer än gumman och hon sade till sin man: — Vi borde väl lämna igen grevinnan hennes brev? Men de kommo sig aldrig för, inte ens när grevinnan sedan sände dem sitt fotografi — hon såg så högdragen ut, tyckte de.

När prinsen av Wales kom in med Credo var förvaltarfrun borta, men han fäste sig inte vid det.

Från den stunden såg man icke förvaltarfrun mera. Hon försvann, och ingen kom ihåg att sakna henne. Först när domaren behövde henne vid den stora processen, begynte man leta i sitt minne. När hade hon sist blivit sedd? Jo, när hon bäddat överstens säng. — Ja minsann, sen var hon borta, sade prinsen av Wales. Man fick aldrig tag i henne. Hon hade gått över gränsen och bekräftat sin död. Så upphörde alla önskningar, de svarta som de vita.

Credo satt i två timmar orörlig vid den sårades säng. En liten lampa brann vid huvudgärden och hon såg oavvänt på hans mun, som hon inte kände igen.

Hon hoppades icke att han skulle leva och hon önskade icke att han skulle dö. Det var bara att universum sjunkit ihop och begravt henne under sina ruiner, så enkelt.

Men från det ögonblick, då han vaknade med en sakta jämmer, rörde på sig, kände hennes röst och log ett litet leende, lika främmande som hans mun, flyttade hennes jag in i honom för att icke mera vara sig själv så länge han var i livet och kunde behålla det i sig. Hon upplevde undret att vara kropplös och jaglös som är omärkligt till dess det är förbi. Hon var ingenting annat än en oskadd tjänande del av honom, och hon följde honom mycket nära fram, så nära att hennes puls steg och till sist ebbade med hans. Men dock icke nära nog.

Det föll henne icke in att hon skulle begagna sig av något klart ögonblick i hans rytmiskt flammande och slocknande medvetande för att be honom om förlåtelse. Hon hade ju intet jag som behövde förlåtelse, det fanns icke det avstånd mellan dem som är nödvändigt för givandet eller tagandet av förlåtelse.

Lika litet föll det honom in att hon kunde behöva någon tröst att hålla sig till då han skulle vara borta. Det fanns icke i hans medvetande,

sådant det var, någon tanke på att han hade något att förlåta.

Hon förmedlade åt honom, när hon kunde, de underrättelser som löpte in.

— Folket har gått ut att möta dig.

— Låt oss ge oss i väg då, så att de inte trött-nar på vägen.

— Carks sekreterare har skjutit sig, själv har han flytt till fängelset och bett att få bli insläppt, berättades vidare.

Då log han lite åt Cark.

Prinsen av Wales kom in, Kortum kom in, alla väntade på att han skulle ge sina sista order om Vinlands framtid och överlämna befälet. Det var just nu så angeläget att veta vem han ville lämna det åt.

Men den omsorgen tycktes han fullkomligt ha lagt från sig. Stundom hörde de honom muttra eller ropa kommandoord, som angåvo att han fortfarande i högsta grad ansåg sig föra befälet. Läkaren sade dem att det var lönlöst att vänta några vägledande eller profetiska ord, och de gingo ut till folkska-rorna som när det led mot slutet av natten bör-jade trängas och bli oroliga, de fröso och ville ge sig av. Nu kunde han plötsligt icke dö åt dem fort nog.

När de tunna skyarna av yrsel gingo förbi var han klar och lugn. Detta lugn kom sig inte bara av att han var en krigare som kunde det här

utantill. Det kom sig också av att han hållit sitt löfte från De hemlösas begravning. Nu behövde han inte tänka på de plikter som gnagt honom, hur mycket visste ingen, icke heller Credo. Den där mannen som bad om eld hade löst honom från framtidens övermäktiga värv, från minnen som tyngde fast han glömt dem. Det var en förträfflig mördare. — Ja var blev det av honom? frågade han plötsligt.

Doktorn lämnade rummet, sedan han givit en kamferinjektion vid fyratiden på morgonen. Så hade han förstått den blick, varmed Credo betraktade honom, dessutom var det ju i själva verket slut nu.

Då de blivit ensamma sköt hon in sin vänstra arm under den döendes nacke och lade sitt huvud på kudden bredvid hans, för sista gången, ja för sista gången.

Hon talade hela tiden med honom milt och lugnande alla ljuva ord hennes eget språk ägde och hans. Hon tänkte icke på att han skulle svara, visste icke om han förstod, men en gång kände hon en lätt tryckning av hans hand och förstod att han hörde henne.

— Vad du är het, vad din puls slår, sade denna tryckning. Det vill säga, han menade att den skulle säga det. Blev du också sårad? Men jag kan inte minnas du var med, var det inte dig jag stod och väntade på, när jag föll omkull på trappan?

Återigen gjorde han en liten rörelse och hon förstod den som en uppmaning att komma ännu

närmare. Då hon lade sitt öra till hans mun, uppfattade hon en svag viskning:

— Topas, känner du igen mig? Var är dina ögon?

— Här! sade hon och pressade dem mot hans kind så våta som de voro.

— Gråt inte, sade han, det — är — alltid — äventyrligt — att — älska.

Det var en glimt som slocknade, som försvann bakom bränna, törst, svindel, dödshetta och dödsrysning, en glimt av välbehag över att dö som en riddersman för att lyda en önskan av sitt hjärtas dam. Vilken denna önskan varit visste han inte mer.

Det är alltid äventyrligt att älska. Det blev hans enda och sista bikt, kanske mycket otillfredsställande. Någon annan fick Yttersta dagen inte, när han nu kom med sakramentet. Då hade redan den stora trötthet kommit som vi inte ha ord för, enär vi slarva med ordet dödstrött alla dagar, och ingen döende lärt oss ett nytt ord för denna yttersta hjälplöshet.

Medan Yttersta dagen gjorde sina förberedelser tänkte han på ett yttrande Martius fällt i ett enstaka betänksamt ögonblick en natt före ett stormanfall:

— Aldrig har en kvinna varit så trolös mot en man eller en man så trolös mot en kvinna som jag har varit mot min Gud. Efter stormanfallet hade ingen synbar ånger följt, intet återvändande av den trolöse. Ändå såg han så skuldlös ut, han kla-

gade icke, ville inte skjuta upp mötet med den han svikit. Han hade tvärtom varit otålig och velat skynda på, så som han hela sitt liv varit otålig och velat skynda på.

Han dog vid Credos hjärta.

Före gryningen begynte han färden till sin huvudstad.

Staden Holts sjukbil skickades hem med tack för lånet, och man lade den döde på kreatursshandlarens vagn. Den var tillredd som en bädd med grönt, tagen från den krypande fjälltallen. Flaggan skyddade honom från vägens damm och människornas blickar. Människorna buro facklor som bröto genom mörkret.

»Hem till bergen», sjöngo de.

De voro så många, så rörda, så ivriga, så segervissa.

Men de hade skilt honom från Credo. Hon var bland de sista i hans följe, hon sackade alltmer bakåt, och snart hade hon förlorat honom ur sikte.

Andra hade tagit hand om honom nu.

FJORTONDE KAPITLET.

S:t Sebastian.

Onkel James och tant Mary sutto i sin byrå som vanligt på morgonen den tredje januari. Deras anhöriga läste i samma stund sina kvällstidningar i Amerika och erforo att det var revolution i Sjuberg. Genast sågo de onkel James, samt Mary och Credo i bödelskärran på väg till schavotten. Hade de undgått den, måste det vara genom att fly, att gömma sig eller låta sig dödas i en gatustrid. Att onkel James bröt sin post med tekoppen bredvid sig och att tant Mary sorterade ansökningshandlingarna till sommarkolonierna i djupaste fred, det var den enda möjlighet som icke föll dem in. Men så var det.

Ingenting tydde på att det var storm runtomkring dem, allt var som vanligt utom det att städerskan fru Louise uteblivit, och att hennes sysslor sköttes av Jus.

— Jag förstår inte, varför hon inte kommer, sade tant Mary. Nog är hon lika nyfiken som jag, men revolutionen blev ju klar i går afton, i dag bildas en ny regering, och den ska hon väl inte

bli medlem i. Men är det inte underbart, James, att den här unga mannen sändes oss i stället, som kan både städa och laga mat. Det är något så märkligt med honom, han vill varken säga varifrån han kommer eller varför, och han är så förträfflig, det enda är att han inte törs gå utom dörrn efter bröd och tidningar.

— Han är antagligen en förrymd förbrytare, sade onkel James utan att se upp från sitt arbete. Har du varit och köpt tidningar?

— Ja, det har jag, sade tant Mary, men jag vägrade att ge Kitty dem fast hon bad mig. Det är inte bra med henne, jag tror inte att hon sovit i natt och hon tappade tekoppen i golvet nyss, den var för tung för henne. Och tidningarna är ju fulla av mordet på Martius.

— Jag har letat efter tidningarna, sade onkel James, men jag kunde inte hitta dem. Ligger de i biblioteket? Nej, bestämt inte.

Tant Mary reste sig upp och gick genom biblioteket till det lilla gästrummet där Credo bodde. Hon såg genom den halvöppna dörren att hela Kittys säng var full av tidningar som hon rev igenom med samma uttryck av fasa som redan slagit Salomon Fried, när han såg det. På en stol vid fönstret satt Jus och stavade igenom en tidning, vilket grep tant Mary såsom djupt opassande. Men de voro båda så upptagna att de inte märkte hennes ansikte i dörren.

— Du säger till mig om du hittar något sär-

skilt, Jus, sade Credo ivrigt. Står det något om dig? Står det något om mig? Vet de, att det var du som stack ner gränsvakten?

— Nej, miss Credo, de har visst glömt både er och mig, sade Jus.

Tant Mary skakade på huvudet och gick sin väg. — Vad är det hon söker, och varför är hon så rädd?

Så här lydde rubrikerna som Credo läste:

Cark går frivilligt i häkte!

Hans närmaste man söker döden.

Martius' hemfärd.

Mottagandet i huvudstaden — en triumf!

Provisorisk regering bildas i dag.

Val till folkförsamling förestå.

Hon bläddrade undan det otåligt. Men mordet då, vad står här om mordet?

Jo här:

Ett högpolitiskt mord.

Vem lejde mördaren?

Alla tidningar utom en hade den uppfattning av saken som Salomon Fried önskade att de skulle ha. När Cark flydde bakvägen ur regeringsbyggnaden till fängelset, då erkände han därmed sin skuld, menade man. Endast det dåliga samvetet kunde låta skrämma sig så av några stenar mot rutorna. Varför kommenderade han inte ut sin vakt att skingra massan? Varför lät han inte sina

batterier spela med det lilla militärkommissionen lämnat kvar för betryggande av ordning och säkerhet.

Mördarens infångade medhjälpare förnekade visserligen att ha haft med Cark att göra. Han utpekade en viss herr Banco som polisen nu eftersatte. Men det skulle säkerligen inte bli svårt att från Banco följa kedjan fram till Cark.

Oppositionstidningen hade en annan tydning av saken. Den påstod att Cark var oskyldig, och att anstiftarna voro att söka bland Martius' egen omgivning. Det var ju bekant, att det var ett par från Vinland utvisade officerare som upprättat den ridskola varifrån Martius fick sin ridhäst. Ridknekten som fört fram hästen och mördaren som sökt undfly på den voro i emigranternas sold. Orsaken till att de ville röja Martius ur vägen låg så klar som helst. Han stod emot all dagtingan som kunde gjort det möjligt för de utvisade att komma hem. Med sitt berömda tal vid invigningen av De hemlösas hörn hade han skrivit sin egen dödsdom. De verkligt skyldiga torde under falska tårefloder ha deltagit i tåget mot Sjuberg, och de stodo också bakom de falska anklagelserna mot Cark.

När Credo läst allt som stod om mordet i tidningarna, sjönk hon tillbaka mot kuddarna. Hjärtat arbetade tungt, som om det haft en nästan övermäktig uppgift i att dra lasset. I febern och kylan av sin smärta hade hon bara en enda

klar tanke: gudskelov att de är så oerhört illa underrättade.

Därpå slängde hon tidningarna som ingenting visste, så långt hon orkade utåt golvet och vände sig mot väggen. Nu angick henne intet mer. Hon kunde få vara ensam med sitt.

Hon hade glömt Jus, till dess han plötsligt upphävde sin röst: jag kommer ihåg vad generalen sa till mig en morgon — nu får jag väl säga general ändå, fröken, som han v a r? när jag höll på att städa: intill du får vidare order Jus, ska du inte lita på någon människa. Det blir svårast med miss Credo, sa jag då, och han svarade: slyngel, skämta inte med din husbonde på morgonen. Och han berättade mig att Banco var en förrädare.

— När var det?

— Efter den stora begravningen. Jag tror inte emigranterna mer än jämnt. Den här tidningen har nog rätt.

— Gå din väg, Jus, sade Credo, nej, låt tidningarna vara. Svara inte när mrs Johnson frågar, och bry dig inte om ifall hon blir lite misslynt, det blev hon på mig i går kväll och lämna inte våningen för då låter jag köra ut dig.

Denna order var formulerad precis som översten skulle ha gjort det. Jus höll på att svara: Ja general.

När tant Mary om en stund tittade genom dörren igen, låg Credo stilla med ansiktet vänt mot väggen, och den gamla frun tänkte lättad:

hon sover. Men minuten efter var Credo uppe efter tidningarna. Hon kunde icke gå, men hon kröp på sina knän och hämtade dem till sig. Hon vågade icke lämna dem halvlästa.

Var som helst kunde dölja sig en antydan om... Hon måste igenom skildringen av dödsfärden i varenda tidning, på nytt, på nytt. Det var bara barnsligt att skygga för att läsa det som man ändå bar inom sig som eviga minnen.

Så började hon då att läsa om hur Martius återerövrade sitt land. Det hela föreföll henne så främmande i journalisternas beskrivning. För dem hade gårdagen varit en färgrik, strålande, äventyrlig och ansträngande dag av många spalter. För henne var den tom och iskall av dödens kyla.

De hade sett allting, de visste allting, så när som på det viktigaste. Om man frågat henne skulle hon icke vetat något om effekten av facklornas spel över människornas upplyfta, skälvande ansikten, hon skulle aldrig ha uppfattat symboliken i att han vilade på fjällfurans grenar, tagen från de högsta topparna av hans hemlands berg, eller däri att flaggan var hans täcke och prydnad på färden. Inte hade hon sett inskriptionerna på äreportarna vid städer och byar, inte hade hon hört talen av borgmästarna och välsignelserna av prästerna, inte hade hon sett kvinnornas blommor och tårar, när bilen gled sakta förbi.

För herrarna som beskrivit dagen, var den det sista av Martius' tusen äventyr. Därför

hänförde det dem att kreatursshandlaren körde bilen, just han vars mask Martius tagit när han stormade in i Vinland för att hämta tjuren. Det var ju det näst sista äventyret — trodde de. Man anspelade på tidigare historier ur riksföreståndarens liv, men det sista äventyret var ändå det största av alla, det voro samtliga överens om. Honom tillföll ett rike medan dagen steg och sjönk. Skarorna som väntade honom eller gingo honom mötes blevo flera och flera, trängde sig närmare och närmare. Till sist måste Paul Kortum säga ifrån: Far oss i förväg, ni som kan det, kom efter, ni som inte kan hålla vår fart, men hindra oss icke, ty innan kvällen måste riksföreståndaren vara framme.

Han hade inte varit hindrad av för mycket anhängare förut, men nu! Ack, det var mycket bittert, tänkte Credo.

Och så fick man i detta sammanhang ett utmärkt porträtt av Paul Kortum, av hans strålande ansikte, hans vilja, hans stämma som nådde så långt i kraft av dens vilja och dens stämma som genom honom gav sina kommandon.

En ordmålare hade slagit sig på prinsen av Wales och ritat av honom livslevande, fått honom att säga så många vackra och sanna ord om den döde och hans sista timmar. Några lögner därjämte, men de stodo icke att skilja från sanningen.

Det klingade i spalterna av klockor, av sorgegråt

och glädegråt och även kanoner läto höra sig, men de höllo endast festtal denna gång.

Det hade alltså varit en stor dag och en festlig dag i går, det fick hon veta nu. För sin del hade hon bara ömkat sig över honom som for ensam hem.

Ty hon hade inte längre fått vara honom nära. Vid uppbrottet hade varken prinsen av Wales eller någon av de andra tänkt på att ordna för henne, och hon hade själv gjort upp med den unge doktorn som hjälpt Martius, att få åka i hans sidvagn. Sedan hade ingen frågat efter henne under hela dagen, och doktorn brydde sig inte om henne, var fullt upptagen, ty hans motor krånglade och han rasade över att han fördenskull blev efter i tåget. När riksföreståndaren mot aftonen kom in i huvudstaden, var Credo så långt efter att hon endast svagt hörde ljudet av katedralens mäktiga klockor som välkomnade honom.

Därför var intåget i huvudstaden och skildringen av mötet mellan Martius och hans huvudstad ny för henne. Naturligtvis hade hon inte heller fått se när Kristoffer hälsade riksföreståndaren välkommen hem. Men innan kvällen var han nog här och berättade om allting. Hon greps av en stark längtan efter honom. Han var den ende som förstod.

Hon läste vidare.

Den förunderliga vilda otålighet som gripit Sjuberg var målande beskriven ty de journalister

som fått stanna hemma måste ju göra det mesta av detta. Vem kunde ana att denna yra skulle stiga ur den stillhet, somliga sade slöhet, som rått de sista månaderna? Vem kunde ana att det fanns denna jäsning på botten, vem kunde ana att rädslan för nya äventyrligheter gick så lätt att jaga på flykten. Vem kunde ana att männen med de gula bindlarna så snabbt skulle riva dem av sig, därmed visande att de gåvo sin sak förlorad. I det avseendet voro de lika sin chef, hette det, som så hastigt givit upp allt motstånd. Men alla tyranner äro fega, skrevo kallblodigt de män som för två dagar sedan prisat honom för den diplomatiska seger hans vänskap med Amerika innebar.

Det var synd att de gulas panik skulle kosta den hedersmannen Kristoffer Kristofferson från Klosterbyn hans liv... Kristoffer... o, då kom han ju inte i kväll, aldrig mera... ännu en vän borta... Det kunde synas meningslöst när så få kulor lossats vid de gulas flykt, att han skulle stupa för en av dem. Man kunde unnat honom att få möta sin riksföreståndare, nu hann han aldrig längre än till östra tullen. Men å andra sidan kunde han icke ha önskat sig en skönare död. Han var ju en äkta krigare av gamla stammen som älskade sitt yrke. Credo grät över tidningen. Det var så kort väg för henne att vandra mellan hennes handling på nyårsafton och Kristoffers död att hon strax var framme. Om det icke varit för hennes

månhet om Carks liv vore icke den älskade död, icke Kristoffer och icke gränsvakten som Jus stack ner.

Hon tyckte sig instängd inom denna sanning, det var som om hennes egen handling byggt ett fängelse omkring henne. Hon gick mot ena väggen, hon gick mot den andra med knuten hand, men när hon slog på dem svarade alla fyra: H a n ä r d ö d g e n o m d i g. G e n o m d i g ä r h a n d ö d. Hon såg uppåt, sanningen låg som ett tak över hennes fängelse, hon sänkte blicken, och sanningen var den hårda marken hon låg på.

Dörren H u r - s k u l l e - j a g - k u n n a - a n a? var låst i dubbla slag, och hon hade ingen nyckel. Ty när man så lite vet vad man gör, ska man vara varsam, mycket varsam med människoöden. Bakvägen: J a g - h a d e - r ä t t, täcktes hon inte ens pröva. Fönstret: J a g - v i l l e - b a r a - v ä l var igenspikat, ty hon hade icke velat bara väl utan även något mera. Och springan: A n d r a - h a r - o c k s å - d e l - i - h a n s - d ö d var hon trots allt för stolt att bända upp.

Så var hon hjälplöst instängd samman med ångern och sorgen, som kommit överens om att locka henne bort till källarluckan: J a g - k a n - f ö l j a - h o n o m - e f t e r. Än hade hon inte sett den, men de hoppades få åse hur hon steg ner i dess djup i den falska föreställningen, att där var en väg ut ur fängelset.

Någon gång, hon visste icke när, hörde hon

tant Mary smälla igen ytterdörren på sitt särskilda sätt och tänkte: nu köper hon väl en aftontidning. Hon började plötsligt bli oerhört ivrig på denna tidning, och när tant Mary dröjde hetsade hon upp sig till ny ångest: o, där står något så förfärligt att hon inte vågar komma hem med nyheten, tänkte hon. Slutligen övervann hon sin rädsla för att ropa på onkel James: onkel, varför kommer inte tant Mary?

— Hon skulle till bespisningen.

— Så här dags?

— Ja det är hennes vanliga tid. Klockan tolv avsmakar hon middagen vet du väl.

— Å, jag trodde det var kväll.

— Stackars liten, är här så mörkt omkring dig. Så där, han drog bort gardinen. Ser du, det är ljusa dagen. Men det såg hon inte.

— Men hon har i alla fall varit borta så länge.

— Då är hon nog ute och tittar på revolutionen, du vet hur nyfiken hon blivit sen hon väl började få vara med om händelser. I går var det nästan omöjligt för mig att få henne att hålla sig inne, när klockorna började ringa och saluten dånade. Det hjälpte inte att det var vår mottagningsafton och vi hade tre gäster, bland andra den unge mannen du skickade oss i förrgår, ja det vill säga det var nog natt, när de kom.

— De? Vem var med Jus?

— En gammal man, en jätte, han frågade om han skulle hälsa dig ty han trodde att han snart

skulle träffa dig. Var är hon då, sade vi. Miss Credo är alltid där hon ska vara, sade han och så gick han. Vem var det? Träffade du honom?

Credo kunde inte tala. Hon pekade på tidningen som var våt av tårar.

När onkel James läst det Credo pekat ut åt honom, sade han:

— Så träffade vi honom ett par timmar före hans död bara. Kanske jag var den sista han tog i hand. Det var därför han präglade in sig så starkt i mitt medvetande... Nej, vi ska inte tala om det mera. Vet du jag skulle inte kunnat hålla Mary inomhus i går kväll om du inte kommit. Först ringde det och jag sa: det är Kitty. Men det var doktor Kortum. Han bara stack in huvudet och ropade: — Paul har tagit hem Martius! sen störtade han ut. Han var från vettet av stolthet förstår jag nu. »Får jag följa med!» bad Mary men han hörde inte, och så kom du.

— Nu har hon varit ute så länge så nu tycker jag du måste ut och söka efter henne, sade Credo.

— Ja, följ med, sade onkel James, som om det skulle varit så enkelt. Han hade ingen aning om hur många misslyckade försök hon gjort att stå på benen. Han anade heller inte, att när hon ändligen lyckades, så var det för att Jus hjälpte till.

Just då kom tant Mary upplivad tillbaka utan aning om vilket martyrium hon berett sin Kitty genom att låta henne vänta.

— Har du middagsupplagan med dig? O, låt mig få den genast!

— Ska du ha den, lilla Kitty? Ja, du må gärna se hur förunderligt din överste ordnar med sitt land. Man har fått ihop en försoningsministär.

— Vad är det för ministär, tänkte Credo misstrogen. Hon tog tidningen med in till sig, hon ville inte ha några vittnen när hon läste den. Där stod ingenting om sammansvärjningen mot Cark, fastslog hon först. Därpå övergick hon att läsa om den provisoriska regeringen.

Alla portföljer voro ännu inte besatta. Men Salomon Fried regerade redan tillsammans med biskopen av Vinberg, de tre ljumma ministrarna från förra regeringen och — vad menar de? Sebastian Martius den yngre — å, jaså kusinen som skämdes så för namnet.

De hade utsänt en proklamation och meddelade att de betydde en politisk nyorientering. Inte så att förstå att Vinland flyttat sin vänskap från en granne till en annan. Nej, Vinland skulle nu stå fritt och behandla alla lika, söka allas vänskap.

Credo undrade om översten funnit det värt att dö för denna ministär. Just denna politik ansåg han ogenomförbar och omoralisk, det mindes hon väl från deras många dispyter.

Han var hemkommen och hade likväl inte ett ord att säga. Alla andra sände ut proklamationer. När ett stort träd sågas ner, kommer buskar och småskog till heders, då syns de så långt, tänkte hon.

Men det tjänade ingenting till att grubbla över den nya politiken. Henne angick ingenting mer. Anden och livet var borta ur alltsammans. Han var död som så ädelmodigt lyft upp henne till meddelaktighet i allt, nu stod hon åter utanför.

Och så kom smärtan igen och drog ihop henne i kramp. Då hon hörde steg i rummet utanför, höll hon upp tidningen för ansiktet. Hon behövde ett värn mellan sig och de vänligaste ögon i världen.

På aftonen kunde hon ändå inte undgå de vänliga ögonen. Onkel James kom och satte sig vid hennes säng, han tog bort tidningen, han tog bort hennes hand som hon lade över ögonen.

— Jag har beställt rosor för din räkning, sade han. Jag fick lova trädgårdsmästaren att ta två av hans barn på kolonien, annars hade jag inte fått några. Alltså har jag handlat mot mitt samvete för din skull. Men det var ju du som skaffade oss slottet. Och det blir väl du som får laga så att den nya regeringen bekräftar presidentens beslut.

— Rosor? sade Kitty med bortvänt ansikte. Jag... kan... ju... in-te... besö-ka... ho-nom...

Jo, det kunde hon visst, sade onkel James uppmuntrande. I morgon var katedralen öppen under vissa timmar för alla dem som ville ta avsked av riksföreståndaren.

— Tack, sade Credo och flyttade sig ännu litet längre undan, du får nog gå i mitt ställe. Jag vill inte ta avsked av honom... Och jag är visst lite

sjuk. Och så är det så förfärligt kallt, eller är det inte, jag fryser så.

Han betraktade henne ömt och lite oroligt. Det var inte underligt att hon trodde det var förfärligt kallt, själv var hon iskall och hennes puls var låg. Han visste inte att hon behållit den puls och den temperatur dit hon sjunkit ner samman med den döende, hon hade inte följt med längre, men hade heller inte stigit till livets naturliga takt och värme ännu.

— En ungdom tar det bra häftigt, tänkte han. Hon har förändrats mycket på ett dygn. Plötsligt förnam han i sina nerver något av samma kyla Kitty nyss talat om och upptäckte att den samtidigt var bitter som en svidande eld. Det var kylan, det var svedan av ett minne, bevarat i hans nerver, som drog förbi. Ett oförgätligt minne som han förgätit under ett långt liv. Därmed försvann det avstånd han annars i all sin blidhet behöll från lidandet. Han kom ihåg att han varit ung, älskat och förlorat den älskade. Därför förstod han att Credo var ung, att hon älskat och förlorat den älskade.

— Om jag kunde se nu, tänkte han, så skulle jag se ett stort sken. Och om jag kunde höra, skulle jag höra kroppens och själens stora sång. Men jag ser ingenting mer än en hand som darrar lite och konturerna av en bortvänd kind.

— Om det är någon hemlighet som trycker dig, sade han, så lätta ditt hjärta för mig.

— Det är bara dödens hemlighet, onkel, vek hon undan. Och den är stor och förskräcklig.

— Det tycker du för att du är en ung flicka, sade han. Jag förstår att du tycker det är så synd om Martius att du vill be honom om förlåtelse för att du lever. Men kanske jag förstår honom lite bättre som var mera jämnårig. Tror du inte att han tyckte det var rätt skönt att dö?

Credo suckade av otålighet men svarade icke.

— Jag förstår, fortfor han, att du så helt gått upp i hans befrielsekamp, att tomheten tycks dig gränslös. Men försök att tänka på att han har befriat sitt land just genom att dö för det. Är du inte glad i alla fall, att han är offret och inte 'bödeln? Du ville väl inte att det skulle vara tvärtom. Tänk dig hur det skulle varit om...

Credo reste sig häftigt upp.

— Älskade onkel, jag orkar inte tänka mig hur det skulle varit om... God natt, du är så snäll. Vill du be tant Mary komma, så att jag får säga god natt till henne.

Onkel James kysste henne och gick. Han förstod att hans tröstegrunder voro för tidigt påkomna. Men han grubblade länge över varför det plågat Kitty så att höra att Martius segrat i döden. Mary och han tyckte att detta bredde en sådan högtidlighet över hela dagen, över varje dess handling och händelse.

Nästa morgon kom Newyork och begärde att få tala med miss Nevinson. Olyckligtvis hade onkel

James redan hunnit ut, och tant Marys motstånd tillintetgjorde han genast. Hon var för reserverad att säga att Credo var sjuk, och han tvang henne att gå in för att anmäla hans ankomst.

Tant Mary fann Kitty strävande med att klä sig. Hon stod just med sin bruna resklänning i handen, det var den enda hon hade. Det var tydligt att Kitty blev rädd, när hon hörde vem som väntade henne, men det föll henne icke in att hon kunde undandra sig hans order, sådan var hennes respekt för han hänsynslöshet. Så fort tant Mary gått, satte hon på sig den bruna klänningen och såg sig i spegeln.

— Det syns på mig! tänkte hon och gned in kinderna med prinsessans läppsmink i oskuldsfull okunnighet om hur vanvettig kontrasten nu blev emellan de läppröda kinderna, de vita läpparna och och svartbrända ögonen.

Hon samlade allt sitt mod och gick in i biblioteket. — Jag kommer bara för att säga att jag ingenting har att berätta, jag är ledsen att ni gjort er besvär.

Han erinrade sig vad han glömt intill nu, att de skilts åt som ovänner över Martius för tre dagar sedan.

— Så kanske jag kan få tala om en del nytt för er, sade han älskvärt. Det händer verkligen stora saker i Vinland. Man kan säga att Martius gjort sitt land den största tänkbara tjänst genom att dö.

Credo hade krupit in i ett hörn i skuggan av bokhyllan. Hon satt alldeles stilla med böjt huvud och händerna knäppta i knäet. Hon sade ingenting till detta yttrande, men hon förstod för första gången i sitt liv hur svårt det kunde vara att låta bli att slå en medmänniska i ansiktet.

— Allting är som genom ett under förändrat, sade Newyork oförtrutet. Över alla gränser sträckas händerna mot Vinland. Drottning Alice från Treves kom i morse med sin näst äldste son...

Jo, jag var nere vid tåget, fortsatte han, då Credo gjorde en ofrivillig rörelse, en helt liten rörelse som dock på något vis verkade häftig mot hennes absoluta stillhet nyss.

— Och vad mera är, fortsatte han, Slättland har till Vinlands regering officiellt framfört sitt beklagande av sorgen: Martius var en nobel fiende, heter det. Man kommer att låta sig officiellt representeras av sin minister vid begravningen, och dessutom väntar man bland andra den berömde professor Bell, ordförande i Slättlands läkaresocietet. Han ska samtidigt mottaga den storartade gåva som Salomon Fried skänkt till hugfästande av Sebastian Martius' minne. Ni kan inte gissa! Den gamle sluge herrn har fått den briljanta idén att ställa en hel expedition med folk, pengar och medicin till läkaresocietetens disposition för att utrota de tropiska sjukdomarna inom Slättlands kolonier och mandat. Det är särdeles betydelse-

fullt, emedan Fried är medlem av den provisoriska regeringen.

Även Amerika är mycket nöjt med händelsernas utveckling, fortfor han. Underförstått: eftersom jag är det.

— Ni vet ju allting redan, sade Credo och reste sig. Varför tar ni upp er dyrbara tid med att komma till mig?

— Jo, det skall jag strax säga: jag skall göra en stor artikel om Martius som människa, och jag behöver detaljer från alla håll för att få den fullständig. Ni skulle ge mig några personliga minnen från hans sista dagar. Ni var ju anställd hos honom? Hur länge? Ett år? Då bör ni kunna säga hurdan arbetsgivare han var. Hur var han till mods de sista dagarna? Hade han några förkänningar av sitt öde?

— Varför frågar ni, då ni ju vet, att jag hans sista dagar var här i Sjuberg? värjde sig Credo förtvivlad.

Han lät intee avspisa sig och försökte ännu en stund med frågor. Då hon ständigt svarade undvikande eller inte alls, blev han ond och började med skrämselmetod: Martius hade förkänningar av sitt öde och lät undfalla sig det till er, eller hur? Ni nekar inte. Alltså ni påstår, att han hade det och så vidare.

— Jag har inte påstått det, sade Credo förskräckt. Lägg inte i min mun något som jag inte har sagt.

— Nej, det skall jag inte göra, om ni slutar upp med att vara lika hemlighetsfull som grevinnan Martius. Jag var hos henne i går kväll och hon klarade sig hela tiden med att en statsmans änka måste vara så diskret som möjligt. Hon vägrade alldeles att uttala sig om de sista årens händelser, det enda hon berättade var en underlig historia om familjesilvret, som varit bortstulet och burits tillbaka av tjuven, som ångrade sig när det blev bekant att Martius var död. Jag fick ett charmant porträtt av henne i alla fall. Det måtte ha varit ett ståtligt par. Hans dödsmask har något sublimt över sig, trots såret i pannan eller just därför kanske.

Onkel James hörde de sista orden, där han kom med ett fång röda rosor han skaffat för Credos räkning. Han var mycket stolt att han lyckats få dem, ty hela Sjubergs omnejd plundrades nu på blommor åt Sebastian Martius.

Newyork såg från onkel James till rosorna, från rosorna till Credo. Plötsligt började han stava och lägga ihop. Sen drog han ifrån igen. Nej, nej, han var på fel spår, de här rosorna passade alls inte ihop med historien från stora Vinlands kafé.

— Varför tvang ni musiken att spela Stjärnbaneret? frågade han för att överrumpla henne.

Credo kastade en skrämd blick på onkel James.

— Kitty, sade onkeln, tant Mary ville tala med dig. Kanske j a g i stället kan stå till tjänst med några upplysningar från tiden för vapenstilleståndet,

då jag hade mycket med Martius att göra, sade han.

Om en liten stund ropade han henne tillbaka:

— Mannen är ur huset! Kläd nu på dig, min lilla flicka, så går vi till katedralen.

— Men onkel, jag sa dig ju i går att jag inte ville. Ge mig rosorna, är du snäll. Hon kysste dem alla och lämnade dem så tillbaka.

— Gå nu, onkel!

— Nej, sade han och lade rosorna från sig på bordet, jag tar dem inte. Du ska ge honom dem själv. Du är väl inte rädd, Kitty? Gå nu rakt igenom dessa dagar och säg dig själv, att ingenting får vara för förfärligt. Han lämnade Credo ensam med rosorna och hon visste att han icke skulle låta beveka sig. Han hade naturligtvis rätt. Det tjänade ingenting till att skygga för lidandet.

Som i en dröm gick hon genom gatorna med onkel James på ena sidan och tant Mary på den andra. Mycket folk var i rörelse, men det var så många som gingo med blommor åt samma håll att ingen fäste sig vid Credo.

Hon vandrade som genom en allé av hans porträtt. Dödsmasken var det mest omtyckta av dem alla, men även ryttarporträttet med Topas var populärt och syntes i många fönster.

På en löpsedel såg hon att Till Sist var påtänkt till krigsminister, och hon tänkte: Jag tror de är tokiga som släpper fram de sammansvurna! Jag

måste tala med Salomon Fried. Men strax bestraffade hon sig själv för att hon glömt att hon icke längre hade det minsta att göra med politiken i Vinland. Hennes korta tid som utrikesminister var förbi.

Någon spelade en osynlig orgel, då de kommo in i katedralen. Det stora ögat uppe i korfönstret utstrålade ett gyllene ljus över skarorna som rörde sig där nere. Från ett sidofönster i koret sköt en solstrimma som en svärdsklinga snett ner mot katafalken, som höjde sig ur ett hav av blommor.

Credo måste underkasta sig att stå i kö med sina blommor, innan hon fick komma fram. Hon hade velat lägga sina rosor vid hans hjärta, men det kom icke på fråga. Damens bukett fick ligga nere vid kistans fot på mosaikgolvet som alla andra damers buketter. Så lade hon den där, men då hon såg att flera andra lågo på knä, föll också hon på knä. Onkel James och tant Mary drogo sig tillbaka och togo plats på ett par stolar vid ingången för att vänta på henne.

— Käraste, sade Credo i sitt hjärta, hör du mig? Det är inte möjligt att du som nyss var mig så nära, kan vara utom hörhåll redan. Har du hört vad jag har sagt dig i natt? Jag har talat vid dig hela natten, men jag säger om det nu för säkerhets skull. Min älskade, du ska inte tro att jag

tröstar mig med vad onkel James säger att du var lagom trött för att dö. Det vet han ingenting om, han talar i luften liksom Newyork och alla, alla. Jag som var älskad av dig, jag vet att du var full av liv och borde ha fått leva. Jag kände din kraft, jag darrar ännu under den. Du skulle ha levat.

Nu har de tillverkat så många sista ord åt dig, viskade hon, men jag vet vilket som var det sista. Det var äventyrligt för dig att älska. Ja, det var det, ty din älskade tvang dig att lyda med den själens och kroppens makt hon då hade över dig. Jag vet vad jag har gjort. Jag har dödat dig. Cark lever som jag ville det, men min älskade är död.

Människorna sorlade omkring henne, hon hörde varken deras tramp eller röster. Än en gång var hon ensam med honom som förr.

Tant Mary som gått fram för att se om hon kunde få Kitty med tillbaka hem, blev så länge borta, att onkel James slutligen kom efter. Till sin stora häpnad fick han se sin hustru gråta öppet, det var något alldeles nytt.

— Kom hit James, sade hon, se på henne! Hon var så långt borta när hon först föll på knä och nu tär hon sig på sina knän långsamt fram till honom, och vet det kanske inte själv. Har du sett något så ömkligt och förgäves?

— Vem vet om det är så förgäves! sade onkel James. Kom Mary, låt henne vara!

Credo var nu så nära kistan hon kunde komma för blommornas skull.

— Du tycker kanske, fortsatte hon sitt samtal med den döde, att jag skulle tegat på nyårsafton. Men du kunde det ju inte själv? Ingen av oss förmådde bära på några hemliga tankar. När jag försöker tänka ut någon annan väg som händelserna kunde ha gått fram, så finns det ingen. Det blev som det måste bli, när du var du och jag var jag. Men jag har hittat fortsättningen på vår väg, det gjorde jag i natt. Jag har ju förstått att var och en ska bara svara för sig själv och endast säga jämnt så mycket som man kan betala priset för. Men när jag tvang dig att ge mig de fem dagarna, så var det också för att jag trodde att vi var ett enda ett. Men det är vi inte nu, eftersom jag lever och du är död. Men om jag nu också dör? Återställer jag då inte vår enhet på nytt? Betalar jag inte då priset för mina ord?

Jag tror jag har rätt, för allting känns så mycket enklare sen jag kom på det. Till slut, fram mot morgonen hade du och jag det riktigt bra tillsammans, inte sant? Snart skall mitt lidande inte vara mer. Hur sorgfri ska inte världen då bli igen. Men du ska inte begära att jag ska dö här hos dig, det är bäst för din egen skull att jag låter bli. Jag får göra det en natt på överresan, och det kan väl inte betyda något att jag ligger i Atlanten och du här i katedralen, för vi kommer ändå att vara i samma värld.

Credo ryckte till vid att någon tog henne i armen. Vakterna hade svept undan folket, alla de andra som knäböjt omkring kistan voro försvunna, men Credo hade inte märkt att hon blivit ensam.

— Ni måtte då ha varit här länge nog, sade vakten.

Drottning Alice skulle besöka katedralen tillsammans med de båda grevinnorna Martius, den äldre och den yngre. De höga damerna ville icke störas i sin sorg, och allmänheten måste avlägsna sig så länge deras andakt varade.

Detta erinrade Credo mitt i hennes dödsbetraktelser om att hon inte visste om överstens moder fått del av den sista hälsning som hennes son sänt henne. Den dag då allt skedde, hade Credo uppdragit åt tant Mary att överlämna både hälsningen och chokladkakan. Sedan hade hon gått till Tre konungars gränd för att stå till svars inför de sammansvurna och inte förrän nu kommit ihåg att fråga tant Mary om saken. Du gode gud, var fanns chokladkakan, denna oersättliga dyrbarhet?

Hon fick fatt i tant Mary vid utgången och började förhöra henne. Tant Mary såg mycket skyldig ut.

— Ja, du vet ju hur tankspridd jag är, sade hon. Choklan låg där, och jag kom inte ihåg att det var något särskilt förrän jag brutit en

bit av den. Men jag har köpt en ny av precis samma sort, lilla Kitty.

Credo började snyfta. Hon dök ned i denna tillåtna anledning till sorg.

— Seså, Credo, sade onkel James, gråt inte inför de höga herrskapen.

Tre sorgklädda damer stego ur bilen. Det var samma krönta bil som Martius använt under sin regeringstid och som hade fört Cark till hotell Stora Vinland nyårsdagens afton.

Drottning Alice steg ur först, hon ville stödja den gamla grevinnan som dock avböjde hjälp. Credo skulle velat be hans moder om förlåtelse. En dag skall jag göra det, tänkte hon. Den yngre grevinnan hade den tätaste slöjan, hon hade stått honom närmast. De tre svarta gestalterna försvunno genom huvudportalen och kvinnorna gräto åt dem, ty själva voro de så behärskade.

Credo var nu otröstlig. Nu bar hon på ännu en skuld till honom, tyckte hon, till alla de övriga. Hon grävde fram alla möjliga oförrätter hon begått mot honom. Hon grämde sig över ett felslag på maskinen, som retat honom, över ett brev som inte kommit med posten för att hon varit lat, över att hon plågat honom med sina alltför riktiga åsikter. Allt tänkte hon på, blott inte på den enda gång då hon verkligen gjorde honom illa. Hon visste aldrig att hon sårat honom den sista natten då de voro tillsammans genom att låta sina tankar irra omkring Kristoffer på hans väg till Sjuberg.

Hon förstod inte att hans sista famntag varit lika hungrigt som hans första, ty fullkomlig förening hade han icke nått. »En kvinna kommer från ett främmande land och går till ett främmande land.» Hon kunde dessa ord utantill och visste icke att de voro ett eko av hans smärta från den natten. Hon förstod därför heller icke att det var emedan han övervunnit den som han kunde fortsätta: »men du, lilla främling, blev genast så hemmastadd».

Nästa post bragte Credo ett brev med breda sorgkanter. Det innehöll två biljetter till minnesfesten över riksföreståndaren, västra läktaren, andra bänk. Prinsen av Wales hade skrivit utanskriften, det såg hon genast.

Han hade alltså velat visa henne vilken plats som lämpligen tillkom henne, tänkte hon med uppflammande bitterhet. Han trodde kanske att hon hade ämnat tränga sig närmast kistan. En liten stund överröstade bitterheten allt annat, den drog ner sorgen, drog ner de högtidliga tankarna på döden som förestod henne. Men snart fick hon bukt med den. En person hade trott sig behöva ge henne en vink, emedan han icke visste att en gentleman behöver inga vinkar, han uppför sig rätt även i sitt djupaste lidande. Ack så dumt att harmas över att prinsen icke förstod bättre,

hur skulle han kunna det? Så dåraktigt att låta en liten förolämpning förgifta ett sår som är rent och friskt.

Hon var till och med tacksam för biljetterna ty det beredde tant Mary en sådan fröjd att få bevista högtidligheten med onkel James. Jus riskerade friheten och livet för att få se en skymt av ståten. Så var Credo ensam och kunde tala högt med den älskade, säga honom alla ljuva och lugnande ord han behövde för att uthärda hela den långa ceremonien med alla de vackra orden, med alla de plötsligt påkomna vännerna omkring sig. Källartrappan hade fört henne ner i ett skönt underjordiskt land, där hon kunde vara samman med den döde. Hon såg honom inte och han svarade henne inte, men ofta, ofta kände hon den lilla tryckningen av hans hand.

När onkel James och tant Mary kommo hem voro de djupt rörda. Tant Mary satte sig bredvid Credo, tog hennes hand i sin och började berätta.

— Du kan inte tänka dig vilken stämning, sade hon. Det tal, som biskopen av Sjuberg höll var underbart. Du har inte talat om för mig, Kitty, att Martius möjligen kunnat räddas, om han genast kommit på operationsbordet i stället för att föras mot gränsen. Han visste det själv, sade biskopen, men han vägrade att göra försöket. Han ville föras rakt hem med risk att dö. Han är en martyr som dött för sitt land och befriat det, därigenom att han lärt oss att återfinna oss själva.

Tänk dig denna biskop som har ett sådant krigsförflutet, han stod där nu och sade ifrån inför allt folket att man segrar inte genom att döda utan genom att dö.

— Tant Mary, sade Credo och drog sin hand ur hennes, jag får visst höra på det där en annan gång. Inom sig tänkte hon efter den linje hon vant sig att tänka de sista dygnen: jag är glad att han var hos mig och inte hörde allt det där.

— Men Kitty, sade tant Mary förundrad och sårad, varför vill du inte höra mer? Det var en stor stund, inte sant, James, då detta sades i Sjubergs katedral. Det var en världsåskådning som begrovs, och en ny som förebådades.

— Jag vill det inte, därför att han avskydde stora ord om sig själv, sade Credo. Han gjorde ett stort offer, men det är inte alls som journalisterna och prästerna påstår. Verkligheten var mycket annorlunda, men jag kan inte tala om det. Det är precis som med chokladkakan. Gamla grevinnan kan få en av samma märke, men det är ändå inte den som han höll i sin hand på nyårsmorgonen.

— Ja, men om hon inte får veta det, Kitty, så blir hon lika glad.

— Nej, det blir hon inte, tant Mary.

— Kitty, sade ofta onkel James till Credo under de dagar som följde, terrorn är nu förbi. Vinland

har världens mest fördragsamma regering. Du borde vänja dig av med att rycka till, när det knackar på en dörr eller ringer i telefon och att jämnt se dig om på gatan som om du vore förföljd.

— Det skulle gå mycket fortare, sade Credo, om du läte mig fara hem. Hon kunde ju inte säga honom hur rädd hon var att bli inkallad som vittne i processen eller hur hon längtade efter den där natten på Atlanten, som skulle befria henne från dagarnas lidande och nätternas plåga.

Men onkel James gav inte med sig på denna punkt. Han gillade visserligen hennes beslut att resa, men hon fick härda ut litet till, när hon ändå stannat i Europa över ett år längre än hon haft lov till. Hon måste vänta till dess han reste över, och det kunde först ske i början på februari, när han fått avlösning hemifrån. Nej, absolut inga pengar till biljetten dessförinnan.

— Du bör vila upp dig lite, innan du reser hem, sade tant Mary. James och jag får nog ändå mycket att stå till svars för, när dina föräldrar får se dig.

Varje natt satt Credo i sin säng och sände ut sina tankar som brevduvor i alla riktningar ty kanske fanns han i öster, kanske fanns han i väster.

— Missförstå inte att jag dröjer lite, bad hon dem hälsa och säga honom. Det är onkel James' fel, och jag kan inte bryta den falska riktigheten

i hans skäl utan att bryta min tystnad. Och jag kan inte bryta min tystnad. Jag borde för länge sen ha varit där varest ingen tystnad brytes. Men hälsa och säg honom att snart ska vi vara tillsammans, och sen får de tala och skriva hur de vill.

Var gång hon sade detta var det med en tagg i sinnet, ett motstånd mötte henne inom henne själv som icke upplöste sig, snarare skärptes, allteftersom man dag från dag skrev tokigare och talade dåraktigare i Sjuberg.

Den första friska självklara hänförelsens dårskap var förbi, den dårskap som leder till stora mål. Folket hade haft den, då det självrådigt tog hem Martius och gjorde sig av med Cark i kraft av sin stolthet och ömhet, saltade med samvetsagg. Men nu skulle av politiska skäl denna stämning hållas uppe, bredas på och skrikas ut.

Folket hade haft sin stora sköna dag efter de trista magra besvikelsens och mödans år som följt efter kriget. Det hade förlorat sitt krig och nu gavs det en möjlighet att dock få hylla sin fältherre som triumfator. Det lättade i bröstet, det gav självkänsla igen. Men ingenting fick vara så litet eller så mycket som det var. Det fanns icke längre måtta, jämvikt eller självklarhet, och folket trodde nu att det känt vad andra sade att det känt.

Credo hatade dem som förvandlat Martius, hans liv och hans död till oigenkännlighet. Hans minne

var dolt under blommor som hans kista och dessa blommor började vissna nu. Av hans mord och av gissningarna om förövarna hade blivit ett permanent folknöje.

Ändå måste hon läsa varje ord i varje tidning av denna fortsättningsberättelse och till på köpet vara tacksam för att ingen var sanningen på spåren. Dess framgångsrika fördöljande gjorde henne på en gång lättad och hemsk till mods, det låg något olycksbådande däri.

Hon kunde inte tala med någon annan än den döde, därigenom blev allting drömlikt, fantastiskt och växte till övermäktiga mått. Hon saknade hållpunkter i andras uppfattning av vad som skedde, ty omkring sig hade hon bara dem som voro förda bakom ljuset av lögn och överdrift. Själva Jus som visste allting, fast han ingenting visste, hade låtit besegra sig av den stämning som omgav honom. Han hade blivit gudfruktig och gick varje dag i mässan. Slutligen fick han Credo att följa med, och han drog henne åstad till en kyrka dit man fört den lagade S:t Sebastian från Åskborgens stall.

I den mörka kyrkan lyste en hel stjärnhimmel av vaxljus framför helgonets bild, och fromma bedjare lågo i täta skaror runtomkring. Det var så hett av dessa ljus omkring trähelgonet, att Credo började undra hur länge limmet skulle hålla huvud och kropp samman.

Vid dörren såldes överstens bild med ett citat

ur Davids hundrasextonde psalm: Hans helgons död är dyr hållen för Herranom. Jus tyckte det var obegripligt att miss Credo inte tände något ljus, men han tillskrev det hennes otro. Själv köpte han ett och föll på knä med de andra.

Credo förnam suset av en äkta känsla bland dessa människor, mest gamla och fattiga. Här stego äkta böner och förböner upp ur många hjärtan. Men vad skulle hända, om alla dessa bedjare fingo veta sanningen. Och borde de till slut inte få veta den?

Hur skulle det vara att inte ha alla dessa bekymmer? Hon kunde icke tänka sig skild från dem mer än hon kunde tänka sig skild från sitt eget hjärta.

Den femtonde januari skulle rättegången börja mot dem som voro anklagade för mordet på översten. Främst av dem stod landets förra president.

Den fjortonde innehöllo tidningarna av denna anledning nya hymner till martyren och räddaren Martius. Det kyrkliga huvudorganet hade gjort ett reportage på folkets fromma tilltag med S:t Sebastians bild och hälsade riksföreståndaren som en inkarnation av helgonet med pilarna.

I skuggan av denna helgongestalt skymtade alltid den fege lönnmördaren. Hur uselt var det inte

att kasta sig över en försvarslös. Så gör icke en hjälte, en statsman, en krigare, så gör endast den fege som vet sin sak sjuk.

När Credo läst igenom detta, lade hon bort tidningen och tog fram överstens brev, som hon alltid gjorde, när allting omkring henne blev för förvirrat.

Där stod ju ändå skriven med hans egen hand sanningen om honom. Det var det enda brev hon ägde från honom, ty de hade ju alltid varit samman. Och hon hade ännu inte nänts att bränna det, ehuru hon varje morgon sade sig, att det borde göras före kvällen, vem vet, när det kom husundersökning? När hon nu åter läste det, blev plötsligt en ny rad levande däri, som hon förut glidit förbi utan att se. Ditt lilla odjur, stod där, du måste komma hem fort, ty du har ju nyckeln till kassaskåpet med dig.

— Jag har läst detta brev tusen gånger och ännu har det inte fallit mig in att göra mig den frågan var det blivit av hans papper, tänkte hon i yttersta förfäran.

Vårt kartotek, våra räkenskaper, våra brevböcker! Varför tänkte jag inte genast på dem?

Jag visste ju att där finns misstänkta utgifter, kvitton, brev och proklamationer.

Jag far till Holt med morgontåget, tänkte hon. Det är kanske för sent, men jag far i alla fall.

Tidningarna på rättegångsdagens morgon uppräknade de personer, som voro inkallade som

vittnen. Bland dem befunno sig naturligtvis Paul Kortum och prinsen av Wales.

— Så kommer väl sanningen fram i alla fall, tänkte hon oskyldigt, ty hon trodde att man gav vittneseden och sen talade sant för det mesta.

I brevlådan låg en anonym skrivelse till henne med varning att närvara vid rättegången.

Hon stoppade den på sig och sprang till spårvagnen. Under resan for hon förbi en jättelik kö, vars huvud säkerligen måste finnas någonstans vid porten till justitiepalatset.

I Holt fann hon Hotell Prinsen av Wales tillbommat och stängt: »för reparation med anledning av attentatet», stod där på ett anslag.

Där låg en krans på den sönderspräng da trappan, och Credo förstod att det var här han fallit. Hon stod en stund och stirrade på denna fläck men hon grät inte. Såret kändes dött just nu, tomt och blodlöst. Hon hade för mycket bekymmer för att orka uppta mera sorg i sig och den gamla sorgen orkade icke ens blöda.

Var hade prinsessan av Wales sin hattbutik?

Hon tog av sin egen hatt och tittade i den, nå där stod det.

Lyckligtvis fanns prinsessan där också. Mager och gul satt hon och sydde hattar för brinnande livet inne i ett rum innanför butiken.

— Antingen kundet havande huvud eller inte, sade hon resignerad.

— Prinsen är i Sjuberg? sade Credo.

— Ja, svarade prinsessan, som om hon missförstått henne, men vi behöver ingen oro ha. Han är så skicklig att lögna för kärlek.

Av detta förstod Credo att han ämnade begå mened, och just nu tröstade det henne en smula.

Prinsessan såg på Credo, hon såg sig själv i spegeln.

— Gud så hon ser ut och så jag ser ut, tänkte hon djupt nedslagen. Men vi ska rycka upp oss. Det här får inte fortgå. Vi ska bli unga och sköna och älskade igen!

Credo hade tagit fram sin nyckelknippa. Hon löste en nyckel därifrån och sade till prinsessan:

— Kommer er man hem i kväll?

— Ja, om han kunde skulle han komma redan i kväll.

— Ja, ge honom då den här, det är nyckeln till överstens kassaskåp.

Prinsessan flög upp som om man kastat en bomb mittför henne. Hennes man hade fört ett orimligt väsen över denna nyckel, han hade till och med sökt den på nyckelknippan hos le martyr. Sedan hade han fått lov att spränga upp kassaskåpet. Hur detta hade varit möjligt utan att väcka misstankar förstod icke Credo, som icke anade hur mycket som kan göras utan att väcka uppseende i denna värld, när man handlar i myndigheternas intresse och med deras goda minne. Treves önskade naturligtvis inga avslöjanden om vad som

bedrivits av emigranternas ledare i dess huvudstad.

— Så är allting i säkerhet då? frågade Credo.

— Ja i mina hattaskar, sade prinsessan och tillade förskräckt: mitt Gud det icke fingade jag ha sagt. Ecoutez mademoiselle Credo, vous connaissez mon etat, je mens tout le temps à cause de l'enfant.

— Ja, det var bra, sade Credo, jag är inte angelägen att veta mer än jag vet. Nu ska jag gå, men kan ni säga mig, hur jag skall komma in i mitt gamla rum på hotellet och hämta mina saker? Jag lämnade ju allting nyårsmorgonen, för att... hon stakade sig lite, för att komma strax tillbaka.

Prinsessan bekände sig icke till onkel James lära: intet får vara för färfärligt. För henne fanns det bra mycket mera som var för förfärligt än som inte var det, och vad man kunde göra för att hjälpa sig och andra förbi, det skulle man göra. Hon inlade därför förbud mot att Credo skulle återse överstens våning. Om miss Credo ville överlåta packningen åt hennes diskretion, så skulle hon ordna alltsammans. Det skulle bli klart i god tid till kvällståget. Det gick ju inte före elva, de skulle hinna dinera och prova hattformar.

När hon kom tillbaka med packningen beskärmade hon sig över att hon inte tänkt på att skicka Credo hennes svarta kläder. Var det därför mademoiselle inte varit på sorgehögtidligheten? Hennes

man hade varit så missräknad, ty han hade hoppats att de två som hållit så mycket av översten skulle få sitta tillsammans på läktaren. Han hade skickat biljetterna emedan han icke var säker att någon annan skulle tänka därpå.

Credo tackade skamsen för all omtanke. Prinsen hade alltså icke menat illa utan bara väl. Det var hon som gjutit in sin egen bitterhet över att vara åsidosatt i en annan människas öppna handling. Det var så mycket orimligare som hon samtidigt inte kunde begära bättre än att bli bortglömd.

Den natten sov Credo.

Hon låg så stilla att hennes medpassagerare i sovkupén tyckte det var kusligt, men hennes hjärna hade fått ferier efter lång arbetstid och utförde olovandes stora ting. En kvinna låg på knä för en man och bönföll att icke bli lämnad ensam men fick alltid svaret: välj dig en ung och vacker karl när jag går, min Annemarie. Och mannen från ett annat kompani stor och tjock med blå näsa stod bredvid och skrattade så inbjudande. Och i samma ögonblick var någon död och bestal sin egen döda kropp på ett brev som var gömt innanför kläderna och kände på sitt gamla döda hjärta och gladde sig åt dess äntliga tystnad. Men i detsamma spratt det döda hjärtat till igen som deras ovana är. Det hade hört hur någon ropade: utförlig redogörelse för första rättegångsdagen i mordprocessen!

Det var så stark trängsel omkring tidningsbudet i sovvagnens korridor, att Credo måste stå länge och vänta innan det blev hennes tur. Under denna spänning hann hon fastslå hur behärskad hennes tillvaro var av tidningarna och såg ingen väg ut ur detta slaveri annat än döden.

Äntligen fick hon en tidning och slet upp den. Vad hade nu hänt?

Hon behövde bara ett par minuter för att konstatera att intet farligt hänt under första rättegångsdagen. Hon hoppade över miljöbeskrivningen och grevinnorna Martius' toaletter med en flyktig tanke att ingen sorg i slöja kunde vara fullt så svår som en i en gammal brun hatt.

Det viktigaste var vad prinsen och Paul Kortum hade sagt. Men prinsen hade förtigit allt som måste förtigas och Paul Kortum hade försvunnit. Detta var den enda verkligt oroande och hade väckt stor undran, eftersom han spelat en så stor roll och varit ögonvittne till mordet på Martius.

— De voro alltså ändå rädda, de sammansvurna, tänkte Credo.

Carks framträdande var dagens stora sensation. Men man hade icke funnit någon sak med honom. Han uppträdde fräckt, sade de flesta tidningar (trohjärtat, sade oppositionsbladet), och förnekade varje kunskap om mordet och varje sammanhang med mördarna. Den infångade handgranatsmannen ställdes öga mot öga med honom utan något resultat.

De kände icke varandra. Den stackaren ville intet fördölja och det intresserade honom icke att skydda Cark det minsta. Men han hade fått sitt honorar och sitt uppdrag av herr Banco. Nu kom alltså herr Banco, en skön herre, djupt förnedrad av fångdräkten. Han var en före detta officer i Vinlands armé, numera handelsresande i vad som föll sig, ja även i mord, om intet annat fanns att få provision på. Han hade ingenting velat och egentligen ingenting gjort, han hade bara flyttat över en penningsumma från en person till ett par andra, man kunde lika gärna häkta en värdeförsändelse som innehöll en blodspenning. Ja, men för vem hade han handlat? För vem? Det visste han inte.

Så långt hade man kommit då rannsakningen avbröts.

Tidningarna hade därefter omärkligt ändrat ton i fråga om Cark. De voro inte längre högljudda i sina anklagelser, och oppositionstidningen var redan vild av segerglädje: Cark är oskyldig, vi har haft rätt, haft rätt! Det är emigranterna, riksföreståndarens egna män som mördat honom. Granaten kom från Tanarus, det är fastslaget av experter, alltså är det emigranter som begått mordet.

Credo funderade länge över detta hotande omslag. Tänk om hela undersökningen skulle komma på villospår! Så fick hon en ingivelse, och när hon kom fram till Sjubergs station, bad hon chauffören ta vägen förbi regeringsbyggnaden.

— Måtte jag inte vara lika för sent ute med detta som med nyckeln och allt annat, tänkte hon.

Regeringsbyggnaden var alldeles översvämmad av arbetare. Alla fönster stodo på vid gavel, man hade just rökt där för ohyra. Credo tyckte sig med den inre hörseln höra översten: Credo, Credo, vad säger du om denna första regeringshandling!

En målare skrapade bort de fula orden å pelarna från Carks tid. Andra arbetare höllo på att reparera kungen och drottningen, åter andra buro ut bårar av skräp ur huset.

Credo ropade åt chauffören att stanna. Tänk om det hon sökte låg på botten av renhållningskärran framför porten! Hon var alldeles säker på att det icke fanns kvar på sin plats. Hon stod och petade i kärran och bland skräpet på bårarna, till dess karlarna började skämta med henne och frågade om hon kanske glömt något från den glada tiden, då det bodde trevliga fruntimmer i regeringsbyggnaden.

— Jo, sade hon och ett minne från hennes förra besök flög förbi, en krustång.

Det blev ett stort jubel, och man rådde henne att springa in och titta om den låg kvar i presidentens skrivbord.

Credo gick fram till chauffören: jag litar på er, sade hon. Här är pengar, kör bort till amerikanska missionen med mina kappsäckar.

Under ett regn av uppmuntrande tillrop sprang hon in i stora hallen och letade sig mellan mur-

bruk och färgpytsar fram till trappan. Ingen hindrade henne, man hade märkt, att hon talade med arbetarna och trodde att hon var väninna till någon av dem.

Hur hade hon gått den gången? Jo först till den där sekreteraren. Kanske han av de två varit den, som sörjt för att gömma undan riksföreståndarens porträtt, han blev ju så ond över att Cark visade det. Hon gick alltså samma väg som sist och hittade rätt på hans rum, som ännu icke nåtts av reparationen. Det var tömt på alla handlingar som den gången belastat hyllor och bord, men hon kände igen det på porträttet av Marat. Var nu tavlan här? Var gömmer man saker, då man har bråttom? Själv hade hon gömt tjuvgods under en soffa, men under sekreterarens soffa fanns ingenting. Här fanns intet gömställe i rummet om det inte skulle vara den stora järnkaminen. Hon lyfte på locket, ja där låg verkligen något misstänkt, och när hon halade upp det, befanns att hon höll de trasiga och smutsiga resterna av en oljeduk i sin hand. Hon vecklade ut den. Tre hål hade den. Det var överstens porträtt.

Hon hörde steg utanför och stoppade hastigt ner sitt fynd igen i kaminen. Hon kunde icke, hon vågade icke ta det med sig. Hon ville icke bli inblandad, ville icke, ville icke. Hon visste för mycket.

Hon lade kaminlocket på, sprang sin väg, hittade en bakväg och försvann genom den till stor

förargelse för arbetarna som stodo på vakt för att se henne komma tillbaka med krustången. När hon inte syntes till, blevo de litet oroliga för att de släppt in henne, och en av dem gick för att leta. Men då stod hon på ett postkontor och skrev ett brev. Till vem visste hon ännu inte.

Till polischefen, till åklagaren, till domaren? Nej, det vågade hon inte. Efter lång begrundan skrev hon: till finansministern, herr Salomon Fried, provisoriska regeringens kansli.

»Ta genast reda på porträttet med de genomstungna ögonen. Det ligger i kaminen i rum femton i regeringsbyggnaden.»

Hon satte expressfrimärke på brevet och stod sedan länge framför den stora behållaren inne i postkontoret. Hennes ångest inför det enkla handgreppet att låta brevet glida ner var mycket stor.

I den låg koncentrerat det förflutnas, nuets och framtidens lidande. Hon gick, hon vände åter, allt vad hon hade av skygghet och feghet höll hennes hand tillbaka. Och släppte inte förrän att hon framkallat till hjälp bilden av honom som hade rätt att fordra av henne allt vad han ville, detta och allt vad det skulle dra med sig.

När hon kom hem, mötte tant Mary strålande. Hon hade en glad nyhet att förtälja: onkel James skulle resa om en vecka, han hade förstått — äntligen! — att det var bäst att ordna så. Biljetter voro redan telegrafiskt beställda och garanterade, här hade Credo kvittot.

Credo tog papperslappen som var passersedeln ut ur alla bekymmer, allt ansvar och den förtärande längtan. Hon log mot tant Mary och tackade henne, men hennes hjärta sade högt och tydligt: för sent. Jag kommer icke att följa med.

FEMTONDE KAPITLET.

Mullvaden.

Vinländska folket fick nu kora sig en egen ledare och hade ingen som riktigt lämpade sig. Den politiska skämttidningen insinuerade att liksom Martius måste dö för att få komma hem, så borde det nu vara hans plikt att uppstå igen, och detta innehöll sanningen i en obehaglig och något cynisk form.

— Det är synd om ett folk som ställes inför kravet att framvisa en ledare och inte har någon, sade onkel James, ty man diskuterade frågan om den nya riksföreståndaren i amerikanska missionen som annorstädes. Vinländska folket är lika olyckligt som en skolpojke på examensdagen, när han ingenting kan svara på den viktiga fråga som bestämmer om hans uppflyttning.

Credo sade ingenting, de gamla visste inte om hon hörde dem eller icke. Hon levde i en annan värld.

— Under sådana tider, då man inte har någon synlig ledare, får man hålla sig till Den osynliga ledningen, sade tant Mary.

Den provisoriska regeringen delade inte tant Marys politiska åskådning, men tyckte att den redde sig ganska bra ändå.

De två första veckorna hade den arbetat i skuggan av begravningen och mordprocessen och givit tidningarna order att inte väcka den björn som sov. Därunder förberedde den valen till folkförsamlingen av vilken den hoppades få sitt mandat förnyat. Den valde bland de möjliga kandidaterna till riksföreståndareskapet och stannade vid Sebastian Martius den yngre. När detta beslut var klart, beslöto de att lansera honom med all kraft, och Salomon Fried var så ivrig att han köpte upp tidningar och anordnade ett folkets eget spontana rop på Martius den yngre från alla delar av landet.

Det visade sig också mycket fort att man räknat rätt, blotta namnet utövade en nästan mystisk dragningskraft på folket, och då det nu dagligen såg honom avfotograferad som regeringens representant vid vinodlarmöten och konstutställningar, så hade man nästan den känslan av att Martius uppstått igen, ty kusinerna hade en viss familjelikhet. Han höll också riktigt nätta tal och rörde sig bland allt slags folk med en uppriktig vilja att behaga. En av Frieds söner, som var hans goda vän och hoppades se honom som riksföreståndare, skänkte honom en vit häst, en ny Topas, varefter riksföreståndarekandidaten uppdrogs att rida nerför slottsbacken och fälla samman den berömda martiuska falknäbben, så att det såg ut som om han beslutat något.

På mellanstunder fick han fortsätta sina studier i modern folkrätt för att kunna reda sig med alla nya termer i Genève.

Att man bjöd folket ett namn för en ande, en skylt för ett innehåll, eftergjord vara i stället för en nyskapelse, det kunde nu en gång inte hjälpas och det var slutligen till folkets sanna bästa. Därmed skyddade man folket utan att det hade aning därom både mot de gula bindlarna och monarkisterna. Sebastian Martius den yngre hörde till ingendera partiet och skulle inte lägga sig hindrande i vägen för regeringens utjämningspolitik.

En utjämningspolitik var nämligen den enda möjliga, det behövde knappast diskuteras. Från sin nya politiska utsiktspunkt såg Salomon Fried det genast, ty nu var han inte mera privatpersonen som skulle försvara sitt företag mot inkräktare, nu var han finans- och handelsminister och måste ingå handelsavtal med grannarna. Han var mycket angelägen att få dessa avtal till stånd och därför ivrig att få Martius vald så fort som möjligt.

Regeringen var under hans ledning vid så gott mod att den vågade språnget att låta utgå kallelse till val av folkförsamling strax efter första rättegångstillfället. Man hittade i arkiven dels Carks förslag till valmanifest och dels ett annat, som icke var undertecknat men präglades av den döde riksföreståndarens temperament. Man fick god hjälp av dem båda vid författandet av sitt eget.

En förutsättning för framgång var att Cark under rättegångens lopp skulle bli överbevisad om att ha anstiftat mordet på Martius. Hans anhängare voro vana att skrika, de behövde en kavel i munnen. Men Carks skuld ansåg man sig kunna räkna med, det gick justitieministern i god för, i synnerhet sedan Salomon Fried trollat fram porträttet med de utstungna ögonen, och man hade edliga intyg från vaktmästarna att det hängt inne i Carks rum.

Folket fick fyra veckor på sig under vilka en övertygelse skulle växa fram om vilka personer som borde skickas till folkförsamlingen. Denna övertygelse trodde sig regeringen ha klar på förhand som en blomma i ett frö. Den kunde bara bli ett enda slags blomma, ty man hade själv valt ut fröet.

I skänkrummet i Tre konungars gränd sutto under denna tid dagligen en grupp monarkister samlade kring Till Sist. De hade beslutat att hålla sig i stillhet så länge processen pågick, av skäl som de själva visste bäst. Från början voro de också övertygade om att de inte skulle behöva göra mycket, ty händelserna tycktes ha åtagit sig att arbeta för dem.

Deras plan hade gått ut på att hjälpa Martius att störta Cark och att återvända som riksföreståndare.

För sin del ville de emellertid längre än så: till monarkin. Hur Martius stod i den saken, hade de inte varit riktigt säkra på, men med eller mot sin vilja skulle han få förbereda övergången. När man fått drottning Alices son på tronen och en militär allians med Treves, då kunde man börja tänka på revanschkrig mot Slättland.

Så segrade Martius som genom ett underverk, de behövde inte ens röra Cark. Denne föll med brak och med honom det slättländska inflytandet. Då gladdes man där upp i Tre konungars gränd, gladdes och drömde om krig och nya uniformer.

Men snart gled deras sinnesstämning över från berusning och triumf till förvirring och från förvirring över till ilska. Händelserna arbetade icke längre för dem, och det tycker ingen om. Genom något djävulskt trolleri hade Martius blivit martyren, helgonet och — skulle man skratta eller förbanna — försoningens symbol. Regeringen visade sig vara snabbare i handling och slugare än man anat, när den letade upp den där kusinen som Martius själv aldrig tålt, emedan han låg vid utländska universitet under den svåra tiden. Det arma folket bet även på denna krok, och utslätningsmännen hade tills vidare framgång.

Till Sist började mer och mer likna den gubbe han frivilligt föreställt under förberedelserna till mordet. Så mycken maktlös ilska tog på honom.

Sen kom en dag då ilskan började undanträngas av en gryende oro för den egna säkerheten. Då

blevo monarkisterna tystare och färre i Tre konungars gränd. När Kortum blev inkallad som vittne, beslöts att han borde avvika, och man höll det för säkrast att även Rost följde med. De lydde och kallades för fega, emedan de lydde. Och dock var detta en större handling och en svårare än att stanna, men de begingo den för att inte tvingas att vittna om sammansvärjningen. De voro unga, de hade älskat översten och handlat för hans skull utan baktankar och visste inte åt vilka de varit redskap.

Samtidigt som detta hände i Tre konungars gränd, började de gula bindlarnas opposition mot Sebastian Martius den yngre och de kandidater som gingo till val på honom. Oppositionen satte i med en sådan kraft, att man kunde frukta, att den skulle kasta stämningen över ända.

Det var efter andra förhöret i mordprocessen. De närvarande observerade genast att Cark hade magrat och bleknat eller rättare grånat i ansiktet sedan han sist stod vid skranket. Han hade sig själv mindre i sin hand, och det syntes att han mådde illa av att ställas inför porträttet med de utstungna ögonen. För honom hade handlingen att sticka ut ögonen haft sin betydelse, han idkade som andra vildar svart magi. Då nu bilden med de utstungna ögonen och det rispade hjärtat kom tillbaka, skrämde den honom. Det betydde att Martius kom för att hämnas. Men innan han hunnit sadla om, behöll han ännu en stund den taktik

han använt vid föregående förhör och vägrade att känna igen vem tavlan föreställde. Han hade aldrig haft denna sotiga oljeduk i sitt rum, han hade inte ens sett den förr.

Då han icke kunde förmås att erkänna vem denna bild föreställde eller vem som stuckit ut dess ögon och hjärta, fördes han undan för att leta i sitt minne. Banco hade i mellantiden förmåtts att utlämna sin uppdragsgivare, nattportiern. Denne hade blivit tagen med överraskning mitt i djupaste ro och utan att någon bett honom därom förrått den fjärde länken i kedjan, kocken i hotellet. När åhörarna fingo se denna kock och hörde honom svara: mitt namn är Teodor Clase, då kände de på sig att man nalkades gåtans lösning. Han förstod nämligen själv att ge en sådan tonvikt åt sitt namn. Det fanns till och med temperamentsfulla personer som instinktivt krökte fingrarna för att få tag i honom, där han stod med böjd nacke under alla sina hemligheters tryck.

När det av hans svar på nästa fråga framgick att han varit förvaltare hos Martius på Åskberget, ja att det var samme man som på överstens rekommendation spärrats in av myndigheterna i Holt, då gick ett sus genom församlingen. Men varför hade dessa myndigheter så snart släppt honom igen? Hade Martius begått ett misstag när han föranstaltade hans fängslande? Var han oskyldig? Ingalunda, det var bevisat att Clase mycket riktigt hade erbjudit Cark att arbeta i sitt gamla spioneri-

yrke för hans räkning. Men Cark hade i sin tur spärrat in fru Clase, emedan hon var alltför Martiustrogen, och för att få henne fri, sin förra älskarinna, hade Martius ställt om en utväxling mellan dessa båda makar. Alltid lika sorglös och oförsiktig, alltid lika ridderlig mot kvinnor, denne oförliknelige man!

Cark och Clase konfronterades med varandra helt oförberett. Cark såg först oförstående på mannen med det grågula ansiktet som glänste av svettdroppar. Denna gång talade han sanning, när han försäkrade att han inte sett honom, men hans utsago möttes med djup misstro. Han hade kanske heller aldrig hört talas om honom förr? Teodor Clase, för detta politisk agent under kriget, sedan förvaltare hos Sebastian Martius, därefter kock å hotell Stora Vinland.

Då var Cark ett ögonblick tyst. Hans försvarsadvokat försökte medelst tecken inge honom att behålla denna tystnad, men det förmådde han icke mera. Han beslöt självrådigt att uppge sin position, som han inte kunde försvara. Och han vände om från förnekelsens stig med följande enkla ord:

Martius hotade mitt liv, jag handlade i självförsvar. Det var bara en händelse att jag kom före och inte han.

Denna sammanflätade bekännelse och anklagelse orsakade ett sådant larm och en sådan uppståndelse bland åhörarna, att domaren måste avbryta förhandlingarna och köra ut dem.

Men förhandlingarna måste fortsätta. Intresset koncentrerade sig nu på kocken. Människorna vågade knappt andas av fruktan att bli utestängda från salen.

Domaren var en erfaren man som genast hade klart för sig typen. När kocken drogs upp ur sitt djup och sitt mörker blev han så bländad av ljuset, så exalterad av människornas uppmärksamhet, att man med lätthet skulle få honom på glid. Ty han hade intet kvar i livet mer än högmodet över sin förmåga att göra ont. Sticker man i detta högmod, ger han sina hemligheter från sig som ett stinkdjur, tänkte domaren.

— Sist av alla lär Clase haft några vägar till riksföreståndaren, sade han misstroget.

— Jag kan uppge vägen steg för steg, svarade genast Clase.

En suck av ångest i salen, nej, nej, man ville inte att han skulle kunna det. Man ville inte följa Clase genom hans mullvadsgång. Och ändå fanns det ingen annan väg upp i ljuset igen, dit man måste.

— Alltså, det var först dagportiern, började förvaltaren.

— Clase motsäger sig, det är ju nattportiern ni haft att göra med...

— Ursäkta, nattportiern användes åt andra hållet, för att förbereda attentatet mot Martius. Men nu talade vi ju om Martius' attentat mot Cark. Och

där var det dagportiern, som genom sin syster satte mig i förbindelse med Martius' folk.

— Hur gick det till?

— Hon är Paul Kortums väninna.

Paul Kortum kände alla, Vinlands unge hjälte, han som gått i spetsen när Martius företog sitt segertåg hem. Stämningen blev allt kusligare och kusligare.

Det kunde ju inte vara domaren obekant att Martius haft en hemlig operationsbas i Sjuberg. Dit hade Kortum fört idén att röja Cark ur vägen, och därigenom hade den gått vidare till Martius. Under tiden gick bud till Cark att Martius traktade efter hans liv, det gick den andra vägen över nattportiern och Carks sekreterare.

— Och till Martius att Cark tänkte ta hans? frågade domaren.

— Nej, ty att skrämma Martius det visste jag var lönlöst. Men jag sände honom en skildring av hur Carks folk låtit hans hästar dö hungerdöden genom grymhet och slarv.

— Var den skildringen sann?

— Nej. Men jag ville ge Martius betalt. Han skilde m i g från någon som var mig mycket dyrbar.

— Det var ju Cark och inte Martius som lät häkta er hustru!

Clase hade inte en sekund tänkt på sin hustru, han tänkte på tjuren.

— Ja visst ja, min hustru! var är hon? frågade han.

Ingen visste det och man gick vidare.

Vid denna tidpunkt hade båda herrarna Martius och Cark börjat vidtaga sina förberedelser. Cark bad Clase om hjälp, men Martius som inte hade en aning om idéns verkliga ursprung, skötte om saken själv. Det blev snart klart för Clase att Martius' unge kurir skulle skjuta Cark.

— Det var min avsikt att herrarna skulle falla på samma dag, sade förvaltaren, och här gjorde han sig ju större än han var, ty det hade han alls icke förmått bestämma. Men Cark sköt upp, emedan han först ville ha amerikanska regeringens erkännande. Martius däremot sköt inte upp. Men han hade otur på så vis att hans verktyg, kuriren, hade för dåliga nerver, som svek honom i det avgörande ögonblicket. Han hade presidenten i sin hand men blev rädd och försummade tillfället. Det är därför Cark lever än i dag

Detta var ett påstående som retade Rost till ursinne, när han i Liverpool läste en redogörelse för mordprocessen.

— Den andra januari ändrade sig Cark igen, lät hälsa mig, att samma dag skulle det ske och lovade höja honoraret. Jag vill tillägga att jag inte tagit honorar själv. Så gav jag order till Banco, och mitt lejda folk hade bättre nerver än Martius' frivilliga. Annars hade mycket varit annorlunda just

nu. Ja, herr domare, nu vet ni ungefär hur saken ligger.

Nu voro alla i salen med undantag av Newyork och kocken själv vid bristningsgränsen, och förhandlingarna avslutades för dagen. Mullvaden fördes tillbaka till sin cell genom samma gång som Cark nyss passerat. Synd att inte Martius går här också, tänkte han, men insåg att han inte borde klaga. Han hade haft sitt livs stora dag i ljuset, och han hade nått sin avsikt, ehuru den stått honom dyrt, den att störta två fiender på en gång och framkalla kaos i landet.

Han skulle varit ännu lyckligare, om han kunnat se regeringens medlemmar, när de samlades följande dag. De hälsade varandra som slagna män. Det hjälpte inte att de största tidningarna följt den paroll som Salomon Fried genast låtit utgå: att det vore en galenskap och ett brott att genast falla till föga för dubbelprovokatörens obevisade utsago. Referaten av hans bekännelse stod där ju för alla att läsa, och regeringen visste att folk trodde på den, vad som än stod i ledarna, ty den gjorde så själv.

Teodor Clase var ingen otänkbar figur, det fanns ingen enda tidningsläsare i hela Vinland som steg upp och sade: han är orimlig, han är lögn.

Alla hade de någon gång under dessa år mött

förintelsedriften förkroppsligad i en människa, alla hade de själva haft ögonblick då den bott hos dem och de anat eller smakat någon av den lust det ger att följa den. Därför trodde man strax på mannen som för ro skull lekt med två människor och hetsat dem att förgöra varandra. Inga andra folk skulle försöka att peka finger åt Vinland, som hade uppfött ett sådant vidunder bland sina söner. Först borde de se efter hur det stod till inom deras egna gränser. Och de neutrala ännu mindre, ty fanns det inte bland dem sådana som sålt krut och fläsk till båda sidor under kriget?

Man trodde Clase även när han sade, att han inte gjort något för pengar. Den verkliga ondskan liksom den verkliga kärleken är icke att framkalla eller muta med världsliga fördelar och den arbetar icke för lön. Den har sin glädje i sina egna handlingar.

— Martius gjorde en kort gästroll som helgon, men nu känner jag bättre igen honom, sade krigsministern när han hälsade Salomon Fried som kommit först till konseljrummet. Har ni sett vad oppositionstidningen kallar honom: före detta martyren, exhelgonet Martius. Det är väl ändå lite hårt. Vilka hans fel än var, han gjorde sig aldrig till helgon.

— Vi har de skyldiga i vår egen mitt, svarade Fried och såg bort mot biskopen av Vinland som just kom in. Det var ju biskopen som var den förste att ge Martius martyrglorian.

— Men det är en fruktansvärd otur i alla fall, sade krigsministern. Jag hör att vår egen så-gott-som-riksföreståndare har låtit sjukanmäla sig. Det är det enda han kan göra. Nu får han väl lov att försvinna i tysthet, men det är frågan, om vi inte alla försvinner på samma gång.

Nu kom biskopen fram, hälsade och vred sina händer, vilket så retade Salomon Fried att han blev fullkomligt lugn på kuppen. Det var väl flera än biskopen som haft en sömnlös natt.

— Jag har läst att den som skapade grodan måste ha humor, sade Fried. Men när han skapade den här situationen, slog han sitt eget rekord. Titta, mina herrar, på den här rubriken i oppositionstidningen: Hycklaren Martius avslöjad! Försjunk ett ögonblick i den rubriken, så kan ni inte länge behålla dessa nedslagna miner.

— Det här är mycket kvickt, men vi behöver mera än en rolig vits i denna stund, sade biskopen av Sjuberg bestraffande.

— Alldeles riktigt, sade Salomon Fried, nu allvarsam, vi behöver ödmjukhet att böja oss för sanningen när den kommer och hur obehaglig den än är. Den kommer i hög grad olägligt just nu, när mina handelsavtal var på så god väg, och vi för första gången på jag vet inte hur länge står i nåd hos stormakterna för våra bemödanden att av Vinland göra en neutral zon. Men trots detta måste det ju uppbygga oss att se hur sanningen

tränger igenom, er och min förkunnelse till trots. ers högvördighet.

— Jag handlade i god tro, sade biskopen förkrossad.

— Det har inte j a g gjort, måste jag erkänna, sade Salomon Fried. Och jag väntade sanningen, men inte så snart, det är min felräkning, inte förrän den var gammal nog att vara oskadlig. Sanningar som kvinnor bli ju ofarliga med åren, det var det jag satt mitt hopp till. Men sanningen har ökat sin hastighet liksom allt annat här i världen.

Justitieministern kom nu fram till den bekymrade gruppen.

— Vi vet ju ännu inte om vi vet sanningen, erinrade han. Det enda vi absolut säkert vet, det är att Cark lever och Martius är död. Och det är ändå något att hålla sig till.

— De kommer att förneka även det, sade Fried. Den där unga Kortum som var vittne till attentatet och hörde Martius begäran att bli förd till gränsen, har tagit till flykten. Det kommer att sägas att han ljugit samman de berömda orden: »Fårskalle, vi måste utnyttja situationen. Vem följer mig hem till bergen?» Det lurade folket kommer medan det är i farten att plocka av Martius även de dygder han bevisligen hade och de hjältedåd han utfört.

— Det kan hända något som vänder stämningen igen, sade krigsministern. Här fattas något i den här affären utan vilket en process om Martius är otänkbar.

— Och det skulle vara?

— En kvinna.

Salomon Fried hade hittills inte uppenbarat hur han fått anvisningen på porträttet med de utstungna ögonen. Folket fick gärna tro att han var något av en trollkarl, när det så gärna ville det. Han spårade genast Credo på den angelsaxiska handstilen, dessutom visste han ju att hon blivit skrämd av något uppe hos Cark. Men han hade respekterat hennes anonymitet, och för resten hade han alldeles glömt hennes namn, fast han kom väl ihåg själva flickan.

— Ja jag undrar, om inte j a g skulle kunna leta reda på kvinnan, kunde han inte neka sig att säga. Det var nu en gång hans nöje att sätta sig i respekt genom att veta och kunna lite mer än andra människor.

Han visste emellertid icke att Credo i detta ögonblick var på väg ner till tåget samman med onkel James.

SEXTONDE KAPITLET.

Credo.

Carks bekännelse och Clases avslöjanden blevo bekanta i Sjuberg redan på aftonen samma dag den avgivits, pressar och tungor arbetade på att sprida den för alla vindar, det fanns bara icke tungor och lösnummer nog för att tillfredsställa efterfrågan.

Credo hade just låst igen sin hyttkoffert som nu var färdig för den långa resan, då onkel James skickade in ett extrablad åt henne. Hon ögnade över rubrikerna och sjönk så ner på kofferten för att läsa innehållet. När hon läst alltsammans en gång, började hon från början igen och tänkte därvid: detta gör jag för att vinna tid. Det gör jag för att uppskjuta vad jag måste göra.

Vad som först och främst måste göras var inte svårt att räkna ut. Det var att packa upp kofferten igen och gå ut till tant Mary och onkel James och ge dem en nöjaktig förklaring varför hon måste stanna kvar i Sjuberg.

— Ack min älskade vän, än en gång måste jag sända bud om uppskov till dig!

Hon tog genast fram sin nyckel, föll på knä

framför kofferten och stack nyckeln i låset. Det sprang upp så lätt, ack varför var man inte en koffert!

Hon blev liggande på knä och gömde ansiktet i händerna.

— Människorna kasta ditt namn emellan sig och färga och omfärga ditt liv, medan du vilar i dödens oföränderlighet. Nyss var du ett helgon, nu är du en mördare. Jag är säker på att det äcklade dig mera att vara helgon, och det är skönt att den där onde mannen åtog sig uppdraget som inte jag och ingen av dina vänner förmådde utföra: att befria dig från din falska helgongloria. Men du förstår att jag kan inte tillåta att du övergår till att vara blott en mördare som sköt bom. Jag får försöka återställa dig till vad du verkligen var, så långt jag vet det. Så får du ta upp kampen för ditt land i din sanna gestalt och segra så långt ditt minne förmår bära, icke längre.

Hur det ska gå till det vet jag inte nu, men till en början ska jag hänga upp mina klänningar igen.

Credo överraskades av tant Mary just som hon lyfte upp locket på kofferten.

— Vad gör du, barn, har du glömt något?

— Ja, tant Mary, sade Credo med huvudet nere under locket, jag har glömt något mycket viktigt, må du tro. Det är så viktigt, så jag kan inte resa i morgon. Därför tänkte jag packa upp igen.

Tant Mary gjorde detsamma som alltid när nöd var på färde: hon gick efter onkel James.

— Nej, ta inte hit honom, ropade Credo. Jag ska komma in i biblioteket och berätta så mycket ni vill veta.

Onkel James var inte överraskad. Han förstod att om Kitty packade upp sina klänningar, så berodde det på extrabladet han givit henne, icke på någon sinnesförvirring.

— Har ni läst det här? frågade hon, när hon kom in i biblioteket och lade extrabladet på bordet.

— Jag förstod genast att det är en gemen lögn som Cark spritt ut om Martius, sade tant Mary.

— Nej, det är det inte, och därför måste jag stanna.

— Om det är sanning, sade tant Mary förfärad, då tycker jag du ska resa från detta olycksaliga land och då har det varit mycket orätt av oss att hålla dig kvar så länge mot din vilja. Stackars vilse barn, enfaldiga James och Mary.

— Det är inte sanning heller, sade hon.

Ack hon skulle så gärna velat berätta sin historia när det nu måste ske bara för en enda, antingen tant Mary eller onkel. Två, det blev redan ett auditorium. Men hon fick väl lov att vänja sig vid ett sådant.

— Har du vetat allt detta hela tiden? frågade onkel James.

— Han talade om för mig att han tänkte låta döda Cark, varpå jag övertalade honom att skjuta

upp det fem dagar för att undersöka om det inte fanns någon annan utväg.

— Han sköt alltså frivilligt upp det? frågade onkel James genast.

— Ja, det kan jag ta på min ed, sade Credo med gränslös tacksamhet och lättnad över att onkel så snabbt förstått att häri låg en skillnad. I sin ensamhet hade hon varit oviss om allt, även oviss om detta.

— Och så hann den andre före?

Hon tog hans hand och tryckte den mot sina ögon, tackande Gud för honom, och det var första gången på två år hon tackat för någonting, ty sin lycka hade hon aldrig vågat tacka för.

— Ta det nu från början, Kitty, sade tant Mary, som icke riktigt följde med.

Credo försökte lyda. — Förlåt mig för detta, min älskade, viskade hennes hjärta.

Hon bjöd till att ta det hela från början så ordentligt, så ärligt som hade hon redan med sin högra hand på bibeln svurit vittneseden.

Men när hon nu började berätta, märkte hon att historien blivit en annan genom Clases bekännelse. Sammanhang lågo blottade som hittills varit fördolda och hon insåg att hon långt tidigare än hon vetat av börjat att arbeta på Martius' död. Det var ju hon som tvingat översten att mot bättre vetande släppa förvaltaren: »En sådan karl ska inte gå lös.» Men han hade gett efter, därför att hon hotade att resa i väg till förvaltarfruns bistånd, och han inte

såg någon annan utväg att få behålla henne hos sig. För var gång hon drivit sin vilja igenom, hade hon drivit fram händelserna rakt mot hans död. Säkrare och ändamålsenligare handlar man inte, när man med öppna ögon går mot ett mål man beslutat sig för att nå.

— Vad är det, Kitty? frågade onkel James som såg hennes ångest.

— Jag inser att jag har än större skuld än jag anat, sade hon.

— Du är ju blott en av de många som samverkat för att något skulle ske, sade han.

— Men vad menas med: »Jag kan inte undvara er, C r e d o», sade tant Mary. Credo?

— Han kallade mig Credo, därför...

— Vi förstår varför, sade onkel James.

— Och varför kunde han inte undvara dig? fortsatte tant Mary.

Credo rodnade och svarade inte.

— Vi förstår varför, upprepade onkel James.

När hon kom fram till nyårsnatten, måste hennes åhörare åter tåla sig och vänta. Onkel James reste sig och släckte takljuset. Han förstod på hennes röst, att hon grät.

Hur händelsernas vågskålar darrat den natten. I var och en av dem låg en mans liv, men det förstod man inte. Än sänktes den ena ner mot döden, än den andra. Cark beslöt att dröja med att slå till av hänsyn för amerikanska ministern, då fick översten en utsikt att leva. Men i samma stund

kastade översten bort denna möjlighet genom att bekänna sanningen för Credo. Hon lade sin bön om de fem dagarna i hans vågskål, och den sjönk under dödens vikt, medan Carks steg på nytt.

Credos berättelse var till slut inte mera någon berättelse. Den var blott långa tystnader mellan avbrutna satser.

De två gamla sågo på varandra.

James undrade om Mary riktigt förstått vad det var Kitty bekänt. Hon var ett sådant barn.

— Nu är det bara frågan om vad Kitty ska göra, sade tant Mary.

— Det har hon ju tydligtvis redan beslutat.

— Det är inget att fundera över, sade Credo. Nu måste jag i väg till justitiepalatset vars blotta åsyn jag skytt hela den här tiden.

— Nu förstår jag vad det varit för skugga omkring dig ibland som jag inte velat låtsa om att jag sett, sade tant Mary. Jag tar tillbaka vad jag sa nyss, det var väl att vi hindrade dig från att resa när du ville. Tänk om du suttit i Boston och läst förvaltarens bekännelse. Du ser det är ändå Någon som håller sin hand över dig, lilla Kitty. Någon som vill rädda dig hederligt ut ur det du trasslat in dig i.

Kitty sade icke att hon förut själv tänkt sig att trassla sig ur på ett helt annat sätt. Ty att yppa sina planer att återförena sig med den döde vore ju att för alltid beröva sig trösten att äga dem.

— Ska jag stanna kvar hos er över rättegången? frågade onkel James.

Tant Mary gav inte Credo tillfälle att svara ja.

— Visst inte, sade hon. Vi två kan reda oss. Så du darrar, Kitty! Du skall få något varmt.

— Onkel James, sade Credo då tant Mary gått, är jag en mörderska?

Han betänkte sig ett ögonblick, och hon sade förfärad: — O, du tycker det! Men glöm då inte att det är du som uppfostrat mig! Då översten på nyårsnatten omtalade allt för mig, måste jag ju säga honom att det var en farlig handling att döda. Jag visste inte att din övertygelse också var livsfarlig.

— Det är allvarsamt, sade onkel James, att komma och röra vid verkligheten med ord som man lånat av andra.

Credo sökte betänka dessa ord. — Lånat? sade hon. Jag tyckte som du. Jag har alltid handlat efter dina lärdomar.

— Inte i alla stycken, anmärkte onkel James stillsamt.

Det var en mycket försynt kritik av hennes ställning till Martius, men den tvang henne upp att bekänna:

— Av kärlek ville jag rädda honom från allt ont!

— Det har du också gjort, sade onkel James.

— Men det var inte så jag menade!

Den natt som följde var Credos första goda natt det nya året. Hon sov inte, men låg stilla och lutade sin kind mot den vissheten att hon skulle få lov att bära vittnesbörd och lida inför människorna för översten. Denna visshet lindrade litet på maktlöshetens och ångerns ständiga plåga. Inga andra tankar kunde nalkas, så säkert höll denna enda tanke vakt om henne. För några korta timmar var allt bra.

Men nästa morgon när hon stod på perrongen och såg tåget som förde bort onkel James glida ut ur stationen, kände hon sig fullkomligt övergiven. Hon var en liten flicka, värnlöst utlämnad åt okända öden i ett främmande land.

Det var ett svårt ögonblick även för honom. Hans läppar formade några ord, hon kunde inte höra dem, men hon kände igen dem ändå, ty hon hade hört dem sen hon var liten: Glatt mod och lugnt hjärta, Kitty. Och så var han borta.

Trots sin självupptagenhet blev Credo slagen av det sällsamma uttrycket i tant Marys ansikte.

— Vad tänker du på? frågade hon.

— Jag tänker på den sköna tid, då även jag fick göra svåra ting. Och det gör jag för att inte vara avundsjuk på dig, sade tant Mary.

De gingo tysta hem tillsammans. Det var oro i atmosfären, mycket människor voro i rörelse och alla sågo upprörda ut. På en av huvudgatorna mötte de en man som stolt bar en gul bindel. En sådan hade inte synts i staden sedan aftonen

den andra januari. Mannen delade ut affischer till ett stort gult politiskt möte, och ingen hindrade honom.

Även Credo läste nu på husknutarna den rubrik som roat Salomon Fried så mycket:

Hycklaren Martius avslöjad.

Men det lustiga häri var henne fullkomligt fördolt och hon rev bort löpsedeln. Nästa gång hon fann den, rev hon också ner den, likaså tredje gången och nu började hon väcka pinsamt uppseende.

— Låt det vara, sade tant Mary, du får riva ner alla lögner på en gång sedan.

— Tant Mary, sade Credo, nu erinrad igen om det som förestod, vad har du gjort för svåra ting?

— Dem gjorde jag ju inför dina ögon, sade tant Mary skrattande.

Credo rodnade litet och såg på henne från sidan.

— Jag tänker på den tiden, sade tant Mary, då James satt häktad för att han arbetade mot vårt deltagande i kriget och jag var lämnad ensam att vara ofosterländsk för oss bägge. Den tiden var svår, men utan den hade jag med mina femtio år inte vetat hur det känns, när jagets väggar ger vika. Och förrän man vet det, har man inte levat, Kitty. Det enda är att sen trycker det en alltid som för små skor, när man går i sitt vardagslag.

— Jag har aldrig tänkt på att du hade det sär-

skilt svårt då, tant Mary, inte ens att du gjorde något särskilt.

— Så bra, sade tant Mary, för det var inte meningen. Vi får hoppas att ingen heller kommer att förstå att du gör något särskilt, för det förtar så mycket av det särskilda, om de förstår.

— Ja, men jag kan väl själv få trösta mig med att jag gjort rätt för mig, tant Mary, när jag har varit i justitiepalatset?

— Ett så dyrt och farligt Credo som ditt till Martius på nyårsnatten får du nog betala av ett helt liv, sade tant Mary.

— Jag ska aldrig säga Credo mer!

— Nej, det tror jag inte du behöver. För när du sen kommer så långt att du på nytt kan säga Credo, behöver du det inte, då är du ett Credo själv.

De gingo just över floden på den bro i vars skugga Kristoffer dolt sin båt. Credo stannade vid tant Marys ord. Hon såg ner i den strida strömmen och uppskattade först nu riktigt vilken styrka Kristoffer måste ha använt för att ro henne uppför. Hon hejdade tant Mary och berättade för henne historien om Christoferos.

— Hade han inte använt hela sin styrka till det yttersta, så hade Rost hunnit skjuta, innan jag kom fram, sade hon.

Då de kommo tillbaka till byrån, där det var mycket tomt efter onkel James, gick Credo in till sig, tog fram fotografien som hon tagit med sig

olovandes när hon reste till Sjuberg och viskade: — Min älskade, tant Mary anser, att jag är så insyltad i skulder, att det dröjer mycket länge innan jag betalt av dem och kan komma och vara med dig.

Nu ska jag göra början med att gå till Salomon Fried.

Hon behövde inte gå till honom. Han kom till henne innan dagen var slut.

När han såg på henne, kändes det som om han med en enda blick på hennes anikte tog in allt det lidande som låg mellan det ögonblick, då han lämnade henne sist och intill nu. Det var kanske bara taktik från hans sida, men hon kände det som om de vore kamrater vilka måste dela varandras bördor.

— Ni har haft en svår tid miss, miss...

— Och ni har haft en rolig tid. (Hans huvud satt inte längre så lågt.)

— Ja, det kan man säga. Jag ville tacka er för att ni hjälpte mig att återskaffa porträttet med de genomstungna ögonen.

— Varför det? Jag påskyndade ju bara Carks bekännelse därmed.

— Det ska ni inte gräma er över. När man plöjer på en krigsskådeplats träffar man alltid på oexploderade granater som ställer till förödelse.

— Excellens! Är förödelsen mycket stor? Eftersom ni kommer till mig?

— Vinland befinner sig i en kritisk situation.

Vår ställning förvärras med varje timme och det fast i själva verket ingenting har hänt.

— Ingenting!

— Nåja, förstå vad jag menar. Ingenting har hänt som ger Vinland anledning att störta sin nuvarande regering. Landet behöver oss lika bra i dag som i går. Vi arbetade på att skaffa det normala förhållanden till alla dess grannar och borde få fortsätta. Men nu vill folket inte låta oss få fortsätta längre. Ni ser på mig som om ni tänkte: Är det här samme man som berättat för mig hur han stred med slättländarna om sin fabrik? Ja, det är så, men det skedet är förbi nu. Jag har bildat en internationell bombtrust, om det kan glädja er. En ny tid har gått in (han tänkte säga: med Martius' död, men hejdade sig), eller rättare den var på väg, när granaten exploderade.

— Betyder då den explosionen så mycket för förhållandet till Slättland?

— I verkligheten ingenting alls. Men den dödes makt är så stor, att folket tror att något har hänt. Vi i regeringen är kompromitterade utan annan anledning än att vi tog Martius den yngre till presidentkandidat. Processen har i själva verket intet att göra med valen och kommer ändå att kasta om hela utgången. Själakemi är en dubbelt så svår vetenskap, vet ni, som den jag sysslat med förut.

Här väntade han att hon skulle säga något. Då hans väntan visade sig förgäves, fortsatte han:

— Miss Nevinson (plötsligt var namnet där), ni började vår bekantskap med att låtsa som ni knappast hört Martius namn. Snart förstod jag ju att ni hört det. Och den gången då jag tog er till gränsen, förstod jag lite till. Jag förstod att ni kände den inre historien, där vi bara kände den yttre. Hade jag rätt?

Hon nickade.

— Om ni vet något som kan hjälpa oss att rädda situationen, vill ni då göra det? För Vinlands skull?

Hon smålog lite över honom som gjorde sig så mycket besvär i onödan.

Han å sin sida fruktade kvinnor som fått i sitt huvud att tiga. För en sådan hållning måste de ju ha starka skäl, eftersom det är så mycket lättare för dem att tala.

— Begär jag mycket av er? frågade han.

— Ja, det gör ni.

— Men ni har nu en gång gjort gesten att vilja hjälpa Vinland, och vill man det, då kräves något mer än att portionera ut ris och choklad, min kära fröken.

Credo var trots tant Marys tuktan litet morsk som botfärdiga människor gärna bli till omväxling.

— Ni hade inte behövt be mig om detta, excellens. Jag har redan förstått min plikt. Annars hade jag rest till Amerika i morse.

Hans ansikte strålade upp.

— Då h a r ni alltså något att säga.

— Ja, det har jag. Men om jag säger det offentligt, så gör jag det inte för regeringens skull och inte för Vinlands skull utan för h a n s.

Salomon Fried böjde bekräftande sitt huvud så att det nästan försvann. Nå, det borde han ha förstått genast.

— Ni talade om den inre historien, sade Credo. Jag har ett brev från Martius som ger den inre historien. Där står att det var mitt fel, inte kurirens, att Cark fick leva.

Nu förstod han hennes sällsamma ångest från resan!

— Och ni är beredd att visa det brevet?

— Ja, om ni yppar den inre historien om explosionen i Tanarus.

Salomon Fried var mycket nöjd. Kanske ändå situationen skulle räddas av trollkarlen från Tanarus!

— Vad behövs det att jag berättar om min explosion, sade han fryntligt. Den var ändå inte så stark som den ni ställde till. Ni införde i Vinlands politik ett sprängämne som vida överträffat mina.

Av denna komplimang förstod hon att han var nöjd med henne.

Det var han också, så nöjd att han ville göra bekännelsen så lätt som möjligt för henne. Det skulle vara en triumf att själv få ledsaga henne till domstolen men han skulle avstå därifrån av omtanke med henne. Om hon ville sätta upp en skriftlig berättelse och lämna honom brevet,

så kunde hon få resa hem utan att avvakta nästa rättegång.

— Nej, sade hon, jag kan inte resa och lämna brevet kvar. Det är det enda jag har. Jag stannar här och står med min person för mina ord.

— Och om det skulle bli förhör i morgon?

Hon hajade till lite. Hans ord gjorde så påtagligt det som förestod. Men hon svarade:

— Ja, så är jag beredd i morgon.

Två timmar senare kom meddelande från Salomon Fried, att han skulle hämta henne nästa dag klockan elva.

Nästa morgon kom en hatt från Salon Madeleine i Holt. Det var inte en hatt, det var ett underverk, skapat just för en kvinna som så måste anstränga sitt huvud, att det måste ha något mycket vackert och vänligt att bo i.

Och det var genialt av prinsessan att erinra sig att hatten måste vara brun, inte svart.

Justitiepalatset var så väl bevakat som om det varit ett dynamitupplag.

— Tänk att Vinland har så stor härsmakt, det är bestämt emot fredsfördraget, sade spefåglarna bland hopen som inte hade hopp om att släppas in.

— Å har ni inte hört, sade andra, att Martius hade vapen för hundratusen man och dom hade

han fått av drottning Alice som han hade en brottslig förbindelse med för detta ändamål.

Nej, det hade man inte hört, men däremot visste andra berätta att när slättländska ministern skulle gå ner i sin källare på nyårsafton för att hämta upp vin, stötte han på Martius som höll på att montera in en helvetesmaskin, och det var egentligen då som Martius fick sitt dödliga sår, så hans död var då ingenting att göra väsen av.

— Nu kör Salomon Fried fram, titta så artigt han hjälper ur det där fruntimret i brun hatt. Det är något nytt, henne har man inte sett med honom förr? Jaså, har man? Ja, om någon har monterat in en helvetesmaskin, så är det han, för sådana har han på lager. Och allt vad ni säger om Martius är bara skamligt förtal. Han har aldrig försökt att döda n å g o n. Men så har världen alltid behandlat sina martyrer och helgon.

Kontrollen över dem som släpptes in i domsalen hade varit så sträng, att några platser till och med hade fått stått tomma. I gengäld var publiken mycket utvald. Varken åklagaren eller försvarsadvokaterna hade någonsin talat för ett sådant auditorium.

Världspressens strålkastare var riktad på Sjuberg. Newyork satt där mittibland talrika kolleger, beredd att överglänsa dem alla. Grevinnan Sebastian Martius var närvarande i skydd av sin sekreterare och sin täta slöja. Amerikanska ministern resonerade med sin kollega från Slättland,

överborgmästaren från Holt satt bredvid, men herrarna låtsade icke om varandra. Regeringens fruar bildade en liten grupp, sammansvetsad av bekymmer för sina män som hade det så svårt. Cark var icke alldeles utan vänner i salen, sådana funnos ända upp i den rådvilla juryn.

Ingen inom denna utvalda publik visste dock vad som skulle ske, och ingen visste vad man önskade skulle ske.

Cark kunde bli dömd eller måhända frikänd, det var ju han och hans medbrottslingar som voro de anklagade. Men i själva verket var det inte så viktigt om Cark förklarades skyldig eller inte, om han fick livstid eller blott några år. Den som egentligen stod som anklagad var den döde, det var domen över honom som betydde allt...

— Martius borde egentligen ha en försvarsadvokat likaväl som Cark och Clase, sade amerikanska ministern till Salomon Fried.

— Jag har skaffat honom en, svarade Fried genast artigt.

Rannsakningen öppnades med vittnesförhör. Under förhöret med Paul Kortums väninna, den stackars söndergråtna uppasserskan, trodde alla att hon var det sista vittnet. Ingen misstänkte ett vittne i Credo, där hon satt mellan tant Mary och Salomon Fried, som ofta bytte blickar förbi henne.

Credo hade varit alldeles borta till dess uppasserskan kom. Ögonblicket var icke förankrat i tid och rum, det låg utanför all verklighet. Hon kunde

icke skilja på människorna i salen, de voro, de förnummos som en sluten enhet gentemot henne som var ensam.

Men med uppasserskan kände sig Credo i släkt. Här var även en kvinna som begrät sin man. Hon var för resten inte den enda. I Klosterbyn satt mor Kristoffer, i Holt prinsessan av Wales och vid gränsen fru Rost. Kanske att gränsvakten som Jus stack ner också haft en kvinna som var hemlös nu.

— Tag rätt på Paul åt mig, herr domare, bönföll uppasserskan.

— Det är just precis vad han inte vill, sade journalisterna respektlöst till varandra. Det är väl ingen händelse att varken Kortum eller Rost kunnat uppspåras. Men myndigheterna använder fel taktik. Ju fler besvärande vittnen som hållas undan, dess mer svär man på att Clase talar sanning om sin väg till Martius.

När förhöret med uppasserskan var slut och domaren gav tecken till att hon skulle föras bort, höll hela salen andan. Avgörandet var nära.

Salomon Fried kände det ungefär som när han för första gången experimenterade med ett nytt sprängämne; undran över vilka andar han släppt lösa. Bara nu Credo kunde komma tillbaka till verkligheten, hon föreföll att vara så frånvarande.

Då såg han att hon gjorde en förberedelse.

Endast han av alla i salen uppfattade den, ty det var den enklaste och vanligaste handling i

världen. Den bestod bara i att hon drog av en handske och blottade sin högra hand.

Men hon som begick den, förnam den som den största oblyghet, långt större än att blotta sin kropp.

Ty om ett ögonblick skulle hon lägga denna hand på bibeln och inför hela världen vittna om hur äventyrligt det var att älska.

INNEHÅLL.

1. Kungen 5
2. De brutna sigillen 27
3. Åskvädret 55
4. Klosterbyn 76
5. Det sjunde hjärtat 92
6. De hemlösas hörn 124
7. Prinsessan av Wales 144
8. De fem pärlorna 159
9. Salomon Fried 185
10. Stjärnbaneret 197
11. Christoferos 219
12. Porträttet med de utstungna ögonen 244
13. Via Imperatoria 259
14. S:t Sebastian 280
15. Mullvaden 324
16. Credo 340

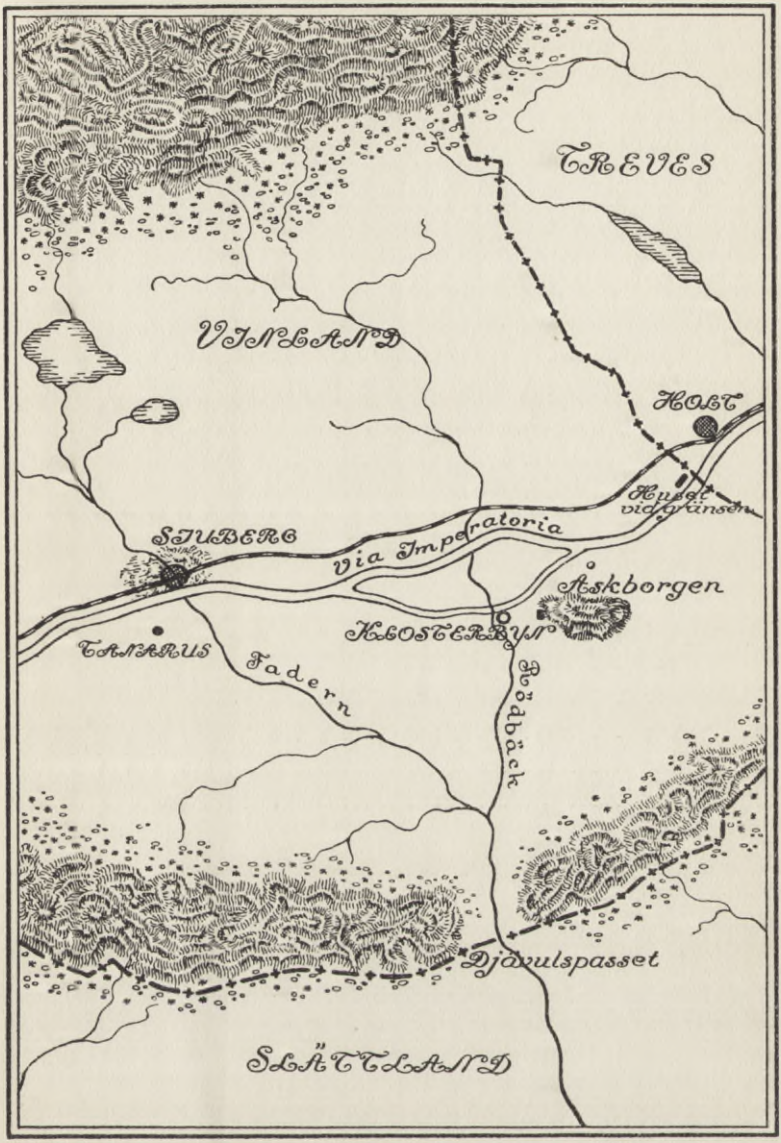

Wägner, De fem pärlorna.

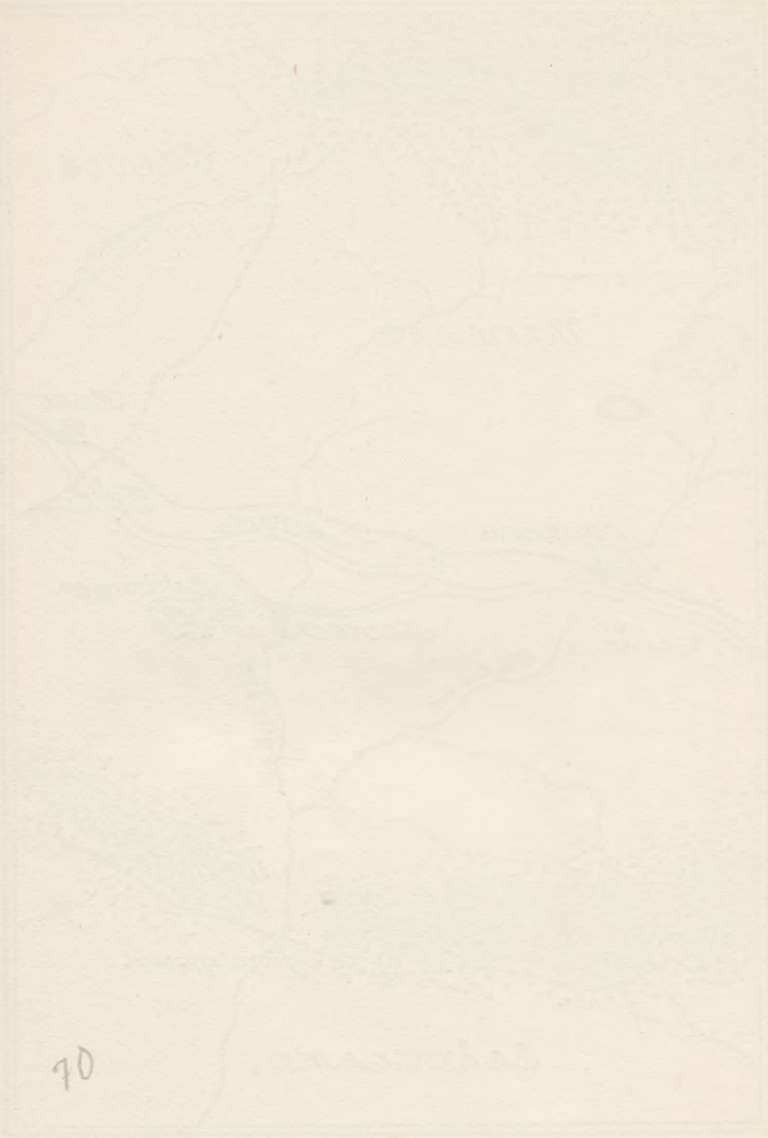

ELIN WÄGNERS

föregående arbeten:

**Från det jordiska museet*	2:50
Norrtullsligan	3:—
Pennskaftet	5:50
**Helga Wisbeck*	4:50
**Mannen och körsbären*	3:75
Camillas äktenskap	3:75
Släkten Jerneploogs framgång	5:50
Åsa-Hanna	8:50
Kvarteret Oron	6:75
Den befriade kärleken	11:—
Den förrödda vingården	6:75
Nyckelknippan	7:50
Den namnlösa	7:50
Från Seine, Rhen och Ruhr	6:50
Silverforsen	6:75
Natten till söndag	5:75
De fem pärlorna	7:50

*Utgångna ur bokhandeln.

NILS LINDE
BOKBINDARE
GÖTEBORG
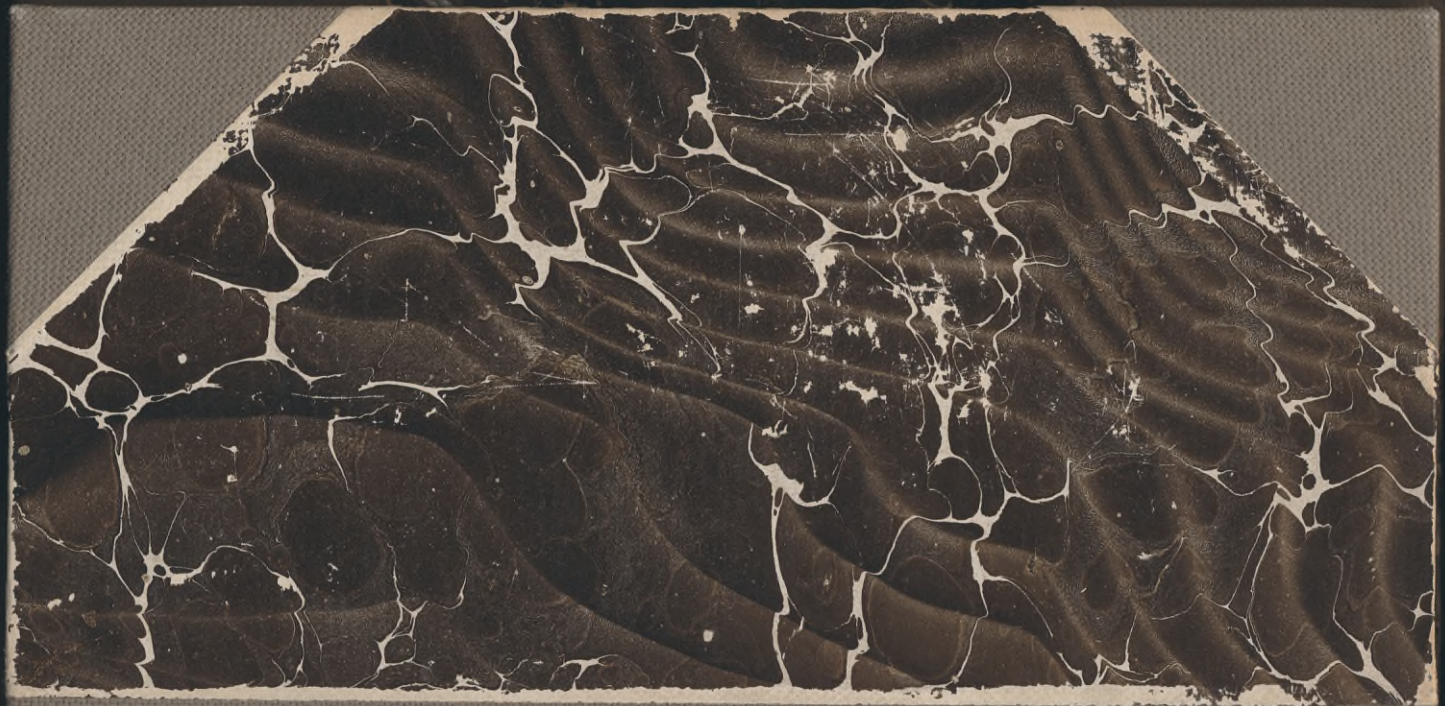
6000237271
Göteborgs universitetsbibliotek